

โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาสโรงเรียน สมรรถนะครู
ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

A CAUSAL MODEL OF INSTRUCTIONAL LEADERSHIP IN DIGITAL ERA, SCHOOL
CLIMATE TEACHER COMPETENCY, AFFECTING QUALITY OF FUTURE LEARNERS
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES

พนิดา ดีหลี

โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครู
ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A CAUSAL MODEL OF INSTRUCTIONAL LEADERSHIP IN DIGITAL ERA, SCHOOL
CLIMATE TEACHER COMPETENCY, AFFECTING QUALITY OF FUTURE LEARNERS
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES

PANIDA DEELEE

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION
(Educational Administration and Management)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาศโรงเรียน สมรรถนะครู
ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ของ

พนิดา ดีหลี่

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุษฎบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์) (ศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา นิยมภา)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม)

ชื่อเรื่อง	โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ผู้วิจัย	พนิดา ดีหลี่
ปริญญา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทรัมย์ ภูติอริยวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 320 โรงเรียน ใช้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต และส่งผลทางอ้อมผ่านบรรยากาศโรงเรียนและสมรรถนะครู โดยมีอิทธิพลรวมสูงสุด (Beta = 0.97) และสมรรถนะครูมีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคตสูงสุด (Beta = 0.47) ส่วนบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู (Beta = 0.57) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต (QL) ได้ร้อยละ 46 ($R^2 = 0.46$) 2) ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square/df = 1.84, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.05, GFI = 0.94, AGFI = 0.93, CFI = 0.91 และ TLI = 0.91)

คำสำคัญ : โมเดลเชิงสาเหตุ, ภาวะผู้นำวิชาการ, คุณภาพผู้เรียน, บรรยากาศโรงเรียน, สมรรถนะครู

Title	A CAUSAL MODEL OF INSTRUCTIONAL LEADERSHIP IN DIGITAL ERA, SCHOOL CLIMATE TEACHER COMPETENCY, AFFECTING QUALITY OF FUTURE LEARNERS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES
Author	PANIDA DEELEE
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Jantararat Phutiar
Co Advisor	Associate Professor Dr. Marut Patphol

The objectives of this research were 1) to develop a causal model of instructional leadership in digital era, school climate and teacher competency affecting quality of future learners under the Secondary Educational Service Area Offices; and 2) to examine the goodness of fit between the proposed model and empirical data. The sample consisted of 320 secondary schools under the Secondary Educational Service Area Offices in the 2024 academic year. Two informants from each school, the school administrator and the head of academic affairs, participated in the study. Schools were selected using multistage random sampling. The research instruments included an expert-informed connoisseurship recording form and a five-point Likert scale questionnaire. Data were analyzed using Structural Equation Modeling (SEM). The research findings revealed that: 1) Instructional leadership in digital era (IL) had a significant direct effect on quality of future learners (QL), and an indirect effect through school climate (SC) and teacher competency (TC), with the highest total effect (Beta = 0.97). Teacher competency (TC) had the strongest direct effect on learner quality (Beta = 0.47), while school climate (SC) significantly influenced teacher competency (TC) (Beta = 0.57) at the statistical level of $p < .001$. The model accounted for 46% of the variance in future learner quality ($R^2 = 0.46$). 2) The model showed a good fit with the empirical data (Chi-Square/df = 1.84, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.05, GFI = 0.94, AGFI = 0.93, CFI = 0.91, and TLI = 0.91).

Keyword : Causal model, Instructional leadership, Quality of learners, School climate, Teacher competency

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก ผศ.ดร. จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรศ.ดร.มารุต พัฒผล อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและเอื้อให้ความรู้ในการทำวิจัย รวมถึงผู้สร้างตำราเอกสาร บทความต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้า และนำมาอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาเข้าร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

ท้ายสุดนี้คุณค่าและประโยชน์ที่มีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแด่พ่อแม่ พี่สาว ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญมาโดยตลอดจนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

พนิดา ดีหลี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
สมมติฐานในการวิจัย	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	17
1. บริบทการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	18
2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในอนาคต	25

2.1 ความหมายของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต	25
2.2 องค์ประกอบคุณภาพผู้เรียนในอนาคต.....	26
2.2.1 ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม.....	40
2.2.2 ผู้นำทางสังคมและอารมณ์.....	40
2.2.3 พลโลกที่เข้มแข็ง.....	43
2.2.4 ทักษะในศตวรรษที่ 21.....	43
2.2.5 กรอบความคิดแบบเติบโต	45
2.2.6 ศักยภาพทางวิชาการ	46
2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน	47
3. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล	56
3.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล.....	56
3.2 องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล	60
3.2.1 วิสัยทัศน์ทันสมัย	74
3.2.2 การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี.....	77
3.2.3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล.....	83
3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน	89
3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อบรรยากาศโรงเรียน	95
3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู.....	97
3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่าน บรรยากาศโรงเรียน.....	101
3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่าน สมรรถนะครู.....	103
4. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครู.....	105
4.1 ความหมายของสมรรถนะครู.....	105

4.2 องค์ประกอบของสมรรถนะครู	107
4.2.1 ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา	116
4.2.2 การจัดการเรียนรู้	117
4.2.3 การมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	119
4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน	120
5. แนวคิดเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน	126
5.1 ความหมายของบรรยากาศโรงเรียน	126
5.2 องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน	127
5.2.1 ความปลอดภัย	134
5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	135
5.2.3 การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้	136
5.2.4 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	138
5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน	139
5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู	144
5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน ผ่าน สมรรถนะครู	145
6. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุ	146
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	151
การวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศ โรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา	152
1.1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	152
1.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)	153

การวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำ วิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์	156
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	156
2. ตัวแปรที่ศึกษา.....	162
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	163
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	165
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	166
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานวิจัย.....	169
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา	171
1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	171
1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)	172
ตอนที่ 2 ผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำ วิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์	175
2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม	175
2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	176
2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรตามกรอบแนวความคิดการวิจัย	188
2.4 ผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำ วิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนใน อนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ...	197
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	203
สรุปผลการวิจัย	203

อภิปรายผลการวิจัย.....	206
1. อภิปรายผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา	206
2. อภิปรายผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะ ผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนใน อนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ...	207
ข้อเสนอแนะ	216
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	216
ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	216
บรรณานุกรม	218
ภาคผนวก.....	229
ภาคผนวก ก หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	230
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและ หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าร่วม สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ	232
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามและ หนังสือขอความอนุเคราะห์ ตรวจสอบเครื่องมือ.....	241
ภาคผนวก ง หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล.....	248
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย.....	250
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือวิจัย	260
ภาคผนวก ช ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง	273
ประวัติผู้เขียน.....	283

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 สังเคราะห์เนื้อหาคุณภาพผู้เรียนในอนาคตของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด.....	37
ตาราง 2 สังเคราะห์เนื้อหาภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด องค์ประกอบ.....	70
ตาราง 3 สังเคราะห์เนื้อหาสมรรถนะครูของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบ	113
ตาราง 4 สังเคราะห์เนื้อหาบรรยากาศโรงเรียนของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบ	132
ตาราง 5 ประชากร ตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล.....	159
ตาราง 6 ดัชนีความกลมกลืน (fit indicies)	168
ตาราง 7 ความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	175
ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คุณภาพผู้เรียนในอนาคต	176
ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล	181
ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สมรรถนะครู	183
ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย บรรยากาศโรงเรียน.....	185
ตาราง 12 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยรวม.....	188
ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงชั้นที่ 1 (First-order Confirmatory Factor Analysis)	189
ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงชั้นที่ 2 (Second-order Confirmatory Factor Analysis)	195
ตาราง 15 ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์	198
ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effects) ในโมเดลสมการโครงสร้าง	198
ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects) ในโมเดลสมการโครงสร้าง	199
ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลรวม (Total Effects) ในโมเดลสมการโครงสร้าง	200

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	16
ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต	36
ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิชาการยุคดิจิทัล	69
ภาพประกอบ 4 ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน.....	95
ภาพประกอบ 5 ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อบรรยากาศโรงเรียน	97
ภาพประกอบ 6 ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อสมรรถนะครู	101
ภาพประกอบ 7 ภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านบรรยากาศโรงเรียน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน	103
ภาพประกอบ 8 ภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน	105
ภาพประกอบ 9 องค์ประกอบของสมรรถนะครู	112
ภาพประกอบ 10 สมรรถนะครูส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน.....	125
ภาพประกอบ 11 องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน	131
ภาพประกอบ 12 บรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน.....	143
ภาพประกอบ 13 บรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อสมรรถนะครู	145
ภาพประกอบ 14 บรรยากาศโรงเรียน ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน	146
ภาพประกอบ 15 กรอบแนวคิดการวิจัย	150
ภาพประกอบ 16 โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต	201

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

World Economic Forum (2023b) สภาเศรษฐกิจโลกได้เผยแพร่รายงาน “The Future of Jobs Report 2023” ที่สำรวจแนวโน้มงานและทักษะในอีก 5 ปีข้างหน้า เพื่อเป็นข้อมูลเชิงลึกใหม่เกี่ยวกับแนวโน้มทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่จะมีผลต่อสถานที่ทำงานในอนาคตวางแผนจะใช้ในรอบเวลาปี 2566 - 2570 พบว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้จะยังคงเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ในอีก 5 ปีข้างหน้ากว่า 85% ขององค์กรที่ทำแบบสำรวจจะระบุว่า มีการนำเทคโนโลยีใหม่และล้ำหน้ามาใช้มากขึ้น และการเข้าถึงดิจิทัลที่กว้างขึ้นเป็นแนวโน้มที่จะขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรมากที่สุด การคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking) และความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในปี 2566 โดยทักษะที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบด้วย ทักษะการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการบริหารจัดการบุคคล ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ทักษะรู้จักประเมินและตัดสินใจ ทักษะมีใจรักบริการ (Service Orientation) ทักษะการเจรจาต่อรอง และทักษะความยืดหยุ่นทางความคิด ทั้งนี้ได้กำหนดทักษะที่จำเป็นในปี 2568 ว่ามี 4 กลุ่ม คือ 1) ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา 2) ทักษะด้านการบริหารจัดการตนเอง 3) ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยี ซึ่งทักษะต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้เป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จะเป็นทิศทางสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะของคนในแต่ละประเทศในอนาคต รวมทั้งประเทศไทยเราด้วยที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาสมรรถนะของกำลังคนให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดบริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนากำลังแรงงานที่จะช่วยระบุดึงสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นของงานแต่ละอาชีพ โดยมีเป้าหมายหลักที่ 2 คือ การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ และกำหนดหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ซึ่งใช้กลยุทธ์การพัฒนาในกลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ซึ่งในกลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 กำหนดการยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้

เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูสู่วิชาชีพชั้นสูง และในกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง ซึ่งในกลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต โดยให้มีการใช้ประโยชน์จากกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และบุคลากรชั้นสูงเพื่อการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่าภายในปี 2570 ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะที่จำเป็น พร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิตและปรับตัวสอดคล้องกับวิถีชีวิตโลกยุคใหม่ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ปี พ.ศ. 2567 -2570 ว่า “สร้างคุณภาพผู้เรียน สู่อสังคมนานาชาติอย่างยั่งยืน” ผู้เรียนมีความรู้และสมรรถนะที่จำเป็น มีความสุข และมีเป้าหมาย ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา โดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) ประเมินเพื่อวัดคุณภาพของระบบการศึกษาในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยทำการประเมินในนักเรียนอายุ 15 ปี ที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ โดยประเมินทุก 3 ปี เพื่อติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาและมุ่งให้ข้อมูลระดับนโยบาย โดย PISA จะเน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน หรือความฉลาดรู้ ใน 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน

คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยในแต่ละปีจะเน้นหนักที่ด้านใดด้านหนึ่งแล้วแต่รอบการประเมิน สำหรับ PISA 2022 เน้นการประเมินด้านคณิตศาสตร์ มีนักเรียนเข้าร่วม 690,000 คน จากนักเรียนราว 29 ล้านคน จาก 81 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ มีเด็กไทยเข้าร่วม 279 โรงเรียน รวม 8,495 คน ผลการประเมินของประเทศไทย พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน เมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งสามด้านลดลง โดยด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 25 คะแนน ส่วนด้านวิทยาศาสตร์และการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 17 คะแนน และ 14 คะแนน ตามลำดับ (ไทยพีบีเอส (Thai PBS), 2566, 26 ธันวาคม) ซึ่งสอดคล้องกับ ไกรยส ภัทราวาท (2566) ผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากลของเด็กไทย PISA 2022 ที่ OECD ได้นำมาเปิดเผยให้แต่ละประเทศสามารถนำไปศึกษาวิเคราะห์เพื่อเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาระบบการศึกษาแต่ละประเทศ พบว่า เด็กไทยมีผลคะแนนรวม 3 ด้าน คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยค่อนข้างมาก อีกทั้งยังเป็นผลประเมินที่ต่ำที่สุดในรอบ 20 ปี ซึ่งการศึกษาไทยใช้เวลาเรียนเยอะ แต่ไม่รู้สึกละเลยว่าได้เรียนรู้ ขณะที่ในหลายประเทศที่มีผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับสูง อาทิ ฟินแลนด์ สวีเดน แคนาดา เกาหลีใต้ เอสโตเนีย หรือ ญี่ปุ่น กลับใช้เวลาเรียนไม่เยอะ แต่เด็กรู้สึกว่าได้เรียนรู้จริง ๆ สะท้อนด้วยผลคะแนนที่ดี ทั้งนี้ ดร.โจแอนน์ แคนดี้ (Dr.Joanne Caddy) นักวิเคราะห์อาวุโสและหัวหน้าทีมวิจัยโครงการ PISA for Schools ประจำ OECD กล่าวว่า ท่ามกลางความไม่พร้อมด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวนักเรียนและโรงเรียน การที่โรงเรียนให้ความสำคัญกับการปลูกฝังกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) และบ่มเพาะทักษะทางอารมณ์และสังคมของเด็กอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้เด็กเพิ่มพูนทักษะความรู้ทางวิชาการได้ทัดเทียมกับเด็กกลุ่มเดียวกันที่มีความพร้อมมากกว่าในหลาย ๆ ด้านได้ จากผลคะแนน PISA ทำให้เห็นว่าคุณภาพของผู้เรียนมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ แต่ยังไม่มียานวิจัยที่กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในอนาคตไว้โดยตรง

ด้วยผลคะแนน PISA ของไทยที่ต่ำลงทุกวิชา รศ.ดร.ธีรภัทร คุโลภาส อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวในการเสวนาหัวข้อ “ปฏิรูปการศึกษา จากกระทรวงสู่ห้องเรียน” ในงานเปิดตัว www.Thailandleadership.org เว็บไซต์พัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของ “ผอ.โรงเรียน” ในฐานะที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็น “กล่องดำทางการศึกษา” ในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันได้ประสบกับปัญหาการปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ในโรงเรียนที่มีบริบทต่างกัน และความซับซ้อนของงานที่ต้องทำหน้าที่ทั้งการเป็นครู และการเป็นผู้บริหารโรงเรียน มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาคือทางกระทรวงศึกษาธิการและ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันขับเคลื่อนนโยบายที่จะทำให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการ (ไทยโพสต์, 2567, 5 มกราคม) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีผลกระทบที่ชัดเจนต่อผลลัพธ์ของนักเรียนมากกว่าภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ ภาวะผู้นำทางวิชาการได้รับการพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียนและการสร้างคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้น (สุรัชย์ เทียนขาว, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับโสธรรัตน์และคณะ (Sotarath et al., 2018) ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับชัยมงคล บุญชัย (2564) และวิสูตร เดชเมือง (2566) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0

ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ครูมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนกับการเรียนรู้ โดยมีหลักสูตร สื่อ และแหล่งเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ของผู้เรียน จึงต้องพัฒนาสมรรถนะด้านหลักสูตร นวัตกรรมพัฒนาการใช้ระบบ E-learning และสมรรถนะด้านการสื่อสาร มีความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนและใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล พัฒนาสู่การเป็นมืออาชีพ ครูยุคใหม่ต้องเปลี่ยนบทบาทจากการสอนหนังสือ เป็นบทบาทของการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ และเกิดการเรียนรู้ มีบทบาทเป็นผู้สร้างแรงกระตุ้นจิตใจ (Motivation) ให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจ (Inspiration) มุ่งมั่นสู่เป้าหมายชีวิต และมีบทบาทของการให้คำแนะนำปรึกษา (Coaching) ช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยใช้นวัตกรรม (Innovation) ที่หลากหลาย และจัดบรรยากาศให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ตามความถนัดและความสนใจ ครูมีหน้าที่สอน โดยจัดการเรียนรู้และต้องพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ ทั้งด้านสาระความรู้ หลักสูตรและเทคนิควิธีสอน (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2564) สมรรถนะครูเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นประเด็นสำคัญในนโยบายทางการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญต่อการแสดงออกของนักเรียนและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Gerritsen et al., 2017) ซึ่งสอดคล้องกับ นเรศ ปุณฺตรชา (2562) ที่พบว่าสมรรถนะครูส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

บรรยากาศของโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน บรรยากาศโรงเรียนครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับวิถีที่สมาชิกของชุมชนโรงเรียนรับรู้และสัมผัสกับโรงเรียน ตัวอย่างเช่น รู้สึกดีเห็นคุณค่า และความเคารพ อคติเช่น การเลือกปฏิบัติ การเหยียดเชื้อชาติ การกีดกันทางเพศ และความเกลียดชัง ทำให้เกิดบรรยากาศเชิงลบในโรงเรียน และท้ายที่สุดก็บ่อนทำลายประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งบรรยากาศของโรงเรียนยังหมายถึงทุกแง่มุมขององค์กร (เช่น ค่านิยมและบรรทัดฐาน) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่างสมาชิกในโรงเรียน แนวทางการสอนและการเรียนรู้ และความปลอดภัยภายในโรงเรียน (UNESCO, 2022) บรรยากาศของโรงเรียนขึ้นอยู่กับรูปแบบของประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรในโรงเรียน และสะท้อนถึงบรรทัดฐาน เป้าหมาย ค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนและการเรียนรู้ และโครงสร้างองค์กร ซึ่งบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวกจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนและการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (National School Climate Center, 2020) ซึ่งอาเดโอกุน เอ (Adeogun A, 2011) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของบรรยากาศของโรงเรียนที่มีต่อความสำเร็จของนักเรียน และผลิตภาพของครูเพื่อการพัฒนายั่งยืน ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของโรงเรียน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน สอดคล้องกับ Erdem and Kaya (2023) และ Amsalu and Belay (2024) ที่พบว่าบรรยากาศในโรงเรียนส่งผลต่อกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ด้วยเหตุข้างต้นประกอบกับการที่ยังไม่มีงานวิจัยใดกล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในอนาคตไว้โดยตรง และมีงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนแบบแยกส่วนกันไว้แล้วบางส่วน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ขยายขอบเขตการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ตลอดจนต่อยอดพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต เพื่อขยายขอบเขตการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสภาพปัจจุบันมุ่งสู่อนาคต
3. ผู้บริหารระดับนโยบายสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีทิศทาง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 62 เขตพื้นที่ 2,360 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 320 โรงเรียน ตามหลักการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างจากกฎแห่งความเชี่ยวชาญ (rule of thumb) ซึ่งเป็นการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายและได้รับการยอมรับในการวิเคราะห์โดยใช้ขนาดตัวอย่าง คือ 10 ถึง 20 เท่าต่อหนึ่งตัวแปรสังเกตได้ (Hair et al., 1998 อ้างในนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งงานวิจัยนี้มีตัวแปรทั้งสิ้น 16 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดตัวอย่างจึงมีจำนวน 320 โรงเรียน ใช้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) เป็นหน่วยการสุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่

ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ทันสมัย 2) การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

2. ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่

2.1 สมรรถนะครู ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา 2) การจัดการเรียนรู้ 3) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

2.2 บรรยาภาครองเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความปลอดภัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ 4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

2.3 คุณภาพผู้เรียนในอนาคต ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้นำทางคุณธรรม และจริยธรรม 2) ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ 3) พลโลกที่เข้มแข็ง 4) ทักษะในศตวรรษที่ 21 5) กรอบความคิดแบบเติบโต 6) ศักยภาพทางวิชาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณภาพผู้เรียนในอนาคต หมายถึง คุณลักษณะและทักษะของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพทางวิชาการ เป็นผู้นำทางสังคมและอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาชาติ และเป็นพลโลกที่เข้มแข็งเท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในระดับชาติและระดับสากล ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

1.1 ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงการตัดสินใจและปฏิบัติตามหลักการที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตาเห็นใจผู้อื่น มีวินัยและความรับผิดชอบต่อความเป็นแบบอย่างที่ดี นำพาผู้อื่นและสังคมได้อย่างยั่งยืน

1.2 ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงการมีทักษะในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีการวางแผนจัดระบบที่ดี มีความคิดที่ยืดหยุ่น รู้จักยั้งคิด และควบคุมตนเอง ประเมินตนเองได้อย่างต่อเนื่อง เคารพความเป็นพหุวัฒนธรรม สามารถปรับตัวและประสานงานกับผู้อื่นในการสร้างสรรค์สังคม

1.3 พลโลกที่เข้มแข็ง หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงความรักชาติและท้องถิ่น มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองทั้งในระดับชาติและความเป็นพลโลก มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติและประชาคมโลกให้เกิดความยั่งยืน

1.4 ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงความสามารถในการผสมผสานกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างสรรค์นวัตกรรมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล

1.5 กรอบความคิดแบบเติบโต หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงการมีทักษะและความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มุ่งมั่นแสวงหาความรู้ตามความถนัดและสนใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับโลกดิจิทัลและโลกในอนาคต

1.6 ศักยภาพทางวิชาการ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงการมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

2. ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานในยุคดิจิทัลให้บรรลุตามเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพด้วยการมีวิสัยทัศน์ทันสมัย มีการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

2.1 วิสัยทัศน์ทันสมัย หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารถึงการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน รองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล แสวงหาแนวคิดวิธีการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จโดยเน้นที่คุณภาพผู้เรียน และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้ทุกฝ่ายเข้าใจและมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2.2 การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารถึงการส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี พร้อมทั้งวางระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพทันสมัย ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความสามารถทางวิชาการ มีการนิเทศและประเมินผลการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

2.3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารถึงการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัย สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน สร้างภาคีเครือข่ายทางวิชาการโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย

3. สมรรถนะครู หมายถึง การแสดงออกของครูถึงความสามารถในการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

3.1 ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา หมายถึง การแสดงออกของครูถึงความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง รอบด้าน ติดตามข่าวสาร รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี สามารถเชื่อมโยงความรู้กับบริบทของโลกสู่การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

3.2 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงออกของครูในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างเป็นมิตร โดยใช้เทคนิควิธีการสอน สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่หลากหลายทันสมัย มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

3.3 มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของครูตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู เคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม

4. บรรรยากาศโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่สะท้อนคุณภาพและลักษณะชีวิตในโรงเรียนประกอบด้วย ความปลอดภัย การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

4.1 ความปลอดภัย หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่แสดงถึงการกำหนดกฎระเบียบและบรรทัดฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยอย่างชัดเจน มีมาตรการป้องกันและบังคับใช้อย่างต่อเนื่องทั้งความปลอดภัยทางกายภาพ และความปลอดภัยทางอารมณ์และสังคม

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่แสดงถึงการยอมรับและเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมบรรยากาศที่เปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูและบุคลากรให้การสนับสนุนและเอาใจใส่ผู้เรียน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในโรงเรียน

4.3 การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่แสดงถึงการเตรียมทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ จัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมการเปิดโอกาสในการแสดงความรู้และทักษะ ส่งเสริมการให้กำลังใจและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน

4.4 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่แสดงถึงการมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศพร้อมต่อการเรียนรู้ ทั้งอาคารสถานที่ ห้องเรียน และ

พื้นที่สำหรับการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพออยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอย่างปลอดภัย ได้รับการบำรุงรักษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. โมเดลเชิงสาเหตุ หมายถึง แบบจำลองที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งตัวแปรแฝงภายใน ตัวแปรแฝงภายนอก และตัวแปรสังเกตได้

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

สมมติฐานในการวิจัย

โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” ผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองสมมติฐานของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ดังนี้

คุณภาพผู้เรียนในอนาคต ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของ สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) นเรศ ปุบุตรชา (2561) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) ยูเนสโก(UNESCO., 2017) โออีซีดี(OECD., 2018) สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, 2023a)

องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณภาพผู้เรียนในอนาคตจากแนวคิดของ สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, 2023a) กิตติศักดิ์ แวงดา(2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2565) สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) นเรศ ปุบุตรชา (2561) และสุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) นำมาวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกันและกำหนดเป็นองค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต 6 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) นเรศ ปุบุตรชา (2561) เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566)

2. ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, 2023a) เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2565) สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564) นเรศ ปุบุตรชา (2561) สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a)

3. พลโลกที่เข้มแข็ง ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, 2023a) วิสูตร เดชเมือง (2566)

4. ทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, 2023a) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2565) สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) นเรศ ปุบุตรชา (2561) และสุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a)

5. กรอบความคิดแบบเติบโต ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566)

6. ศักยภาพทางวิชาการ ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) นเรศ ปุบุตรชา (2561) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษานิยาม หลักการ แนวคิดและงานวิจัยของ (1) ทศพร จันทนราช (2556) (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (3) สมโชค มีเสียง (2559) (4) ปาริชาติ เวเบอร์ (2560) (5) กฤษณา วิเชียรวารี (2561) (6) กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2562) (7) ไสริรัตน์ และคณะ (Sotar et al., 2018) (8) ธิดารักษ์ โมเล็ก (2562) (9) กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2564) (10) ปภาวรินทร์ สมจิต (2564) (11) ชัยมงคล บุญชัย (2564) (12) จารุรัตน์ บุญฤกษ์ (2566) (13) วิสูตร เดชเมือง (2566) (14) วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2567) (16) หลิว และคณะ (Liu et al., 2022) (17) รียาดี และคณะ (Riyadi et al., 2023) (22) ดัตตาและซหานี (Dutta & Sahney, 2022) (23) เกอริทเซน และคณะ (Gerriksen et al., 2017) (24) ฟลินต์ และคณะ (Flint et al.,

2024) (25) สุตามาส ศรีนอก และ ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) (26) สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558) (27) วชิรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560) (28) ธนัช มหาสินทรัพย์ (2560) (29) เรบอ (Rabo, 2018) (30) นเรศ ปุบุตรชา (2562) (31) กมลชนก ศรีสุตา (2564) (32) อาเดโอกุน เอ (Adeogun A, 2011) (33) เออร์เด็มและคายา (Erdem & Kaya, 2023) (34) แอมซาลูและเบลีย์ (Amsalu & Belay, 2024) (35) โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) (36) ภัทร มนต์ ศรีตระกูล (2563) พบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต 3 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำ วิชาการยุคดิจิทัล สมรรถนะครู และบรรยากาศโรงเรียน

1. ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของ ฮาลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985) แม็คอีแวน ((McEwan, 1998) ซีฟาร์ธ (Seyfarth, 1999) แฮเลนเจอร์ (Hallinger, 2010) รุ่งนภา นุตราวาศ (2552) สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) สมโชค มีเสียง (2559) กฤษณา วิเชียรวารี (2561) อัจฉรา นิยมภา (2561) ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ปวีณา บุทธิจักร (2564) ชัยมงคล บุญชัย (2564) พระครูปริยัติคุณรังษี (2565) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ไชยา ภาวะบุตร (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567)

องค์ประกอบของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลจากแนวคิดของ ฮาลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (1985) เมอร์ฟี (1990) เวเบอร์ (1996) อลิค – เมียลคาเรค (2003) สตรอง, ริชาร์ด, คาทาโน และแนนซี (2008) ไชยา ภาวะบุตร (2555) ฮอลลิงเจอร์ และวาง (2015) กฤษณา วิเชียรวารี (2561) อัจฉรา นิยมภา (2561) ปวีณา บุทธิจักร (2564) ชัยมงคล บุญชัย (2564) ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ทศนีย์ มณีวรรณ (2564) ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ (2564) สุรัช เทียนขาว (2565) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ไชยา ภาวะบุตร (2566) ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) และ สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) นำมาวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกันและกำหนดเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล 3 องค์ประกอบ คือ

1) วิสัยทัศน์ทันสมัย ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ฮาลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985) เวเบอร์ (Weber, 1989) อลิค – เมียลคาเรคและจানা มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ปวีณา บุทธิจักร (2564) ชัยมงคล บุญชัย (2564) ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ทศนีย์ มณีวรรณ (2564) ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ (2564) สุรัช เทียนขาว (2565), กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) และ สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567)

2) การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ฮาลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985) เมอร์ฟี (Murphy, 1990) เวเบอร์ (Weber, 1989) อลิก – เมียลคาเรคและจানা มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ไชยา ภาวะบุตร (2560) อัจฉรา นิยมภา (2561) ปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ชัยมงคล บุญชัย (2564) ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ทศนีย์ มณีวรรณ (2564) สุรัชย์ เทียนขาว (2565) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ไชยา ภาวะบุตร (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) และ สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567)

3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของฮาลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985) เมอร์ฟี (Murphy, 1990) เวเบอร์ (Weber, 1989) อลิก – เมียลคาเรคและจানা มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ไชยา ภาวะบุตร (2560) อัจฉรา นิยมภา (2561) ปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ชัยมงคล บุญชัย (2564) ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ทศนีย์ มณีวรรณ (2564) ธนพลอยศิริ สิริบรรสพ (2564) สุรัชย์ เทียนขาว (2565) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ไชยา ภาวะบุตร (2566) ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2566) และ วิสูตร เดชเมือง (2566)

ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในงานวิจัยของ (1) ทศพร จันทนราช (2556) (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (3) สมโชค มีเสียง (2559) (4) ปาริชาติ เวเบอร์ (2560) (5) กฤษณา วิเชียรวารี (2561) (6) กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2562) (7) ไสรัถน์ และคณะ (Sotar et al., 2018) (8) ธิดารักษ์ โมเล็ก (2562) (9) กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2564) (10) ปภาวรินทร์ สมจิต (2564) (11) ชัยมงคล บุญชัย (2564) (12) จารุรัตน์ บุญฤกษ์ (2566) (13) วิสูตร เดชเมือง (2566) (14) วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2567) (16) หลิว และคณะ (Liu et al., 2022)

ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อบรรยากาศโรงเรียน ในงานวิจัยของ (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (7) ไสรัถน์ และคณะ (Sotar et al., 2018) (22) ดัตตาและซาทนี (Dutta & Sahney, 2022)

ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อสมรรถนะครู ในงานวิจัยของ (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (7) ไสรัถน์ และคณะ (Sotar et al., 2018) (15) ตรี ภูวิโคตรธนกุล (2562) (16) หลิว และคณะ (Liu et al., 2022) (17) รียาดิ และคณะ (Riyadi et al., 2023) (18) ข่าน และคณะ (Khan et al., 2024) (19) คาราโกเซ และคณะ (Karakose et al., 2024) (20) เทียน และหลิว (Thien & Liu, 2024) (21) โดรูกบาสี และซันซอย (Dorukbasi & Cansoy, 2024)

ภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านบรรยากาศโรงเรียน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในงานวิจัยของ (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (7) ไสรัตน์ และคณะ (Sotar et al., 2018) (22) ดัตตา และซาร์เนีย (Dutta & Sahney, 2022)

ภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในงานวิจัยของ (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (7) ไสรัตน์ และคณะ (Sotar et al., 2018) (16) หลิว และคณะ (Liu et al., 2022) (17) รียาดี และคณะ (Riyadi et al., 2023)

2. สมรรถนะครู ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) นเรศ ปุบุตรชา (2561) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) สุจิตรา บุญแจ้ง (2565), ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสีโนบล (2565)

องค์ประกอบของสมรรถนะครู ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับ องค์ประกอบสมรรถนะครูจากแนวคิดของ ปิยะวัฒน์ กรมระวอย (2566) ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสีโนบล (2565) สุจิตรา บุญแจ้ง (2565), สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) นเรศ ปุบุตรชา (2561) ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) สุดามาส ศรีนอก และ ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) และ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557) นำมาวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกันและกำหนดเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะครู 3 องค์ประกอบ คือ

1) ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ปิยะวัฒน์ กรมระวอย (2566) ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสีโนบล (2565) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562), นเรศ ปุบุตรชา (2561) ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) และ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557)

2) การจัดการเรียนรู้ ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับ องค์ประกอบของ ปิยะวัฒน์ กรมระวอย (2566), ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสีโนบล (2565) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) นเรศ ปุบุตรชา (2561) ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) สุดามาส ศรีนอก และ ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) และ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557)

3) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ปิยะวัฒน์ กรมระวอย (2566) ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสีโนบล (2565) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) นเรศ ปุบุตรชา (2561) ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) สุดามาส ศรีนอก และ ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) และ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557)

สมรรถนะครูส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในงานวิจัยของ (1) ทศพร จันทนราช (2556) (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (4) ปาริชาติ เวเบอร์ (2560) (7) โซธรัตน์ และคณะ (Sotar et al., 2018) (13) วิสูตร เดชเมือง (2566) (16) หลิว และคณะ (Liu et al., 2022) (17) รียาดี และคณะ (Riyadi et al., 2023) (23) เกอริทเซน และคณะ (Gerritsen et al., 2017) (24) ฟลินต์ และคณะ (Flint et al., 2024) (25) สุดามาส ศรีนอก และ ฌนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) (26) สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558b) (27) วชรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560) (28) ธนัช มหาสินทรัพย์ (2560) (29) เรบอ (Rabo, 2018) (30) นเรศ ปุบุตรชา (2562) (31) กมลชนก ศรีสุตา (2564)

3. บรรยากาศโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของซุซันโต (Susanto, 2016) ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2563) ยูเนสโก (UNESCO, 2022) สุวิตรา บุญแจ้ง (2565)

องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบบรรยากาศโรงเรียนจากแนวคิดของ ฟาร์อุ (Faour, 2012) ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) และ สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) นำมาวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกันและกำหนดเป็นองค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน 4 องค์ประกอบ คือ

1) ความปลอดภัย ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของฟาร์อุ (Faour, 2012) ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) และ สุวิตรา บุญแจ้ง (2565)

2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ฟาร์อุ (Faour, 2012) ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) และ สุวิตรา บุญแจ้ง (2565)

3) การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ฟาร์อุ (Faour, 2012) ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) และ สุวิตรา บุญแจ้ง (2565)

4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ฟาร์อุ (Faour, 2012) ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ศูนย์บรรยากาศ

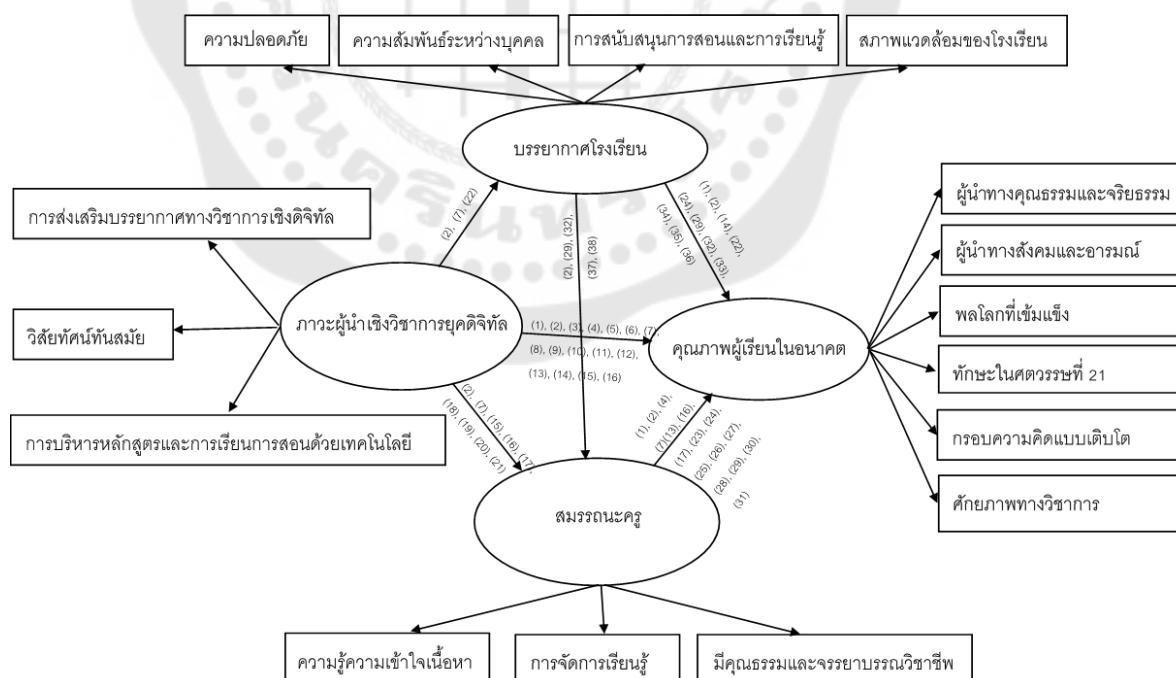
โรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) และ สุวิตรา บุญแจ้ง (2565)

บรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในงานวิจัยของ (1) ทศพร จันทนราช (2556) (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (14) วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2567) (22) ดัตตาและซาทนีย์ (Dutta & Sahney, 2022) (24) ฟลินต์ และคณะ (Flint et al., 2024) (29) เรบอ (Rabo, 2018) (32) อาเดโอกุน เอ (Adeogun A, 2011) (33) เออร์เต็มและคายา (Erdem & Kaya, 2023) (34) แอมซาลู และเบเลย์ (Amsalu & Belay, 2024) (35) โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) (36) ภัทรมนัส ศรีตระกุล (2563)

บรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อสมรรถนะครู ในงานวิจัยของ (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (29) เรบอ (Rabo, 2018) (32) อาเดโอกุน เอ (Adeogun A, 2011) (37) อิบาล (Iqbal, 2020), (38) จิน (Jin, 2022)

บรรยากาศโรงเรียน ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในงานวิจัยของ (2) เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) (29) เรบอ (Rabo, 2018)

ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

1. บริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในอนาคต
 - 2.1 ความหมายของคุณภาพของผู้เรียนในอนาคต
 - 2.2 องค์ประกอบคุณภาพผู้เรียนในอนาคต
 - 2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน
3. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล
 - 3.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล
 - 3.2 องค์ประกอบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน
 - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อบรรยากาศโรงเรียน
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านบรรยากาศโรงเรียน
 - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านสมรรถนะครู
4. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครู
 - 4.1 ความหมายของสมรรถนะครู
 - 4.2 องค์ประกอบเกี่ยวกับสมรรถนะครู
 - 4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน
5. แนวคิดเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน
 - 5.1 ความหมายของบรรยากาศโรงเรียน
 - 5.2 องค์ประกอบเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน
 - 5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน
 - 5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู
 - 5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านสมรรถนะครู
6. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุ

1. บริบทการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านปริมาณและด้านคุณภาพ ซึ่งครอบคลุมกลไกการบริหารโรงเรียนตามขอบข่าย และภารกิจการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ขอบข่ายงานการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. งานแผนงานและประกันคุณภาพ แผน คือ สิ่งที่แสดงถึงความตั้งใจล่วงหน้าที่จะดำเนินการใด ๆ ภายในระยะเวลา หนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มาตรฐานที่วางไว้ ผลที่เกิดจากการวางแผนส่วนหนึ่งจะปรากฏในรูปเอกสาร เพื่อใช้เป็นหลักฐานยืนยันการตัดสินใจ ซึ่งจะระบุถึงสิ่งที่จะกระทำ เหตุผลที่เลือกทำ วิธีการดำเนินการ ผู้ดำเนินงาน และสถานที่ดำเนินงานด้านการศึกษา การวางแผน หมายถึง การกำหนดความต้องการ วิธีการดำเนินการ และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้หลักวิชา เหตุผล มีข้อมูลประกอบ มีการนำเสนอปัญหาเพื่อขอจัดอุปสรรคที่จะเกิดกับเป้าหมายข้างหน้า ทำให้ ผู้ปฏิบัติรู้ว่าทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด กับใคร ทำอย่างไร และทำเพื่ออะไรอย่างชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ถูกต้อง และบรรลุวัตถุประสงค์มาตรฐานตัวชี้วัด การวางแผนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเสมือนกับเข็มทิศ แผนที่เดินทาง หรือพิมพ์เขียว (Blue Print) เป็นยานพาหนะที่นำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ หากปราศจากการวางแผนที่ดีระบบก็ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตัวให้เข้ากับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ จึงมีคำกล่าวที่ว่า “การวางแผนที่ดีย่อมนำไปสู่ ความสำเร็จกว่าครึ่ง (Well Begun is Half Done)” หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การวางแผนที่ดี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรในประการต่าง ๆ เช่น การทำงาน ของบุคลากรเกิดการประสานงานซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการประหยัดทางการบริหารทั้งคน เงิน วัสดุ และการจัดการ ช่วยให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เป็นการกระจายงานแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของผู้บริหาร สามารถระดมสรรพกำลังทรัพยากร (Mobilization of Resources) ได้ตามความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของแผนได้อย่างชัดเจน (Plan Implementation) สามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุงได้ทันต่อเหตุการณ์ คุ่มค่า และลดความสูญเปล่า ประกอบด้วย 7 ภารกิจ 10 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 การวางแผนพัฒนาโรงเรียน ประกอบด้วย 1.1.1 การกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียน 1.1.2 แผนปฏิบัติการของโรงเรียน

1.2 การจัดองค์กร ประกอบด้วย 1.2.1 การจัดทำโครงสร้างการบริหารโรงเรียน
1.2.2 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบหมายงาน

1.3 การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 1.3.1 การดำเนินงานด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 1.3.2 การพัฒนาระบบงานสารสนเทศ

1.4 การจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน

1.5 การคำนวณต้นทุนผลผลิต

1.6 การควบคุมภายใน

1.7 การประเมินผลการดำเนินงานแผนงานและประกันคุณภาพ

2. งานวิชาการ การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน และกระบวนการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน บทบาทสำคัญของสถานศึกษาต้องยึดหลักตอบสนองต่อผู้เรียนโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนการสอนต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เหมาะสมกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน มุ่งเน้นประเมินพัฒนาการของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การเข้าร่วมกิจกรรม วัดผลและประเมินผลผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับระดับและรูปแบบการจัดการศึกษา ดังนั้น การจะบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นกรอบ ในการดำเนินการ ประกอบด้วย 7 ภารกิจ 36 ตัวชี้วัด ดังนี้

2.1 การวางแผนงานวิชาการ ประกอบด้วย 2.1.1 การรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ 2.1.2 การจัดทำแผนงานวิชาการ 2.1.3 การจัดทำสารสนเทศงานวิชาการ 2.1.4 การรับนักเรียน

2.2 การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 2.2.1 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ 2.2.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.2.3 การพัฒนาหลักสูตรความสามารถพิเศษนักเรียน 2.2.4 การจัดกลุ่มการเรียนรู้ 2.2.5 การจัดตารางสอน / ตารางเรียน และจัดครูเข้าสอน 2.2.6 การนิเทศภายใน 2.2.7 การจัดครูสอนแทน 2.2.8 การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานทางวิชาการ 2.2.9 การบริหารจัดการการทดสอบระดับชาติ 2.2.10 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาการ

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2.3.1 การจัดทำและการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 2.3.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ 2.3.3 การจัดหา จัดทำ และพัฒนาสื่อการจัดการ

เรียนรู้ 2.3.4 การจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ 2.3.5 การจัดสอนซ่อมเสริม 2.3.6 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 2.3.7 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ 2.3.8 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษ

2.4 การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ประกอบด้วย 2.4.1 การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ 2.4.2 การส่งเสริมพัฒนาครูใหม่ 2.4.3 การจัดบรรยายทางวิชาการในโรงเรียน 2.4.4 การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน 2.4.5 การส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

2.5 การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน ประกอบด้วย 2.5.1 การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 2.5.2 การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลการเรียน 2.5.3 การจัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล การเรียน 2.5.4 การดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 2.5.5 การดำเนินการเกี่ยวกับงานทะเบียนนักเรียน

2.6 การแนะแนวการศึกษา ประกอบด้วย 2.6.1 การบริหารจัดการงานแนะแนว 2.6.2 การให้บริการแนะแนว

2.7 การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ ประกอบด้วย 2.7.1 การประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ 2.7.2 การประเมินผลในด้านคุณภาพนักเรียน

3. งานกิจการนักเรียน งานกิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างมาก มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเด่นชัด และมีประสิทธิภาพ ทำใหู้้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนที่ครบสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูสามารถเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาผู้เรียนได้ โดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เติบโต และจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีจิตใจที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวม ดำรงตนอย่างเรียบง่ายพอเพียง ปรับตัวกับสถานการณ์อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถเลือกดำเนินชีวิตอย่างผู้มีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม พร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงโลกยุคใหม่ ประกอบด้วย 6 ภารกิจ 18 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 การวางแผนงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 3.1.1 การรวบรวมข้อมูลมีระบบการรับฟังเสียงนักเรียน และจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน 3.1.2 การทำแผนงานกิจการนักเรียน

3.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 3.2.1 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และกำหนดพันธกิจงานกิจการนักเรียน 3.2.2 การประสานงานกิจการนักเรียนกับเครือข่ายภายนอกโรงเรียน 3.2.3 การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน

3.3 การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 3.3.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย 3.3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม 3.3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 3.3.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 3.3.5 การยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี

3.4 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 3.4.1 การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมทักษะชีวิต และคุ้มครองนักเรียน 3.4.2 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3.4.3 การคัดกรองนักเรียน 3.4.4 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 3.4.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน 3.4.6 การส่งต่อนักเรียน

3.5 การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

3.6 การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

4. งานบุคคล การบริหารงานบุคคล มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนและพัฒนองค์กรไปข้างหน้า เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี สถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารงานบุคคลเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ งานบุคคลเป็นงานสนับสนุนบุคลากรที่สำคัญในสถานศึกษา มีจุดประสงค์หลักของงานบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากร การส่งเสริมพัฒนาสร้างขวัญกำลังใจ และการรักษาระเบียบวินัย สิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของบุคลากร เช่น จัดการปฐมนิเทศ ให้บุคลากร เพื่อให้ทราบภาระงานเมื่อเริ่มเข้าสู่องค์กร จัดทำเอกสารแนะนำแนวทางการปฏิบัติงาน จัดการนิเทศภายในเพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดการประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนทักษะและศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร จัดระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 3 ภารกิจ 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

4.1 การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 4.1.1 การวางแผนอัตรากำลัง 4.1.2 การพัฒนาบุคลากร 4.1.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร 4.1.4 การบำรุงขวัญและส่งเสริมกำลังใจ

4.2 การบริหารงานทะเบียน และสถิติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 4.2.1 การจัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา 4.2.2 การจัดทำหลักฐานการปฏิบัติราชการ

4.3 การประเมินผลการดำเนินงานบุคคล

5. งานธุรการ เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนในด้านสารบรรณ ลงทะเบียนรับ-ส่ง หนังสือ การติดต่อหนังสือราชการกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เป็นไปตามระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานด้านธุรการ ประกอบด้วย 4 ภารกิจ 10 ตัวชี้วัด ดังนี้

5.1 การวางแผนงานธุรการ ประกอบด้วย 5.1.1 การรวบรวมข้อมูล ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการ 5.1.2 การทำแผนงานธุรการ

5.2 การบริหารงานธุรการ ประกอบด้วย 5.2.1 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ 5.2.2 การจัดบุคลากร 5.2.3 การจัดสถานที่

5.3 การบริหารงานสารบรรณ ประกอบด้วย 5.3.1 การลงทะเบียนรับ – ส่ง เอกสารและหนังสือราชการ 5.3.2 การติดต่อหนังสือราชการ 5.3.3 การเก็บรักษาและทำลายหนังสือราชการ 5.3.4 การบริการเกี่ยวกับงานสารบรรณ

5.4 การประเมินผลการดำเนินงานธุรการ

6. งานการเงินและพัสดุ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนให้การบริหารการจัดการศึกษา และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นไปตามแผนปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลถูกต้องตามระเบียบข้อปฏิบัติของทางราชการ เป็นไปด้วยความถูกต้อง คุ่มค่า ประหยัด โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล และเกิดประโยชน์ทางราชการสูงสุด ประกอบด้วย 4 ภารกิจ 13 ตัวชี้วัด ดังนี้

6.1 การบริหารการเงิน

6.2 การบริหารการเงินและบัญชี ประกอบด้วย 6.2.1 การทำหลักฐานการเงิน และการบัญชี 6.2.2 การรับเงิน 6.2.3 การจ่ายเงิน 6.2.4 การเก็บรักษาเงิน 6.2.5 การควบคุมและตรวจสอบ 6.2.6 การประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย

6.3 การบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ ประกอบด้วย 6.3.1 การจัดซื้อ จัดจ้าง 6.3.2 การจัดทำบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ 6.3.3 การบำรุงรักษาพัสดุ 6.3.4 การตรวจสอบพัสดุประจำปี และการจำหน่ายพัสดุ 6.3.5 การจัดทำทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

6.4 การประเมินผลการดำเนินงานการเงินและพัสดุ

7. งานบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมงานต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ภาระงานเกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดบรรยากาศทั้งภายในห้องเรียน และภายในโรงเรียนให้เกิดความร่มรื่น เป็นสัดส่วนสวยงาม สะอาด ปลอดภัย สะดวก และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การดูแลบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษ และ ห้องบริการต่าง ๆ ให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าตามเกณฑ์ปริมาณและตรงตามมาตรฐาน พร้อมจัดให้มีหลักฐานการใช้อาคาร ประวัติการบำรุงรักษา และมีการสรุปประเมินผลอย่างชัดเจน ประกอบด้วย 11 ภารกิจ 29 ตัวชี้วัด ดังนี้

7.1 การบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 7.1.1 การพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 7.1.2 การจัดบรรยากาศบริเวณโรงเรียน

7.2 การบริการอาคารเรียน ประกอบด้วย 7.2.1 การจัดบรรยากาศอาคารเรียน 7.2.2 การใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน 7.2.3 การดูแลบำรุงรักษาอาคารเรียน 7.2.4 การรักษาความปลอดภัยอาคารเรียน

7.3 การบริการห้องเรียน ประกอบด้วย 7.3.1 การจัดบรรยากาศในห้องเรียน 7.3.2 การใช้และการดูแลรักษาห้องเรียน

7.4 การบริการห้องบริการ ประกอบด้วย 7.4.1 การจัดบรรยากาศห้องบริการ 7.4.2 การใช้และบำรุงรักษาห้องบริการ

7.5 การบริการห้องพิเศษ ประกอบด้วย 7.5.1 การจัดบรรยากาศห้องพิเศษ 7.5.2 การใช้และการดูแลรักษาห้องพิเศษ

7.6 การบริการอาคารประกอบ ประกอบด้วย 7.6.1 อาคารฝึกงานหรือห้องปฏิบัติการ 7.6.2 อาคารโรงอาหาร 7.6.3 อาคารหอประชุม/ห้องประชุม 7.6.4 การบริหารอาคารพลศึกษา/ห้องพลศึกษา 7.6.5 อาคารห้องน้ำและห้องส้วม

7.7 การให้บริการน้ำดื่ม

7.8 การส่งเสริมสุขภาพอนามัย

7.9 การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย 7.9.1 การจัดการสื่อสาร
7.9.2 การดำเนินงานด้านการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์

7.10 การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ประกอบด้วย 7.10.1 การ
กำหนดอุดมการณ์ของโรงเรียน เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัย และความประพฤติ 7.10.2
การสร้าง และเผยแพร่เกียรติประวัติ

7.11 การประเมินผลการดำเนินงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

8. งานชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้วยกระทรวงศึกษาธิการมีมาตรการส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมของชุมชน โดยการสร้างภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับ
นานาชาติ เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษาทุกระดับชั้นในรูปแบบที่
หลากหลาย การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นเครือข่ายการ
เรียนรู้ (Learning Network) ดังนั้นงานชุมชน และภาคีเครือข่าย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษา

งานชุมชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ
ที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 58 “ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน ทั้ง
จากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน
ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา

ภาคีเครือข่าย คือ การจัดหรือเชื่อมโยงกลุ่มบุคคล หรือองค์กรที่สมัครใจที่จะ
แลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน เรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกัน ภายใต้
พื้นฐานของการเคารพในสิทธิของแต่ละคน เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน การจัดภาคีเครือข่ายใน
สถานศึกษามีทั้งในส่วนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติในระเบียบและข้อบังคับ และคณะกรรมการ
ที่จัดตั้งให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
คณะกรรมการมูลนิธิ คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการบริหารงานวิชาการ
สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมนักเรียนเก่าหรือสมาคมศิษย์เก่า ฯลฯ

ขอบข่ายภารกิจงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
จัดทำข้อมูลพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมของชุมชนและภาคีเครือข่าย ให้บริการแก่ชุมชน มีส่วน
ร่วมในการพัฒนาชุมชน ประสานและขอรับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากชุมชน รวมทั้งประเมินผล
ความต้องการและความพึงพอใจของชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนต่อไป ประกอบด้วย 5
ภารกิจ 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

8.1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย 8.1.1 การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน และภาคีเครือข่าย 8.1.2 การดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และภาคีเครือข่าย

8.2 การให้บริการชุมชน

8.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 8.3.1 โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน 8.3.2 โรงเรียนให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

8.4 การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ประกอบด้วย 8.4.1 การจัดตั้งองค์กร เพื่อสนับสนุนโรงเรียน 8.4.2 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

8.5 การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย

สรุปขอบข่ายงานการบริหารจัดการมัธยมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ 1.งานแผนงานและประกันคุณภาพ 2.งานวิชาการ 3.งานกิจการนักเรียน 4.งานบุคคล 5.งานธุรการ 6.งานการเงินและพัสดุ 7.งานบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และ 8.งานชุมชนและภาคีเครือข่าย

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในอนาคต

2.1 ความหมายของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนที่มุ่งหวังให้เป็นในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 คือในระหว่าง พ.ศ. 2544 - 2573 หมายถึง ผู้เรียนที่มีลักษณะเหมาะสมในด้านต่างๆ ของนักเรียน อันประกอบด้วย เป็นผู้มีความรู้ตามหลักสูตร สามารถประยุกต์ใช้ได้ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีทักษะทางการคิด มีทักษะทางสังคมรวมทั้งมีทักษะการใช้เทคโนโลยี

นเรศ ปุบุตรชา (2561) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า คุณภาพผู้เรียนในช่วงศตวรรษที่ 21 หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่สังคมต้องการ อันเป็นต้นทุนทางการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น กล่าวคือตั้งแต่ พ.ศ.2560 - 2570 รวมทั้งสิ้น 11 ปี ได้แก่ 1) คนดี 2) มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร 3) มีความสามารถในการคิด และ 4) การมีทักษะชีวิต

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) คุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ หมายถึง คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนที่แสดงออกถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะการการคิด วิเคราะห์ อ่าน เขียน มีสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า คุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษาและเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษาซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่สามารถสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ให้กับประเทศตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา OECD. (2018) ในรายงาน The Future of Education and skills 2030 ได้กล่าวว่าในอนาคตผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่มีทักษะที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในด้านความรู้ทางวิชาการ ทักษะการทำงาน และทักษะทางสังคมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานได้ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง

ยูเนสโก UNESCO. (2017) ในรายงาน Education for Sustainable Development Goals ได้กล่าวว่า ผู้เรียนในอนาคตไม่เพียงแต่มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ ต้องมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และต้องมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและการเผชิญกับความท้าทายในอนาคตด้วย

World Economic Forum (2023a) สภาเศรษฐกิจโลกได้กำหนดกรอบการศึกษา 4.0 (The World Economic Forum's Education 4.0 framework) มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในอนาคต โดยต้องเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ต้องเน้นสร้างทักษะที่สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและสามารถประสบความสำเร็จได้ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและความท้าทาย

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียนในอนาคต หมายถึง คุณลักษณะและทักษะของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพทางวิชาการ เป็นผู้นำทางสังคมและอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาชาติ และเป็นพลโลกที่เข้มแข็งเท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในระดับชาติและระดับสากล

2.2 องค์ประกอบคุณภาพผู้เรียนในอนาคต

พิมพันธ์ เดชคุปต์ (2558) ได้ให้แนวคิดที่ว่า ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลกที่มีคุณภาพ และต้องมีทักษะสำคัญที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุขเต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม เป็น Ethical Person ด้วยทักษะ 2 กลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่

1) กลุ่ม 4R สามารถจัดแบ่งกลุ่มย่อย จัดได้เป็น 3 ทักษะหลักที่ต้องเน้น คือ (1) ความสามารถในการอ่าน (Literacy) (2) ความสามารถในการคำนวณ (Numeracy) (3) ความมีเหตุผล (Reasoning)

2) กลุ่มทักษะหลัก 7C ได้แก่ (1) ทักษะในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving Skills) (2) ทักษะในการคิด (Critical Thinking Skills) (3) ทักษะในการทำงานอย่างร่วมพลัง (Collaborative Skills) (4) ทักษะในการสื่อสาร (Communicative Skills) (5) ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ (Computing Skills) (6) ทักษะทางอาชีพ และทักษะใช้ชีวิต (Career and Life Skills) และ (7) ทักษะข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Skills)

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) ได้เสนอแนวคิดว่า ผู้นักเรียนที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 คือระหว่าง พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2573 ได้แก่

1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้ หมายถึง ผู้เรียนมีผลการเรียนตามเกณฑ์ทุกวิชาในหลักสูตร และผู้เรียนสามารถนำความรู้จากเรื่องที่เรียนไปใช้ได้ ทั้งกับตนเอง กับความเป็นพลเมือง มีจิตสำนึกต่อโลกและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2) เป็นผู้มีความรู้คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง ผู้เรียนมีความคิด มีการกระทำที่ถูกต้องดีงามเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม เช่น มีความรับผิดชอบ รู้จักยอมรับผิด มีความซื่อสัตย์ มีความกล้าตัดสินใจในเชิงจริยธรรม รู้จักกล้าเสี่ยงอย่างระมัดระวัง

3) ทักษะทางการคิด หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดแบบต่างๆ เช่น คิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดสังเคราะห์ คิดริเริ่มคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดตัดสินใจ คิดกว้าง การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างความรู้ การชี้นำตนเอง (Self-directed Learning) การเรียนรู้ด้วยตนเอง การปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ของตน การใฝ่รู้ และการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

4) ทักษะทางสังคม หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีวินัยในตนเอง ความยืดหยุ่น การปรับตัว ความเข้าใจผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง (Empathy) การเป็นผู้นำ การมีภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือ การมีปฏิสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงานเป็นทีม

5) ทักษะการใช้เทคโนโลยี หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการใช้วิทยาการดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีการสื่อสารได้ถูกต้องเหมาะสม

พีระนันท์ นัมคณิสร์ (2561) ได้กล่าวถึงผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบและหาความรู้ด้วยตนเอง (Self- Learning) เพราะโลกในอนาคตเป็นโลกของข่าวสาร ข้อมูล ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็ว ทุกเวลา และทุกสถานที่ข้อมูลจึงมีความหลากหลายและมหาศาล ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องรู้จักวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง โดยการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้รู้จักแยกแยะข้อมูล รู้จัก การนำข้อมูลไปใช้และที่สำคัญจะต้องมีวินัยในการเรียนรู้ ของตนเอง

2. ทักษะด้านการคิด (Thinking Skills) จากการที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายและมหาศาล ใน ทุกที่และทุกเวลา ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีทักษะด้านการ คิด ทั้ง ใน ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative Learners) การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinkers) การคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) รวมทั้ง ทักษะ ในการคิดแก้ปัญหา (Problem Solvers) เพื่อนำมาใช้ ในการกลั่นกรองข้อมูลและการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และการพัฒนาตนเอง

3. ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม (Social Collaboration) การที่ผู้เรียนจะสามารถนำข้อมูล ข่าวสารที่ได้มาที่มีทั้งความหลากหลายและมหาศาล มาใช้ ให้เป็นประโยชน์ในการทำงานและพัฒนางานของตนและ องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจำเป็นต้องมี ความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีมี ทักษะของการเป็นผู้นำ รวมทั้ง การเป็นผู้ตามที่ดีที่จะนำ ข้อมูลที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว มาสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ เช่น การมอบหมายงาน การถ่ายทอด ความรู้ประสบการณ์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

4. ทักษะในด้านการใช้ภาษาสากล (Second Language Skills) เพราะวันนี้ภาษาอังกฤษถือว่า เป็น ภาษาสากล เป็นภาษาที่โลกใบนี้นำมาใช้ในการสื่อสารและ ติดต่อ การอยู่ร่วมกันในโลกใบนี้ที่ชุมชนท้องถิ่นจะต้อง เป็นคนพื้นเมืองเท่านั้น นับวันจะไม่ใช้ความจริงอีกต่อไป แต่จะเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยคนหลายชาติและหลาย ภาษาที่จะมาอยู่ร่วมกัน ภาษาที่ใช้ในการติดต่อและสื่อสาร จึงจำเป็นต้องมีภาษากลาง ซึ่งภาษาอังกฤษ ถือว่าเป็น ภาษาสากลที่ได้รับการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ดังนั้น ใน การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องมี การทักษะด้านภาษาอังกฤษเพื่อประโยชน์ดังกล่าว

5. มีความเข้าใจในความ แตกต่าง ด้านวัฒนธรรม (Inter Cultural Understanding) และความตระหนักใน ความเป็นประชากรโลก (World Citizen) เพราะโลกใบนี้เป็นโลกที่ไร้พรมแดน สามารถสื่อสารและไปมาหาสู่กันได้ อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงระบบเศรษฐกิจที่เน้นความ เป็นภูมิภาคและไม่มีพรมแดน ผู้เรียนจึงต้องได้รับการ ปลูกฝังให้มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมที่ แตกต่างไปจากของตน สามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มี ความ

แตกต่างกันทั้งทางด้านความเชื่อและขนบธรรมเนียม ประเพณีอย่างสงบสุข และสร้างสรรค์สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการสร้างสรรค์ชุมชนของตนเอง

นเรศ ปุบุตรชา (2561) ได้กำหนดองค์ประกอบ คุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. เป็นคนดี คือ ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสถานศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีวินัย รับผิดชอบต่ออย่างซื่อสัตย์สุจริต มีจิตเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่มีความเห็นแก่ตัว รวมทั้งมีจิตสำนึกอนุรักษ์และพัฒนาสสิ่งแวดล้อม รู้จักประหยัด สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถผ่านเกณฑ์หลักสูตร คือ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยโดยทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนมีผลการทดสอบในระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษากำหนด รวมทั้งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีการพัฒนาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถสื่อความคิด สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้

3. เป็นผู้มีความสามารถในการคิด คือ ผู้เรียนสรุปความ ตีความในประเด็นที่อ่านและเขียนได้อย่างเหมาะสมกับวัย ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ สามารถแก้ปัญหา รวมทั้งสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

4. การมีทักษะชีวิต คือ ผู้เรียนดูแลตนเอง มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ดูแลตนเองให้มีน้ำหนักส่วนสูง รวมทั้งสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ สามารถดูแลตนเองให้ปลอดภัย สุขภาพจิตใจแจ่มใส มีความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีอารมณ์สุนทรีย์ ช่างสังเกตและเห็นคุณค่างานศิลปะหรือสิ่งที่ดีงาม สนใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดและสื่อต่าง ๆ ผู้เรียนมีทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม มีทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ ทักษะอาชีพ ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการเปลี่ยนแปลง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. เป็นผู้เรียนรู้ (Learner Person) คือผู้ที่มีความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสามารถปรับตัวให้ก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต รวมทั้งมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ความรอบรู้ด้าน มีสุนทรียะรักษ์ สามารถประยุกต์ใช้

ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมโดยรวม

2. เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator) คือ ผู้ที่มีความสามารถทางปัญญาและทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความฉลาดทางดิจิทัล (digital intelligence) มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการข้ามวัฒนธรรม และการบูรณาการข้ามศาสตร์ มีลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่สามารถสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคมโดยรวม

3. เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) คือเป็นผู้มีความรักชาติ ศาสน์ และท้องถิ่น มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนหลักของประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียมและความเสมอภาค เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างสันติ

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564) ได้อธิบายกรอบการพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและงานอาชีพ โดยใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 ระบบ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ ระบบการประเมินผล ทักษะการเรียนรู้ ระบบหลักสูตรและวิธีการสอน ระบบพัฒนางานอาชีพ และระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดของทักษะแต่ละด้าน ดังนี้

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning & Innovation Skills-4Cs) ได้แก่ 1.1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) 1.2) ความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม (Creativity and Innovation) 1.3) การสื่อสาร (Communication) โดยต้องเป็นทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน และ 1.4) ความร่วมมือ (Collaboration) และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media & Technology Skills) ได้แก่ 2.1) การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) การรับรู้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2.2) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) มีทักษะการวิเคราะห์สื่อให้เท่าทันวัตถุประสงค์ของสื่อ และ 2.3) การรู้เท่าทัน (Literacy) สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อวิจัย จัดระบบประเมิน และสื่อสารสนเทศ ใช้สื่อสารเชื่อมโยงเครือข่าย และ Social Network ได้อย่างเหมาะสม

3. ทักษะชีวิตและงานอาชีพ (Life & Career Skills) เป็นทักษะที่สนับสนุนการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 3.1) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) 3.2) การริเริ่มสร้างสรรค์และกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction) 3.3) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) 3.4) การเป็นผู้สร้างผลงานหรือผลผลิตและความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ (Productivity and Accountability) และ 3.5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2565) แลงรายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนว่า ทักษะทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Skill) มีความสัมพันธ์ต่อผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ พบ “เด็กข้างเฝือก (Resilient Student) ซึ่งเป็นนักเรียนจากครัวเรือนยากจนที่มีรายได้ น้อยที่สุด 25% ของประเทศสามารถทำคะแนนอยู่ในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด 25% บนของประเทศ นอกจากทักษะด้านสติปัญญา (Cognitive Skill) แล้วพวกเขามีคุณลักษณะด้านทักษะอารมณ์และสังคม (social and emotional skills: SES) อยู่ในระดับสูง ตรงกัน ซึ่งการเรียนรู้ทักษะทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Learning: SEL) จะเป็นการปลูกฝังกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ที่นักเรียนเชื่อว่าตนเองมีความสามารถในการเรียนรู้ เมื่อเจออุปสรรคหรือปัญหา นักเรียนจะเชื่อว่าตนเองจะหาหนทางเรียนรู้และก้าวไปข้างหน้าได้ ซึ่งตรงข้ามกับ fixed mindset ที่นักเรียนเชื่อว่าตนเองไม่มีทางเรียนรู้ได้เพราะไม่ฉลาด ไม่มีพรหมเหมือนคนอื่น ทั้งนี้เด็กข้างเฝือกมีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ระดับสูงกว่านักเรียนที่มีฐานะดี โดย OECD

มารุต พัฒนา และคณะ (2565) ได้เสนอแนวคิดว่าคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนโดยใช้ความรู้และกระบวนการคิดขั้นสูง 3) ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม มีจิตสาธารณะ และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม 4) ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในสังคมที่มีความหลากหลาย 5) ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2565) ได้แปลหนังสือ Global Citizenship Education ของยูเนสโก (UNESCO) ได้กำหนดมิติการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านความรู้ (Cognitive) ความรู้และทักษะการคิดที่จำเป็นสำหรับโลกและความซับซ้อน ได้แก่

1.1) ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นของท้องถิ่นประเทศ และโลกความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน และการพึ่งพาอาศัยกันของประเทศ และประชากร

1.2) ผู้เรียนพัฒนาทักษะสำหรับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเชิงวิพากษ์

2. ด้านอารมณ์และสังคม (Socio-emotional) คุณค่า เจตคติและทักษะทางสังคม ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านเจตคติ จิตวิทยา และกายภาพ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างรับผิดชอบและมีสันติภาพ ได้แก่

2.1) ผู้เรียนมีประสบการณ์ของความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมของความเป็นมนุษยชาติการแบ่งปันคุณค่าและ ความเป็นรับผิดชอบ บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน

2.2) ผู้เรียนพัฒนาค่านิยมของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เคารพในความแตกต่าง และความหลากหลาย

3. ด้านพฤติกรรม (Behavioral) สร้าง แสดงออก และฝึกการนำไปใช้และมีส่วนร่วม ได้แก่

3.1) ผู้เรียนแสดงอย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก สำหรับการเพิ่มพูน ให้โลกมีสันติภาพและความยั่งยืน

3.2) ผู้เรียนพัฒนาแรงจูงใจและเจตจำนงที่จะกระทำ
เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่มีคุณภาพในสังคมโลกอนาคต ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก แต่ละด้านประกอบด้วย 10 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional leader) ได้แก่ 1.1) มีการวางแผนและการจัดระบบที่ดี 1.2) มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน 1.3) มีความยืดหยุ่นทางความคิด 1.4) มีความยั้งคิด ไตร่ตรอง และรู้จักควบคุมอารมณ์ 1.5) มีความจดจ่อ ใส่ใจ และจดจำเพื่อนำไปใช้งานได้ 1.6) มีการติดตามและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง 1.7) มีสมดุลในชีวิต 1.8) มีทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม 1.9) มีการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ 1.10) มีความตระหนักในการสร้างสรรค์สังคม

2. ผู้นำทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Virtue, Ethical and Values leader) ได้แก่ 2.1) มีเมตตา กรุณา 2.2) มีคุณธรรม 2.3) มีความน่าเชื่อถือ 2.4) มีความยุติธรรม 2.5) มีความซื่อสัตย์ 2.6) มีความรับผิดชอบ และมีวินัย 2.7) ความเปิดใจกว้าง 2.8) เอาใจใส่ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม 2.9) เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2.10) ความเป็นธรรมระหว่างรุ่น (Intergeneration Equity)

3. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change leader) ได้แก่ 3.1) มีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลง 3.2) มีทักษะการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพหุภาษา 3.3) มีทักษะการจัดการในการเปลี่ยนแปลง 3.4) สร้างแรงบันดาลใจ 3.5) สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง 3.6) สามารถประสานงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3.7) ทำงานเป็นทีมอย่างเป็นประชาธิปไตย 3.8) เข้าใจและตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม 3.9) เคารพความหลากหลาย 3.10) เคารพค่านิยมทางศาสนา

4. ผู้นำนวัตกรรมและผู้ประกอบการ (Innovative and Entrepreneurial leader) ได้แก่ 4.1) มีความรู้ทางวิชาการที่เรียนรู้เชิงรุกและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 4.2) สามารถใช้และประเมินข้อมูล สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ 4.3) สามารถนำตนเองและเป็นผู้ตามที่ดี 4.4) ยืดหยุ่นปรับตัวได้ 4.5) เป็นนักถาม นักคิด นักวิพากษ์ ช่างสังเกต ช่างสงสัย มีหลักการและคิดเชิงบวก 4.6) มีจินตนาการและสร้างสรรค์ 4.7) สามารถแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีทักษะซับซ้อนและสะท้อนคิดได้ 4.8) การประยุกต์และมีความสามารถทางผลิตภาพ 4.9) มีทักษะอาชีพและเป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม 4.10) สร้างนวัตกรรมที่ใช้ได้ในชีวิตจริงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

World Economic Forum (2023a) สภาเศรษฐกิจโลกได้กำหนดกรอบการศึกษา 4.0 ของผู้เรียน (The World Economic Forum's Education 4.0 framework) ไว้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา (Content: built-in mechanisms for skills adaptation)

1.1) ทักษะการเป็นพลเมืองโลก (Global citizenship skills) มุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลกกว้าง ความยั่งยืน และการมีบทบาทอย่างแข็งขันในประชาคมโลก

1.2) ทักษะด้านนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ (Innovation and creativity skills) ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับนวัตกรรม รวมถึงการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การคิดเชิงวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการวิเคราะห์เชิงระบบ

1.3) ทักษะด้านเทคโนโลยี (Technology skills) พัฒนาทักษะดิจิทัล รวมถึง การเขียนโปรแกรม ความรับผิดชอบทางดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยี

1.4) ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) เน้น ความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างบุคคล เช่น เน้นความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างบุคคล ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความร่วมมือ การเจรจาต่อรอง ความเป็นผู้นำ และการรับรู้ทางสังคม

2. ด้านประสบการณ์ (Experiences: utilization of innovative pedagogies)

2.1) การเรียนรู้ส่วนบุคคลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Personalized and self-paced learning) จากระบบที่การเรียนรู้เป็นมาตรฐานสู่ระบบที่ขึ้นอยู่กับความต้องการที่

หลากหลายของผู้เรียนแต่ละคน และมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนก้าวหน้าตามจังหวะชีวิตของตนเอง

2.2) การเรียนรู้ที่เข้าถึงและครอบคลุม (Accessible and inclusive learning) จากระบบที่การเรียนรู้ถูกจำกัดไว้ในห้องเรียน สู่ระบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม

2.3) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการทำงานร่วมกัน (Problem-based and collaborative learning) จากการส่งมอบเนื้อหาตามกระบวนการไปจนถึงโครงการและปัญหา จำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกัน จากเพื่อนร่วมงาน และสะท้อนอนาคตของการทำงานอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น

2.4) การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นผู้ขับเคลื่อน (Lifelong and student-driven learning) จากระบบที่การเรียนรู้และทักษะลดลงตามอายุขัยสู่ระบบที่ทุกคนพัฒนาทักษะที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง และได้รับทักษะใหม่ ๆ ตามความต้องการส่วนบุคคล

World Economic Forum (2023b) สภาเศรษฐกิจโลกได้เผยแพร่รายงาน “The Future of Jobs Report 2023” สำรวจแนวโน้มงานและทักษะที่ต้องการในปี 2566 - 2570 ประกอบด้วย 1) ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex Problem Solving) 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 4) ทักษะการบริหารจัดการบุคคล (People Management) 5) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Coordinating with Others) 6) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) 7) ทักษะการรู้จักประเมินและตัดสินใจ (Judgment and Decision Making) 8) การมีใจรักบริการ (Service Orientation) 9) ทักษะการเจรจาต่อรอง (Negotiation) และ 10) การยืดหยุ่นทางความคิด (Cognitive Flexibility) และได้กำหนดทักษะที่จำเป็นในปี 2568 ว่ามี 4 กลุ่ม คือ 1) การคิดและแก้ปัญหา 2) การบริหารจัดการตนเอง 3) การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยี

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ได้เสนอ องค์ประกอบคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ ไว้ดังนี้

1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน คือ ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน คิดคำนวณ และใช้ภาษาต่างประเทศ ทำให้นักเรียนเกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ การที่ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และ ค่านิยมที่ดี ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

มีทักษะชีวิตที่ดีสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยสันติ วิธีใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม เป็นคนดีของสังคมสามารถอยู่และ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3) ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม คือ ความสามารถใช้และเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสมวัย ในการเรียนรู้สืบค้นข้อมูลในการทำงาน ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและรับสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาในการ ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมวิธีการปฏิบัติปรับปรุงหรือดัดแปลงต่อยอด ประดิษฐ์ที่แปลกใหม่

4) ด้านทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คือ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยตนเองที่แสวงหา ความรู้ ค้นคว้าจากแหล่งทรัพยากรรอบตัวตามความสนใจ ความต้องการ ความถนัด อย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนอย่าง มีวิจารณญาณ พัฒนาตนเองอยู่เสมอประเมินและสร้างข้อสรุปบทเรียนชีวิตของตนเองสามารถปรับเป้าหมายแผน และทิศทางสู่ความสำเร็จวางตัวและกำหนดทำที่ได้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้มีความสุขตามสภาพ

5) ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี คือ การที่ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายที่มีความสมบูรณ์ ไม่เสพรหรือ แสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด อบายมุข หลีกเลียงสถานการณ์เสี่ยงที่จะนำไปสู่การเกิดอันตราย ภาวะของจิตใจที่มีความสดชื่น แจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงเป็นปกติ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมให้เกียรติผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมตามความสนใจและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้สรุปองค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 ดังนี้

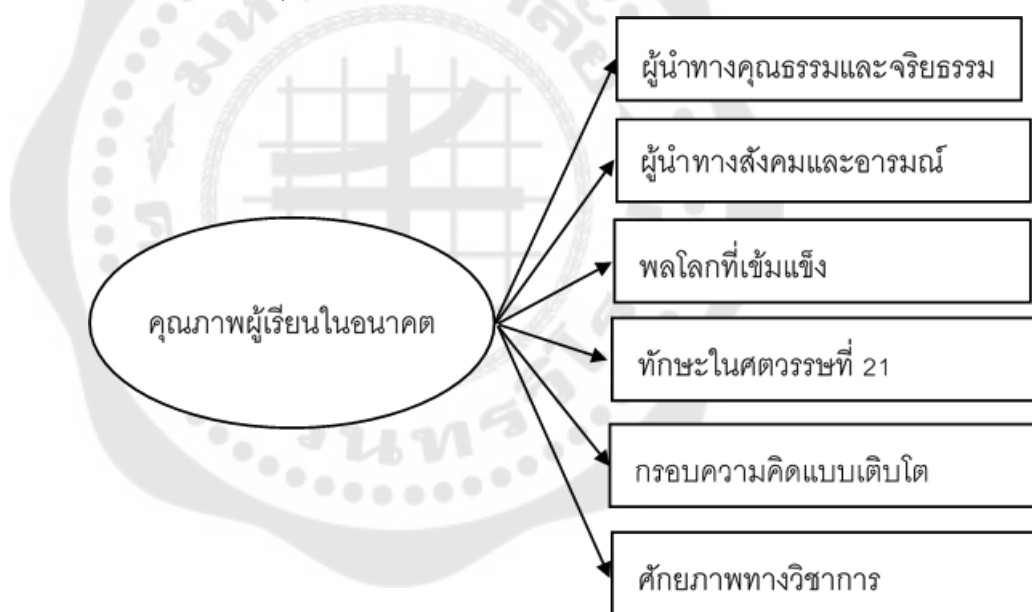
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จ ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ และทักษะ นอกจากนี้เรายังจัดหมวดหมู่ผลการเรียนรู้ตามลักษณะของเป้าหมายการศึกษาที่แตกต่างกัน

2. ผู้เรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงผู้เรียนมีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทันโลกดิจิทัลและโลกในอนาคตและมีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้

3. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงผู้เรียนมีทักษะทางปัญญา ความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยี

4. พลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงผู้เรียนมีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ และบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนในอนาคตจากแนวคิดของ World Economic Forum (2023), กิตติศักดิ์ แวงดา(2566), วิสูตร เดชเมือง (2566), เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565), กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2565), สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562), นเรศ ปุบุตรชา (2561) และสุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) นำมาวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกันและกำหนดเป็นองค์ประกอบของผู้เรียนในอนาคต ประกอบด้วย 1) ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม 2) ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ 3) พลโลกที่เข้มแข็ง 4) ทักษะในศตวรรษที่ 21 5) กรอบความคิดแบบเติบโต 6) ศักยภาพทางวิชาการ ดังภาพ

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต

ตาราง 1 สังเคราะห์เนื้อหาคุณภาพผู้เรียนในอนาคตของนวัตกรรมการศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด

แหล่งข้อมูล		องค์ประกอบ		
สุทธิชัย ผ่าน สุวรรณ (2558a)	นักเรียนที่คาดหวัง พ.ศ. 2544-2573	คุณธรรมและ จริยธรรม	-ทักษะทางความคิด -ทักษะการใช้เทคโนโลยี	ทักษะทางสังคม การมีความรู้ตาม หลักสูตรและการ ประยุกต์ใช้ความรู้
	คุณภาพผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21	การเป็นคนดี	การมีความสามารถใน การคิด	การมีความรู้ ความสามารถตาม หลักสูตร
สำนักงาน เลขาธิการ สภา การศึกษา (2562)	คุณภาพผู้เรียน		พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen)	ผู้เรียนรู้ (Learner Person)
สมศักดิ์ ดล ประสิทธิ์ (2564)	กรอบการเรียนรู้ทักษะ จำเป็นเพื่อศตวรรษที่ 21 (Framework for 21st Century Learning)		-ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม -ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี	ทักษะชีวิตและ งานอาชีพ

ตาราง 1 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล		องค์ประกอบ	
กองทุนเพื่อ ความเสมอ ภาคทาง การศึกษา (กสค.) (2565)	ทักษะด้านสติปัญญา (Cognitive Skill)	ทักษะอารมณ์ และสังคม (Social and Emotional Skill)	
		ผู้นำทางสังคม และอารมณ์ -ผู้นำการ เปลี่ยนแปลง (Change leader)	
เพ็ญวรา ชู ประวัติ (2565)	ผู้นำทาง คุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยม (Virtue, Ethical and Values leader)	ผู้นำนวัตกรรมและ ผู้ประกอบการ (Innovative and Entrepreneurial leader)	
		ทักษะด้านนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ -ทักษะด้านเทคโนโลยี	
World Economic Forum (2023)	ทักษะการเป็น พลเมืองโลก	ทักษะด้านนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ -ทักษะด้านเทคโนโลยี	
		ทักษะด้าน ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล	

แหล่งข้อมูล		องค์ประกอบ				
กิตติศักดิ์ แวงดา (2566)	คุณภาพผู้เรียนยุคดิจิทัลใหม่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	สุขภาพกายและจิตที่ดี	การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม	ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิสูตร เดชเมือง (2566)	องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0		พลเมืองที่เข้มแข็ง	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม	ผู้เรียนรู้	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สรุป	ผู้นำทางคุณธรรม และจริยธรรม		พลโลกที่เข้มแข็ง	ทักษะในศตวรรษที่ 21	มีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)	ศักยภาพทางวิชาการ

2.2.1 ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558b) นิยามว่า คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง ผู้เรียนมีความคิด มีการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ตรงตามความคาดหวังของสังคม ได้แก่ การมีความรับผิดชอบ รู้จักยอมรับผิด ซื่อสัตย์ กล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจในเชิงจริยธรรม รวมทั้งมีความกระตือรือร้น

นเรศ ปุณฺตรชา (2561) ให้นิยามเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนว่า หมายถึง ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบของสถานศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เป็นผู้มีวินัย รู้รับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี รู้จักเห็นใจผู้อื่น และไม่เห็นแก่ตัว รู้จักอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม รู้จักประหยัด รวมทั้งสามารถใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) ได้สรุปว่า คุณลักษณะด้านผู้นำทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Virtue, Ethical and Values leader) ได้แก่ 1) มีเมตตา กรุณา 2) มีคุณธรรม 3) มีความน่าเชื่อถือ 4) มีความยุติธรรม 5) มีความซื่อสัตย์ 6) มีความรับผิดชอบ และมีวินัย 7) ความเปิดใจกว้าง 8) เอาใจใส่ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม 9) เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 10) ความเป็นธรรมระหว่างรุ่น (Intergeneration Equity)

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ให้นิยามคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ว่าคือ การที่ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และค่านิยมที่ดี ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลายมีทักษะชีวิตที่ดีสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยสันติ วิธีใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม เป็นคนดีของสังคมสามารถอยู่และ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงการตัดสินใจและปฏิบัติตามหลักการที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต มีเมตตาเห็นใจผู้อื่น มีวินัยและความรับผิดชอบ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีนำพาผู้อื่นและสังคมได้อย่างยั่งยืน

2.2.2 ผู้นำทางสังคมและอารมณ์

World Economic Forum (2023) ได้สรุปว่า ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) เน้นความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างบุคคล เช่น เน้นความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างบุคคล ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความร่วมมือ การเจรจาต่อรอง ความเป็นผู้นำ และการรับรู้ทางสังคม

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) ได้นิยามว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีวินัยในตนเอง ความยืดหยุ่น การปรับตัว ความเข้าใจผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง (Empathy) การเป็นผู้นำ การมีภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือ การมีปฏิสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงานเป็นทีม

นเรศ ปุบุตรชา (2561) ได้นิยามเกี่ยวกับการมีทักษะสังคมว่าหมายถึง ผู้เรียนดูแลตนเอง มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ดูแลตนเองให้มีน้ำหนักร่างกายและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ดูแลตนเองให้มีความปลอดภัย สุขภาพจิตใจแจ่มใส มั่นคงทางอารมณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้เหมาะสม มีสุนทรียภาพ เห็นคุณค่าในงานศิลปะ ผู้เรียนมุ่งแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดและสื่อต่าง ๆ มีทักษะเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม มีทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ มีทักษะอาชีพ เกิดการเรียนรู้ร่วมทั้งการเปลี่ยนแปลง

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564) ได้สรุปเกี่ยวกับทักษะทางสังคมและอารมณ์ว่าเป็นทักษะที่สนับสนุนการดำรงชีวิตประกอบด้วย 1) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) 2) การริเริ่มสร้างสรรค์และกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction) 3) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) 4) การเป็นผู้สร้างผลงานหรือผลผลิตและความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ (Productivity and Accountability) และ 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2565) รายงานผลการวิจัยร่วมกับ OECD ว่า PISA for Schools Thailand บ่งชี้ว่า ทักษะอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Skill) มีความสัมพันธ์ต่อผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. Task Performance ความสามารถเชิงปฏิบัติการ (Conscientiousness) ตั้งเป้าหมายอะไรไว้แล้วต้องทำให้สำเร็จ OECD ได้จำแนกลักษณะของคนกลุ่มนี้ดังนี้ 1.1) ตั้งเป้าหมายความสำเร็จอยู่เสมอ ตั้งมาตรฐานให้ตัวเองสูง และตั้งใจมากที่จะทำตามมาตรฐานให้ได้ 1.2) มีความรับผิดชอบ สามารถทำตามคำมั่นสัญญา ตรงต่อเวลา เชื่อถือได้ 1.3) ควบคุมตนเองดีเยี่ยม สามารถหลีกเลี่ยงสิ่งรบกวนสมาธิและมุ่งความสนใจไปที่สิ่งที่ต้องทำเพื่อบรรลุเป้าหมายส่วนตัว 1.4) วิริยะ อดทนในงานและกิจกรรมต่างๆ จนกว่าจะเสร็จ

2. Emotional Regulation ความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Stability) มีคุณสมบัติในการรับมือกับชีวิตได้ดี ซึ่งจำแนกลักษณะย่อยได้ดังนี้ 2.1) รับมือกับความเครียด

อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับความวิตกกังวลและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างใจเย็นและมีประสิทธิภาพ เรียนรู้การคลายเครียดด้วยตัวเองได้ดี 2.2) มองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ ความคาดหวังในเชิงบวกและมองโลกในแง่ดีสำหรับตนเองและชีวิตโดยทั่วไป 2.3) ควบคุมอารมณ์ได้ดี รู้จักกลยุทธในการควบคุมอารมณ์ ความโกรธ และการระคายเคืองเมื่อเผชิญกับความผิดหวังที่มีประสิทธิภาพ

3. Collaboration ความสามารถในการร่วมมือ (Agreeableness) ชอบช่วยเหลือคนอื่น และไม่ค่อยชอบขัดใคร สามารถแบ่งปันลักษณะย่อยดังนี้ 3.1) เข้าอกเข้าใจ ความเมตตาและการดูแลผู้อื่น และความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเขาที่นำไปสู่การให้คุณค่าและลงทุนในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด 3.2) ไวใจ ถือว่าผู้อื่นมีเจตนาที่ดี และให้อภัยผู้ที่ทำผิด 3.3) เต็มใจร่วมมือ อยู่ร่วมกับผู้อื่นและเห็นคุณค่าของความเชื่อมโยงระหว่างคนทั้งปวง

4. Open-mindedness ความสามารถในการเปิดรับ (Openness to experience) หาทางใหม่ๆ ให้กับชีวิต ซึ่งแบ่งลักษณะนิสัยย่อยได้ ดังนี้ 4.1) เต็มไปด้วยความสนใจใคร่รู้ สนใจในความคิดที่อยากรู้อยากเห็น รักการเรียนรู้ เข้าใจ และชอบการสำรวจทางปัญญา 4.2) อุดหนุนเป็นเลิศ เปิดรับมุมมองหรือค่านิยมที่เต็มไปด้วยความหลากหลายต่างๆ ชื่นชมคนต่างชาติและวัฒนธรรม 4.3) คิดอย่างสร้างสรรค์ สร้างสรรค์วิธีการใหม่ๆ ในการทำหรือคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ผ่านการสำรวจ เรียนรู้จากความล้มเหลว ความเข้าใจ และวิสัยทัศน์

5. Engagement with Other ความสามารถในการเข้าหาผู้อื่น (Extraversion) มีความสามารถในการเข้าสังคม สามารถจำแนกตามลักษณะย่อยได้ดังนี้ 5.1) เป็นกันเอง สามารถเข้าหาผู้อื่นทั้งเพื่อนและคนแปลกหน้าได้อย่างเป็นธรรมชาติ เริ่มต้นและรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมได้ดี 5.2) กล้าแสดงออก สามารถแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และความรู้สึกได้อย่างมั่นใจ และมีอิทธิพลทางสังคมในการโน้มน้าวผู้อื่น 5.3) พลังงานล้นเหลือ ใช้ชีวิตทุกวันเต็มเปี่ยมไปด้วยพลังงานความตื่นตัวอย่างเป็นธรรมชาติ

เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) ได้สรุปว่า คุณลักษณะด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional leader) ได้แก่ 1) มีการวางแผนและการจัดระบบที่ดี 2) มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน 3) มีความยืดหยุ่นทางความคิด 4) มีความยั้งคิด ไตร่ตรอง และรู้จักควบคุมอารมณ์ 5) มีความจดจ่อ ใส่ใจ และจดจำเพื่อนำไปใช้งานได้ 6) มีการติดตามและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง 7) มีสมดุลในชีวิต 8) มีทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม 9) มีการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ 10) มีความตระหนักในการสร้างสรรค์สังคม และคุณลักษณะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change leader) ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลง 2) มีทักษะการสื่อสาร

เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพหุภาษา 3) มีทักษะการจัดการในการเปลี่ยนแปลง 4) สร้างแรงบันดาลใจ 5) สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง 6) สามารถประสานงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 7) ทำงานเป็นทีมอย่างเป็นประชาธิปไตย 8) เข้าใจและตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม 9) เคารพความหลากหลาย 10) เคารพค่านิยมทางศาสนา

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงการมีทักษะในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีการวางแผนจัดระบบที่ดี มีความคิดที่ยืดหยุ่น รู้จักยั้งคิดและควบคุมตนเอง ประเมินตนเองได้อย่างต่อเนื่อง เคารพความเป็นพหุวัฒนธรรม สามารถปรับตัวและประสานงานกับผู้อื่นในการสร้างสรรค์สังคม

2.2.3 พลโลกที่เข้มแข็ง

World Economic Forum (2023) ได้สรุปว่า ทักษะการเป็นพลเมืองโลก (Global citizenship skills) มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลกกว้าง ความยั่งยืน และการมีบทบาทอย่างแข็งขันในประชาคมโลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนไทยด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) ว่าเป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลกมีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนหลักการประชาธิปไตยความยุติธรรมความเท่าเทียมเสมอภาคเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

วิสูตร เดชเมือง (2566) ให้นิยามว่า พลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงผู้เรียนมี ความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พลโลกที่เข้มแข็ง หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงความรักชาติและท้องถิ่น มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองทั้งในระดับชาติและความเป็นพลโลก มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติและประชาคมโลกให้เกิดความยั่งยืน

2.2.4 ทักษะในศตวรรษที่ 21

World Economic Forum (2023) สรุปว่า ทักษะด้านนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ (Innovation and creativity skills) ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับนวัตกรรม รวมถึงการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การคิดเชิงวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการวิเคราะห์เชิงระบบ และ

ทักษะด้านเทคโนโลยี (Technology skills) พัฒนาทักษะดิจิทัล รวมถึงการเขียนโปรแกรม ความรับผิดชอบทางดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยี

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) ได้นิยามว่า ทักษะทางการคิด หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดแบบต่างๆ เช่น คิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสังเคราะห์ คิดริเริ่มคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดตัดสินใจ คิดกว้าง การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างความรู้ การชี้นำตนเอง (Self-directed Learning) การเรียนรู้ด้วยตนเอง การปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ของตน การใฝ่รู้ และการรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และ ทักษะการใช้เทคโนโลยี หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการใช้ วิทยาการดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีการสื่อสารได้ถูกต้องเหมาะสม

นเรศ บุญตรธา (2561) ได้นิยามว่า การเป็นผู้มีความสามารถในการคิด หมายถึง การที่ผู้เรียนสรุปตีความในประเด็นที่อ่านและประเด็นที่เขียนได้อย่างเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ รู้จักแก้ปัญหารวมทั้งสร้างสรรค์นวัตกรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้นิยามว่า ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator) เป็นผู้ที่มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ทักษะข้ามวัฒนธรรมสมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการเพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนา นวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคมเพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคมจากแนวคิดดังกล่าว

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564) ได้สรุปว่า ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning & Innovation Skills-4Cs) ได้แก่ 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) 2) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) 3) การสื่อสาร (Communication) โดยต้องเป็นทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน และ 4) ความร่วมมือ (Collaboration) และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน และ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media & Technology Skills) ได้แก่ 1) การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) การรับรู้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) มีทักษะการวิเคราะห์สื่อให้เท่าทันวัตถุประสงค์ของสื่อ และ 3) การรู้เท่าทัน (Literacy) สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อวิจัย จัดระบบ ประเมิน และสื่อสารสนเทศ ใช้สื่อสารเชื่อมโยงเครือข่าย และ Social Network ได้อย่างเหมาะสม

เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) ได้สรุปว่า คุณลักษณะด้านผู้นำนวัตกรรมและผู้ประกอบการ (Innovative and Entrepreneurial leader) ได้แก่ 1) มีความรู้ทางวิชาการที่เรียนรู้เชิงรุกและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 2) สามารถใช้และประเมินข้อมูล สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) สามารถนำตนเองและเป็นผู้ตามที่ดี 4) ยืดหยุ่น ปรับตัวได้ 5) เป็นนักถาม นักคิด นักวิพากษ์ ช่างสังเกต ช่างสงสัย มีหลักการและคิดเชิงบวก 6) มีจินตนาการและสร้างสรรค์ 7) สามารถแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีทักษะซับซ้อนและสะท้อนคิดได้ 8) การประยุกต์และมีความสามารถทางผลิตภาพ 9) มีทักษะอาชีพและเป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม 10) สร้างนวัตกรรมที่ใช้ได้ในชีวิตจริงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) กล่าวว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม คือ ความสามารถใช้และเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมทันสมัย ในการเรียนรู้สืบค้นข้อมูลในการทำงาน ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและรับสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมวิธีการปฏิบัติปรับปรุงหรือดัดแปลงต่อยอด ประดิษฐ์ที่แปลกใหม่

วิสูตร เดชเมือง (2566) กล่าวว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนควรมีคือการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึง ผู้เรียนมีทักษะทางปัญญา ความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และ พัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยี

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงความสามารถในการผสมผสานกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างสรรค์นวัตกรรมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล

2.2.5 กรอบความคิดแบบเติบโต

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้นิยามว่าคุณภาพผู้เรียนด้านกรอบแนวคิดแบบเติบโตว่าเป็น ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เป็นผู้มีความเพียรใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคตและมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทยมีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียงความมั่นคงในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเองครอบครัวและสังคม

กิตติศักดิ์ แวงดา(2566)ได้ให้แนวคิดคุณภาพผู้เรียนด้านกรอบแนวคิดแบบเติบโตอยู่ในด้านทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คือ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยตนเองที่แสวงหา ความรู้ ค้นคว้าจากแหล่งทรัพยากรรอบตัวตามความสนใจ ความต้องการ ความถนัด อย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนอย่าง มีวิจรรย์ญาณ พัฒนาตนเองอยู่เสมอประเมินและสร้างข้อสรุปบทเรียนชีวิตของตนเองสามารถปรับเป้าหมายแผน และทิศทางสู่ความสำเร็จวางตัวและกำหนดทำที่ได้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้มีความสุขตามสภาพ

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้นิยามว่าคุณภาพผู้เรียนด้านกรอบแนวคิดแบบเติบโตว่าเป็น ผู้เรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงผู้เรียนมีความเพียร ใฝ่ เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทันโลกดิจิทัลและโลกในอนาคตและมีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ออกจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กรอบความคิดแบบเติบโตหมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงการมีทักษะและความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มุ่งมั่นแสวงหาความรู้ตามความถนัดและสนใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับโลกดิจิทัลและโลกในอนาคต

2.2.6 ศักยภาพทางวิชาการ

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) ได้นิยามว่า มีความรู้ตามหลักสูตรและการประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง ผู้เรียนมีผลการเรียนผ่านตามเกณฑ์ทุกวิชาในหลักสูตร และสามารถนำความรู้ตามหลักสูตรจากเรื่องที่เรียนรู้ไปใช้ได้ด้วยตนเอง กับการเป็นพลเมือง มีจิตสำนึกต่อโลกและจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นเรศ ปุณฺตรชา (2561) ได้นิยามว่า การมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีผลการทดสอบระดับชาติผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้กำหนดไว้ รวมทั้งผู้เรียนมีการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาจากทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถสื่อสารสิ่งที่คิด ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ได้นิยามศักยภาพทางวิชาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนว่าเป็น ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน คิดคำนวณ และใช้ภาษาต่างประเทศ ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้กล่าวถึงศักยภาพทางวิชาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จ ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ และทักษะ นอกจากนี้เรายังจัดหมวดหมู่ผลการเรียนรู้ ตามลักษณะของเป้าหมายการศึกษาที่แตกต่างกัน

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ศักยภาพทางวิชาการ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนถึงการมีความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน

ยูเนสโก (UNESCO, 2005) ได้เสนอแนวคิดว่าคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนตามแนวคิดของยูเนสโกซึ่งพิจารณาจาก 4 ประการ ได้แก่ ตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อมในการเรียน เนื้อหาสาระการเรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนและผลลัพธ์ ดังนี้ 1) ผู้เรียน ที่มีสุขภาพแข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือการเรียนรู้จากครอบครัวและชุมชน 2) สภาพแวดล้อม ที่ถูกสุขลักษณะปลอดภัยป้องกันการคุกคามทางเพศและมีการจัดหาทั้งทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอเหมาะสม 3) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร หนังสือ สื่อ อุปกรณ์การเรียน และทักษะพื้นฐาน โดยเฉพาะการอ่านออก เขียนได้และการคิดคำนวณ รวมถึงทักษะชีวิตที่เด็กจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่ดี ความปลอดภัย ความรู้เรื่องเพศศึกษา การโภชนาการ การป้องกันการติดเชื้อต่างๆ 4) กระบวนการเรียนการสอนที่ครูเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในบรรยากาศของ ห้องเรียนนอกห้องเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี ครูมีทักษะการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนและลดช่องว่างความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียนผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องสะท้อนถึงความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการศึกษาของชาติและการมีส่วนร่วมของสังคม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้เสนอแนวคิดซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถทักษะและคุณลักษณะที่เป็นจุดเน้นพร้อมทั้งผลักดัน ส่งเสริม ให้ครูผู้สอนออกแบบและจัดการเรียนรู้ตามความถนัดความสนใจเต็มศักยภาพ 2) การจัดการเรียนรู้พึงจัดให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตเน้นการปฏิบัติจริงทั้งในและนอกห้องเรียน โดยจัดกิจกรรมนอก

ห้องเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของเวลาเรียน 3) ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนและเพิ่มพูน ความรู้ 4) แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน จัดแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ตลอดจนการกำกับ ดูแล นิเทศการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ และนำผลการนิเทศมาปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของครู ด้านการวัดและประเมินผล ครูทุกคนวัดผลและประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามจุดเน้นด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เน้นการประเมินสภาพจริง

ประวิตา มีเปี่ยมสมบูรณ์ (2554) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา กำหนดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพโดยด้านความเป็นผู้นำมีความเฉลียวฉลาด รู้จักการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล 2) ปัจจัยด้านครู ครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพผู้เรียน โดยต้องแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองให้เหมาะสมดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของสังคม 3) ปัจจัยด้านนักเรียนเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการส่งผลกระทบต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนโดยนักเรียนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการศึกษามีความพร้อมมีความสนใจและมีสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดี 4) ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่ดีควรให้ความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนจะทำให้ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมากขึ้น 5) ปัจจัยด้านทรัพยากร โดยหมายถึง เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ ที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน จึงนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษา 6) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ซึ่งจะต้องมีขนาดสัดส่วนที่พอเหมาะพอดียอมทำให้นักเรียน มีความรู้ความคิด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตได้ 7) ปัจจัยด้านชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชุมชนและความต้องการของท้องถิ่น

ภักพร บุญเกล้า (2555) ศึกษางานวิจัยยุทธวิธีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ปัจจัยทางด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า ปัจจัยทางด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ ผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตตรวจราชการที่ 13 ผลการวิจัยโมเดลความสัมพันธ์เชิง สาเหตุพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ การมุ่งเน้นในการทำงาน การพัฒนาบุคลากร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งบประมาณ การประกันคุณภาพ ต่างมีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตตรวจราชการที่ 13 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ทศพร จันทนราช (2556) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศโรงเรียนที่เน้นด้านวิชาการ การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครู การรับรู้ความสามารถของคณะครู ในภาพรวม โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุด และโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของข้อมูลเชิงประจักษ์กลมกลืนระดับดี ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 83

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.56, 0.14, 0.11 และ 0.09 ตามลำดับ 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศ

โรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

อรัญญา ชนะเพีย (2559) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร การบริหารเชิงกลยุทธ์ สุขภาพองค์กร และพฤติกรรมการสอนของครู 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์ วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรมีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนของครู การบริหารเชิงกลยุทธ์ และสุขภาพองค์กร โดยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ร่วมกันอธิบาย คุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 62

สมโชค มีเสียง (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนงานวิชาการ อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสามารถในวิชาชีพ ด้านการนิเทศด้านการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ 2) คุณภาพผู้เรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรู้ตามหลักสูตรอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านทักษะความสามารถในวิชาชีพ และด้านความพึงพอใจในวิชาชีพ ตามลำดับ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ด้านการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการ ด้านความสามารถ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการนิเทศ และด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 86.10

กฤษณา วิเชียรวารี (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน การกำหนดภารกิจงานด้านวิชาการของโรงเรียน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 2) คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก เท่ากับ .725 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 100 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในแต่ละวิทยาลัยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค 1 คน หัวหน้าแผนก 1 คน และครูผู้สอน 1 คน (โดยใช้ตารางเลขสุ่ม) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีของลิกเอิร์ต (Likert) มีค่า อำนาจจำแนก ระหว่าง 0.21 - 0.83 หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบบันทึกผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านอาชีวศึกษา (2) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (3) แบบสอบถามความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (4) แบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครู (5) แบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิค (6) แบบสอบถาม การบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (7) แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างครู (8) แบบสอบถาม การบริหารงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน การวิเคราะห์อิทธิพลหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis with LISREL: PAL) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.73 อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ 2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ร้อยละ 43.00 ($R^2 = 0.43$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปาริชาติ เวเบอ (2560) ได้ศึกษาโมเดลปัจจัยการบริหารเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) พฤติกรรมการบริหารของ

ผู้บริหารสถานศึกษา 3) ความผูกพันต่อองค์กรของครู 4) ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 5) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และความผูกพันต่อองค์กรของครู โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 43 โดยที่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ส่งผลทางอ้อมผ่านความผูกพันต่อองค์กรของครู ไปยังผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโมเดลปัจจัยการบริหารเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าโมเดลมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

Sotar et al. (2018) ศึกษาแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านตัวแปรกลางคือ บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom instruction) และความไว้วางใจของนักเรียน (students' trust) 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บรรยากาศของโรงเรียน และความไว้วางใจของนักเรียนตามลำดับ 3) ความไว้วางใจของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกมากที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือการสอนในห้องเรียน ในขณะที่บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทางกลับกันหากความสัมพันธ์ถูกเชื่อมโดยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน บรรยากาศของโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

นเรศ ปุบุตรชา (2562) ได้ศึกษาแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยได้ผลพบว่า 1) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 สมรรถนะด้วยกัน ได้แก่ 1) สมรรถนะส่วนบุคคล 2) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ 3) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 4) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 5) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ ดังนี้ $\chi^2 = 100.47$, P-value = 0.97 df = 129, $\chi^2/df = 0.78$, RMSEA = 0.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.97, CN = 999.16, CFI = 1.00 RMR = 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R2) ของทั้ง 5 สมรรถนะ ผลปรากฏว่าสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้คิดเป็นร้อยละ 79

ธิดารักษ์ โมเล็ก (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะคล้ายตามกัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) อธิบายถึงปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามต้องการได้ คือ ครู ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 ส่วน ได้แก่ คุณภาพของตัวครูและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ครูที่ดีต้องมีความรัก ศรัทธาในอาชีพ เมตตาและเอาใจใส่ลูกศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับผู้ปกครอง และชุมชนได้ดีและสิ่งสำคัญที่สุด คือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่จะเกิดกับลูกศิษย์เป็นอันดับแรก ครูต้องมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้ จึงจะสามารถพัฒนา กิจกรรม วิธีการ ตลอดจนสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการสอนเพื่อให้บรรลุมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ ของครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ครูมีอาชีพต้องคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงหมั่นปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติในอนาคต

ปภาวรินทร์ สมจิต (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านภูมิหลังและประสบการณ์ที่

ดีด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านความสามารถ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน และมีข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารสถานศึกษานำประสบการณ์มาจัดทำแผนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ดีนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน นำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นผู้ที่มีความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา เป็นผู้ มีทักษะ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิค มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนอย่างมีศักยภาพ

ชัยมงคล บุญชัย (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (2) คุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมพบว่ามีอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตาม สถานภาพ โดยภาพรวม และขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน (3) อำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่ามีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและพัฒนาด้านวิชาชีพของครู ด้านการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนและด้านการกำหนดเป้าหมายและการนำไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน สามารถพยากรณ์ คุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้ร้อยละ 79

พงษ์ศักดิ์ ศิริโอภา (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วม ร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียน ได้ร้อยละ 79.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2564) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการและการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สองตัวแปรนี้อธิบาย

ความแปรปรวนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ร้อยละ 43 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูผ่านมาทางความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยคุณภาพครูและปัจจัยลักษณะผู้เรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยคุณภาพครูและปัจจัยลักษณะผู้เรียน สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการได้ร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2566) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนจะได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับคุณภาพของสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยคุณภาพทั้ง 8 ประการดังนี้ คือ

1. คุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีประสบการณ์ ผ่านการปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้ากลุ่มสาระ และต้องเคยปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการสถานศึกษามาก่อน มีภาวะผู้นำการบริหารและสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ได้อย่างแท้จริง
2. คุณภาพครู และบุคลากรการศึกษาที่ต้องได้รับการส่งเสริม พัฒนาวิชาชีพและสร้างสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC: School as Learning Community) มีการจัดการความรู้ของสถานศึกษา เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูและบุคลากรการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
3. คุณภาพหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียนว่าต้องทำอะไรได้บ้าง ไม่ใช่ต้องเรียนวิชาอะไรถึงจะจบการศึกษา และต้องมีกระบวนการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายไม่ใช่วัดแต่ความจำของผู้เรียนแต่ต้องวัดสมรรถนะหลากหลายและการประยุกต์ใช้
4. คุณภาพผู้เรียนทั้งผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ สมรรถนะ ทักษะการเรียนรู้ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ต้องเป็นไปตามเป้าหมายผลลัพธ์การศึกษาของชาติคือผู้เรียนผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมหรือนวัตกรรม และเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
5. คุณภาพอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย (Safety and Healthy Environment) เช่น การจัดทำแผนบำรุงรักษาอาคารสถานที่ที่มีกำหนดช่วงเวลาชัดเจนเช่น ทุก 3 ปี และ การตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จัดให้กับผู้เรียน ครู บุคลากรการศึกษาทุกภาคเรียน เป็นต้น

6. คุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน ICT และเทคโนโลยีดิจิทัลที่สนับสนุนการบริหาร การศึกษา การจัดการเรียน การสอนของครู และการนำตนเองในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยสะดวก เชื่อมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการเรียนรู้ของครู และ บุคลากรการศึกษาของสถานศึกษา

7. คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งการบริหารงบประมาณ การเงิน ทรัพยากรบุคคล กิจการ นักเรียน การบริหารทั่วไปและการให้บริการของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง

8. คุณภาพการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายสหวิชาชีพในชุมชนเพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือ พัฒนางานของสถานศึกษาในแต่ละด้าน

วิชญ์ ทรัพย์สมบัติ (2567) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการประเมิน คุณภาพผู้เรียนระดับชาติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 – 2563 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแปรสาเหตุ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Center Competencies) ปัจจัยด้าน บรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Climate) ปัจจัยด้านเจตคติต่อการบริหารงานวิชาการ (Academic Administration Attitude) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Academic Leadership) และปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน (School Climate) และผลการ ประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 – 2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และ 2) โมเดลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 – 2563 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ ($\chi^2 = 290.388$ df = 132 มีค่าความน่าจะเป็น (p) = 0.00 ค่าดัชนี CFI = 0.995 ค่าดัชนี TLI = 0.994 และค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) = 0.022) และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 – 2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ 77

3. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล

3.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล

ฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985) ได้กำหนดว่า ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง วิธีการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงออก

ถึงความสามารถในการเป็นผู้นำในการบริหารงานทางวิชาการ การส่งเสริม พัฒนา พัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นความสามารถในการนำบุคลากรในโรงเรียนให้ร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน

แม็คอีแวน ((McEwan, 1998) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การสร้างบรรยากาศซึ่งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการโรงเรียนสามารถทำงานร่วมกันให้งานด้านการศึกษาประสบผลสำเร็จ

ซีฟาร์ธ (Seyfarth, 1999) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

แฮเลนเจอร์ (Hallinger, 2010) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การกระทำของผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูที่เป็นหัวหน้างานที่มีกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนผ่านกระบวนการกำหนด ภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

ไชยา ภาวะบุตร (2560) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) หมายถึง การที่ผู้นำมีความใส่ใจต่อพฤติกรรมของครูผู้สอนที่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงกับกิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถกล่าวได้เป็น 2 ลักษณะ 1) ในลักษณะแคบเป็นความมุ่งมั่นที่พฤติกรรมของครู มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 2) ในลักษณะกว้างเป็นความใส่ใจกับบริบทอื่น ๆ เกี่ยวกับองค์กร เช่น วัฒนธรรมองค์กรที่เชื่อว่าผู้นำมีอิทธิพลทางตรงต่อการประพฤติดของครู ประกอบด้วย 1. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ 4. การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ 5. การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

กฤษณา วิเชียรวารี (2561) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การกำหนดภารกิจงานวิชาการของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

อัจฉรา นิยมภา (2561) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ การจัดการหลักสูตรและการสอน

การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครู และส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยการโน้มน้าวใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษา เข้าใจ ตระหนัก รวมพลัง และสานสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณภาพของ การจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา

ปวีณา บุทธิจักร (2564) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานทางวิชาการ 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 2) เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) เป็นผู้เสริมสร้างบรรยากาศในเชิงวิชาการ 4) เป็นผู้พัฒนานักเรียน 5) เป็นผู้พัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร 6) นิเทศการศึกษา

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ นำทักษะที่ตนเองมี รวมทั้งเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานทั้งในด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่บรรลุตามผลสำเร็จ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ อาทิ เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และ พันธกิจการเรียนรู้ มีบทบาทในการบริหารหลักสูตร เป็นผู้บริหารจัดการการเรียนการสอน เป็นผู้ส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีบทบาทเป็นผู้พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพตามความคาดหวัง

ชัยมงคล บุญชัย (2564) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ดี

พระครูปริยัติคุณรังษี (2565) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการทักษะสังคมและทักษะชีวิต การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดการบูรณาการ การนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ ส่งเสริม สนับสนุน โน้มน้าว จูงใจ ในการพัฒนางาน

วิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาอย่างมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครูสร้าง วัฒนธรรมบรรยากาศที่นำไปสู่การเรียนรู้สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและนักเรียน

ไชยา ภาวะบุตร (2566) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของ นักเรียน มุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครู ซึ่งจะเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ ของโรงเรียน การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน การจัดทำเป้าหมายโดยรวมของโรงเรียน การบริหาร จัดการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศของโรงเรียน การจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้เกิด การเรียนรู้ การนิเทศ การประเมินครู การประสานงานโครงการ การพัฒนาบุคลากร รวมถึงการ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้บริหารโรงเรียนตลอดจนเพื่อนครู นักเรียน และชุมชน

วิสูตร เดชเมือง (2566) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหาร สถานศึกษาในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการ สถานศึกษา เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นส่งผลให้เกิดการจัดการเรียน การสอนมีประสิทธิภาพไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมและกระบวนการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล สามารถจูงใจและ นำไปสู่การพัฒนา ยกระดับคุณภาพ และเสริมสร้างความก้าวหน้าการเรียนรู้ของนักเรียนและการ พัฒนาโรงเรียนในบริบทสังคมดิจิทัลโดยภาพรวมผ่านการคิดริเริ่ม การส่งเสริมและสนับสนุนงาน วิชาการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ครอบคลุมทั้งการพัฒนาและบริหารหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การใช้สื่อ สารสนเทศสมัยใหม่ และเทคโนโลยีดิจิทัลใน การบริหารจัดการและการเรียนรู้ การจัดสรรและพัฒนาสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศวิทยาใน โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการพัฒนาสมรรถนะของครูและ นักเรียนให้พร้อมก้าวสู่สังคม ดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการยุค ดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร สถานศึกษาในการบริหารงานในยุคดิจิทัลให้บรรลุตามเป้าหมายทางวิชาการที่กำหนดไว้อย่างมี คุณภาพด้วยการมีวิสัยทัศน์ทันสมัย มีการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

3.2 องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล

ฮาลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 ด้านใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดพันธกิจทางวิชาการของโรงเรียน (Defining the school mission) หมายถึง การกำหนดภารกิจของโรงเรียนเกิดจากการกำหนดขอบเขตของงานที่รับผิดชอบทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้าใจในภารกิจต่าง ๆ ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ จำแนกเป็น 2 ด้าน

1.1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (Farming school goals) จะต้องมีความชัดเจน ทุกคนได้มีส่วนในการกำหนด สามารถแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่วัดได้โดยง่าย โดยเน้นที่การสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนรู้

1.2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (Communicating school goals) เป็นการสื่อสารที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้รับทราบโดยทั่วกัน

2. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (Managing the instructional program) การจัดการด้านการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็น 3 ด้าน

2.1) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน (Supervising & evaluation instruction)

2.2) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (Coordinating the curriculum)

2.3) การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน (Monitoring student progress)

3. การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียน (Promote school climate) จำแนกเป็น

3.1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน (Protecting instructional time)

3.2) การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด (Maintains high visibility)

3.3) การสร้างแรงจูงใจสำหรับครู (Providing incentives for teachers)

3.4) การส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาชีพ (Promoting professional development)

3.5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (Developing & enforcing academic standards)

3.6) การสร้างแรงจูงใจสำหรับการเรียนรู้ (Providing incentives for learning)

อัปเบน (Ubben et al., 1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้

7 ด้าน

1. การทำงานตามเวลาที่กำหนด
2. การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน
3. การมุ่งเน้นทางวิชาการ
4. การคาดหวังต่อผลการปฏิบัติงานของคณะครู
5. การมุ่งทำงานด้านหลักสูตร
6. การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ
7. การวัดผลและประเมินผล รวมทั้งตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน

เดวิส และโทมัส (Davis & Thomas, 1989) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการมี 8 ด้าน ได้แก่

- 1) การเพิ่มความตระหนักในการประชุมโรงเรียนและมีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง
- 2) มีความกระตือรือร้นในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงโรงเรียน
- 3) การให้แรงจูงใจและรางวัลกับบุคคลหรือกลุ่มที่ทำงานด้านวิชาการ
- 4) การตรวจสอบความก้าวหน้าด้านวิชาการ
- 5) การใช้ทรัพยากรและบุคลากรอย่างสร้างสรรค์
- 6) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่เป็นระเบียบและมีความปลอดภัย
- 7) การตรวจสอบการปฏิบัติการสอนของครู
- 8) การสังเกตการสอนของครูและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

เมอร์ฟี (Murphy, 1990) ได้กำหนดองค์ประกอบ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ 4 มิติ คือ

- 1) การพัฒนาพันธกิจและเป้าหมาย ได้แก่ การกำหนดกรอบเป้าหมายของโรงเรียน การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน
- 2) การจัดการหน้าที่การผลิตทางการศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศและประเมินผลการเรียนการสอน

3) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ ได้แก่ การสร้างความคาดหวังและมาตรฐานเชิงบวก การอยู่ให้เห็นเป็นประจำ การจัดสิ่งจูงใจแก่ครู

4) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการทำงาน ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม

เวเบอร์ (Weber, 1996) ได้แบ่งภาวะผู้นำทางวิชาการ ออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ 1) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน (Defining School Mission) 2) การจัดการหลักสูตรการสอน (Managing Curriculum and Instruction) 3) การส่งเสริมการเรียนรู้ (Promoting Positive Learning Climate) 4) การจัดการปรับปรุงหลักสูตรและการสอน (Observing and Improving Instruction) 5) การประเมินผลโปรแกรมการสอน (Assessing the Instructional Program)

ซีฟาร์ธ (Seyfarth, 1999) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาด้านหลักสูตร 2) การประเมินผลการเรียนรู้และออกแบบการวัดการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การจัดโครงการ นิทรรศการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู 5) การวางแผนเพื่อยกระดับความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

อลิก – เมียลคาเรคและจানা มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) ได้กำหนดว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 3 มิติ ที่มีความสัมพันธ์กันสูง ได้แก่ 1) การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วม ซึ่งมีมิติด้านนี้ผู้บริหารทำงานร่วมกับครูในการกำหนดสื่อสารและใช้เป้าหมายร่วมกัน 2) การกำกับและการให้ข้อมูลป้อนกลับในด้านกระบวนการสอนและการเรียนรู้ 3) การส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน

สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) การสร้างและสนับสนุนวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 2) การแบ่งปันภาวะผู้นำ 3) การปฏิบัติชุมชนการเรียนรู้ 4) การใช้ข้อมูลในการตัดสินใจด้านวิชาการ 5) การกำกับหลักสูตรและการเรียนการสอน

ฮอลลิงเจอร์ และววง (Hallinger & Wang, 2015) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ

1. การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา (defining the school goals) การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาเป็นการกำหนดกรอบขอบเขตของงานที่ต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจภารกิจดังกล่าว

2. การจัดการเรียนการสอน (Managing the instructional program) มีความหมาย หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานงานการเรียนการสอน

3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา (promote school climate) เนื่องจากบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน (norms) และเจตคติของบุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษา ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา ทั้งด้านตัวครู นักเรียนและการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษา

ไชยา ภาวะบุตร (2560) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 1. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ 4. การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ 5. การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

กฤษณา วิเชียรวารี (2561) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดภารกิจงานวิชาการของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

อัจฉรา นิยมภา (2561) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด คือ

1. ด้านการกำหนดภารกิจโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด คือ 1) การพัฒนาการเรียนรู้ 2) การพัฒนาครู 3) การพัฒนาผู้เรียน 4) การประกันคุณภาพ

2. ด้านการจัดด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การจัดระบบการประเมินการเรียนรู้ 5) การจัดระบบการนิเทศภายใน

3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ 1) การเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน 3) การพัฒนาวิชาชีพครู 4) การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของบุคลากร 5) การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน

ชัยมงคล บุญชัย (2564) ได้กำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ 5 องค์ประกอบ

1. การกำหนดเป้าหมายและการนำไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน คือ การแลกเปลี่ยนข่าวสาร วางแผนแนวทางมีกรอบเวลา ในการดำเนินงานที่ชัดเจน หน้าที่ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการทำงานของ คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ใช้ข้อมูลด้านผลการเรียนมากำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. การนิเทศหลักสูตรและติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู คือ การให้คำแนะนำและเป็นพี่ ปรีक्षा สังเกตการสอนตามสภาพที่เป็นจริง บันทึกการนิเทศและให้คณะครู ผลัดเปลี่ยนนิเทศการสอนของครูด้วยกันมี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการสอนโดยไม่ให้มีผลกระทบต่อเวลาที่ใช้ในการสอน และให้มีความ สอดคล้องกับ หลักสูตร เป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน คือ การให้ความสำคัญในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ การดูแลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยมีการปรึกษาครูเป็นรายบุคคลเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับ ศักยภาพของนักเรียน และนำผลคะแนนทดสอบของนักเรียนไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของ โรงเรียน เพื่อดูแลชี้แจงความก้าวหน้าของนักเรียน

4. การสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและนักเรียน คือ การที่ผู้บริหารมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ให้แก่ครู มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับครูและนักเรียนมีความเป็นกันเอง เอาใจใส่นักเรียนทุกคน เท่ากันและจัดหาครูสอนแทนในกรณีครูประจำชั้น/ประจำรายวิชาไม่ทำการสอน เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารทราบข้อมูลที่แท้จริงของความต้องการนักเรียนและครู เพื่อเป็น แนวทางทำงานและการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. การสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและพัฒนาด้านวิชาชีพของครู เป็นการกำหนดเกณฑ์ทางด้านการจัดการเรียนในแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นให้มีความชัดเจน เหมาะสม และประกาศเกณฑ์ต่าง ๆ ตรงตามวัตถุประสงค์และบริบทของสถานศึกษา โดยมีทีมงานด้านวิชาการของโรงเรียนเป็นผู้ดูแลดำเนินการรับผิดชอบจัดทำ รวมทั้งพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมพัฒนาครู ให้เข้ารับการฝึกอบรม การสัมมนา และศึกษาเอกสารต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2. มุ่งพัฒนาหลักสูตรการจัดการสอนและการเรียน 3. มุ่งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและครู 4. มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ 5. มุ่งสร้างบรรยากาศโรงเรียนให้มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

ทัศนีย์ มณีวรรณ (2564) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล 2) การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 4) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี 5) การสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย 6) การนิเทศ กำกับ ติดตาม วัดและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี

ธนพลอยศิริ สิริบรรสพ (2564) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ ได้แก่ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การสร้างแรงบันดาลใจ 2) ด้านแรงบันดาลใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ความไว้วางใจ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง 3) ด้านการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี ได้แก่ รู้ทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ การนำเสนอ 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความท้าทาย ความยืดหยุ่น จินตนาการ

สุรัชย์ เทียนขาว (2565) ได้สรุปภาวะผู้นำทางวิชาการว่าเมืองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1) การแบ่งปันภาวะผู้นำ 2) การกำกับหลักสูตร และการเรียนการสอน 3) การสร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 4) การใช้สถิติข้อมูลในการตัดสินใจด้านวิชาการ 5) การปฏิบัติชุมชนการเรียนรู้

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ดังนี้

1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการแสดงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีแนวทางการดำเนินงานที่มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์นำไปสู่การปฏิบัติ กล้าตัดสินใจ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูอย่างชัดเจน แสวงหาความรู้ และวิธีการใหม่ๆ มาแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จโดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน

2) ด้านการนิเทศหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายเป็นระบบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม ให้คำแนะนำ หรือปรับปรุงคุณภาพ

ผู้เรียน จัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ วางแผนจัดทำ หลักสูตรที่ให้ทันสมัย การใช้หลักสูตร ส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวิชาการ มีการ สื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มช่องทางการเชื่อมโยงทางวิชาการที่หลากหลายร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวม สร้างสิ่งจูงใจให้ครูและนักเรียนเกิดการ พัฒนาตนเองร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันแบบกัลยาณมิตรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของผู้บริหาร ครู นักเรียน ทั้งในและนอกสถานศึกษาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร

4) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาหรือการจัดบรรยากาศแห่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีบรรยากาศที่ดีทำให้เกิดความสบายใจ มีความรู้สึกปลอดภัย ในการเรียนและทำงาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียนเพื่อ เป็นการ พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร

5) ด้านเทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในการบริหารจัดการทางการศึกษามีข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบสามารถวิจัย และสร้างนวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริมครู บุคลากรทางการศึกษาให้ใช้เทคโนโลยีวิจัยและสร้าง นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาตนเองและใช้เผยแพร่ข้อมูลในการทำงาน

ไชยา ภาวะบุตร (2566) ได้เสนอแนวคิด ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) การมีความรอบรู้ในงานวิชาการ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น 4) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 5) การนิเทศการศึกษา

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรณศรี (2566) ได้เสนอแนวคิด ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล หมายถึง การที่ผู้นำองค์กรสามารถสร้างภาพในอนาคตขององค์กร หรือหน่วยงาน เรียนรู้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการเรียนรู้ และแผนกลยุทธ์นำมาใช้บริหารองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงใน

ยุคดิจิทัล โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างรอบด้าน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยให้ความสำคัญสูงสุดกับงานวิชาการ

2. ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง การที่กลุ่มคนหรือกลุ่มที่มีการประสานงานด้วยระบบอินเทอร์เน็ต หลากหลายช่องทางในการทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวิชาการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีการจัดรูปแบบการจัดการให้ เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน และตระหนักร่วมกันในเป้าหมายและแผนงานที่จะทำ

3. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ทักษะภาวะผู้นำดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์ม (Platform) และเทคโนโลยีใหม่ๆ สามารถใช้ในการพัฒนาทักษะดิจิทัลในองค์กร ใช้เครื่องมือทางดิจิทัล มีกลยุทธ์การตัดสินใจแบบดิจิทัล เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษาให้ทันยุค ดิจิทัล

4. ด้านทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ทักษะการสื่อสาร การโน้มน้าว การจูงใจให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจร่วมกันในงานวิชาการ และใช้การสื่อสารด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายและ เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารกับองค์กรภายในและระหว่างองค์กร เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการ

5. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมและ พัฒนาครู บุคลากรในสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีทักษะการปฏิบัติงานแบบไร้ขีดจำกัด และมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้กำหนดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ว่าประกอบด้วย

1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารในการกำหนดขอบเขตงานของโรงเรียน โดยตั้งเป้าหมายของโรงเรียน เน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และการมีส่วนร่วมในทีมของโรงเรียน และสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนด้วยการแลกเปลี่ยน ข้อความ ความรู้สึก หรือทัศนคติเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน

2. การจัดการด้านการเรียนการสอน หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารในการกำกับดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู ประสานงานการเรียนการสอนของนักเรียนในการดูแลและประเมินผลการสอนตามเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้มีการ

ประสานงานที่มีคุณภาพ การใช้รายวิชาและการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษา ความก้าวหน้าและการวางแผนพัฒนานักเรียน

3. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหาร เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านการควบคุมเวลาในการสอน ในกิจกรรมการสอนของครู กำกับดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อกระตุ้นให้ครูส่งเสริมให้ ครูมีพฤติกรรมการท างานที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและความถนัด

สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 ด้าน ดังนี้

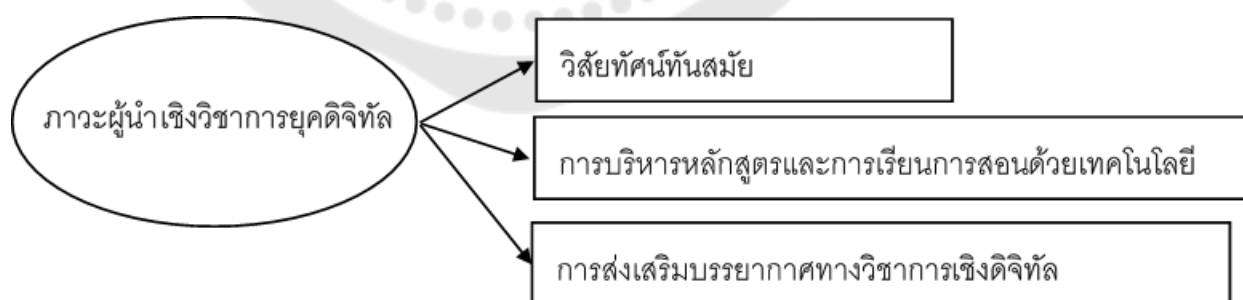
1. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านดิจิทัล (Digital Personal Attributes) ประกอบด้วย การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สมัยใหม่ การเป็นแบบอย่างของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสนใจในการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องผ่านช่องทางที่หลากหลายและผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล การเอาใจใส่ ชี้นำแนวทาง สนับสนุนและช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัล การเปิดเผยและเปิดกว้างในการกล้าแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ การให้ความสำคัญกับการ สื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กร และการเป็นบุคคลทันสมัยและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

2. ด้านการบริหารงานตามพันธกิจที่บูรณาการดิจิทัล (Digital Integrated Mission Administrations) ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมร่วมเกี่ยวกับคุณภาพ ทางวิชาการที่บูรณาการกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การวางแผนกลยุทธ์และระบบการบริหาร วิชาการที่มีมุมมองทันสมัย การกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ แพลตฟอร์มดิจิทัล การอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในหลากหลายรูปแบบ การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลมา สนับสนุน การนิเทศการศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติงานของครูที่ผสมผสานทั้งแบบออนไลน์ และแบบพบปะ การบริหารสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การสร้างทีม บุคลากรทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำการขับเคลื่อน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของโลก กายภาพและโลกเสมือน (Virtual World)

3. ด้านความสามารถทางวิชาการเชิงดิจิทัล (Digital Academic Abilities)

ประกอบด้วย การสืบค้นและใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้ในฐานะครูมืออาชีพที่มีผสมผสานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสนับสนุนนักเรียนให้มีความรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม การสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพที่บูรณาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยบูรณาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมการทำงานทางดิจิทัล ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และบรรยากาศการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างแพร่หลาย

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลจากแนวคิดของฮาริงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985) เมอร์ฟี (Murphy, 1990) เวเบอร์ (Weber, 1989) อลิค – เมียลคาเรคและจานา มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ไชยา ภาวะบุตร (2555), ฮอลลิงเจอร์ และวาง (2015) กฤษณา วิเชียรวารี (2561) อัจฉรา นิยมภา (2561) ชัยมงคล บุญชัย (2564) ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ทศนีย์ มณีวรรณ (2564) ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ (2564) สุรัชย์ เทียนขาว (2565) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ไชยา ภาวะบุตร (2566) ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) และ สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิชาการยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ทันสมัย 2) การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล ดังภาพ

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิชาการยุคดิจิทัล

ตาราง 2 สังเคราะห์เนื้อหาภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบ

แหล่งข้อมูล	สาระสำคัญ	องค์ประกอบ
ฮาร์ริงเจอร์ และเมเจอร์ (1985)	การกำหนดพันธกิจทางวิชาการของโรงเรียน (Defining the school mission)	การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (Managing the instructional program) การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียน (Promote school climate)
เมอร์ฟี (1990)	การพัฒนาพันธกิจและเป้าหมาย	-การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ -การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการทำงาน
เวเบอร์ (1996)	-การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน	-การส่งเสริมการเรียนรู้ -การจัดการหลักสูตรและการสอน
อลีก – เมียลดาคาเรค และจามา มี เซล (2003)	การกำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วม	-การประเมินผลโปรแกรมการสอน การกำกับและการให้ข้อมูลย้อนกลับในด้านกระบวนการสอนและการเรียนรู้ การส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน

แหล่งข้อมูล	สาระสำคัญ	องค์ประกอบ
สรอง และคณะ (2008)	การสร้างและสนับสนุนวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	-การใช้ข้อมูลในการตัดสินใจด้านวิชาการ -การแบ่งปันภาวะผู้นำ -การปฏิบัติชุมชนการเรียนรู้
ไชยา ภวະบุตร (2560)	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	-การบริหารหลักสูตรและการสอน -การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ -การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร
ฮอลดิ้งเจอร์และวาง (2015)	การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา (defining the school goals)	-การจัดการเรียนการสอน (Managing the instructional program) -การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา (promote school climate)
กฤษฎา วิเชียรวารี (2561)	การกำหนดภารกิจงานวิชาการของโรงเรียน	-การจัดการด้านการเรียนการสอน -การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน
อัฉรา นิยมภา (2561)	ด้านการกำหนดภารกิจโรงเรียน	-ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน
ชัยมงคล บุญชัย (2564)	การกำหนดเป้าหมายและการนำไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน	-การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน -การสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและนักเรียน -การสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและพัฒนาด้านวิชาชีพของครู

แหล่งข้อมูล		สาระสำคัญ		องค์ประกอบ	
ชลนิชา คีลาพงษ์ (2564)	ชดเชย เทียนขาว (2565)	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคดิจิทัล	การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	การพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน	- การพัฒนาครูและบุคลากรด้านวิชาการ - การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้
ทัศนีย์ มณีวรรณ (2564)	ธนพลอยศิริ สิริบรรสพ (2564)	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคดิจิทัล	การมีวิสัยทัศน์ผู้นำแบบดิจิทัล	การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี	- การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ - การพัฒนาศักยภาพบุคลากร - การสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย
สุรชัย เทียนขาว (2565)	กิตติศักดิ์ แวงดา (2566)	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพยุคดิจิทัลของผู้บริหาร	ด้านวิสัยทัศน์	- ด้านแรงบันดาลใจ - ด้านการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี - ด้านความคิดสร้างสรรค์	- ด้านแรงบันดาลใจ - ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี - ด้านความคิดสร้างสรรค์
กิตติศักดิ์ แวงดา (2566)		องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพยุคดิจิทัลของผู้บริหาร	การสร้างวิสัยทัศน์ของตนเอง	- การกำกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน	- การแบ่งปันภาวะผู้นำ - การปฏิบัติชุมชนการเรียนรู้
		องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพยุคดิจิทัลของผู้บริหาร	ด้านการใช้สถิติข้อมูลในการตัดสินใจด้านวิชาการ	- ด้านการกำกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน	- ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ - ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายทางวิชาการ

แหล่งข้อมูล	สาระสำคัญ	องค์ประกอบ	
ไชยา ภาวະบุตร (2566)	-การมีความรอบรู้ในงานวิชาการ -การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	-การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น -การนิเทศการศึกษา	การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้
ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2566)	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล	ด้านการวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล	-ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ -ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ -ด้านทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ -ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร
วิสูตร เดชเมือง (2566)	การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	การจัดการด้านการเรียนการสอน	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567)	ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน	ด้านการบริหารงานตามพันธกิจที่บูรณาการดิจิทัล	ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านดิจิทัล
สรุป	ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล	การมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยี	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

3.2.1 วิสัยทัศน์ทันสมัย

ฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดพันธกิจทางวิชาการของโรงเรียน (Defining the school mission) หมายถึง การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาจากขอบเขตของงานที่ตนรับผิดชอบทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้าใจในภารกิจ ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ จำแนกเป็น 2 ด้าน

1) การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา (Farming school goals) จะต้องมีความชัดเจน ที่งานมีส่วนในการกำหนด การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สามารถวัดได้โดยง่ายต่อการนำไปสอน เน้นที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่มุ่งหวัง

2) การสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา (Communicating school goals) หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้รับทราบเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง

เวเบอร์ (Weber, 1996) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการ มิติการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน (Defining School Mission) ว่าหมายถึง การที่ผู้นำทางการศึกษาสามารถสร้างและกำหนดทิศทางของโรงเรียนที่ชัดเจน โดยการกำหนดพันธกิจจะช่วยชี้แนะเป้าหมายและค่านิยมของโรงเรียนในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พันธกิจที่ดีจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม พร้อมทั้งกระตุ้นให้ทุกฝ่ายในโรงเรียนร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาที่ตั้งไว้

อลิก – เมียลคาเรคและจানা มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) ได้กำหนดว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ มิติการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วม (Setting and Communicating Shared Goals) หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำทางวิชาการร่วมมือกับครูในการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายทางการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ทุกฝ่ายในโรงเรียนสามารถเข้าใจและมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้นำจะต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการกำหนดเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันในการบรรลุผลสำเร็จทางการศึกษา

สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ได้เสนอแนวคิดว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสร้างและสนับสนุนวิสัยทัศน์ของโรงเรียน (Creating and Supporting a Vision for the School) ว่าหมายถึง การที่ผู้นำทางวิชาการสร้างและส่งเสริมวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับอนาคตของโรงเรียน ซึ่งวิสัยทัศน์นี้ต้องสะท้อนค่านิยมและเป้าหมายทางการศึกษาในระยะยาว

โดยการสร้างวิสัยทัศน์นั้นควรได้รับการมีส่วนร่วมจากครู บุคลากร และชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและสนับสนุนการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

ฮอลลิงเจอร์ และวาง (Hallinger & Wang, 2015) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา (defining the school goals) ว่าการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาเป็นการกำหนดกรอบขอบเขตของงานที่ต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจภารกิจดังกล่าว

ไชยา ภาวะบุตร (2560) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ให้แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ว่าหมายถึง การกำหนดแนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยอ้างอิงข้อมูลเชิงประจักษ์ กฎหมาย นโยบายและมาตรฐานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำที่สามารถนำพาองค์กรให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการตัดสินใจที่รอบคอบ การบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและบุคลากร

ปวีณา นุทธิจักร์ (2564) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ให้นิยามด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดทิศทางภารกิจการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมโดยวิธีสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ของโรงเรียน กำหนดนโยบายการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการมากกว่าด้านอื่น สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ประมวลผลความก้าวหน้าทางวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

ชัยมงคล บุญชัย (2564) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดเป้าหมายและการนำไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน ว่าเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสาร วางแผนแนวทางมีกรอบเวลา ในการดำเนินงานที่ชัดเจน หน้าที่ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการทำงานของคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ใช้ข้อมูลด้านผลการเรียนมา กำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ว่าเป็นทิศทางและกรอบการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุง แก้ปัญหา

หรือพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นกระบวนการ ที่สถานศึกษาชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงใน คุณภาพผู้เรียนที่สูงขึ้น ด้วยกระบวนการพัฒนาที่สนองต่อปัญหาและความต้องการของ สถานศึกษาและชุมชน เป็นการวางแผนที่ต่อเนื่อง มีการกำหนดระดับความก้าวหน้า ที่พอเพียงอย่างชัดเจน มุ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องนโยบายและ เป้าหมาย การศึกษาที่กำหนดโดยรัฐ และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องเกิดจากการ ร่วมคิดอย่างเป็นระบบ รอบรู้ และรอบด้านของบุคลากรทุกฝ่าย และสามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ธนพลยสิริ สิริบรรสพ (2564) ได้เสนอแนวคิดว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มี ประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน ด้านวิสัยทัศน์ ได้แก่

1. การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนด ทิศทางและเป้าหมายในระยะยาวสำหรับมหาวิทยาลัย โดยมองเห็นโอกาสในการพัฒนาและการ เติบโตในอนาคต
2. การสื่อสารวิสัยทัศน์ หมายถึง การถ่ายทอดและทำให้ทุกฝ่ายใน มหาวิทยาลัย (ทั้งคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร) เข้าใจและมีความมุ่งมั่นร่วมกันในวิสัยทัศน์ที่ ได้กำหนดไว้
3. การสร้างแรงบันดาลใจ หมายถึง การกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น และความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกัน โดยการสร้างบรรยากาศที่ให้แรงจูงใจในการพัฒนาและ บรรลุเป้าหมาย

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการแสดงวิสัยทัศน์ที่ ชัดเจน มีแนวทางการดำเนินงานที่มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์แนวโน้ม การเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์นำไปสู่การปฏิบัติ กล้าตัดสินใจ กำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบของครูอย่างชัดเจน แสวงหาความรู้ และวิธีการใหม่ๆ มาแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กร ให้ประสบความสำเร็จโดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรณศรี (2566) ได้เสนอแนวคิดว่ องค์กรประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล ว่าหมายถึง การที่ ผู้นำองค์กรสามารถสร้างภาพในอนาคตขององค์กร หรือหน่วยงาน เรียนรู้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการเรียนรู้ และแผนกลยุทธ์นำมาใช้บริหารองค์กรให้

ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างรอบด้าน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยให้ความสำคัญสูงสุดกับงานวิชาการ

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้กำหนดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ว่าหมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารในการกำหนดขอบเขตงานของโรงเรียน โดยตั้งเป้าหมายของโรงเรียน เน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และการมีส่วนร่วมในทีมของโรงเรียน และสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนด้วยการแลกเปลี่ยน ข้อความ ความรู้สึก หรือทัศนคติเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน

สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานตามพันธกิจที่บูรณาการดิจิทัล (Digital Integrated Mission Administrations) ว่าประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมร่วมเกี่ยวกับคุณภาพ ทางวิชาการที่บูรณาการกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การวางแผนกลยุทธ์และระบบการบริหาร วิชาการที่มีมุมมองทันสมัย การกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล การอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในหลากหลายรูปแบบ การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุน การนิเทศการศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติงานของครูที่ผสมผสานทั้งแบบออนไลน์ และแบบพบปะ การบริหารสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การสร้างทีม บุคลากรทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำการขับเคลื่อน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของโลก กายภาพและโลกเสมือน (Virtual World)

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ทันสมัย หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารถึงการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน รองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล แสวงหาแนวคิดวิธีการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จโดยเน้นที่คุณภาพผู้เรียน และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้ทุกฝ่ายเข้าใจและมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

3.2.2 การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี

ฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (Managing the instructional program) ว่าการจัดการด้านการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่

เกี่ยวข้องกับการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็น 3 ด้าน 1) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน (Supervising & evaluation instruction) 2) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (Coordinating the curriculum) 3) การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน (Monitoring student progress)

เมอร์ฟี (Murphy, 1990) ได้กำหนดองค์ประกอบ ภาวะผู้นำทางวิชาการ มิติการจัดการหน้าที่การผลิตทางการศึกษา ประกอบด้วย การส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศและประเมินผลการเรียนการสอน

เวเบอร์ (Weber, 1989) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยนิยามมิติการจัดการหลักสูตรการสอน (Managing Curriculum and Instruction) ว่าเป็นการที่ผู้นำโรงเรียนรับผิดชอบในการวางแผนและจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โดยการกำหนดเนื้อหาและวิธีการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของนักเรียน และมิติการจัดการปรับปรุงหลักสูตรและการสอน (Observing and Improving Instruction) คือ การที่ผู้นำโรงเรียนมุ่งมั่นในการติดตามและประเมินผลการสอนในห้องเรียนเพื่อหาจุดที่ต้องการการปรับปรุง และทำการปรับกลยุทธ์หรือวิธีการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน โดยการให้ข้อเสนอแนะและสนับสนุนครูในด้านการพัฒนาวิชาชีพ และมิติการประเมินผลโปรแกรมการสอน (Assessing the Instructional Program) คือ การประเมินและวัดผลความสำเร็จของโปรแกรมการสอนในโรงเรียน โดยการใช้ข้อมูลจากการประเมินผลนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประเมินกระบวนการเรียนการสอน เพื่อประเมินว่าโปรแกรมการสอนนั้นบรรลุเป้าหมายหรือไม่และจะต้องมีการปรับปรุงอย่างไรให้ดีขึ้น

อลิก – เมียลคาเรคและจানা มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) ได้กำหนดว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ มิติการกำกับและการให้ข้อมูลป้อนกลับในด้านกระบวนการสอนและการเรียนรู้ (Monitoring and Providing Feedback on Teaching and Learning Processes) ว่าหมายถึง การที่ผู้บริหารคอยติดตามและประเมินผลการสอนและการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับที่สร้างสรรค์ เพื่อช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงกระบวนการสอนและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้นักเรียน

สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ได้เสนอแนวคิดว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจด้านวิชาการ (Using Data to Make Academic

Decisions) ว่าคือการใช้ข้อมูลจากการประเมินผลการเรียนการสอนและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อเป็นหลักฐานในการตัดสินใจทางวิชาการ โดยการใช้ข้อมูลเชิงสถิติ การประเมินผล และการศึกษาผลลัพธ์เพื่อปรับปรุงกระบวนการสอนและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และด้านการกำกับหลักสูตรและการเรียนการสอน (Managing Curriculum and Instruction) ว่าคือ การที่ผู้นำสามารถวางแผน กำกับ และประเมินผลหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้มั่นใจว่าเนื้อหาการเรียนการสอนมีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม การกำกับนี้ยังรวมถึงการพัฒนาและการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

ฮอลลิงเจอร์ และวาง (Hallinger & Wang, 2015) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน (Managing the instructional program) ว่าหมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานงานการเรียนการ

ไชยา ภาวะบุตร (2560) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ให้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรจากเดิมเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น ส่งผลดีต่อผู้เรียน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน รวมทั้งมีการประเมินการใช้หลักสูตร

อัจจรา นิยมภา (2561) ได้เสนอแนวคิดว่า สมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การจัดระบบการประเมินการเรียนรู้ 5) การจัดระบบการนิเทศภายใน

ปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดทิศทางภารกิจดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมโดยวิธีสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ของโรงเรียน กำหนดนโยบายการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการมากกว่าด้านอื่น สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการดำเนินการให้บรรลุ

เป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ประมวลผลความก้าวหน้าทางวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

2. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จากหลักสูตรการสอนแบบเดิมให้ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความต้องการของท้องถิ่น ส่งผลดีต่อผู้เรียนและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด มีการวิเคราะห์หลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรการจัดทำหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร

3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบันส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษาประกอบด้วยการสร้างแรงจูงใจ การสร้างขวัญกำลังใจและส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ให้ความมั่นคงปลอดภัย และการพัฒนาสภาพแวดล้อม

4 การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การติดตามผลการก้าวหน้าของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ส่งเสริมการสืบค้นความรู้ มีการยกระดับผลการเรียนรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

5. การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ครู ในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน โดยกิจกรรมนี้มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียน มีการวางแผนพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อครู ต้องการส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาวิชาชีพครูเป็นรายคน ร่วมกับครูท่านอื่นในการจัดอบรมการพัฒนาตนเองในโรงเรียน โดยมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ศึกษาหาแหล่งความรู้ทางวิชาชีพที่เหมาะสม จัดฝึกอบรมภายในเพื่อให้เกิดความสามัคคี มีการนิเทศการสอนรวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทำงานโดยนำหลักการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

6. การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการ กิจกรรม หรือความพยายามบริหารสถานศึกษา เพื่อดูแลให้ความช่วยเหลือและขอความร่วมมือครู และบุคคลทางการศึกษาในการปรับปรุงการเรียนการสอน และเพิ่มคุณภาพของการสอนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามความมุ่งหวังของการจัดการศึกษา

ชัยมงคล บุญชัย (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศหลักสูตร และติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู ว่าคือ การให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษา สังเกตการสอนตามสภาพที่เป็นจริง บันทึกการนิเทศและให้คณะครูผลัดเปลี่ยนนิเทศการสอนของครูด้วยกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการสอนโดยไม่ให้มีผลกระทบต่อเวลาที่ใช้ในการสอน และให้มีความ สอดคล้องกับหลักสูตร เป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และด้านการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและพัฒนาด้านวิชาชีพของครู คือ การกำหนดเกณฑ์ด้านการเรียนของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นให้มีความชัดเจน เหมาะสม และประกาศเกณฑ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และบริบทขององค์กร โดยมีทีมงานด้านวิชาการของสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบในการจัดทำ รวมทั้งพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการสอนและการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมพัฒนาครู ให้เข้ารับการฝึกอบรม การสัมมนา และศึกษาเอกสารต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน ว่าหมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถทางวิชาการสอดคล้องกับหลักสูตรการสอน ทรัพยากร มาตรฐาน การประเมินผล และการ บริหารหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มีความทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตลอดจนพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลในสังคม ประกอบด้วยศึกษา วิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ และกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การบูรณาการภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้ การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ การบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถี ของผู้เรียน ประเมินผล การใช้หลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และท้องถิ่น เกิดผลดีแก่ผู้เรียน และผู้เรียนสามารถ นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ ด้านการนิเทศหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายเป็นระบบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม ให้คำแนะนำ หรือปรับปรุงคุณภาพผู้เรียน จัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ วางแผนจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัย การใช้หลักสูตร ส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และด้านเทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในการบริหารจัดการทางการศึกษามีข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบสามารถวิจัย และสร้างนวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริม ครู บุคลากรทางการศึกษาให้ใช้เทคโนโลยีวิจัยและสร้าง นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนพัฒนาตนเองและใช้เผยแพร่ข้อมูลในการทำงาน

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย

1. ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง การที่กลุ่มคนหรือกลุ่มที่มีการประสานงานด้วยระบบอินเทอร์เน็ต หลากหลายช่องทางในการทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทาง วิชาการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีการจัดรูปแบบการจัดการให้ เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน และตระหนักร่วมกันในเป้าหมายและแผนงานที่จะทำ

2. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ทักษะภาวะผู้นำดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์ม (Platform) และเทคโนโลยีใหม่ๆ สามารถใช้ในการพัฒนาทักษะดิจิทัลในองค์กร ใช้เครื่องมือทางดิจิทัล มีกลยุทธ์การตัดสินใจแบบดิจิทัล เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษาให้ทันยุคดิจิทัล

3. ด้านทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ทักษะการสื่อสาร การโน้มน้าว การจูงใจให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจร่วมกันในงานวิชาการ และใช้การสื่อสารด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารกับองค์กรภายในและระหว่างองค์กร เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการ

4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรในสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาความรู้

ความสามารถทางวิชาการ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีทักษะการปฏิบัติงานแบบไร้ขีดจำกัด และมีความหน้าทางวิชาชีพ

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้กำหนดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ว่าหมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารในการกำกับดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู ประสานงานการเรียนการสอนของนักเรียนในการดูแลและ ประเมินผลการสอนตามเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้มีการประสานงาน ที่มีคุณภาพ การใช้รายวิชาและการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ความก้าวหน้า และการวางแผนพัฒนานักเรียน

สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน ด้านความสามารถทางวิชาการเชิงดิจิทัล (Digital Academic Abilities) ว่าประกอบด้วย การสืบค้นและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้ในฐานะครูมืออาชีพที่มีผสมผสานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสนับสนุนนักเรียนให้มีความรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม การสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาสมรรถนะครู และบุคลากรให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพที่บูรณาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การวิจัย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยบูรณาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมการทำงานทางดิจิทัล ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และบรรยากาศการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างแพร่หลาย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารถึงการส่งเสริมพัฒนา หลักสูตรรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี พร้อมทั้งวางระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพทันสมัย ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความสามารถทางวิชาการ มีการนิเทศและ ประเมินผลการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

3.2.3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

ฮาริงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียน (Promote school climate) จำแนกเป็น 1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน (Protecting instructional time) 2) การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด (Maintains high visibility) 3) การสร้างแรงจูงใจสำหรับครู (Providing incentives for teachers) 4) การส่งเสริมการพัฒนา

ทางวิชาชีพ (Promoting professional development) 5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (Developing & enforcing academic standards) 6) การสร้างแรงจูงใจสำหรับการเรียนรู้ (Providing incentives for learning)

เมอร์ฟี (Murphy, 1990) ได้กำหนดองค์ประกอบ ภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ ได้แก่ การสร้างความคาดหวังและมาตรฐานเชิงบวก การอยู่ให้เห็นเป็นประจำ การจัดสิ่งจูงใจแก่ครู และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการทำงาน ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดโอกาสเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม

เวเบอร์ (Weber, 1996) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยนิยามมิติการส่งเสริมการเรียนรู้ (Promoting Positive Learning Climate) ว่าเป็นสิ่งที่ผู้นำสร้างและสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นบวกและเหมาะสมในโรงเรียน โดยการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร กระตุ้นให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ รวมถึงการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

อลิก – เมียลคาเรคและจানা มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) ได้กำหนดว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ มิติการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน (Supporting Professional Development of Teachers across the School) คือ การที่ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของครูในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการจัดกิจกรรมอบรม ฝึกอบรม หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในโรงเรียนเพื่อช่วยเพิ่มพูนทักษะและความสามารถของครูในการสอนและการพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ได้เสนอแนวคิดที่ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการแบ่งปันภาวะผู้นำ (Sharing Leadership) ว่าเป็น การที่ผู้นำโรงเรียนกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปยังบุคลากรทุกคน โดยเฉพาะครูและเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการนำทัพการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน การแบ่งปันภาวะผู้นำช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ และด้านการปฏิบัติชุมชนการเรียนรู้ (Practicing a Learning Community) ว่าเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่สมาชิกในโรงเรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้โดยการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในด้านวิชาชีพและการพัฒนาบุคลากร ผ่านการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้จากกันและกันอย่างต่อเนื่อง

ฮอลลิงเจอร์ และวาง (Hallinger & Wang, 2015) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา (promote school climate) เนื่องจากบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน (norms) และเจตคติของบุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษา ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา ทั้งด้านตัวครู นักเรียนและการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษา

ไชยา ภาวะบุตร (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมเน้นการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศ และมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของ ตลอดจนการให้ความสำคัญของบุคลากรในสถานศึกษาให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

อัจฉรา นิยมภา (2561) ได้เสนอแนวคิดว่า สมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ 1) การเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน 3) การพัฒนาวิชาชีพครู 4) การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของบุคลากร 5) การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน

ปวีณา บุทธิจักร (2564) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมโดยวิธีสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้อยู่ของโรงเรียน กำหนดนโยบายการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการมากกว่าด้านอื่น สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ประมวลผลความก้าวหน้าทางวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

2. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จากหลักสูตรการสอนแบบเดิมให้ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้ง

ความต้องการของท้องถิ่น ส่งผลดีต่อผู้เรียนและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด มีการวิเคราะห์หลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรการจัดทำหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร

3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบันส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษาประกอบด้วยการสร้างแรงจูงใจ การสร้างขวัญกำลังใจและส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ให้ความมั่นคงปลอดภัย และการพัฒนาสภาพแวดล้อม

4. การพัฒนานักเรียน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ส่งเสริมการสืบค้นความรู้การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

5. การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ครู ในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียน วางแผนพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต่อครู ต้องการส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาครูเป็นรายคนร่วมกับครูท่านอื่น ๆ ในการจัดอบรมการพัฒนาตนเองในโรงเรียน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งศึกษาค้นคว้าหาแหล่งความรู้ทางวิชาชีพ จัดการอบรมภายในเพื่อให้เกิดความสามัคคี นิเทศการสอนประเมินผลการทำงานของครู เพื่อให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทำงานโดยนำหลักการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

6. การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการ กิจกรรม หรือความพยายามบริหารสถานศึกษาเพื่อดูแลให้ความช่วยเหลือและขอความร่วมมือครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงการสอนและการเรียน รวมทั้งเพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

ชัยมงคล บุญชัย (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ว่าคือ การให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ การดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยมีการปรึกษาครูเป็นรายบุคคลเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับ ศักยภาพของนักเรียน และนำผลคะแนนทดสอบของนักเรียนไปใช้เป็นข้อมูลใน

การกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของ โรงเรียน เพื่อดูแลชี้แจงความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและนักเรียน คือ การที่ผู้บริหารมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครู มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับครูและนักเรียนมีความเป็นกันเอง เอาใจใส่นักเรียนทุกคน เท่ากันและจัดหาครูสอนแทนในกรณีครูประจำชั้น/ประจำรายวิชาไม่ทำการสอน เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารทราบข้อมูลที่เกิดขึ้นในด้านความต้องการของครูและนักเรียน เพื่อเป็น แนวทางในการดำเนินงานและการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมสำคัญในการปฏิบัติงาน และเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ระหว่างบุคคลต่อบุคคล ในสถานศึกษา และส่งผลไปถึงความรู้สึกรักของบุคคลในสถานศึกษาบรรยากาศขององค์การ บรรยากาศที่ดีจะทำให้การทำงานของบุคลากรบรรลุจุดหมายสำคัญที่ต้องการ สิ่งสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา คือการสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา หลักการจัดการอาคารสถานที่และการจัดสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ของกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาอย่างชัดเจน มีการส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การสอน เมื่อบรรยากาศของสถานศึกษาเป็นบรรยากาศที่ดีแสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จได้

ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ (2564) ได้เสนอแนวคิดว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย ด้านแรงบันดาลใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ความไว้วางใจ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ด้านการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี ได้แก่ รู้ทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ การนำเสนอ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความท้าทาย ความยืดหยุ่น จินตนาการ

กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการสร้างภาคีเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวิชาการ มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มช่องทางการเชื่อมโยงทางวิชาการที่หลากหลายร่วมกัน วางเป้าหมายการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวม สร้างสิ่งจูงใจให้ครูและนักเรียนเกิดการ พัฒนาตนเองร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันแบบ กัลยาณมิตรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของผู้บริหาร ครู นักเรียน ทั้งในและนอกสถานศึกษาจนเกิด

เป็นวัฒนธรรมองค์กร และด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาหรือการจัดบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีบรรยากาศที่ดีทำให้เกิดความสบาย สบายใจ มีความรู้สึกปลอดภัย ในการเรียนและทำงาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียนเพื่อ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย

1. ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง การที่กลุ่มคนหรือกลุ่มที่มีการประสานงานด้วยระบบอินเทอร์เน็ต หลากหลายช่องทางในการทำงาน ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทาง วิชาการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีการจัดรูปแบบการจัดการให้ เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน และตระหนักร่วมกันในเป้าหมายและแผนงานที่จะทำ
2. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ทักษะภาวะผู้นำดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์ม (Platform) และเทคโนโลยีใหม่ๆ สามารถใช้ในการพัฒนาทักษะดิจิทัลในองค์กร ใช้เครื่องมือทางดิจิทัล มีกลยุทธ์การตัดสินใจแบบดิจิทัล เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษาให้ทันยุคดิจิทัล
3. ด้านทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ทักษะการสื่อสาร การโน้มน้าว การจูงใจให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจร่วมกันในงานวิชาการ และใช้การสื่อสารด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารกับองค์กรภายในและระหว่างองค์กร เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการ
4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรในสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาการ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีทักษะการปฏิบัติงานแบบไร้ขีดจำกัด และมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้กำหนดปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหาร เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านการควบคุมเวลาในการสอน ในกิจกรรมการสอนของ

ครู กำกับดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อกระตุ้นให้ครูส่งเสริมให้ครูมีพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและความถนัด

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล หมายถึงการแสดงออกของผู้บริหารถึงการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัย สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน สร้างภาคีเครือข่ายทางวิชาการโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน

ทศพร จันทนราช (2556) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศโรงเรียนที่เน้นทางด้านวิชาการ เสริมพลังอำนาจให้แก่ครู มีการรับรู้ความสามารถของครูในภาพรวม ทั้งนี้ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมากที่สุด และโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลมกลืนระดับดี สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ร้อยละ

83

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนเรียงลำดับจากอิทธิพลมากไปหาอิทธิพลน้อยที่สุด ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

สมโชค มีเสียง (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนงานวิชาการ อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสามารถในวิชาชีพ ด้านการนิเทศ ด้านการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ 2) คุณภาพผู้เรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรู้ตามหลักสูตรอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านทักษะความสามารถในวิชาชีพ และด้านความพึงพอใจในวิชาชีพ ตามลำดับ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ด้านการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการ ด้านความสามารถ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการนิเทศ และด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 86.10

ปาริชาติ เวเบอร์ (2560) ได้ศึกษาโมเดลปัจจัยการบริหารเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ความผูกพันต่อองค์กรของครู 4) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 5) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และความผูกพัน

ต่อองค์กรของครู โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 43 โดยที่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ส่งผลทางอ้อมผ่านความผูกพันต่อองค์กรของครู ไปยังผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโมเดลปัจจัยการบริหารเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าโมเดลมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

กฤษณา วิเชียรวารี (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 งานวิจัยได้ผลว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน การกำหนดภารกิจงานด้านวิชาการของโรงเรียน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 2) คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก เท่ากับ .725 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 100 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในแต่ละวิทยาลัยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค 1 คน หัวหน้าแผนก 1 คน และครูผู้สอน 1 คน (โดยใช้ตารางเลขสุ่ม) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีของลิกเอิร์ท (Likert) มีค่า อำนาจจำแนก ระหว่าง 0.21 - 0.83 หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบบันทึกผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านอาชีวศึกษา (2) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (3) แบบสอบถามความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (4) แบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครู (5) แบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิค (6) แบบสอบถาม การ

บริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (7) แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (8) แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน การวิเคราะห์อิทธิพลหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis with LISREL: PAL) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.73 อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ 2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการและการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ร้อยละ 43.00 ($R^2 = 0.43$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โสธรรัตน์และคณะ (Sotarat et al., 2018) ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า 1) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรกลางคือ บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom instruction) และความไว้วางใจของนักเรียน (students' trust) 2) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บรรยากาศของโรงเรียน และความไว้วางใจของนักเรียน ตามลำดับ 3) ความไว้วางใจของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกมากที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือ การสอนในห้องเรียน ในขณะที่บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทางกลับกันหากความสัมพันธ์ถูกเชื่อมโดยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน บรรยากาศของโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ธิดารักษ์ โมเล็ก (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณลักษณะผู้เรียนของสถานศึกษามาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 งานวิจัยนี้ได้ผลว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลในสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะคล้ายตามกัน

กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2564) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มี

อิทธิพลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการและการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ร้อยละ 43 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูผ่านมาทางความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการ

ปภาวรินทร์ สมจิต (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านภูมิหลังและประสบการณ์ที่ดีด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านความสามารถ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน และมีข้อเสนอแนะคือผู้บริหารสถานศึกษานำประสบการณ์มาจัดทำแผนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ดีนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน นำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นผู้ที่มีความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีทักษะ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิคมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนอย่างมีศักยภาพ

ชัยมงคล บุญชัย (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (2) คุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ โดยรวมพบว่ามีอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตาม สถานภาพ โดยภาพรวม และขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน (3) อำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่ามีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและพัฒนาด้านวิชาชีพของครู ด้านการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนและด้านการกำหนดเป้าหมายและการนำไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ได้ร้อยละ 79

หลิวและคณะ (Liu et al., 2022) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิชาการ การรับรู้ความสามารถของตนเองของครู และผลการเรียนของนักเรียนในประเทศจีน โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างสามระดับเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์หลายมิติระหว่างภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารและครู การรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำในการสอนของครู ทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนของนักเรียน

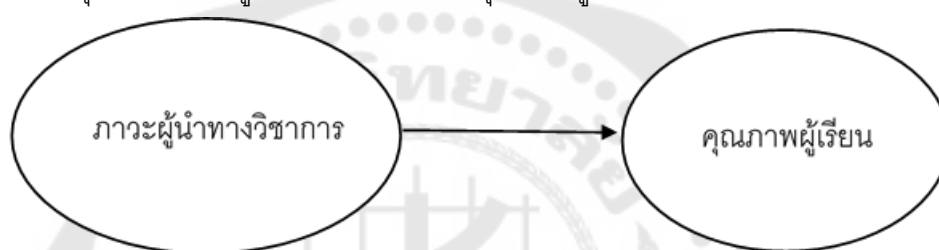
จารุรัตน์ บุญฤกษ์ (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประกอบด้วย การบริหารจัดการ วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การนิเทศ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูอันประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่าปัจจัยตัวแปรมีอำนาจพยากรณ์ มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านนิเทศ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยคุณภาพครูและปัจจัยลักษณะผู้เรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยคุณภาพครูและปัจจัยลักษณะผู้เรียน สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการได้ร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิชญ์ ทรัพย์สมบัติ (2567) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 –2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแปรสาเหตุ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Center Competencies) ปัจจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Climate) ปัจจัยด้านเจตคติต่อการบริหารงานวิชาการ (Academic Administration Attitude) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Academic Leadership) และปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน (School Climate) และผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 – 2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 และ 2) โมเดลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 – 2563 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ (Chi-Square = 290.388 df = 132 มีค่าความน่าจะเป็น (p) = 0.00 ค่าดัชนี CFI = 0.995 ค่าดัชนี TLI = 0.994 และค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) = 0.022) และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 – 2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ 77

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ภาพประกอบ 4 ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อบรรยากาศโรงเรียน

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และ ปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้าน บรรยากาศโรงเรียน มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.56, 0.14, 0.11 และ 0.09 ตามลำดับ 2) อิทธิพล ทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่าน ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้าน ภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้าน ประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่า

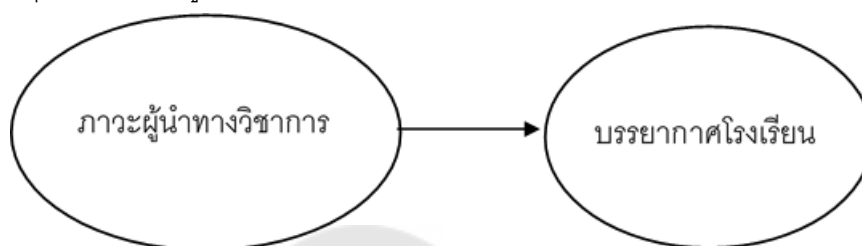
สัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

โสธรรัตน์และคณะ (Sotarot et al., 2018) ศึกษาารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรกลางคือ บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom instruction) และความไว้วางใจของนักเรียน (students' trust) 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บรรยากาศของโรงเรียน และความไว้วางใจของนักเรียน ตามลำดับ 3) ความไว้วางใจของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกมากที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือ การสอนในห้องเรียน ในขณะที่บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทางกลับกันหากความสัมพันธ์ถูกเชื่อมโดยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน บรรยากาศของโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ดัตตาและซาร์เนีย (Dutta & Sahney, 2022) ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศในโรงเรียน ผลการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของบรรยากาศในโรงเรียนและงานของครูและประสิทธิภาพการเป็นพลเมือง การเป็นสื่อกลางของผลกระทบพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง นำไปใช้กับข้อมูลที่ได้จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในอินเดีย 302 แห่งเพื่อทดสอบแบบจำลอง ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศของโรงเรียนได้รับการตรวจสอบภายใต้สองมิติกว้าง ๆ คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผลการวิเคราะห์การเป็นสื่อกลางพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของ

ผู้บริหารส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นทางอ้อม ซึ่งผลกระทบทางอ้อมนี้เกิดขึ้นได้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพและการปฏิบัติงานตามบทบาทของครูเป็นหลัก ไม่พบการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญต่อผลกระทบทางอ้อมผ่านสภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อบรรยากาศโรงเรียน

ภาพประกอบ 5 ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อบรรยากาศโรงเรียน

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู

โสรัตน์และคณะ (Sotarot et al., 2018) ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า 1) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรกลางคือ บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom instruction) และความไว้วางใจของนักเรียน (students' trust) 2) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บรรยากาศของโรงเรียน และความไว้วางใจของนักเรียน ตามลำดับ 3) ความไว้วางใจของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกมากที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือการสอนในห้องเรียน ในขณะที่บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทางกลับกันหากความสัมพันธ์ถูกเชื่อมโดยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน บรรยากาศของโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

หลิวและคณะ (Liu et al., 2022) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู และผลการเรียนของนักเรียนในประเทศจีน โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างสามระดับเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์หลายมิติระหว่างภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารและครู การรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำในการสอนของครู ทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนของนักเรียน

รียาดีและคณะ (Riyadi et al., 2023) ศึกษาความเป็นผู้นำวิชาการ การสอนที่แตกต่าง ชุมชนแห่งการปฏิบัติและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน ตามมุมมองของนโยบายการฝึกอบรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศอินโดนีเซีย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหาร การสอนที่แตกต่าง ชุมชนแห่งการปฏิบัติและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วย PLS ที่สอดคล้องกัน ผลการวิจัยพบว่าความเป็นผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสอนที่แตกต่างและชุมชนแห่งการปฏิบัติ ทั้งนี้การสอนที่แตกต่างและชุมชนแห่งการปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน

ข่านและคณะ (Khan et al., 2024) ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิชาการ การรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและความพึงพอใจในงาน: กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในอินเดีย มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจบทบาทของการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูในฐานะกลไกพื้นฐานสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำวิชาการกับความพึงพอใจในงานของครู โดยทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิชาการ การรับรู้ความสามารถของตนเองของครู และความพึงพอใจในงาน รวบรวมข้อมูลผ่านการสำรวจออนไลน์จากครูโรงเรียนประถม (N = 320) ที่ทำงานให้กับ Municipal Corporation of Delhi (MDC) ในอินเดีย รูปแบบความสัมพันธ์ได้รับการทดสอบโดยใช้ AMOS 22.0 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยใช้วิธีบูตสตรัป (bootstrapping method) ระบุว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองของครูเป็นสื่อกลางในความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำวิชาการกับความพึงพอใจในงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูซึ่งจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในงานของครู นอกจากนี้ผลการวิจัยยืนยันว่าความเป็นผู้นำวิชาการที่เน้นการปรับปรุงการสอนช่วยเพิ่มความสามารถของตนเองและความพึงพอใจในงานของครู

คาราโคซและคณะ (Karakose et al., 2024) ศึกษาประสิทธิภาพโดยรวมเป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหารและการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูอย่างไร: ข้อค้นพบจากการศึกษาการสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างอภิมานวิเคราะห์ (MASEM) จากการค้นคว้าความเป็นผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เนื่องจากมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรระดับโรงเรียน การศึกษาจำนวน

มากได้ให้หลักฐานที่โน้มน้าวใจว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวข้องกับทั้งประสิทธิภาพโดยรวมและการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญสองประการในการรักษาคุณภาพการสอน การศึกษาเหล่านี้ได้ดำเนินการกับผู้เข้าร่วมที่หลากหลายจากบริบทต่าง ๆ การศึกษาในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู และบทบาทการเป็นสื่อกลางของประสิทธิภาพโดยรวมของโรงเรียน โดยใช้การสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงวิเคราะห์เมตา (MASEM) การวิเคราะห์นี้ดำเนินการโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้จากงานวิจัย 26 เรื่องโดยเน้นที่ความสัมพันธ์และรวมข้อมูลจากประชากร 19,584 จากทั่วโลก จึงให้มุมมองทั่วไปเกี่ยวกับตัวแปรเหล่านี้มากขึ้น ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับทั้งประสิทธิภาพโดยรวมของโรงเรียนและการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู และอิทธิพลรวมกันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและประสิทธิภาพโดยรวมของโรงเรียนต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู คือ 31% ผลลัพธ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงนัยสำคัญสำหรับนักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติงานในการรักษาประสิทธิภาพของโรงเรียนในบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโรงเรียนในศตวรรษที่ 21

เทียนและหลิว (Thien & Liu, 2024) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นและไม่เชิงเส้นระหว่างภาวะผู้นำวิชาการกับการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู ในฐานะตัวกลาง: การวิเคราะห์กำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นและไม่เชิงเส้นของภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูในฐานะตัวกลาง ได้รวบรวมกลุ่มตัวอย่างครู 335 คนครอบคลุมทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในปีнг ประเทศมาเลเซีย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุด ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเส้นเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความเป็นผู้นำวิชาการและการเรียนรู้ระหว่างครูกับวิชาชีพ ในทำนองเดียวกันมีตัวกลางคือการรับรู้ความสามารถของครูที่อยู่ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการกับการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์แบบไม่เชิงเส้นอย่างมีนัยสำคัญระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูตามลำดับ ซึ่งแบบจำลองโครงสร้างแสดงพลังการคาดการณ์ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษานี้เสนอความก้าวหน้าทางทฤษฎีและระเบียบวิธีในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการและผลลัพธ์ของครู

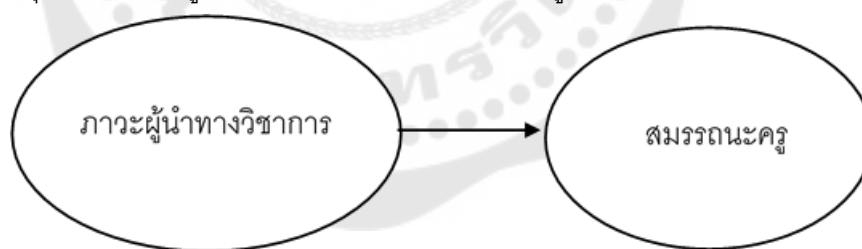
โดรุกบาซี และชานซอย (Dorukbasi & Cansoy, 2024) ได้ตรวจสอบบทบาทการเป็นตัวกลางของการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการปฏิบัติการสอนของครู มีวัตถุประสงค์ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการปฏิบัติการสอนของครูและบทบาทการเป็นตัวกลางของการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู นำการออกแบบการสำรวจแบบตัดขวางมาใช้ในการศึกษา และผู้เข้าร่วมเป็นครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น 385 คนที่ทำงานในเมืองทางตะวันตกของตุรกี ข้อมูลถูกวิเคราะห์ผ่านการสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการทำนายแนวทางการสอนของครูและการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยยังเน้นย้ำถึงการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในฐานะตัวกลางที่สำคัญระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการและการปฏิบัติการสอนของครู การศึกษานี้ยืนยันว่าภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถเสริมสร้างการปฏิบัติการสอนของครูและการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระบบการศึกษาแบบรวมศูนย์

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.56, 0.14, 0.11 และ 0.09 ตามลำดับ 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของ

ตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่าตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยายภาคโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

ตรี ภูวิโคตรธนกุล (2562) ศึกษาโมเดลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา โมเดลแข่งขันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและภาวะผู้นำเชิงวิชาการ ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา พิจารณาจากโมเดลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย เครือข่ายและการมีส่วนร่วม บรรยายภาคองค์กร และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และตัวแปรที่อิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาพิจารณาจากโมเดลภาวะผู้นำเชิงวิชาการ ประกอบด้วย บรรยายภาคองค์กร ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ และ เครือข่ายและการมีส่วนร่วม สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากเครือข่ายและการมีส่วนร่วมมากที่สุด โมเดลภาวะผู้นำเชิงวิชาการมีอิทธิพลรวมสูงกว่าโมเดลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และเมื่อเปรียบเทียบ ความตรงของทฤษฎีหรือทดสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลภาวะผู้นำเชิงวิชาการมีความตรงซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์สูงกว่าโมเดลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อสมรรถนะครู

ภาพประกอบ 6 ภาวะผู้นำวิชาการส่งผลต่อสมรรถนะครู

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านบรรยายภาคโรงเรียน

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมาก

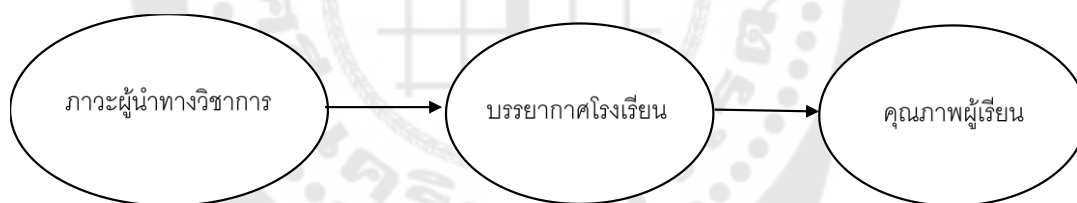
ไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.56, 0.14, 0.11 และ 0.09 ตามลำดับ 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

โสธรรัตน์และคณะ (Sotarat et al., 2018) ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า 1) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรกลางคือ บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom instruction) และความไว้วางใจของนักเรียน (students' trust) 2) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บรรยากาศของโรงเรียน และความไว้วางใจของนักเรียน ตามลำดับ 3) ความไว้วางใจของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกมากที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือ การสอนในห้องเรียน ในขณะที่บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทางกลับกันหากความสัมพันธ์ถูกเชื่อม

โดยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน บรรยากาศของโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ดัตตาและซาห์นี (Dutta & Sahney, 2022) ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำวิชาการ บรรยากาศในโรงเรียน ผลการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของบรรยากาศในโรงเรียนและงานของครูและประสิทธิภาพการเป็นพลเมือง การเป็นสื่อกลางของผลกระทบพฤติกรรมความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหารต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง นำไปใช้กับข้อมูลที่ได้จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในอินเดีย 302 แห่งเพื่อทดสอบแบบจำลอง ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศของโรงเรียนได้รับการตรวจสอบภายใต้สองมิติกว้าง ๆ คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผลการวิเคราะห์การเป็นสื่อกลางพบว่าภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นทางอ้อม ซึ่งผลกระทบทางอ้อมนี้เกิดขึ้นได้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพและการปฏิบัติงานตามบทบาทของครูเป็นหลัก ไม่พบการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญต่อผลกระทบทางอ้อมผ่านสภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านบรรยากาศโรงเรียน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ภาพประกอบ 7 ภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านบรรยากาศโรงเรียน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านสมรรถนะครู

โสธรรัตน์และคณะ (Sotarot et al., 2018) ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า 1) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรกลางคือ บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom instruction) และความไว้วางใจของนักเรียน (students' trust) 2) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการ

สอนในห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บรรยากาศของโรงเรียน และความไว้วางใจของนักเรียน ตามลำดับ 3) ความไว้วางใจของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกมากที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือการสอนในห้องเรียน ในขณะที่บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทางกลับกันหากความสัมพันธ์ถูกเชื่อมโดยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน บรรยากาศของโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

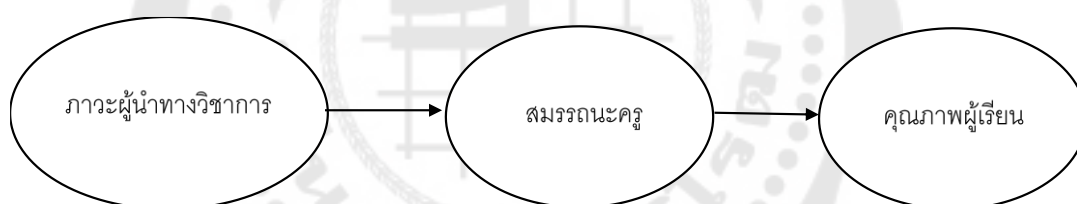
หลิวและคณะ (Liu et al., 2022) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิชาการ การรับรู้ความสามารถของตนเองของครู และผลการเรียนของนักเรียนในประเทศจีน โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างสามระดับเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์หลายมิติระหว่างภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารและครู การรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำในการสอนของครู ทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนของนักเรียน

รียาดิและคณะ (Riyadi et al., 2023) ศึกษาความเป็นผู้นำวิชาการ การสอนที่แตกต่างกัน ชุมชนแห่งการปฏิบัติและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน: ตามมุมมองของนโยบายการฝึกอบรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศอินโดนีเซีย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหาร การสอนที่แตกต่างกัน ชุมชนแห่งการปฏิบัติและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วย PLS ที่สอดคล้องกัน ผลการวิจัยพบว่าความเป็นผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสอนที่แตกต่างกันและชุมชนแห่งการปฏิบัติ ทั้งนี้การสอนที่แตกต่างกันและชุมชนแห่งการปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.56, 0.14, 0.11 และ 0.09 ตามลำดับ 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้าน

ภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ภาพประกอบ 8 ภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

4. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครู

4.1 ความหมายของสมรรถนะครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดว่า สมรรถนะของครู หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลหรือเป็นไปตามเกณฑ์หรือการมีผลงานที่โดดเด่นกว่าในการทำงานหรือสถานการณ์นั้น ซึ่งในความหมายของสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา ยังได้ให้ความเพิ่มเติมอีกว่าเป็นพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทัศนคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคลและส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น

นเรศ บุญตรธา (2561) ได้กำหนดว่า สมรรถนะครู เป็นความสามารถของครูที่ครอบคลุมหลายด้านทั้งความรู้ ทักษะ รวมทั้งคุณลักษณะส่วนตัวของครูในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นพฤติกรรมตามสถานการณ์และบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่มีผลลัพธ์ยอดเยี่ยมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้แก่ 1) สมรรถนะส่วนตน 2) ด้านภาวะผู้นำครู 3) ด้านคุณธรรม และจริยธรรมรวมทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพ 4) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 5) ด้านการจัดการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ในกรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA-TCF) ที่เกิดจากความร่วมมือในระดับภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ 11 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างทักษะ องค์ความรู้ พฤติกรรม คุณลักษณะที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น การสอนเป็นงานที่มีความซับซ้อน ครูจำเป็นต้องใช้การผสมผสานสมรรถนะเพื่อเชื่อมโยงกับบริบทของการศึกษาที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สมรรถนะครู หมายถึง พฤติกรรมของครูที่แสดงถึงการบูรณาการระหว่างทักษะ องค์ความรู้ และ คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนให้ดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา 2) การเข้าใจผู้เรียน 3) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม 4) การพัฒนาตนเอง

ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุธาสิโนบล (2565) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สมรรถนะครูไทย หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ พฤติกรรม และ คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ครูจะต้องทำหน้าที่หล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา และการคิด สร้างสรรค์ เพื่อจะ ได้นำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งงาน อันส่งผลต่อการ ปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และขอบเขตหน้าที่ ความต้องการตามองค์กรของหน่วยงานของ บุคคลนั้น ให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายของงานและหน่วยงานได้เป็นอย่างดี สามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างผลผลิตหรือนวัตกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาได้ อันเป็นฐานในการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

จากแนวคิดเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สมรรถนะครู หมายถึง การแสดงออกของครูถึงความสามารถในการบูรณาการความรู้ ทักษะ รวมทั้งเจตคติในการจัดการสอนและการเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน การมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

4.2 องค์ประกอบของสมรรถนะครู

เซลวี (Selvi, 2010) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะครู ประกอบด้วย 9 มิติที่แตกต่างกัน ได้แก่ สมรรถนะการปฏิบัติงาน (Field Competencies) สมรรถนะด้านการวิจัย (Research Competencies) สมรรถนะด้านหลักสูตร (Curriculum Competencies) สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Competencies) สมรรถนะทางสังคมและวัฒนธรรม (Social-Cultural Competencies) ความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Competencies) ความสามารถในการสื่อสาร (Communication Competencies) สมรรถนะทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ (Information and Communication Technologies Competencies) และสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Competencies)

เนซซิปบายเยวา (Nessipbayeva, 2012) ได้เสนอ สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ความเป็นผู้นำของครู (Teachers demonstrate leadership) 2) การสร้างสภาพแวดล้อม ตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียน (Teachers establish a respectful environment for a diverse population of students) 3) ความรู้ในเนื้อหา (Teachers know the content they teach) 4) การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Teachers facilitate learning for their students) 5) การสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเอง (Teachers reflect on their practice)

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557) ได้เสนอเกี่ยวกับสมรรถนะครูว่าประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) มีความรู้ดี ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการที่จะสอน ตลอดจนการเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด เชื่อมั่นใน ตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เป็นต้น ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครูคือ การสอนดีและการปกครองดี สามารถอธิบายได้รวบรัดชัดเจน สอนสนุก ทำเรื่องที่ยากให้เข้าใจได้ ควบคุมชั้นเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย เป็นต้น 2) มีบุคลิกภาพดี ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ ได้แก่ รูปร่างท่าทางดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พูดจาไพเราะนุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น นอกจากนี้ครูยังต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีอัธยาศัยไมตรีกับทุกคน 3) มีคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ ได้แก่ การประพฤติดี เว้นจากอบายมุขทั้ง ปวง กระทำแต่สิ่งที่ดีที่สุจริต ทั้งกาย วาจาและใจ และต้องมีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจคือ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีเมตตา กรุณา ยุติธรรม และมานะอดทน เป็นต้น

สุดามาต ศรินอก และ ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) ได้กำหนด ปัจจัยสมรรถนะครู ว่าประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) จริยธรรมและ

จรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) การวัดและประเมินผลการศึกษา 4) การพัฒนาตนเอง 5) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) สมรรถนะของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานในศตวรรษที่ 21 มี 7 สมรรถนะ คือ 1. ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2. ด้านการวัดประเมินผลเพื่อการพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล 3. ด้านคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยี และการรู้เท่าทันสื่อ 4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม 6. ด้านการใช้ชีวิตข้ามวัฒนธรรม 7. ด้านการอำนวยความสะดวกรวมทั้งการแนะแนวทาง

นเรศ ปุบุตรชา (2561) ได้กำหนดองค์ประกอบ สมรรถนะครู ดังนี้

1. สมรรถนะส่วนบุคคล เป็นลักษณะส่วนบุคคลของครูที่สะท้อนให้เห็นลักษณะนิสัยความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่ทำให้ครูมีความสามารถในการสอนได้โดดเด่น ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) การมีพฤติกรรมสร้างสรรค์ 3) ความฉลาดทางอารมณ์

2. สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ เป็นพฤติกรรมและคุณลักษณะของครูที่บ่งบอกถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในห้องเรียนทั้งภายในและภายนอกโดยก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ ไม่มีการใช้อิทธิพล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ได้แก่ 1) ภาวะเหมาะสมของครู 2) วาจาสร้างสรรค์ 3) เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 4) ทำงานอย่างพิจารณาไตร่ตรอง 5) การมุ่งพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพของครูอย่างถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม ได้แก่ 1) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู 2) มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบ 3) อยู่อย่างพอเพียง 4) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

4. สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศทางการเรียนการสอน จัดระเบียบข้อมูลสารสนเทศรวมทั้งเอกสารประจำชั้นเรียน ประจำวิชา บริหารชั้นเรียนตามรายชั้น รายวิชา ที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างความปลอดภัยให้ผู้เรียน ได้แก่ 1) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 2) การกำกับดูแลบริหารชั้นเรียน 3) จัดระบบข้อมูลสารสนเทศชั้นเรียน

5. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นความสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน สามารถการออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา จัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ได้แก่ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ได้ให้แนวคิดผ่านมุมมองของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ไว้ว่า สมรรถนะครูไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะสำคัญ 7 ประการ ดังนี้ 1) สร้างและบูรณาการความรู้ได้ 2) มีความคิดวิเคราะห์และ สร้างสรรค์ 3) มีวิสัยทัศน์และตักตวงทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน 4) ครูต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ มีทักษะใหม่ๆ 5) มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพและสร้างผลงานใหม่ๆ 6) ต้องเข้มแข็ง ในจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และชักชวนให้คนอื่น ๆ ทำเพื่อสังคม และ 7) มีบทบาทนำด้านการสอน และวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและในวิชาชีพพร้อมกับผู้บริหาร บุคลากรและชุมชน ทั้งนี้ การใช้เทคโนโลยี และการสร้างให้ผู้เรียนเป็นนักคิดและนักพัฒนา ถือเป็นหัวใจหลักของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูยุคใหม่ที่จะก้าวสู่มาตรฐานครูอาเซียน ควรมีบทบาทและพัฒนาสมรรถนะตนเองตามกรอบสมรรถนะ ครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ซึ่งกำหนดให้มีสมรรถนะหลักสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านรู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสอน มีการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่สอนทั้งกว้างและลึก ความเข้าใจในกระแสนิยมทางการศึกษาและหลักสูตร และก้าวหน้าทันสมัยข่าวสารด้านการพัฒนาในระดับชุมชนถึงระดับโลก 2) ด้านการช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักศักยภาพของผู้เรียน ใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และประเมินผลให้ข้อเสนอแนะ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมมือกับพ่อแม่และผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ชุมชน ช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุน ยอมรับนับถือความหลากหลายของบุคคล และ 4) ด้านการพัฒนาตนเอง ให้เป็นครูที่ดีขึ้นทุกๆ วัน รู้จักตนเองและผู้อื่น ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการทำงานและชีวิตส่วนตัว และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน มีจิตวิญญาณความเป็นครู รับผิดชอบต่อหน้าที่ตลอดจนการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น โดยการเป็นครูที่ดี

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ได้สร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ 11 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ประเทศอาเซียน 10 ประเทศ

และประเทศติมอร์เลสเต) ได้มีการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA-TCF) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขการปฏิบัติงานของครูทั่วภูมิภาค ถือว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ตอบสนองต่อวิวัฒนาการความต้องการด้านการสอนในวิชาชีพ ซึ่งควรมีการตีความหรือให้ความหมายสมรรถนะที่ระบุไว้ในกรอบตามบริบทท้องถิ่นและความต้องการจำเป็นเฉพาะด้านของแต่ละประเทศโดยกรอบสมรรถนะนี้ประกอบด้วย สมรรถนะที่จำเป็น 4 ด้าน และสมรรถนะทั่วไป 12 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 ความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสอน คือ ความสามารถของครูในการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่ตนจะสอนทั้งเชิงลึกและเชิงกว้าง ความเข้าใจกระแสนิยมในโลก การศึกษา ตลอดจนนโยบายและหลักสูตร ทั้งนี้ครูยังต้องก้าวทันตามพัฒนาการทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก เช่นกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สมรรถนะที่ 2 การช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ คือ ความสามารถในการรู้จักนักเรียนของครูโดยใช้กลวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สุด และประเมินผลพร้อมให้ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ของนักเรียนได้

สมรรถนะที่ 3 การให้ชุมชนมีส่วนร่วม คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริมให้เกิดการเคารพซึ่งกันและกันและยอมรับในความแตกต่าง

สมรรถนะที่ 4 การพัฒนาตนเองเป็นครูที่ดีขึ้นในทุก ๆ วัน คือ ความสามารถที่จะรู้จักตนเองและผู้อื่น เป็นมนุษย์ที่ดีและเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน

ณัฐกานต์ เวื่อนคำ และ กิตติชัย สุทธาสินบล (2565) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และยุคประเทศไทย 4.0 ว่าต้องมีลักษณะดังนี้

1. ครูที่เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา
2. ครูที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ครูที่สามารถสอนให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์นวัตกรรมขึ้นใหม่ได้
4. ครูที่สามารถพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมของผู้เรียนให้เป็นคนดีของสังคม ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

และได้กำหนดสิ่งที่ครูต้องมีในการเสริมสร้างสมรรถนะครูไทยกับการศึกษาไทย ดังนี้

1. ด้านทักษะ ประกอบด้วย 1) ทักษะในการสอนมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) ทักษะด้านคุณธรรมและจริยธรรม 3) ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร 4) ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมต่างชาติ
2. บทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย 1) อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ 2) หล่อหลอม บ่มเพาะให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านต่าง ๆ
3. สมรรถนะของครู ประกอบด้วย 1) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 2) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) ออกแบบการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก 4) สะท้อนความคิดเชิงสร้างสรรค์ 5) เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และชุมชน

สุจิตรา บุญแจ้ง (2565) ได้เสนอแนวคิดว่า องค์ประกอบสมรรถนะครู (Teacher competency) ตามแนวคิดของ Southeast Asia Teachers Competency Framework (SEA-TCF) (2018) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้และความเข้าใจในเนื้อหา (Know and understand what I teach) 2) การเข้าใจผู้เรียน (Help my students learn) 3) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Engage the community) 4) การพัฒนาตนเอง (Become a better teacher everyday)

ปิยะวัฒน์ กรมระววย (2566) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ว่าประกอบด้วย 17 องค์ประกอบ คือ 1) ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่สอน 2) การเท่าทันกระแส การศึกษา 3) การเข้าใจหลักสูตร 4) จิตวิทยา 5) การรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล 6) การวัดและ ประเมินผล 7) การวิจัย 8) หลักภาษาเพื่อการสื่อสาร 9) การประกันคุณภาพการศึกษา 10) การจัดการเรียนรู้ 11) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 12) การบริหารจัดการชั้นเรียน 13) ทักษะการสื่อสาร 14) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 15) จรรยาบรรณวิชาชีพครู 16) รู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง และ 17) รู้จักผู้เรียนและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้เกี่ยวกับปัจจัยสมรรถนะครู ว่าประกอบด้วย

1. คุณธรรมและจรรยาบรรณ หมายถึง คุณสมบัติที่ดีของครูที่เกี่ยวข้อง ระหว่างคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณได้ว่า คุณธรรมเป็นหลักเกณฑ์ฝ่ายดีที่เป็นสำนึกที่เกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนแล้ว ส่วนจริยธรรมเป็นกฎของการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ที่ควรเป็นที่ยอมรับ ส่วนจรรยาบรรณนั้นเป็นข้อกติกาเพื่อกำหนดให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ต้องประพฤติในสถานการณ์ต่างๆ

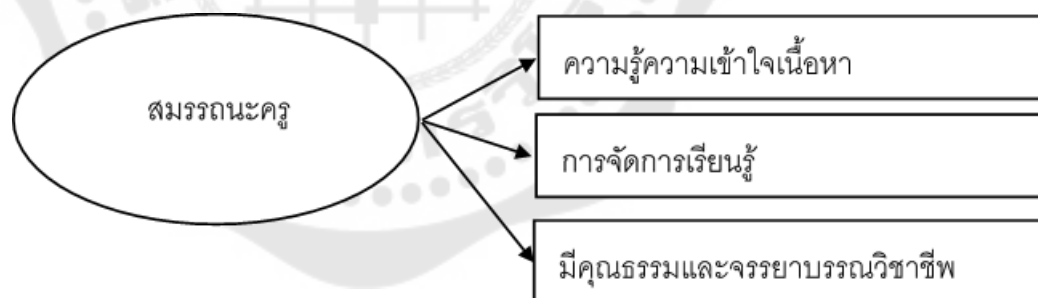
2. กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงออกของครูถึงความสามารถ ความชำนาญในการนำวิธีสอนไปใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าหรือมีความหมายในแนวกว้างว่าเป็นความสามารถความชำนาญที่นำเอาวิธีสอนสื่อการสอนเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษามาช่วย

สอนเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพสูงในระยะเวลารวดเร็วทักษะการสอนที่ใช้ ในการสอนมีมากมายหลายทักษะ เช่น การนำเข้าสู่บทเรียนการอธิบายการเร้าความสนใจ การใช้สื่อการสอน การใช้กระดานดำการเสริมแรงและการสรุปบทเรียน ฯลฯ เป็นต้น

3. การมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง คุณลักษณะครูที่มีความมุ่งมั่นและการพัฒนาตนไปสู่ครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่องและการสนับสนุนช่วยเหลือครูคนอื่นให้สามารถพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพด้วย

4. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะโดยรวมของครูทั้งลักษณะภายนอกและลักษณะภายในซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ บางอย่างก็แสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ได้ บางอย่างก็ไม่แสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ บุคลิกภาพมีส่วนอย่างสำคัญต่อการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะครูจากแนวคิดของ ปิยะวัฒน์ กรมระววย (2566), ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสีโนบล (2565), สุวิตรา บุญแจ้ง (2565), สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562), นเรศ ปุบุตรชา (2561), จัตรชัย หวังมีจมี และ งามาญ นัยพัฒน์ (2560), สุดามาต ศรินอก และ งามอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) และ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะครูประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา 2) การจัดการเรียนรู้ 3) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ วิชาชีพ ดังภาพ

ภาพประกอบ 9 องค์ประกอบของสมรรถนะครู

ตาราง 3 สังเคราะห์เนื้อหาสมรรถนะครูของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบ

แหล่งข้อมูล		สาระสำคัญ	องค์ประกอบ
วิลด์ ดัชนีจิต สมคิด (2557)	มีความรู้ดี	การสอนดีและการปกครองดี	- มีคุณธรรมจริยธรรม - มีบุคลิกภาพดี
			- จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู - การพัฒนาตนเอง
สุตามาส ศรี นอก และ ถนอมวรรณ ประเสริฐ เจริญสุข (2557)		- การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	
		- การวัดและประเมินผลการศึกษา	
		- การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อ การจัดการเรียนรู้	
ฉัตรชัย หวัง มีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560)	สมรรถนะของ ครูผู้สอนระดับ การศึกษามัธยมศึกษา พื้นฐานในศตวรรษ ที่ 21	- สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียน เป็นศูนย์กลาง	สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณใน วิชาชีพ
		- สมรรถนะด้านการวัดประเมินผลเพื่อการพัฒนาและ คำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล	
		- สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยน	
		- สมรรถนะด้านการเข้าร่วมวัฒนธรรม	
		- สมรรถนะด้านการเป็นผู้นำอำนวยความสะดวกและ แนวทาง	

ตาราง 3 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	สาระสำคัญ	องค์ประกอบ	
ปีพัฒนา กรมระววย (2566)	องค์ประกอบของ สมรรถนะครูสังกัด สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	- ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่สอน - การเท่าทันกระแสและการศึกษา - การรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล - หลักภาษาเพื่อการสื่อสาร - การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม - ทักษะการสื่อสาร - ทักษะการสร้างความร่วมมือ	- การจัดการเรียนรู้ - การเข้าใจหลักสูตร - จิตวิทยา - การวัดและประเมินผล - การวิจัย - การประกันคุณภาพการศึกษา - รู้จักผู้เรียนและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน
สรุป	ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา	การจัดการเรียนรู้	มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

4.2.1 ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557) ได้เสนอเกี่ยวกับสมรรถนะครูว่ามีหนึ่งในลักษณะสำคัญ คือ มีความรู้ดี ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการที่จะสอน ตลอดจนการเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด เชื่อมั่นใน ตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ

ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) สมรรถนะของครูที่สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน 3) ด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยี และการรู้เท่าทันสื่อ นวัตกรรม 4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งจรรยาบรรณในวิชาชีพครู 5) ด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นทีม 6) ด้านการดำเนินชีวิตข้ามวัฒนธรรม 7) ด้านการอำนวยความสะดวกและการแนะแนวทาง

นเรศ ปุบุตรชา (2561) ได้กล่าวถึง สมรรถนะครู ที่มีหนึ่งในองค์ประกอบ คือ สมรรถนะส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของครูที่สะท้อนให้เห็นความรู้ ทักษะ ทศนคติ และอุปนิสัยที่ทำให้ครูมีความสามารถในการสอนได้โดดเด่น ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ 3) ความฉลาดทางอารมณ์

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ได้กล่าวถึง กรอบสมรรถนะ ความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสอน คือ ความสามารถของครูในการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่ตนจะสอนทั้งเชิงลึกและเชิงกว้าง ความเข้าใจกระแสนิยมในโลกการศึกษา ตลอดจนนโยบายและหลักสูตร ทั้งนี้ครูยังต้องก้าวทันตามพัฒนาการทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก เช่นกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสินบล (2565) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และยุคประเทศไทย 4.0 ว่าต้องมีลักษณะเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และได้กำหนดสิ่งที่ครูต้องมีการเสริมสร้างสมรรถนะครูไทยกับการศึกษาไทย ได้แก่ ทักษะ บทบาทหน้าที่ และสมรรถนะของครู ประกอบด้วย 1) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 2) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) ออกแบบการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก 4) สะท้อนความคิดเชิงสร้างสรรค์ 5) เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และชุมชน

ปิยะวัฒน์ กรมระรวย (2566) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ว่าประกอบด้วย 17 องค์ประกอบ คือ 1) ความเชี่ยวชาญใน

เนื้อหาวิชาที่สอน 2) การเท่าทันกระแสการศึกษา 3) การเข้าใจหลักสูตร 4) จิตวิทยา 5) การรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล 6) การวัดและประเมินผล 7) การวิจัย 8) หลักภาษาเพื่อการสื่อสาร 9) การประกันคุณภาพการศึกษา 10) การจัดการเรียนรู้ 11) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 12) การบริหารจัดการชั้นเรียน 13) ทักษะการสื่อสาร 14) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 15) จรรยาบรรณวิชาชีพครู 16) รู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง และ 17) รู้จักผู้เรียนและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา หมายถึง การแสดงออกของครูถึงความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง รอบด้าน ติดตามข่าวสาร รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี สามารถเชื่อมโยงความรู้กับบริบทของโลกสู่การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

4.2.2 การจัดการเรียนรู้

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูว่าประกอบด้วย ลักษณะที่สำคัญคือ การสอนดีและการปกครองดี สามารถอธิบายได้รวบรัดชัดเจน สอนสนุก ทำเรื่องที่ยากให้ทำได้ ควบคุมชั้นเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย

สุดามาต ศรีนอก และ ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) ได้กำหนด ปัจจัยสมรรถนะครู ว่าประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) การวัดและประเมินผลการศึกษา 4) การพัฒนาตนเอง 5) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) สมรรถนะของครูที่สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน 3) ด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยี และการรู้เท่าทันสื่อนวัตกรรม 4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งจรรยาบรรณในวิชาชีพครู 5) ด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นทีม 6) ด้านการดำเนินชีวิตข้ามวัฒนธรรม 7) ด้านการอำนวยความสะดวกและการแนะแนวทาง

นเรศ ปุบุตธธา (2561) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะครู ประกอบด้วย สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน ประจำวิชา การกำกับดูแลชั้นเรียน รายชั้น รายวิชา เพื่อ

ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ประกอบด้วย 1) การจัดบรรยากาศ การจัดการเรียนการสอน 2) การกำกับดูแลชั้นเรียน 3) การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศในชั้นเรียน และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา การออกแบบการเรียนการสอนอย่างสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมทางเทคโนโลยี รวมทั้งการวัดและการประเมินผลผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษา 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 4) การพัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 5) การวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะการช่วยให้ นักเรียนได้เรียนรู้ คือ ความสามารถในการรู้จักนักเรียนของครูโดยใช้กลวิธีการสอนและการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิผลที่สุด และประเมินผลพร้อมให้ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ของนักเรียนได้ และกรอบ สมรรถนะการให้ชุมชนมีส่วนร่วม คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง นักเรียน ช่วยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริมให้เกิดการเคารพซึ่งกันและ กันและยอมรับในความแตกต่าง

ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสีโนบล (2565) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และยุคประเทศไทย 4.0 ว่าจะต้องมีลักษณะ สามารถใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสอนให้ผู้เรียนใช้ความคิด สร้างสรรค์ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมขึ้นใหม่ได้

ปิยะวัฒน์ กรมระววย (2566) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะครูสังกัด สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ว่าประกอบด้วย 17 องค์ประกอบ คือ 1) ความเชี่ยวชาญใน เนื้อหาวิชาที่สอน 2) การเท่าทันกระแส การศึกษา 3) การเข้าใจหลักสูตร 4) จิตวิทยา 5) การรู้เท่า ทันเทคโนโลยีดิจิทัล 6) การวัดและ ประเมินผล 7) การวิจัย 8) หลักภาษาเพื่อการสื่อสาร 9) การ ประกันคุณภาพการศึกษา 10) การจัดการเรียนรู้ 11) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 12) การ บริหารจัดการชั้นเรียน 13) ทักษะการสื่อสาร 14) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 15) จรรยาบรรณวิชาชีพครู 16) รู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง และ 17) รู้จักผู้เรียนและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงออกของครูในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างเป็นมิตร

โดยใช้เทคนิควิธีการสอน สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่หลากหลายทันสมัย มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

4.2.3 การมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูว่าประกอบด้วย การมีบุคลิกภาพดี ได้แก่ รูปร่างท่าทางดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พูดจาไพเราะนุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น นอกจากนี้ครูยังต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีอัธยาศัยไมตรีกับทุกคน และมีคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ได้แก่ การประพฤติดี เว้นจากอบายมุขทั้ง ปวง กระทำแต่สิ่งที่ดีที่สุจริต ทั้งกาย วาจาและใจ และต้องมีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจคือ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีเมตตากรุณา ยุติธรรม และมานะอดทน เป็นต้น

สุดามาส ศรีนอก และ ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) ได้กำหนด ปัจจัยสมรรถนะครู ว่าประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) การวัดและประเมินผลการศึกษา 4) การพัฒนาตนเอง 5) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) สมรรถนะของครูที่สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน 3) ด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยี และการรู้เท่าทันสื่อนวัตกรรม 4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งจรรยาบรรณในวิชาชีพครู 5) ด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นทีม 6) ด้านการดำเนินชีวิตข้ามวัฒนธรรม 7) ด้านการอำนวยความสะดวกและการแนะแนวทาง

นเรศ ปุบุตรชา (2561) ได้กำหนดองค์ประกอบ สมรรถนะครู ประกอบด้วย สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ หมายถึงพฤติกรรมและคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูที่แสดงออกถึงความเกี่ยวข้องส่วนตัวและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในห้องเรียนทั้งภายในและภายนอกก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้โดยไม่มีการใช้อิทธิพล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ได้แก่ 1) วุฒิภาวะเหมาะสมกับความเป็นครู 2) วาจาสร้างสรรค์ 3) การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 4) ทำงานอย่างพิจารณาไตร่ตรอง 5) การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู ได้แก่ 1) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ 2) การมี

วินัย และความรับผิดชอบในวิชาชีพ 3) การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม 4) การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ได้ กรอบสมรรถนะที่ 4 การพัฒนาตนเอง เป็นครูที่ดีขึ้นในทุก ๆ วัน คือ ความสามารถที่จะรู้จักตนเองและผู้อื่น เป็นมนุษย์ที่ดีและเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน

ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสีโนบล (2565) ได้เสนอแนวคิดสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และยุคประเทศไทย 4.0 ว่าจะต้องมีลักษณะที่สามารถพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมของผู้เรียนให้เป็นคนดีของสังคม ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

ปิยะวัฒน์ กรมระรวย (2566) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ว่าประกอบด้วย 17 องค์ประกอบ คือ 1) ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่สอน 2) การเท่าทันกระแส การศึกษา 3) การเข้าใจหลักสูตร 4) จิตวิทยา 5) การรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล 6) การวัดและ ประเมินผล 7) การวิจัย 8) หลักภาษาเพื่อการสื่อสาร 9) การประกันคุณภาพการศึกษา 10) การจัดการเรียนรู้ 11) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 12) การบริหารจัดการชั้นเรียน 13) ทักษะการสื่อสาร 14) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 15) จรรยาบรรณวิชาชีพครู 16) รู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง และ 17) รู้จักผู้เรียนและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องจึงสรุปได้ว่า การมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของครูตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู เคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน

เกอริทเซนและคณะ (Gerritsen et al., 2017) ได้เสนอแนวคิดว่า สมรรถนะครูเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นประเด็นสำคัญในนโยบายทางการศึกษา โดยทำการทดลองคุณภาพครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาวดัตช์ พบว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการแสดงออกของนักเรียน และการที่มีครูที่มีคุณภาพแตกต่างกัน จะส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน นอกจากนี้ปัจจัยที่เป็นตัวสำคัญของคุณภาพยังไม่เป็นที่ชัดเจน แต่ปัจจัยหนึ่งมาจากประสบการณ์ของครู ซึ่งในบริบทของชาวดัตช์ คุณภาพครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษา โรงเรียนแต่ละแห่งจะจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เท่าเทียมกัน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกที่เท่าเทียมกัน ลักษณะนักเรียนที่คล้ายคลึงกัน ขนาดห้องเรียนที่เท่ากัน แต่การทำให้คุณภาพครูมีความเท่ากันเป็นสิ่งที่ยากของครูแต่ละคน

โสธรรัตน์และคณะ (Sotarot et al., 2018) ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า 1) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรกลางคือ บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom instruction) และความไว้วางใจของนักเรียน (students' trust) 2) ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บรรยากาศของโรงเรียน และความไว้วางใจของนักเรียนตามลำดับ 3) ความไว้วางใจของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงบวกมากที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือ การสอนในห้องเรียน ในขณะที่บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในทางกลับกันหากความสัมพันธ์ถูกเชื่อมโดยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน บรรยากาศของโรงเรียน จะส่งผลโดยตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

หลิวและคณะ (Liu et al., 2022) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิชาการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู และผลการเรียนของนักเรียนในประเทศจีน โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างสามระดับเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์หลายมิติระหว่างภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารและครู การรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำในการสอนของครู ทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนของนักเรียน

รียาดีและคณะ (Riyadi et al., 2023) ศึกษาความเป็นผู้นำวิชาการ การสอนที่แตกต่าง ชุมชนแห่งการปฏิบัติและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน: ตามมุมมองของนโยบายการฝึกอบรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศอินโดนีเซีย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหาร การสอนที่แตกต่าง ชุมชนแห่งการปฏิบัติและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วย PLS ที่สอดคล้องกันผลการวิจัยพบว่าความเป็นผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสอนที่แตกต่างและชุมชนแห่งการปฏิบัติ ทั้งนี้การสอนที่แตกต่างและชุมชนแห่งการปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน

ฟลินต์และคณะ (Flint et al., 2024) ศึกษามุมมองของครูเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติการสอนกับความเชื่อ บริบทของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน งานวิจัยนี้สำรวจการรับรู้ที่รายงานด้วยตนเองของครูระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อของครู (รวมถึงความคาดหวังระดับชั้นเรียนของครู การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจการวางแผนเป้าหมายการมีส่วนร่วมในการทำงาน ความหลงใหลในการสอนความเกี่ยวข้องกับนักเรียน) คุณลักษณะของครู (รวมถึงเพศ ชาติพันธุ์ ประสบการณ์ของครู) และปัจจัยบริบทของโรงเรียน และผลกระทบของสิ่งเหล่านี้ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและการปฏิบัติการสอนของครู ผลวิจัยพบความสัมพันธ์ระหว่างการสอน การรับรู้ความสามารถของตนเองกับความเสื่อมโทรมของโรงเรียน

ทศพร จันทนราช (2556) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศโรงเรียนที่เน้นด้านวิชาการ การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครู การรับรู้ความสามารถของคณะครูในภาพรวม โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุด และโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของข้อมูล เชิงประจักษ์กลมกลืนระดับดี ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนได้ ร้อยละ 83

สุดามาส ศรีนอก และ ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) ได้ศึกษาปัจจัยสมรรถนะครู และทักษะชีวิตของนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า สมรรถนะครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัด การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา และการพัฒนาตนเอง ทักษะชีวิตของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ

อิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณภาพครูที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียนในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณภาพครูที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมุ่งมั่นพัฒนาของครู คุณลักษณะส่วนตัวของครู คุณธรรมและจรรยาบรรณของครู และทักษะการสอนของครู ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายคุณลักษณะของนักเรียนได้ร้อยละ 31

วัชรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้สอนมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเพราะครูเป็นผู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกคนหากครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความรู้ความสามารถรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอมีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและมีแรงจูงใจในการทำงานก็ย่อมส่งผลให้คุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้ มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงขึ้น

ธนัช มหาสินทรัพย์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การกระตุ้นทางปัญญาการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลการสร้างแรงบันดาลใจ และการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2) สภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชน 3) คุณภาพการสอนซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือคุณภาพการสอน พฤติกรรมการสอนของครู การร่วมมือและการแข่งขันความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนและการจัดรูปแบบชั้นเรียน และ 4) การบริหารจัดการคุณภาพผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ ดี เก่ง และมีสุข

ปาริชาติ เวเบอร์ (2560) ได้ศึกษาโมเดลปัจจัยการบริหารเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ความผูกพันต่อองค์กรของครู 4) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 5) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และความผูกพันต่อองค์กรของครู โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 43 โดยที่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ส่งผลทางอ้อมผ่านความผูกพันต่อองค์กรของครู ไปยังผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโมเดลปัจจัยการบริหารเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าโมเดลมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

เรบอ (Rabo, 2018) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครู บรรยายกาศของโรงเรียน และผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในรัฐโซโคโต ประเทศไนจีเรีย

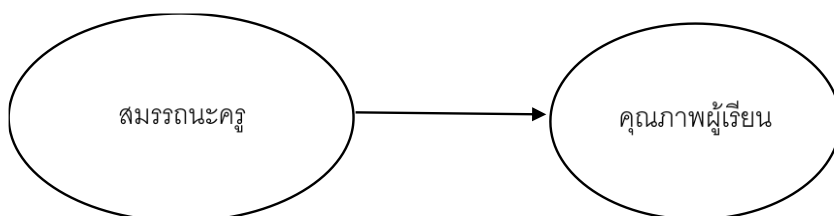
ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่าเป็น สมรรถนะของครูมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียน บรรยาภาศโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียนเช่นกัน

นเรศ ปุบุตรชา (2562) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของสมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ งานวิจัยได้ผลว่า 1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเส้นของสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มี 5 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะส่วนบุคคล 2) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ 3) สมรรถนะด้านคุณธรรม และ จริยธรรม รวมทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพครู 4) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 5) สมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอน และ 2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณของทั้ง 5 สมรรถนะ สรุปได้ว่าสามารถร่วมกันอธิบายความ แปรปรวนคุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 79

กมลชนก ศรีสุตา (2564) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกาปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับ ประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของครูผู้สอน กับ ประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

วิสูตร เดชเมือง (2566) ได้ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัย คุณภาพครูและปัจจัยลักษณะผู้เรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยคุณภาพครูและปัจจัยลักษณะผู้เรียน สามารถ พยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการได้ร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่าสมรรถนะครูส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ภาพประกอบ 10 สมรรถนะครูส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

5. แนวคิดเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน

5.1 ความหมายของบรรยากาศโรงเรียน

ซูซานโต (Susanto, 2016) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า บรรยากาศขององค์กรเป็นแนวคิดที่อธิบายถึงลักษณะอัตนัยหรือคุณภาพของสภาพแวดล้อมขององค์กร เมื่อเกี่ยวข้องกับบรรยากาศขององค์กรของโรงเรียน จะหมายถึง บรรยากาศในองค์กรที่สร้างขึ้นโดยรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีอยู่ รูปแบบความสัมพันธ์นี้ได้มาจากรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูคนอื่น ๆ หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครู ดังนั้นบรรยากาศขององค์กรในโรงเรียนจึงเป็นสภาพแวดล้อมของมนุษย์ที่ครูทำงานหรือชุดของลักษณะของสภาพแวดล้อมการทำงาน

ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) กล่าวว่า บรรยากาศโรงเรียน หมายถึง คุณภาพและลักษณะของชีวิตในโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียนขึ้นอยู่กับรูปแบบของประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรในโรงเรียน และสะท้อนถึงบรรทัดฐาน เป้าหมาย ค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนและการเรียนรู้ และโครงสร้างองค์กร ซึ่งบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวกจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนและการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2563) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเคยเป็นตัวชี้วัดหลักที่ใช้เปรียบเทียบคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างระบบการศึกษาและโรงเรียนทั่วโลก แต่ในปัจจุบัน กระแสปรัชญาการศึกษาหัน มาให้ความสนใจการพัฒนาบุคคลอย่างรอบด้านมากขึ้น ทำให้เกิดตัวชี้วัดใหม่ที่เรียกว่า บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) ซึ่งหมายถึง ความรู้สึก ความเข้าใจของนักเรียน ครู และผอ. ที่มีต่อโรงเรียน อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ได้รับเมื่อใช้เวลาอยู่ในโรงเรียน ซึ่งมาจากสิ่งที่ยอมรับได้ เช่น ลักษณะอาคาร การตกแต่งห้องเรียน รูปแบบการเรียนการสอน เป็นต้น และสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ เช่น ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และความรู้สึกที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์เหล่านั้น

ยูเนสโก (UNESCO, 2022) กล่าวถึง บรรยากาศโรงเรียนว่าครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับวิถีที่สมาชิกของชุมชนโรงเรียนรับรู้และสัมผัสกับโรงเรียน ตัวอย่างเช่น พวกเขา รู้สึกยินดี ให้คุณค่า และเคารพเพียงใด อดีตเช่น การเลือกปฏิบัติ การเหยียดเชื้อชาติ การกีดกันทางเพศ และความเกลียดชังทำให้เกิดบรรยากาศเชิงลบในโรงเรียน และท้ายที่สุดก็บ่อนทำลายประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งบรรยากาศของโรงเรียนยังหมายถึงทุกแง่มุมขององค์กร (เช่น ค่านิยมและบรรทัดฐาน) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่างสมาชิกในโรงเรียน แนวทางการสอนและการเรียนรู้ และความปลอดภัยภายในโรงเรียน

สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า บรรยากาศโรงเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานหรือคุณลักษณะภายในโรงเรียนที่สะท้อนถึงบรรทัดฐาน ค่านิยม ค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนและการเรียนรู้ และโครงสร้างองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ความปลอดภัย 2) การสอนและการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน 3) สื่อสังคม

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า บรรยากาศโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่สะท้อนคุณภาพและลักษณะชีวิตในโรงเรียนประกอบด้วย ความปลอดภัย การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

5.2 องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน

ฟาร์ฮู (Faour, 2012) ได้กล่าวถึง บรรยากาศของโรงเรียนที่ประกอบด้วย 4 มิติพื้นฐาน

มิติที่ 1 ความปลอดภัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานเกี่ยวกับ ความรุนแรงและการล่วงละเมิด ตลอดจนกลไกในการบังคับใช้กฎเหล่านั้น รวมถึงความปลอดภัย ทางกายภาพและความมั่นคงทางสังคมและอารมณ์ บรรยากาศของโรงเรียนที่ปลอดภัยมั่นคง และ เอาใจใส่ส่งเสริมความผูกพันกับการศึกษาสถาบัน จึงปรับปรุงการเรียนรู้ทางสังคม อารมณ์และ วิชาการ นอกจากนี้ ความปลอดภัยทางกายภาพยังรวมถึงความรู้สึกละอายจากการบาดเจ็บ หรืออันตรายอันเนื่องมาจากการล่วงละเมิดทางกาย เช่น การรังแก ต่อย ผลัก ทบตี เป็นลักษณะ หนึ่ง โดยครอบคลุมมาตรการความปลอดภัยในห้องเรียน สนาม เด็กเล่น และ สิ่งอำนวยความสะดวก อื่น ๆ ในโรงเรียน ความมั่นคงทางสังคมและอารมณ์ด้วย ซึ่งหมายถึงไม่มีการล่วงละเมิด ทางวาจา การล่วงละเมิด และการกีดกันทางสังคม

มิติที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน ระดับ ความเคารพต่อความหลากหลายของการสนับสนุนทางสังคมในหมู่ผู้ใหญ่และนักเรียน และการ สนับสนุนของผู้ใหญ่สำหรับนักเรียนทั้งทางวิชาการและส่วนตัวล้วนมีส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้

มิติที่ 3 ระดับของการสนับสนุนสำหรับการเรียนการสอน รวมทั้งสังคมและการ เรียนรู้ของพลเมือง ซึ่งบรรยากาศของโรงเรียนในเชิงบวกนั้นต้องการสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ เอื้อประโยชน์และสภาพแวดล้อมนี้จะทำให้ครูและนักเรียนสามารถโต้ตอบในบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและมุมมองที่แตกต่างกัน และสนับสนุนการสนทนาและการ

ทดลองด้วยหลากหลายความคิด และความคิดเห็น เพื่อการแสดงออกของความเป็นพลเมืองและ
สัญชาติ การศึกษา การอภิปรายอย่างเปิดเผย และการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
วิธีการสอนมีประสิทธิผลมากกว่าแนวทางการสอนตามการบรรยาย

มิติที่ 4 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน สภาพแวดล้อม คุณภาพของสิ่ง
อำนวยความสะดวก และทรัพยากรที่มีอยู่ และการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในกิจกรรม
การเรียนรู้และโรงเรียน ล้วนมีอิทธิพลต่อบรรยากาศทางสังคม สภาพแวดล้อมของโรงเรียน
ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน
สภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ กีฬา และพื้นที่นอก
หลักสูตร ที่ได้มีการรักษาความสะอาดและได้รับการดูแลอย่างดีหรือไม่ รวมถึงเป็นอุปกรณ์และ
การเรียนรู้ ทรัพยากรที่เพียงพอต่อการบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในโรงเรียนภารกิจหรือไม่ มี
การอัปเดตหรือเปลี่ยนใหม่อย่างต่อเนื่องหรือไม่

ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ได้สร้างกรอบเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน ซึ่งแบ่ง
องค์ประกอบออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. คน ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสังคม โดยมีความ
เกี่ยวข้องใน เรื่องของมิตรภาพและความสัมพันธ์ในสังคมโรงเรียน ทศนคติและคุณลักษณะ
เชิงบวกของครู การเคารพในความหลากหลาย และความแตกต่าง ค่านิยมและแนวปฏิบัติเชิงบวก
ที่ทุกคนมีส่วนร่วม สภาพการทำงาน และสุขภาวะที่ดีของครู และทักษะและสมรรถนะของครู

2. กระบวนการ ซึ่งกล่าวถึงวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการรับรู้ของ
ผู้เรียนว่ามีความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีความเกี่ยวข้องกับภาระงานที่เหมาะสม และเป็นธรรมชาติ การ
ทำงานเป็นหมู่คณะและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แนวทางการสอนที่สนุกสนาน และกระตุ้น
การมีส่วนร่วม เสรีภาพของผู้เรียน ความคิดสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การรู้สึกถึง
ความสำเร็จ และการบรรลุเป้าหมาย กิจกรรม นอกหลักสูตรและการจัดกิจกรรมในโรงเรียน การ
เรียนรู้ในลักษณะที่ครูและนักเรียนเป็นทีมเดียวกัน สาระการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ มีความเกี่ยวข้อง
และดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และสุขภาวะทางจิตที่ดีและการบริหารจัดการความเครียด

3. สถานที่ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมทาง
กายภาพและบรรยากาศของโรงเรียน โดยมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่
อบอุ่นและเป็นมิตร สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยปราศจากการรังแก พื้นที่สำหรับการเรียนรู้
และการเล่นที่เปิดกว้างและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม วิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำของโรงเรียน วินัย

เชิงบวก สุขภาพ สุขอนามัย และโภชนาการที่ดีและการบริหารจัดการแบบประชาธิปไตยในโรงเรียน

ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) แบ่งองค์ประกอบในการวัดบรรยากาศโรงเรียนโดยตรง ไว้ด้วยกัน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความปลอดภัย (Safety) ประกอบด้วย 1.1) ภาวะเยียบและบรรทัดฐาน (Support for Learning) โดยวัดได้จากการสื่อสารกฎเกณฑ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางกายภาพอย่างชัดเจน อีกทั้งมีการสื่อสารเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทั้งทางวาจา การล้อเลียนอย่างชัดเจน มีการบังคับใช้และสร้างบรรทัดฐานที่ชัดเจนและมีการควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอจากผู้ที่เกี่ยวข้อง 1.2) ความปลอดภัยทางกายภาพ (Sense of Physical Security) นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน มีความรู้สึกปลอดภัยทางด้านกายภาพ 1.3) ความปลอดภัยทางอารมณ์และสังคม (Sense of Social-Emotional Security) นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนรู้สึกปลอดภัยจากการล่วงละเมิดทางวาจา การล้อเลียน และการถูกกีดกันจากสังคม

2. การสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning) ประกอบด้วย 2.1) การสนับสนุนการเรียนรู้ (Support for Learning) มีแนวทางในการสนับสนุนการสอน เช่น การให้กำลังใจและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เปิดโอกาสในการสร้างความรู้และทักษะที่หลากหลาย มีการสนับสนุนสำหรับการลองทำสิ่งใหม่และการคิดอย่างอิสระ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการอภิปรายและตั้งคำถามความท้าทายทางวิชาการและความสนใจส่วนบุคคล 2.2) การเรียนรู้ทางสังคมและความเป็นพลเมือง (Social and Civic Learning) สนับสนุนการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติทางสังคมและพลเมือง รวมถึงการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ ความขัดแย้ง ความละเอียดรอบคอบ การไตร่ตรองตนเองและการควบคุมอารมณ์ ความเห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบ ส่วนบุคคล และการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relationships) ประกอบด้วย 3.1) การเคารพความหลากหลาย (Respect for Diversity) การเคารพซึ่งกันและกันในความแตกต่างของแต่ละบุคคล เช่น เพศ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ฯลฯ ในทุกระดับของโรงเรียนทั้งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ผู้ใหญ่กับนักเรียน ผู้ใหญ่และผู้ใหญ่ โดยสร้างมีบรรทัดฐานโดยร่วมกันในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 3.2) การสนับสนุนทางสังคมสำหรับผู้ใหญ่ (Social Support—Adults) รูปแบบของ ความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่ที่คอยสนับสนุนและเอาใจใส่นักเรียน รวมทั้งมีความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จของนักเรียน มีความเต็มใจที่จะรับฟังและทำความเข้าใจกับนักเรียนเป็นรายบุคคล และให้ความห่วงใยต่อปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล 3.3) การ

สนับสนุนทางสังคมสำหรับนักเรียน (Social Support—Students) รูปแบบของความสัมพันธ์แบบเพื่อนที่สนับสนุนนักเรียน ได้แก่ มิตรภาพในสังคม ปัญหาการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและสำหรับนักเรียนใหม่

4. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (Institutional environment) ประกอบด้วย 4.1) ความเชื่อมโยงและความผูกพันในโรงเรียน (School Connectedness/Engagement) การระบุตัวตนในเชิงบวกกับโรงเรียนและบรรทัดฐานสำหรับการมีส่วนร่วมในชีวิตในโรงเรียนในวงกว้างสำหรับนักเรียน เจ้าหน้าที่ และครอบครัว 4.2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Surroundings) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรและวัสดุที่เพียงพอ 4.3) การยอมรับสมาชิกในสังคม (Social Inclusion) การยอมรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเป็นสมาชิกของชุมชนในโรงเรียน รวมถึงสร้างโอกาสที่เพิ่มขึ้นสำหรับการขัดเกลาทางสังคม กิจกรรมนอกหลักสูตร ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ

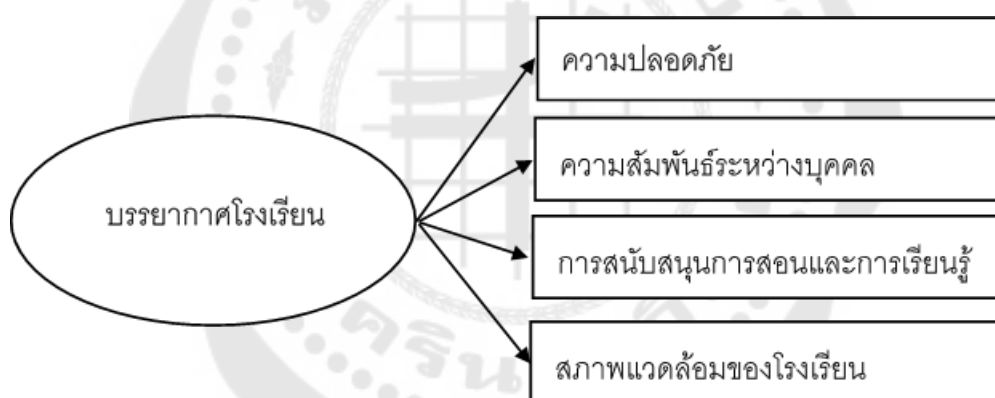
5. สื่อสังคม (Social Media) ความรู้สึกปลอดภัยของนักเรียนจากการทำร้ายร่างกาย การล่วงละเมิด ทางวาจา การล้อเล่น การนินทา และการกีดกันทางออนไลน์หรือทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น Facebook twitter และแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียอื่น ๆ ทางอีเมล การส่งข้อความ การโพสต์รูปภาพหรือวิดีโอ ฯลฯ)

6. บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง (Staff Only) ซึ่งเฉพาะบุคลากร ประกอบด้วย 6.1) ภาวะผู้นำ (Leadership) การบริหารที่สร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การเข้าถึงและสนับสนุนเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนให้ได้รับการพัฒนา 6.2) ความสัมพันธ์ทางวิชาชีพ (Professional Relationships) ทศนคติและความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างบุคลากรของโรงเรียนในการสนับสนุนการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

โทมัสเซฟสกีและคณะ (Tomaszewski et al., 2024) ได้ให้แนวคิดว่าองค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน ประกอบไปด้วย 1.ความปลอดภัย (safety) ความปลอดภัยของนักเรียนที่โรงเรียนทั้งความปลอดภัยทางร่างกายและอารมณ์ 2. ความมั่นใจในตนเองของครู (teachers' self-efficacy) เป็นการเจาะเข้าไปในมิติทางวิชาการ เป็นความเชื่อที่ครูมีเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ ทั้งความพึงพอใจในงาน ความเป็นอยู่ที่ดี และความสามารถในการสอนของครู 3. วินัยของโรงเรียน (school discipline) ความสามารถในการปฏิบัติทางวินัยในโรงเรียนและการส่งเสริมผลลัพธ์ต่าง ๆ ของนักเรียน

สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) ศึกษาแนวคิดของ National School Climate Center (2020) เสนอว่า บรรยากาศโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความปลอดภัย (Safety) 2) การสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relationships) 4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (Institutional environment) 5) สื่อสังคม (Social Media)

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียนจากแนวคิดของ ฟาร์อุ (Faour, 2012) ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) และ สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) สรุปว่าองค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ความปลอดภัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ 4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ดังภาพ

ภาพประกอบ 11 องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน

ตาราง 4 สังเคราะห์เนื้อหาบรรยากาศโรงเรียนของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบ

แหล่งข้อมูล	สาระสำคัญ	องค์ประกอบ			
ฟารูอุ (Faour, 2012)	บรรยากาศของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 มิติพื้นฐาน	ความปลอดภัย	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ระดับของการสนับสนุนสำหรับการเรียนการสอน	สภาพแวดล้อม คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรที่มีอยู่
UNESCO (2020)	บรรยากาศโรงเรียนแห่งความสุข		ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสังคม	กระบวนการวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการรับรู้ของผู้เรียน	สภาพแวดล้อม
National School Climate Center (2020)	บรรยากาศโรงเรียน หมายถึง คุณภาพและลักษณะของชีวิตในโรงเรียน	ความปลอดภัย (Safety)	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relationships)	การสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning)	บุคลากรและ ผู้เกี่ยวข้อง (Staff Only) สื่อสังคม (Social Media)
Tomaszewski et al. (2024)	ความปลอดภัย (safety)	ความปลอดภัย	ความมั่นใจในตนเองของครู (teachers' self-efficacy)	วินัยของโรงเรียน (school discipline)	

ตาราง 4 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล		สาระสำคัญ	องค์ประกอบ		
สุวีตรา บุญแจ้ง (2565)	บรรยายภาคโรงเรียน หมายถึง	ความปลอดภัย	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relationships)	การสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning)	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (Institutional environment)
	สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานหรือคุณลักษณะภายในโรงเรียน				สื่อสังคม (Social Media)
สรุป		ความปลอดภัย	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้	สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

5.2.1 ความปลอดภัย

ฟาร์อุ (Faour, 2012) ได้กล่าวถึง บรรยากาศของโรงเรียนที่ประกอบด้วย มิติพื้นฐานด้านความปลอดภัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานเกี่ยวกับความรุนแรงและการล่วงละเมิด ตลอดจนกลไกในการบังคับใช้กฎเหล่านั้น รวมถึงความปลอดภัยทางกายภาพและความมั่นคงทางสังคมและอารมณ์ บรรยากาศของโรงเรียนที่ปลอดภัยมั่นคง และเอาใจใส่ส่งเสริมความผูกพันกับการศึกษาสถาบัน จึงปรับปรุงการเรียนรู้ทางสังคม อารมณ์และวิชาการ นอกจากนี้ ความปลอดภัยทางกายภาพยังรวมถึงความรู้สึกปลอดภัยจากการบาดเจ็บหรืออันตรายอันเนื่องมาจากการล่วงละเมิดทางกาย เช่น การรังแก ต่อย ผลัก ทบตี เป็นลักษณะหนึ่ง โดยครอบคลุมมาตรการความปลอดภัยในห้องเรียน สนาม เด็กเล่น และ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในโรงเรียน ความมั่นคงทางสังคมและอารมณ์ด้วย ซึ่งหมายถึงไม่มีการล่วงละเมิดทางวาจา การล่วงละเมิด และการกีดกันทางสังคม

ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการวัดบรรยากาศโรงเรียนด้านความปลอดภัย (Safety) ประกอบด้วย 1.1) กฎระเบียบและบรรทัดฐาน (Support for Learning) โดยวัดได้จากการสื่อสารกฎเกณฑ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางกายภาพอย่างชัดเจน อีกทั้งมีการสื่อสารเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทั้งทางวาจา การล้อเลียนอย่างชัดเจน มีการบังคับใช้และสร้างบรรทัดฐานที่ชัดเจนและมีการควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอจากผู้ที่เกี่ยวข้อง 1.2) ความปลอดภัยทางกายภาพ (Sense of Physical Security) นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน มีความรู้สึกปลอดภัยทางด้านกายภาพ 1.3) ความปลอดภัยทางอารมณ์และสังคม (Sense of Social-Emotional Security) นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนรู้สึกปลอดภัยจากการล่วงละเมิดทางวาจา การล้อเลียน และการถูกกีดกันจากสังคม

โทมัสเซฟสกีและคณะ (Tomaszewski et al., 2024) ได้ให้แนวคิดว่างค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน ประกอบไปด้วย 1.ความปลอดภัย (safety) ความปลอดภัยของนักเรียนที่โรงเรียนทั้งความปลอดภัยทางร่างกายและอารมณ์ 2. ความมั่นใจในตนเองของครู (teachers' self-efficacy) เป็นการเจาะเข้าไปในมิติทางวิชาการ เป็นความเชื่อที่ครูมีเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ ทั้งความพึงพอใจในงาน ความเป็นอยู่ที่ดี และความสามารถในการสอนของครู 3. วินัยของโรงเรียน (school discipline) ความสามารถในการปฏิบัติทางวินัยในโรงเรียนและการส่งเสริมผลลัพธ์ต่างๆ ของนักเรียน

สุจิตรา บุญแจ้ง (2565) ศึกษาแนวคิดบรรยากาศโรงเรียน ให้นิยามองค์ประกอบความปลอดภัย (Safety) ว่าหมายถึง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีการกำหนดนโยบาย กฎระเบียบและบรรทัดฐานด้านความปลอดภัยที่ชัดเจน มีการบังคับใช้และบรรทัดฐานในการดำเนินงาน รวมถึงการดูแลความปลอดภัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสร้างพื้นที่ปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจให้ครู นักเรียน และบุคลากรอย่างทั่วถึง

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความปลอดภัย หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่แสดงถึงการกำหนดกฎระเบียบและบรรทัดฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยอย่างชัดเจน มีมาตรการป้องกันและบังคับใช้อย่างต่อเนื่องทั้งความปลอดภัยทางกายภาพ และความปลอดภัยทางอารมณ์และสังคม

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ฟาร์อุ (Faour, 2012) ได้กล่าวถึง บรรยากาศของโรงเรียนที่ประกอบด้วยมิติพื้นฐานด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน ระดับความเคารพต่อความหลากหลายของการสนับสนุนทางสังคมในหมู่ผู้ใหญ่และนักเรียน และการสนับสนุนของผู้ใหญ่ให้นักเรียนทั้งทางวิชาการและส่วนตัวล้วนมีส่วนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้

ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ได้กล่าวถึงปัจจัยสนับสนุนการเกิดโรงเรียนแห่งความสุข คือ คน ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสังคม โดยมีความเกี่ยวข้องในเรื่องของมิตรภาพและความสัมพันธ์ในสังคมโรงเรียน ทศนคติและคุณลักษณะเชิงบวกของครู การเคารพในความหลากหลาย และความแตกต่าง ค่านิยมและแนวปฏิบัติเชิงบวกที่ทุกคนมีส่วนร่วม สภาพการทำงาน สุขภาวะที่ดีของครู ทักษะและสมรรถนะของครู

ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการวัดบรรยากาศโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relationships) ว่าประกอบด้วย 1) การเคารพความหลากหลาย (Respect for Diversity) การเคารพซึ่งกันและกันในความแตกต่างของแต่ละบุคคล เช่น เพศ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ฯลฯ ในทุกระดับของโรงเรียนทั้งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ผู้ใหญ่กับนักเรียน ผู้ใหญ่และผู้ใหญ่ โดยสร้างมีบรรทัดฐานโดยมีส่วนร่วมกันในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2) การสนับสนุนทางสังคมสำหรับผู้ใหญ่ (Social Support—Adults) รูปแบบของความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่ที่คอยสนับสนุนและเอาใจใส่นักเรียน รวมทั้งมีความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จของนักเรียน มีความเต็ม

ใจที่จะรับฟังและทำความเข้าใจกับนักเรียนเป็นรายบุคคล และให้ความหวังใยต่อปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) การสนับสนุนทางสังคมสำหรับนักเรียน (Social Support—Students) รูปแบบของความสัมพันธ์แบบเพื่อนที่สนับสนุนนักเรียน ได้แก่ มิตรภาพในสังคม ปัญหาการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและสำหรับนักเรียนใหม่

สุจิตรา บุญแจ้ง (2565) ศึกษาแนวคิดบรรยากาศโรงเรียน ให้นิยามองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relationships) หมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่ให้ความสำคัญในการเคารพความหลากหลายระหว่างบุคคล ส่งเสริมกิจกรรมการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในการสนับสนุนและเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ และกิจกรรม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนในการช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่แสดงถึงการยอมรับและเคารพในความแตกต่างระหว่าง บุคคล ส่งเสริมบรรยากาศที่เปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูและบุคลากรให้การสนับสนุน และเอาใจใส่ผู้เรียน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในโรงเรียน

5.2.3 การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้

ฟาร์ฮู (Faour, 2012) ได้กล่าวถึงบรรยากาศของโรงเรียนที่ประกอบด้วยมิติ พื้นฐาน ด้านระดับของการสนับสนุนสำหรับการเรียนการสอน รวมทั้งสังคมและการเรียนรู้ของ พลเมือง ซึ่งบรรยากาศของโรงเรียนในเชิงบวกนั้นต้องการสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อ ประโยชน์และสภาพแวดล้อมนี้จะทำให้ครูและนักเรียนสามารถโต้ตอบในบรรยากาศการเรียนรู้ที่ ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและมุมมองที่แตกต่างกัน และสนับสนุนการสนทนาและการ ทดลองด้วยหลากหลายความคิด และความคิดเห็นเพื่อการแสดงออกของความเป็นพลเมืองและ สัญชาติ การศึกษา การอภิปรายอย่างเปิดเผย และการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วิธีการสอนมีประสิทธิภาพมากกว่าแนวทางการสอนตามการบรรยาย

ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ได้กล่าวถึงถึงปัจจัยสนับสนุนการเกิดโรงเรียนแห่ง ความสุข ด้านกระบวนการ ซึ่งกล่าวถึงวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการรับรู้ของผู้เรียน ว่ามีความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีความเกี่ยวข้องกับภาระงานที่เหมาะสม และเป็นธรรม การทำงานเป็น หมู่คณะและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แนวทางการสอนที่สนุกสนาน และกระตุ้นการมีส่วนร่วม เสรีภาพของผู้เรียน ความคิดสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การรู้จักถึงความสำเร็จ และ การบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมนอกหลักสูตรและการจัดกิจกรรมในโรงเรียน การเรียนรู้ในลักษณะที่

ครูและนักเรียนเป็นทีมเดียวกัน สาระการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ มีความเกี่ยวข้องและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และสภาวะทางจิตที่ดีและการบริหารจัดการความเครียด

ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) กล่าวถึงองค์ประกอบในการวัดบรรยากาศโรงเรียนโดยตรง ด้านการสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning) ว่าประกอบด้วย 1) การสนับสนุนการเรียนรู้ (Support for Learning) มีแนวทางในการสนับสนุนการสอน เช่น การให้กำลังใจและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เปิดโอกาสในการสร้างความรู้และทักษะที่หลากหลาย มีการสนับสนุนสำหรับการลองทำสิ่งใหม่และการคิดอย่างอิสระ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการอภิปรายและตั้งคำถามความท้าทายทางวิชาการและความสนใจส่วนบุคคล 2) การเรียนรู้ทางสังคมและความเป็นพลเมือง (Social and Civic Learning) สนับสนุนการพัฒนาความรู้ ทักษะและทัศนคติทางสังคมและพลเมือง รวมถึงการพึงอย่างมีประสิทธิภาพ ความขัดแย้ง ความละเอียดรอบคอบ การไตร่ตรองตนเองและการควบคุมอารมณ์ ความเห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบส่วนบุคคล และการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม

โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) ได้ให้แนวคิดว่า องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน ประกอบไปด้วย 1.ความปลอดภัย (safety) ความปลอดภัยของนักเรียนที่โรงเรียนทั้งความปลอดภัยทางร่างกายและอารมณ์ 2. ความมั่นใจในตนเองของครู (teachers' self-efficacy) เป็นการเจาะเข้าไปในมิติทางวิชาการ เป็นความเชื่อที่ครูมีเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ ทั้งความพึงพอใจในงาน ความเป็นอยู่ที่ดี และความสามารถในการสอนของครู 3. วินัยของโรงเรียน (school discipline) ความสามารถในการปฏิบัติทางวินัยในโรงเรียนและการส่งเสริมผลลัพธ์ต่างๆ ของนักเรียน

สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) ศึกษาแนวคิดบรรยากาศโรงเรียน ให้นิยามองค์ประกอบ การสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning) ว่าหมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีการจัดหาและเตรียมความพร้อมของทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้งานเสมอ มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงสร้างและปรับปรุงพื้นที่การเรียนรู้ที่เหมาะสมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่แสดงถึงการจัดเตรียมทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ จัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่

เหมาะสมทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมการเปิดโอกาสในการแสดงความรู้และทักษะ
ส่งเสริมการให้กำลังใจและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน

5.2.4 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ฟาร์อุ (Faour, 2012) ได้กล่าวถึงบรรยากาศของโรงเรียนที่ประกอบด้วยมิติ
พื้นฐาน ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน สภาพแวดล้อม คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวก และทรัพยากรที่มีอยู่ และการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในกิจกรรมการเรียนรู้และ
โรงเรียน ล้วนมีอิทธิพลต่อบรรยากาศทางสังคม สภาพแวดล้อมของโรงเรียนประกอบด้วย
องค์ประกอบหลายอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน สภาพของสิ่ง
อำนวยความสะดวกในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ กีฬา และพื้นที่นอกหลักสูตร ที่ได้มี
การรักษาความสะอาดและได้รับการดูแลอย่างดีหรือไม่ รวมถึงเป็นอุปกรณ์และการเรียนรู้
ทรัพยากรที่เพียงพอต่อการบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในโรงเรียนภารกิจหรือไม่ มีการอัปเดต
หรือเปลี่ยนใหม่อย่างต่อเนื่องหรือไม่

ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ได้กล่าวถึงปัจจัยสนับสนุนการเกิดโรงเรียนแห่ง
ความสุข ด้านสถานที่ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
และบรรยากาศของโรงเรียน โดยมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่อบอุ่นและ
เป็นมิตร สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยปราศจากการรังแก พื้นที่สำหรับการเรียนรู้และการเล่น
ที่เปิดกว้างและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม วัสดุทัศนและความเป็นผู้นำของโรงเรียน วินัยเชิงบวก
สุขภาพ สุขอนามัย และโภชนาการที่ดีและการบริหารจัดการแบบประชาธิปไตยในโรงเรียน

ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020)
กล่าวถึงองค์ประกอบในการวัดบรรยากาศโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน (Institutional
environment) ประกอบด้วย 1) ความเชื่อมโยงและความผูกพันในโรงเรียน (School
Connectedness/Engagement) การระบุตัวตนในเชิงบวกกับโรงเรียนและบรรทัดฐานสำหรับการ
มีส่วนร่วมในชีวิตในโรงเรียนในวงกว้างสำหรับนักเรียน เจ้าหน้าที่ และครอบครัว 2)
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Surroundings) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับ
ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรและวัสดุที่
เพียงพอ 3) การยอมรับสมาชิกในสังคม (Social Inclusion) การยอมรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง
เป็นสมาชิกของชุมชนในโรงเรียน รวมถึงสร้างโอกาสที่เพิ่มขึ้นสำหรับการขัดเกลาทางสังคม
กิจกรรมนอกหลักสูตร ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ

โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) ได้ให้แนวคิดว่า องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน ประกอบไปด้วย 1.ความปลอดภัย (safety) ความปลอดภัยของนักเรียนที่โรงเรียนทั้งความปลอดภัยทางร่างกายและอารมณ์ 2. ความมั่นใจในตนเองของครู (teachers' self-efficacy) เป็นการเจาะเข้าไปในมิติทางวิชาการ เป็นความเชื่อที่ครูมีเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ ทั้งความพึงพอใจในงาน ความเป็นอยู่ที่ดี และความสามารถในการสอนของครู 3. วินัยของโรงเรียน (school discipline) ความสามารถในการปฏิบัติทางวินัยในโรงเรียนและการส่งเสริมผลลัพธ์ต่างๆ ของนักเรียน

สุจิตรา บุญแจ้ง (2565) ศึกษาแนวคิดบรรยากาศโรงเรียน ให้นิยามองค์ประกอบ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (Institutional environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งอาคาร สถานที่ แหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงทรัพยากรทางการศึกษาที่พร้อมต่อการใช้งานและมีความปลอดภัย

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนที่แสดงถึงการมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศพร้อมต่อการเรียนรู้ ทั้งอาคารสถานที่ ห้องเรียน และพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพออยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอย่างปลอดภัย ได้รับการบำรุงรักษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน

อาเดโอกุน เอ (Adeogun A, 2011) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของบรรยากาศของโรงเรียนที่มีต่อความสำเร็จของนักเรียน และผลผลิตของครูเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างบรรยากาศของโรงเรียน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ซึ่งขอแนะนำอย่างยิ่งว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการศึกษาในประเทศโลกที่สามควรเอาใจใส่เอาใจกับการจัดให้มีบรรยากาศโรงเรียนที่ดีและเป็นกันเอง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เรบอ (Rabo, 2018) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครู บรรยากาศของโรงเรียน และผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในรัฐโซโคโต ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่าเป็น สมรรถนะของครูมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียน บรรยากาศโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียนเช่นกัน

ดัตตาและซาร์เนีย (Dutta & Sahney, 2022) ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ วิชาการ บรรยากาศในโรงเรียน ผลการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของบรรยากาศในโรงเรียนและงานของครูและประสิทธิภาพ

การเป็นพลเมือง การเป็นสื่อกลางของผลกระทบพฤติกรรมความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหารต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง นำไปใช้กับข้อมูลที่ได้จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในอินเดีย 302 แห่งเพื่อทดสอบแบบจำลอง ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศของโรงเรียนได้รับการตรวจสอบภายใต้สองมิติกว้าง ๆ คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผลการวิเคราะห์การเป็นสื่อกลางพบว่าภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นทางอ้อม ซึ่งผลกระทบทางอ้อมนี้เกิดขึ้นได้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพและการปฏิบัติงานตามบทบาทของครูเป็นหลัก ไม่พบการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญต่อผลกระทบทางอ้อมผ่านสภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์

เออร์เด็มและคายา (Erdem & Kaya, 2023) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน งานวิจัยนี้รายงานการวิเคราะห์ห่อภิมาณอิสระสองรายการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง (ก) บรรยากาศในห้องเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ข) บรรยากาศของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ขึ้นอยู่กับการศึกษาวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่ยังหลงเหลืออยู่ในระดับ K-12 ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2000 - 2020 ความสัมพันธ์ได้จากการวิเคราะห์ตัวแปรงานวิจัย 53 เรื่องที่เน้นบรรยากาศในชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และชุดข้อมูลที่สองรวมการศึกษาวิจัย 37 เรื่องเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ห่อภิมาณดำเนินการด้วยแบบจำลองผลกระทบแบบสุ่ม มีการคำนวณขนาดผลกระทบของฟิชเชอร์ (Fisher's effect size) อดคติในการตีพิมพ์ได้รับการทดสอบด้วยวิธีถดถอยเชิงเส้นของอีเกอร์ (Egger) และวิธีการตัดแต่งและเติมของดูวาล (Duval) และ ทวีดี (Tweedie) ใช้ Q-test สำหรับการวิเคราะห์การกลั่นกรองและการทดสอบ I^2 สำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่าง ผลการวิจัยพบว่าขนาดผลกระทบเฉลี่ยสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีขนาดเล็ก ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาวิเคราะห์ห่อภิมาณนี้ยืนยันว่าบรรยากาศในโรงเรียนและบรรยากาศในห้องเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และชุดข้อมูลในการศึกษานี้เผยให้เห็นความสัมพันธ์ที่มากขึ้นในบรรยากาศในโรงเรียน

แอมซาลูและเบลีย์ (Amsalu & Belay, 2024) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของบรรยากาศในโรงเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดผลกระทบของมิติสภาพภูมิอากาศของโรงเรียนที่รับรู้ (ความเป็นผู้นำ ความสัมพันธ์ บรรยากาศการเรียนรู้อ และการสอนอย่างมืออาชีพ ความปลอดภัย และ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ) ที่มีต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การออกแบบเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Design) สร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ร่วมกับการวิเคราะห์สื่อกลาง ครูและนักเรียนที่สุ่มเลือก 328 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาตอนบนของเอธิโอเปีย มาตราส่วนสภาพภูมิอากาศของโรงเรียน 16 รายการที่ใช้มีคะแนนความสอดคล้องภายใน 0.91 เพื่อสร้างแบบจำลองการวัดที่เหมาะสมตลอดจนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องที่บรรจบกันและเลือกปฏิบัติและความน่าเชื่อถือโดยรวมของโดเมนสภาพภูมิอากาศของโรงเรียน การวิเคราะห์ปัจจัยยืนยัน พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียนทั้งห้าร่วมกันอธิบายความผันแปร 19% ของผลการเรียนของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้รับอิทธิพลโดยตรงและอย่างมีนัยสำคัญจากความเป็นผู้นำของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการสอนอย่างมืออาชีพ ความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญและดีจากบรรยากาศในโรงเรียนโดยรวม

ฟลินต์ และคณะ (Flint et al., 2024) ศึกษามุมมองของครูเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติการสอนกับความเชื่อ บริบทของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน งานวิจัยนี้สำรวจการรับรู้ที่รายงานด้วยตนเองของครูระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อของครู (รวมถึงความคาดหวังระดับชั้นเรียนของครู การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจการวางแผนเป้าหมายการมีส่วนร่วมในการทำงาน ความหลงใหลในการสอนความเกี่ยวข้องกับนักเรียน) คุณลักษณะของครู (รวมถึงเพศชาติพันธุ์ประสบการณ์ของครู) และปัจจัยบริบทของโรงเรียน และผลกระทบของสิ่งเหล่านี้ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและการปฏิบัติการสอนของครู ผลวิจัยพบความสัมพันธ์ระหว่างการสอน การรับรู้ความสามารถของตนเองกับความเสื่อมโทรมของโรงเรียน

โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) ศึกษาบรรยากาศของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคการศึกษาในออสเตรเลีย งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลตัวแทนระดับประเทศจากการสำรวจระยะยาวขนาดใหญ่ในออสเตรเลียพร้อมข้อมูลการบริหารที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อเปิดเผยรูปแบบที่แตกต่างกันของบรรยากาศในโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในภาครัฐคาทอลิกและภาคอิสระ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยหลายตัวแปรระบุบรรยากาศของโรงเรียนและแง่มุมการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น พบว่าการควบคุมบรรยากาศของโรงเรียนและลักษณะทางประชากร การมีส่วนร่วมทางพฤติกรรมเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่แข็งแกร่งที่สุดในคะแนนการอ่านและการคิดเลขในทั้งสามภาคโรงเรียน

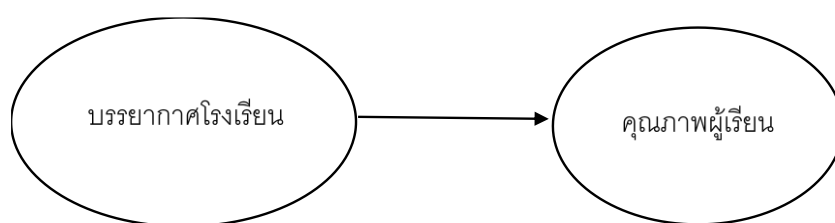
ทศพร จันทนราช (2556) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยายภาคโรงเรียนที่เน้นด้านวิชาการ การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครู การรับรู้ความสามารถของคณะครูในภาพรวม โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมากที่สุด และโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของข้อมูลเชิงประจักษ์กลมกลืนระดับดี ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนได้ ร้อยละ 83

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยายภาคโรงเรียน 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยายภาคโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยายภาคโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยายภาคโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยายภาคโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

ภัทรมนัส ศรีตระกูล (2563) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคะแนน PISA 2016 ของประเทศไทย พบว่า หนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนน คือ บรรยากาศในการเรียน ที่ทำให้นักเรียนมีทัศนคติต่อโรงเรียนค่อนข้างไปทางลบ กล่าวคือ นักเรียนไม่มีความสุขในการมาเรียน ความคาดหวังทางวิชาการของครูต่ำ ทำให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนไม่เข้มข้น ครูมีความใส่ใจ สนับสนุนนักเรียนน้อย นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ส่วนพฤติกรรมนักเรียนนั้น นักเรียนที่อยู่ในสังคมเมืองมีพฤติกรรมที่สุ่มเสี่ยงมากกว่านักเรียนชนบท โดยเฉพาะนักเรียนอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา

วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2567) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 –2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแปรสาเหตุ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Center Competencies) ปัจจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Climate) ปัจจัยด้านเจตคติต่อการบริหารงานวิชาการ (Academic Administration Attitude) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Academic Leadership) และปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน (School Climate) และผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) โมเดลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ (Chi-Square = 290.388 df = 132 มีค่าความน่าจะเป็น (p) = 0.00 ค่าดัชนี CFI = 0.995 ค่าดัชนี TLI = 0.994 และค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) = 0.022) และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติได้ร้อยละ 77

สรุปได้ว่าบรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ภาพประกอบ 12 บรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู

อาเดโอกุน เอ (Adeogun A, 2011) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของบรรยากาศของโรงเรียนที่มีต่อความสำเร็จของนักเรียน และผลผลิตของครูเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างบรรยากาศของโรงเรียน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ซึ่งขอแนะนำอย่างยิ่งว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการศึกษาในประเทศโลกที่สามควรเอาใจจริงเอาใจกับการจัดให้มีบรรยากาศโรงเรียนที่ดีและเป็นกันเอง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เรบอ (Rabo, 2018) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครู บรรยากาศของโรงเรียน และผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในรัฐโซโคโต ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่าเป็น สมรรถนะของครูมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียน บรรยากาศโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียนเช่นกัน

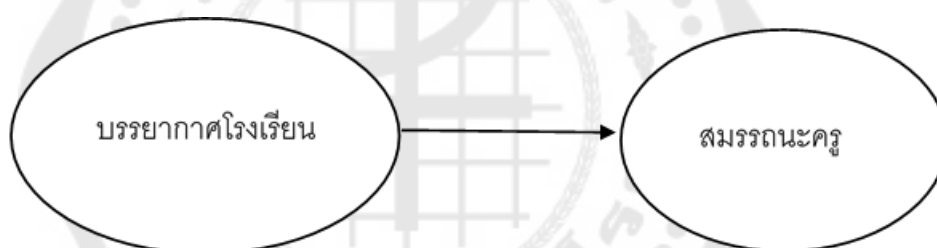
อิคบัล (Iqbal, 2020) ศึกษาปัจจัยของบรรยากาศองค์กรที่มีผลกระทบต่อสมรรถนะทางวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่าบรรยากาศขององค์กรเป็นตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลเชิงบวกตัวแปรตาม เช่น สมรรถนะของครู กระบวนการตัดสินใจ และเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์สูง และในเชิงบวกระหว่างของบรรยากาศองค์กรกับปัจจัยสมรรถนะของครู วิธีการสอน และความสามารถด้าน กลยุทธ์ สรุปว่าบรรยากาศองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกและมีนัยสำคัญต่อสมรรถนะของครู

จิน (Jin, 2022) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้ของครูกับบรรยากาศของโรงเรียนและสมรรถนะของครู พบว่าการรับรู้ของครูเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง และระดับการรับรู้ของครูเกี่ยวกับความสมรรถนะของครู ดังนั้น ค้นพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการรับรู้ของครูเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียนกับสมรรถนะของครู

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

สรุปได้ว่าบรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อสมรรถนะครู

ภาพประกอบ 13 บรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อสมรรถนะครู

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน ผ่านสมรรถนะครู

เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน 2) อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอน

ของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครูด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู และผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านภาวะผู้นำครูส่งผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.75 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.56 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 และปัจจัยภาวะผู้นำครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ 4) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศโรงเรียน ภาวะผู้นำครูและประสิทธิภาพการสอนของครู ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 71

เรบอ (Rabo, 2018) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครู บรรยากาศของโรงเรียน และผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในรัฐโซโคโต ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่าคือ สมรรถนะของครูมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียน บรรยากาศโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียนเช่นกัน

สรุปได้ว่าบรรยากาศโรงเรียน ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ภาพประกอบ 14 บรรยากาศโรงเรียน ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

6. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุ

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) โมเดลลิสเรล หรือโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเป็นหัวใจสำคัญของการวิเคราะห์อิทธิพลซึ่งจะช่วยตอบคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรในการวิจัยได้ การดำเนินการวิเคราะห์เริ่มต้นจากการสร้างโมเดลลิสเรล แสดงอิทธิพลจากพื้นฐานทางทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นโมเดลการวิจัย จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่าง ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (Specification of the model) โมเดลลิสเรล ประกอบด้วยโมเดลที่สำคัญ 2 โมเดล คือ โมเดลการวัด (Measurement model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model) โมเดลการวัดเป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ ส่วนโมเดลสมการโครงสร้างเป็นโมเดลที่ระบุความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงด้วยกันภายในโมเดล สิ่งสำคัญ คือ การกำหนดค่าเมทริกซ์ให้สอดคล้องกับโมเดลการวิจัย เพื่อจะได้เขียนคำสั่งให้โปรแกรมลิสเรลประมาณค่าพารามิเตอร์ การกำหนดค่าเมทริกซ์ทำได้ 3 แบบตามลักษณะของพารามิเตอร์ในโมเดลลิสเรลที่แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) พารามิเตอร์กำหนด (Fixed parameters) เมื่อโมเดลการวิจัยไม่มีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร 2) พารามิเตอร์บังคับ (Constrained parameters) เมื่อโมเดลการวิจัยมีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร และพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลเป็นค่าที่ต้องประมาณ 3) พารามิเตอร์อิสระ (Free parameters) คือ พารามิเตอร์ที่นักวิจัยต้องการประมาณค่า และได้บังคับให้มีค่าอย่างหนึ่งอย่างใด

ขั้นตอนที่ 2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of the model) มีเงื่อนไขที่ทำให้ระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวพอดีที่ต้องพิจารณาอยู่ 3 ประเภท (Bollen, 1989) คือ 1) เงื่อนไขจำเป็น (Necessary condition) 2) เงื่อนไขพอเพียง (Sufficient condition) 3) เงื่อนไขจำเป็นและพอเพียง (Necessary and sufficient condition)

ขั้นตอนที่ 3 การประมาณค่าพารามิเตอร์จากโมเดล (Parameters estimation of the model) จุดมุ่งหมายของการประมาณค่าพารามิเตอร์ คือ การหาค่าพารามิเตอร์ที่ทำให้เมทริกซ์ S และ Sigma มีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุด ซึ่งในที่นี้ S แทนเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่าง และ Sigma แทนเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมที่สร้างขึ้นจากพารามิเตอร์ที่ประมาณค่าได้จากโมเดลที่เป็นสมมติฐาน ถ้าเมทริกซ์ทั้งสองมีค่าใกล้เคียงกันแสดงว่าโมเดลที่เป็นสมมติฐานการวิจัยมีความกลมกลืนกันกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขให้เมทริกซ์ S และ Sigma มีค่าใกล้เคียงกันนั้น ใช้วิธีการสร้างฟังก์ชันความกลมกลืน (Fit or fitting function) เป็นตัวเกณฑ์ในการตรวจสอบและหากจะทำให้ได้ค่าประมาณที่มีความคงเส้นคงวา (Consistency) ทุกฟังก์ชันต้องมีคุณสมบัติรวม 4 ประการ คือ 1) ฟังก์ชันความกลมกลืนต้องเป็นสเกลาร์ (Scalar) หรือเป็นเลขจำนวน 2) ฟังก์ชันความกลมกลืนต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0 3) ฟังก์ชันความกลมกลืนต้องมีค่าเป็น 0 เมื่อเมทริกซ์ Sigma และ S มีค่าเท่ากัน 4) ฟังก์ชันความกลมกลืนเป็นฟังก์ชันต่อเนื่อง (Continuous function)

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความตรงของโมเดล (Validation of model) เป็นการตรวจสอบความตรงของโมเดลอิสระที่เป็นสมมติฐานการวิจัยหรือการประมาณผล ความถูกต้องของโมเดลหรือการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลซึ่งจะเสนอค่าสถิติที่ช่วยในการตรวจสอบ 5 วิธี

1. ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (Standard errors and correlations of estimates) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติจะให้ ค่าประมาณพารามิเตอร์ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ และสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณ ถ้าค่าประมาณที่ได้ไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีขนาดใหญ่และโมเดลวิจัยอาจจะยังไม่ดีพอ ถ้าสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณมีค่าสูงมากเป็นสัญญาณแสดงว่าโมเดลการวิจัยเป็นโมเดลที่ไม่ดีพอ

2. สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Multiple correlations and coefficients of determination) สำหรับตัวแปรสังเกตได้แยกทีละตัวและรวมทุกตัว รวมทั้งสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างด้วยค่าสถิติเหล่านี้ควรมีค่าสูงสุดไม่เกิน 1 และค่าที่สูงแสดงว่าโมเดลมีความตรง

3. ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit measures) การตรวจสอบความตรงของโมเดลเป็นภาพรวมของโมเดล หรือการประเมินผลความถูกต้องของโมเดลทางทฤษฎี หรือการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลทางทฤษฎี โดยหลักการทั่วไปพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ ค่าอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ และดัชนี GFI, AGFI, CFI, Standardized RMR, RMSEA (เสรี ชัดเข้ม และสุชาติดา กรเพชรปาดิ, 2546)

3.1) ค่าสถิติไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญ ($p > 0.5$) ดัชนี GFI, AFGI มีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนี CFI มีค่ามากกว่า 0.95 ดัชนี Standardized RMR มีค่าต่ำกว่า 0.08 และดัชนี RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่าโมเดลทางทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2) ค่าสถิติไค-สแควร์ มีนัยสำคัญ ($p \leq .05$) แต่ค่าอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ น้อยกว่า 2.00 ดัชนี GFI, AFGI มีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนี CFI มีค่ามากกว่า 0.95 ดัชนี Standardized RMR มีค่าต่ำกว่า 0.08 และดัชนี RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.06 ถือว่าโมเดลทางทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (Residuals) การตรวจสอบความตรงของโมเดลอิสระ ผู้วิจัยควรวิเคราะห์เศษเหลือควบคู่กับดัชนีตัวอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

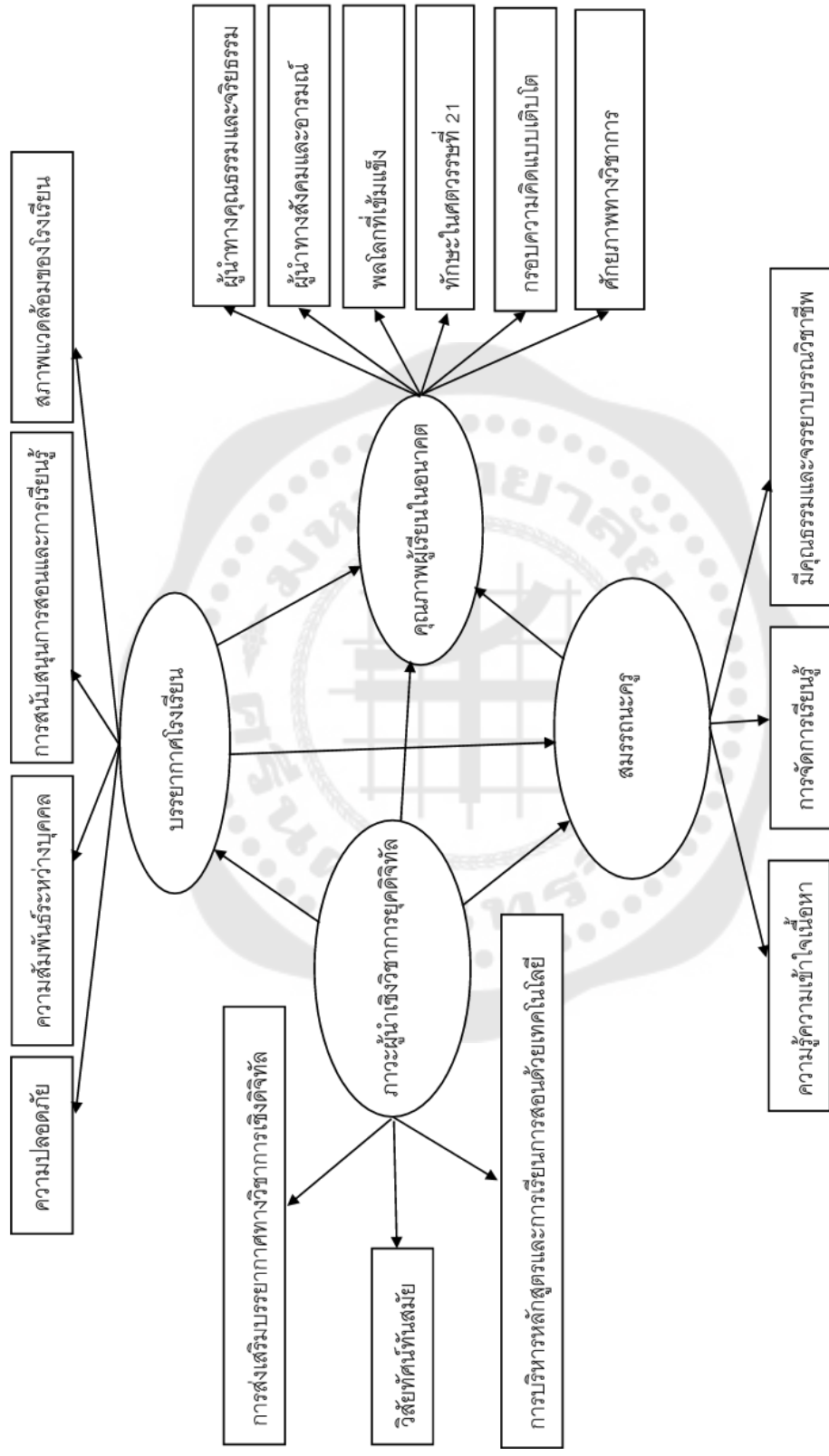
โปรแกรมลิสเรลในส่วนของการคลาดเคลื่อนมีหลายแบบ โดยแต่ละแบบใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบความตรงของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1) เมทริกซ์ความคลาดเคลื่อนในการเทียบความกลมกลืน (Fitted residuals matrix) เมทริกซ์ของผลต่างระหว่างเมทริกซ์ S และ $\Sigma(O)$ ซึ่งมีทั้งความคลาดเคลื่อนรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน ซึ่งไม่ควรมีค่าเกิน 2.00 ถ้าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้ายังมีค่าเกิน 2.00 ต้องทำการปรับโมเดลใหม่

4.2) คิวพล็อต (Q-Plot) เป็นกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอนไทล์ปกติ (Normal quantiles) ถ้าได้เส้นกราฟที่มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ดัชนีดัดแปรโมเดล (Model modification indices: MI) เป็นค่าดัชนีที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้วิจัยในการตัดสินใจปรับโมเดลให้ดีขึ้น ทั้งนี้เมื่อผู้วิจัยพบว่า ตัวแปรใดให้ค่าดัชนีดัดแปรโมเดลสูง แสดงว่าตัวแปรนั้นควรทำการปรับสถานะของค่าพารามิเตอร์ โดยผู้วิจัยต้องทำการปรับอย่างมีความหมายในเชิงเนื้อหาทฤษฎี และสามารถแปลความหมายค่าพารามิเตอร์นั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 15 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (structural equation modeling: SEM) มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

- 1.1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

การวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

- 2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2.2 ตัวแปรที่ศึกษา
- 2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากนั้นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้พร้อมทั้งเรียบเรียงเขียนเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โดยในแต่ละระยะการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1.1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครู เพื่อกำหนดตัวแปรและความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นำข้อมูลมาสร้างโมเดลสมการโครงสร้างที่เป็นโมเดลการวิจัย โดยผลที่ได้จะเป็นร่างโมเดลสมมติฐานที่ประกอบด้วยโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งเป็นร่างกรอบแนวคิดการวิจัย

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล เพื่อกำหนดองค์ประกอบของตัวแปร

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครู เพื่อกำหนดองค์ประกอบของตัวแปร ดังนี้

- 1) คุณภาพผู้เรียนในอนาคต ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
จำนวน 9 เล่ม
- 2) ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
จำนวน 19 เล่ม
- 3) บรรยาภาศโรงเรียน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 เล่ม

- 4) สมรรถนะครู ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 เล่ม

2. แหล่งข้อมูล เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดังนี้

- 1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
จำนวน 15 เล่ม
- 2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผลต่อบรรยาภาศโรงเรียน
จำนวน 3 เล่ม

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผลต่อสมรรถนะครู

จำนวน 9 เล่ม

4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านบรรยากาศโรงเรียน

ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน จำนวน 3 เล่ม

5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำวิชาการ ส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผล

ต่อคุณภาพผู้เรียน จำนวน 4 เล่ม

6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน จำนวน

16 เล่ม

7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

จำนวน 11 เล่ม

8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนส่งผลต่อสมรรถนะครู

จำนวน 5 เล่ม

9) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านสมรรถนะครู ส่งผล

ต่อคุณภาพผู้เรียน จำนวน 2 เล่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อกำหนดองค์ประกอบของตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู โดยใช้ตารางสังเคราะห์เนื้อหา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วบันทึกผล และวิเคราะห์เนื้อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการสังเคราะห์เนื้อหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบของตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู และวิเคราะห์เนื้อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สร้างโมเดลสมการโครงสร้างที่เป็นโมเดลการวิจัย

1.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

จัดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อยืนยันองค์ประกอบเชิงโครงสร้างให้ได้โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู

ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 6 คน ผู้บริหารการศึกษาระดับนโยบาย จำนวน 3 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยการเลือกแบบเจาะจง

คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ทางด้านการศึกษา หรือเป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา และเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง
- 2) เป็นผู้บริหารการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา และเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกเข้าอาสาสมัคร (Inclusion criteria) ดังนี้

- 1) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
- 2) เป็นนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ทางด้านการศึกษา หรือเป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา และเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน
- 3) เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับนโยบาย เป็นผู้บริหารการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา และเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน

เกณฑ์การคัดอาสาสมัครออก (Exclusion criteria)

- 1) ไม่สมัครใจให้ข้อมูล
- 2) ไม่อยู่ในช่วงเวลาเก็บข้อมูล

เกณฑ์การถอนตัวอาสาสมัคร (Withdrawal criteria for individual participants) คือ อาสาสมัครที่เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับนโยบายได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติ

หน้าที่ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลงานวิจัย เช่น ถูกลดตำแหน่ง ปลดออก ไล่ออก

เกณฑ์การยุติการวิจัย (Termination criteria for the whole research project) คือ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อนุมัติยุติการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1) กำหนดประเด็นหรือตัวแปรที่ศึกษา โดยผู้วิจัยนำกรอบแนวคิด ตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตได้ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในประเด็น หรือตัวแปรที่ศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของนิยามศัพท์ในตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคตซึ่งเป็นตัวแปรใหม่ที่ไม่ได้มีการกล่าวไว้โดยตรงจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นส่วนที่สองจะเป็นการยืนยันโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1.2) ร่างแบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประเด็น หรือตัวแปรที่ศึกษาตามกรอบแนวคิด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมพิจารณาให้คำแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.3) สร้างแบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอรับรองด้านจริยธรรมการวิจัย โดยผู้วิจัยจะปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ทั้ง 3 ประการ ประกอบด้วย 1) หลักความเคารพในบุคคล (Respect for person) ได้แก่ เคารพในการขอความยินยอมโดยให้ข้อมูลอย่างครบถ้วน และให้ผู้เข้าร่วมตัดสินใจอย่างอิสระ โดยปราศจากการข่มขู่ บังคับ หรือให้สินจ้างรางวัล เคารพในความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วม (Respect for privacy) เคารพในการเก็บรักษาความลับของข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วม 2) หลักคุณประโยชน์ไม่ก่ออันตราย (Beneficence) ระบุขอบเขตของการวิจัยลดความเสี่ยงต่อร่างกาย จิตใจ สถานะทางสังคมของผู้เข้าร่วม เปิดโอกาสให้อาสาสมัครถอนตัวได้เสมอหากรู้สึกเสี่ยง มุ่งที่ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เป็นอนาคตของชาติ 3) หลักความยุติธรรม (Justice) คือ มีเกณฑ์การคัดเลือกและเกณฑ์การคัดออกชัดเจน มีการกระจายประโยชน์และความเสี่ยงอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีอคติ โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดและคัดเลือกผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือก ทั้งนี้ผู้วิจัยจะขอ

หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ทรงคุณวุฒิโดยตรง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ

2. ประธานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ทรงคุณวุฒิโดยตรง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ และเชิญเข้าร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

3. วางแผนการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยจัดเตรียมประเด็นการสัมมนา จัดทำเอกสารประกอบการสัมมนา จัดเตรียมสถานที่หรือรูปแบบโปรแกรมกรณีจัดสัมมนาออนไลน์

4. การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการบันทึกการสัมมนา เพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดของการสัมมนา คำตอบที่เกิดจากการวิพากษ์ตามประเด็นสัมมนา โดยต้องได้รับการยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมดอยู่ในกรอบของการรักษาสีทมิฬมนุษย์ชนของผู้ให้ข้อมูล และปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่างเคร่งครัด

5. ดำเนินการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ตามวัน เวลาที่กำหนด

6. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อคิดเห็นจากการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญตามประเด็นการสัมมนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อพัฒนาโมเดลและยืนยันความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 62 เขตพื้นที่ 2,360 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

การกำหนดขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างจากกฎแห่งความเชี่ยวชาญ (rule of thumb) ซึ่งเป็นการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายและได้รับการยอมรับในการวิเคราะห์โดยใช้ขนาดตัวอย่างคือ 10 ถึง 20 เท่าต่อหนึ่งตัวแปร สังเกตได้ (Hair et al., 1998 อ้างใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งงานวิจัยนี้มีตัวแปรทั้งสิ้น 16 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดตัวอย่างจึงมีจำนวน 320 โรงเรียน

การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) เป็นหน่วยการสุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนดพื้นที่การสุ่มตัวอย่างโดยใช้ภูมิภาค 6 ภูมิภาคซึ่งมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ในแต่ละภูมิภาค ดังนี้

ภาคเหนือ ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาใน 7 สพม. ได้แก่ (1) สพม. เชียงราย (2) สพม. เชียงใหม่ (3) สพม. ลำพูน ลำปาง (4) สพม. แพร่ (5) สพม. น่าน (6) สพม. พะเยา (7) สพม. แม่ฮ่องสอน รวมทั้งสิ้น 192 โรงเรียน

ภาคกลาง ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาใน 19 สพม. ได้แก่ (1) สพม. กรุงเทพมหานครเขต 1 (2) สพม. กรุงเทพมหานครเขต 2 (3) สพม. นนทบุรี (4) สพม. อยุธยา (5) สพม. ลพบุรี (6) สพม. สระบุรี (7) สพม. ปทุมธานี (8) สพม. สิงห์บุรี อ่างทอง (9) สพม. อุทัยธานี ชัยนาท (10) สพม. สมุทรปราการ (11) กำแพงเพชร (12) สุโขทัย (13) พิจิตร (14) เพชรบูรณ์ (15) สพม. พิษณุโลก อุตรดิตถ์ (16) สุพรรณบุรี (17) นครปฐม (18) สพม. สมุทรสาคร สมุทรสงคราม (19) นครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น 622 โรงเรียน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาใน 17 สพม. ได้แก่ (1) สพม. นครราชสีมา (2) สพม. บุรีรัมย์ (3) สพม. สุรินทร์ (4) สพม. ศรีสะเกษ ยโสธร (5) สพม. อุบลราชธานี อำนาจเจริญ (6) สพม. ชัยภูมิ (7) สพม. บึงกาฬ (8) สพม. ขอนแก่น (9) สพม. อุดรธานี (10) สพม. เลย หนองบัวลำภู (11) สพม. หนองคาย (12) สพม. มหาสารคาม (13) สพม. นครพนม (14) สพม. สกลนคร (15) สพม. มุกดาหาร (16) สพม. กาฬสินธุ์ (17) สพม. ร้อยเอ็ด รวมทั้งสิ้น 933 โรงเรียน

ภาคตะวันออก ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาใน 5 สพม. ได้แก่ (1) สพม. ฉะเชิงเทรา (2) สพม. ปราจีนบุรี นครนายก (3) สพม. ชลบุรี ระยอง (4) สพม. สระแก้ว (5) สพม. จันทบุรี ตราด รวมทั้งสิ้น 163 โรงเรียน

ภาคตะวันตก ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาใน 5 สพม.ครอบคลุม 5 จังหวัด ได้แก่ (1) สพม.ตาก (2) สพม.กาญจนบุรี (3) สพม.ราชบุรี (4) สพม.เพชรบุรี (5) สพม.ประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 116 โรงเรียน

ภาคใต้ ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาใน 9 สพม. ได้แก่ (1) สพม.นครศรีธรรมราช (2) สพม.พังงา ภูเก็ต ระนอง (3) สพม.สุราษฎร์ธานี ชุมพร (4) สพม.สงขลา สตูล (5) สพม.ตรัง กระบี่ (6) สพม.พัทลุง (7) สพม.ปัตตานี (8) สพม.ยะลา (9) สพม.นราธิวาส รวมทั้งสิ้น 334 โรงเรียน

หมายเหตุ

*จังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในภาคเหนือ แต่ สพม.พิษณุโลก อุดรดิตถ์ ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งอยู่ในภาคกลาง

**จังหวัดนครนายก อยู่ในภาคกลาง แต่ สพม.ปราจีนบุรี นครนายก ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออก

2) สุ่มสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา (สพม.) จาก 6 ภูมิภาค

3) ทำการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา (สพม.) ตามสัดส่วนให้ได้โรงเรียนตามขนาดตัวอย่างที่กำหนด

ภาคเหนือ	จำนวน	26	โรงเรียน
ภาคกลาง	จำนวน	84	โรงเรียน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน	127	โรงเรียน
ภาคตะวันออก	จำนวน	22	โรงเรียน
ภาคตะวันตก	จำนวน	16	โรงเรียน
ภาคใต้	จำนวน	45	โรงเรียน

4) กำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 640 คน ดังตาราง

ตาราง 5 ประชากร ตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มภูมิภาค	สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา (สพม.)	จำนวน โรงเรียน ในสังกัด	ประชากร (โรงเรียน)	ตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล (คน)		
					ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	หัวหน้า งาน วิชาการ	รวม
ภาคเหนือ (7 สพม.)	สพม.เชียงใหม่	34					
	สพม.ลำปาง ลำพูน	45					
	สพม.แพร่	16					
	สพม.น่าน	30	192	26	26	26	52
	สพม.พะเยา	18					
	สพม.เชียงราย	41					
	สพม.แม่ฮ่องสอน	8					
ภาคกลาง (19 สพม.)	สพม.กท 1	67					
	สพม.กท 2	52					
	สพม.สมุทรปราการ	25					
	สพม.นนทบุรี	18					
	สพม.ปทุมธานี	22					
	สพม.อยุธยา	29					
	สพม.ลพบุรี	25					
	สพม.สิงห์บุรี	26	622	84	84	84	168
	อ่างทอง						
	สพม.สระบุรี	21					
	สพม.นครสวรรค์	37					
	สพม.อุทัยธานี	34					
	ชัยนาท						
	สพม.กำแพงเพชร	32					
	สพม.สุโขทัย	27					

ตาราง 5 (ต่อ)

กลุ่มภูมิภาค	สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา (สพม.)	จำนวน โรงเรียน ในสังกัด	ประชากร (โรงเรียน)	ตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล (คน)		
					ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	หัวหน้า งาน วิชาการ	รวม
ภาคกลาง (19 สพม.)	สพม.พิษณุโลก	57					
	อุดรดิตถ์						
	สพม.พิจิตร	30					
	สพม.เพชรบูรณ์	39					
	สพม.สุพรรณบุรี	32					
	สพม.นครปฐม	29					
	สพม.สมุทรสาคร	20					
ภาค ตะวันออก เชียงใหม่ (17 สพม.)	สมุทรสงคราม						
	สพม.นครราชสีมา	50					
	สพม.บุรีรัมย์	66					
	สพม.สุรินทร์	85					
	สพม.ศรีสะเกษ	83					
	ยโสธร						
	สพม.อุบลราชธานี	81					
	อำนาจเจริญ						
	สพม.ชัยภูมิ	37	933	127	127	127	254
	สพม.บึงกาฬ	25					
	สพม.ขอนแก่น	84					
	สพม.อุดรธานี	63					
	สพม.เลย	52					
	หนองบัวลำภู						
	สพม.หนองคาย	31					
	สพม.มหาสารคาม	35					

ตาราง 5 (ต่อ)

กลุ่มภูมิภาค	สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา (สพม.)	จำนวน โรงเรียน ในสังกัด	ประชากร (โรงเรียน)	ตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล (คน)		
					ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	หัวหน้า งาน วิชาการ	รวม
ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (17 สพม.)	สพม.ร้อยเอ็ด	60					
	สพม.กาฬสินธุ์	55					
	สพม.สกลนคร	45					
	สพม.นครพนม	51					
	สพม.มุกดาหาร	30					
ภาค ตะวันออก (5 สพม.)	สพม.ชลบุรี ระยอง	51					
	สพม.จันทบุรี ตราด	39					
	สพม.ฉะเชิงเทรา	29	163	22	22	22	44
	สพม.ปราจีนบุรี นครนายก	30					
	สพม.สระแก้ว	14					
ภาคตะวันตก (5 สพม.)	สพม.ตาก	21					
	สพม.ราชบุรี	26					
	สพม.กาญจนบุรี	29	116	16	16	16	32
	สพม.เพชรบุรี	22					
	สพม. ประจวบคีรีขันธ์	18					
ภาคใต้ (9 สพม.)	สพม. นครศรีธรรมราช	71					
	สพม.พังงา ภูเก็ต ระนอง	27	334	45	45	45	90
	สพม.สุราษฎร์ธานี	66					
	ชุมพร						

ตาราง 5 (ต่อ)

กลุ่มภูมิภาค	สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา (สพม.)	จำนวน โรงเรียน ในสังกัด	ประชากร (โรงเรียน)	ตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล (คน)		
					ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	หัวหน้า งาน วิชาการ	รวม
ภาคใต้ (9 สพม.)	สพม.สงขลา สตูล	53					
	สพม.ตรัง กระบี่	44					
	สพม.พัทลุง	27					
	สพม.ปัตตานี	17					
	สพม.ยะลา	12					
	สพม.นราธิวาส	17					
รวม	62 สพม.	2,360	2,360	320	320	320	640

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่

2.1.1 ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ

1) วิสัยทัศน์ทันสมัย 2) การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

2.2 ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่

2.2.1 สมรรถนะครู วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ 1) ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา 2) การจัดการเรียนรู้ 3) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

2.2.2 บรรยากาศโรงเรียน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ 1) ความปลอดภัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ 4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

2.2.3 คุณภาพผู้เรียนในอนาคต วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร คือ 1) ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม 2) ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ 3) พลโลกที่เข้มแข็ง 4) ทักษะในศตวรรษที่ 21 5) กรอบความคิดแบบเติบโต 6) ศักยภาพทางวิชาการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลสถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต

สอบถามคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากแนวคิดของสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, 2023) กิตติศักดิ์ แวงดา(2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) เพ็ญวรา ชูประวัติ (2565) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2565) สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) นเรศ ปุณฺตรชา (2561) และสุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) โดยผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม 2) ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ 3) พลโลกที่เข้มแข็ง 4) ทักษะในศตวรรษที่ 21 5) กรอบความคิดแบบเติบโต 6) ศักยภาพทางวิชาการ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล

สอบถามภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ซึ่งผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากแนวคิดของฮาลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985) เมอร์ฟี (Murphy, 1990) เวเบอร์ (Weber, 1989) อลิค – เมียลคาเรคและจานา มิเชล (Alig-Mielcarek & Jana Michelle, 2003) สตรอง และคณะ (Stronge et al., 2008) ไชยา ภาวะบุตร (2555) ฮอลลิงเจอร์ และวาง (2015) กฤษณา วิเชียรวารี (2561) อัจฉรา นิยมภา (2561) ชัยมงคล บุญชัย (2564) ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ทศนีย์ มณีวรรณ (2564) ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ (2564) สุรัชย์ เทียนขาว (2565) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ไชยา ภาวะบุตร (2566) ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) และ สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ทันสมัย 2) การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะครู

สอบถามสมรรถนะครู ซึ่งผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากแนวคิดของปิยะวัฒน์ กรมระววย (2566) ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธิโนบล (2565) สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) นเรศ ปุณฺตรชา (2561) ฉัตรชัย หวังมีงมี และ องอาจ นัยพัฒน์ (2560) สุตามาส ศรีนอก และ ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) และ วิไล ตั้งจิต

สมคิด (2557) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา 2) การจัดการเรียนรู้ 3) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อบรรยากาศในโรงเรียน

สอบถามบรรยากาศโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากแนวคิดของ ฟาร์กู (Faour, 2012) ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) ยูเนสโก (UNESCO, 2022) โทมัสเซฟสกี และคณะ (Tomaszewski et al., 2024) และ สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความปลอดภัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ 4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

โดยลักษณะเครื่องมือวิจัยในตอนต้นที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และเติมคำในช่องว่าง และในส่วนของเครื่องมือวิจัยตอนที่ 2 – 5 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การแปลผลคะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติมาก

3 คะแนน หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติน้อย

1 คะแนน หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดหรือไม่

มีเลย

3.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.2.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน และสมรรถนะครู

3.2.2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเตรียมสร้างแบบสอบถาม

3.2.3) สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตที่กำหนด นำเสนอแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.3.1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ซึ่งทุกท่านมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC: Item Objective Congruence Index) โดยทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ได้ทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา และนำค่าไปหาความเชื่อมั่นต่อไป

3.3.2) การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliabilities) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่า 0.92

3.3.3) ปรับปรุงแก้ไขข้อความจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาตามความเหมาะสม และจัดทำเป็นแบบสอบถามการวิจัยที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ส่งโครงร่างวิจัยไปยังบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอรับรองโครงการวิจัย

4.2 ขอนหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดลองใช้แบบสอบถาม (try out) และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 320 โรงเรียน จำนวน 640 คน ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2568

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

5.1 แบบสอบถามและตัวแปร สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจายค่าความเบ้และค่าความโด่งของแต่ละตัวแปร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557)

4.50 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

5.2 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบโมเดลการวัด (measurement model) โดยพิจารณาว่าตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษาวัดมาจากตัวแปรสังเกตที่ได้กำหนดไว้หรือไม่โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) พูลพงษ์ สุขสว่าง (2556)

5.3 วิเคราะห์โมเดลโครงสร้าง (structural model) เพื่อตรวจสอบสมมติฐานตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model: SEM) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Jamovi

การวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างที่กำหนดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีดัชนีที่ใช้วัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit measures) ดังนี้ (Hair et al., 2019)

1) ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์หรือไม่ ถ้าค่าไคสแควร์มีค่าต่ำมาก ยังมีค่าใกล้เคียงศูนย์มากยิ่งดี ค่า p มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าโมเดลสมการโครงสร้างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) ค่าไคสแควร์ (Chi-Square/df หรือ CMIN/df) ค่า CMIN/df ต้องน้อยกว่า 2 และถ้า CMIN/df ยิ่งมีค่าใกล้ 0 มากเท่าไร แสดงว่าโมเดลสมการโครงสร้างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3) ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) ใช้ทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของโมเดล ถ้าค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.05 จัดอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4) ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximate: RMSEA) ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์หรือไม่ โดยนำค่าองศาความเป็นอิสระมาปรับแก้โดยค่า RMSEA จะต้องมีค่าต่ำกว่า 0.05 ถ้าค่าดัชนี RMSEA ยิ่งมีค่าใกล้ 0 มากเท่าไร แสดงว่าโมเดลนั้นมีค่าความคลาดเคลื่อนน้อย โมเดลจึงมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น

5) ดัชนีระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ใช้ค่าไคสแควร์ในการเปรียบเทียบระดับความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดล ดัชนี GFI ต้องมากกว่า 0.90 และถ้าค่า GFI ยิ่งมีค่าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าโมเดลนั้นยังมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้นเท่านั้น

6) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้โดยคำนึงถึงขนาดขององศาความเป็นอิสระ จำนวนตัวแปร และขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับดัชนี GFI ค่าดัชนี AGFI ต้องมากกว่า 0.90 และถ้าค่า AGFI ยิ่งมีค่าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าโมเดลนั้นยังมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้นเท่านั้น

7) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) เป็นค่าที่ใช้เปรียบเทียบโมเดลเชิงสมมติฐานว่ามีความสอดคล้องสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ถ้าค่า CFI มีค่ามากกว่า 0.90 ขึ้นไป จัดอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งแสดงว่าโมเดลนั้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

8) ดัชนี Tucker Lewis Index: TLI หรือ Non-Normed Fit Index: NNFI สร้างขึ้นเพื่อลดปัญหาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของการแจกแจงค่าสถิติตัวอย่าง (sampling distribution) โดยการแก้ df ของโมเดลฐาน (baseline) ถ้าค่า TLI มีค่ามากกว่า 0.90 ขึ้นไป ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งแสดงว่าโมเดลนั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตาราง 6 ดัชนีความกลมกลืน (fit indices)

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์ที่ยอมรับได้
Chi-Square	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือ $p > 0.05$
Chi-Square/df	< 2.00
SRMR	< 0.05
RMSEA	< 0.05
GFI	> 0.90
AGFI	> 0.90
CFI	> 0.90
TLI	> 0.90

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังจากผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดและสมมติฐานในการวิจัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

- 1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ตอนที่ 2 ผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

- 2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรตามกรอบ

แนวความคิดการวิจัย

2.4 ผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

เพื่อให้สะดวกแก่การทำความเข้าใจและการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้อักษรย่อและสัญลักษณ์แทนตัวแปรและค่าสถิติในการนำเสนอ ดังนี้

1. อักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปร

- 1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก (exogenous latent variable) ได้แก่

IL แทน ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล วัดจากตัวแปรสังเกตได้สามตัว คือ

VIL แทน วิสัยทัศน์ทันสมัย

CIL แทน การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี

PIL แทน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน (endogenous latent variable) ได้แก่

QL แทน คุณภาพผู้เรียนในอนาคต วัดจากตัวแปรสังเกตได้หกตัว คือ

MQL แทน ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม

EQL แทน ผู้นำทางสังคมและอารมณ์

CQL แทน พลโลกที่เข้มแข็ง

SQL แทน ทักษะในศตวรรษที่ 21

GQL แทน กรอบความคิดแบบเติบโต

AQL แทน ศักยภาพทางวิชาการ

TC แทน สมรรถนะครู วัดจากตัวแปรสังเกตได้สามตัว คือ

CTC แทน ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา

LTC แทน การจัดการเรียนรู้

MTC แทน มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

SC แทน บรรยากาศโรงเรียน วัดจากตัวแปรสังเกตได้สี่ตัว คือ

SSC แทน ความปลอดภัย

RSC แทน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

TSC แทน การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้

ESC แทน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

2. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้แทนค่าสถิติ

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

Sk หมายถึง ค่าความเบ้ (Skewness)

Ku หมายถึง ค่าความโด่ง (Kurtosis)

Var หมายถึง ค่าความแปรปรวน (Variance)

N หมายถึง ขนาดประชากร

n หมายถึง ขนาดตัวอย่าง

r หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

χ^2 หมายถึง ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน ประเภทค่าสถิติ Chi-Square

df หมายถึง องศาแห่งความอิสระ (degree of freedom)

P หมายถึง ระดับนัยสำคัญ	
SRMR หมายถึง ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual)	
RMSEA หมายถึง ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation)	
GFI หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)	
AGFI หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjust Goodness of Fit Index)	
CFI หมายถึง ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)	
TLI หมายถึง ดัชนี Tucker Lewis Index หรือ Non-Normed Fit Index (NNFI)	
R ² หมายถึง สัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (coefficient of determination) ค่าอำนาจ ในการทำนาย	
ค่า Estimate หมายถึง ค่าผลกระทบทางตรง	
β (Beta) หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน	
ค่า S.E. หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Stand Error)	
DE หมายถึง อิทธิพลทางตรง (Direct Effects)	
IE หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects)	
TE หมายถึง อิทธิพลรวม (Total Effects)	

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครู เพื่อกำหนดตัวแปรและความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนในอนาคต มีจำนวน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัวแปร และตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัวแปร

ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย 1 ตัวแปร ดังนี้

ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของ ฮาร์ริงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985) แม็คอีแวน ((McEwan, 1998) ซีฟาร์ธ (Seyfarth, 1999) แฮเลนเจอร์ (Hallinger, 2010) รุ่งนภา นุตราวังศ์ (2552) สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) สมโชค มีเสียง (2559) กฤษณา วิเชียรวารี (2561) อัจฉรา นิยมภา (2561) ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ปวีณา บุทธิจักร (2564) ชัยมงคล บุญชัย (2564) พระครูปริยัติคุณรังษี (2565) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) ไชยา ภาวะบุตร (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) สมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์ทันสมัย 2) การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ดังนี้

คุณภาพผู้เรียนในอนาคต ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของ สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ (2558a) นเรศ ปุบุตรชา (2561) กิตติศักดิ์ แวงดา (2566) วิสูตร เดชเมือง (2566) ยูเนสโก (UNESCO., 2017) โออีซีดี(OECD., 2018) สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, 2023a) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม 2) ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ 3) พลโลกที่เข้มแข็ง 4) ทักษะในศตวรรษที่ 21 5) กรอบความคิดแบบเติบโต 6) ศักยภาพทางวิชาการ

สมรรถนะครู ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) นเรศ ปุบุตรชา (2561) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุธาสิโนบล (2565) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา 2) การจัดการเรียนรู้ 3) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

บรรยากาศโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของ ชูชานโต (Susanto, 2016) ศูนย์บรรยากาศโรงเรียนแห่งชาติ (National School Climate Center, 2020) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2563) ยูเนสโก (UNESCO, 2022) สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความปลอดภัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ 4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

1.2 ผลการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน เพื่อยืนยันองค์ประกอบเชิงโครงสร้างให้ได้โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยนำกรอบแนวคิด และตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นการรอบในการสร้างแบบการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของนิยามศัพท์ในตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคตซึ่งเป็นตัวแปรใหม่ที่ไม่ได้มีการกล่าวไว้โดยตรงจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นส่วนที่สองจะเป็นการยืนยันโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านิยามศัพท์มีความเหมาะสมทั้งนี้แนะนำให้ปรับบางคำให้ชัดเจนขึ้นและโมเดลเชิงสาเหตุในการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสม มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเหมาะสมของนิยามศัพท์คุณภาพผู้เรียนในอนาคต

คุณภาพผู้เรียนในอนาคต

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในอนาคตว่าครอบคลุมทั้งคุณลักษณะและทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนมีในอนาคต คุณธรรมจริยธรรมเป็นส่วนสำคัญที่ผู้เรียนต้องมี และความสามารถทางเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ โดยเฉพาะในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผู้เรียนต้องตามให้ทัน และผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต้องเป็นไปตามกรอบมาตรฐานการศึกษาชาติด้วยดังนั้นนิยามค่อนข้างเหมาะสม แนะนำให้ปรับคำว่ามีศักยภาพสูงซึ่งค่อนข้างกว้างว่าสูงแค่ไหนปรับเป็นมีศักยภาพทางวิชาการ และเพิ่มคำจากองค์ประกอบทั้ง 6 มาเขียนให้เด่นชัดขึ้นในนิยามคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งเพิ่มคำที่เป็นการแสดงออกของผู้เรียนในแต่ละองค์ประกอบ โดยให้รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

1. ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรมว่าเป็นการที่ผู้เรียนคิดดี ทำดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตาต่อผู้อื่น สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นได้ ทั้งนี้ให้เพิ่มว่าเป็นการแสดงออกของผู้เรียนจะชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ผู้นำทางสังคมและอารมณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้นำทางสังคมและอารมณ์ว่าเป็นการที่ผู้เรียนมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีความคิดยืดหยุ่น รู้จักจุดแข็งจุดอ่อนของตน รู้จักยังคิดและสามารถควบคุมตนเองได้ เข้าใจความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เพื่อความกระชับของนิยามให้ตัดคำว่าสามารถที่แสดงความซ้ำซ้อนในหลายที่ออก และขึ้นต้นนิยามด้วยการแสดงออกของผู้เรียน

3. พลโลกที่เข้มแข็ง

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับพลโลกที่เข้มแข็งว่าเป็นการที่ผู้เรียนแสดงออกถึงความรักท้องถิ่น มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติและโลกให้เกิดความยั่งยืน แนะนำให้ปรับคำเพื่อความกระชับจากความเป็นพลเมืองระดับโลกเป็นพลโลก ปรับคำว่าอย่างยั่งยืนเป็นให้เกิดความยั่งยืนเพื่อให้คำสละสลวยยิ่งขึ้น

4. ทักษะในศตวรรษที่ 21

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ว่าผู้เรียนต้องมีทักษะที่หลากหลาย ทั้งความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นนวัตกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตได้

5. กรอบความคิดแบบเติบโต

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตว่าเป็นการที่ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเองอยู่เสมอ ด้วยความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ ปรับตัวตามสถานการณ์ตามความถนัดและสนใจของตนเอง โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ

6. ศักยภาพทางวิชาการ

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางวิชาการว่าไม่ใช่เพียงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านเกณฑ์เท่านั้น ต้องเป็นความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนแสดงออกจากการเรียนรู้ มีการพัฒนาต่อยอดมากขึ้น และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

ประเด็นที่ 2 ความเหมาะสมของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล
บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล
บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความเหมาะสม ผ่านการวิเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาแล้วเป็นจำนวนมาก

ตอนที่ 2 ผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาครโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 7 ความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	239	37.34
หญิง	401	62.66
2. อายุ		
20 – 30 ปี	38	5.94
31 – 40 ปี	306	47.81
41 – 50 ปี	197	30.78
51 ปีขึ้นไป	99	15.47
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	160	25.00
ปริญญาโท	449	70.16
ปริญญาเอก	31	4.84
4. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง	92	14.37
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง	228	35.63
ครูปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ	320	50.00
5. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
น้อยกว่า 5 ปี	198	30.94
5 – 10 ปี	180	28.13
11 – 15 ปี	140	21.88
16 – 20 ปี	49	7.66
มากกว่า 20 ปี	73	11.41

จากตารางข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 14.37 มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 35.63 และมีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.66 มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.81 วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 70.16 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.94

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิจัยแต่ละตัวแปร โดยค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความเบ้ (Sk) และค่าความโด่ง (Ku) ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คุณภาพผู้เรียนในอนาคต

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
ด้านผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม	4.13	0.62	0.38	-0.38	-0.08	มาก
1. ผู้เรียนจะพิจารณาว่าสิ่งใดถูกต้องตามหลักคุณธรรม เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ยากต่อการตัดสินใจ	4.15	0.73	0.53	-0.67	0.45	มาก
2. ผู้เรียนตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้อื่นและสังคม	4.08	0.78	0.62	-0.48	-0.37	มาก
3. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์กับตนเองและยอมรับข้อผิดพลาดของตน	4.15	0.75	0.57	-0.70	0.56	มาก
4. ผู้เรียนเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อพวกเขามีปัญหา	4.17	0.74	0.55	-0.61	0.02	มาก
5. ผู้เรียนยินดีช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.16	0.78	0.60	-0.65	0.04	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
6. ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอ	4.01	0.76	0.58	-0.66	0.88	มาก
7. ผู้เรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.10	0.73	0.53	-0.52	0.26	มาก
8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ	4.24	0.72	0.52	-0.67	0.10	มาก
9. ผู้เรียนชักชวนและสนับสนุนให้ผู้อื่นร่วมกันทำสิ่งที่ดีให้สังคม	4.08	0.81	0.66	-0.54	-0.24	มาก
ด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์	4.10	0.61	0.37	-0.21	-0.52	มาก
1. ผู้เรียนวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.97	0.77	0.60	-0.41	0.14	มาก
2. ผู้เรียนจัดลำดับความสำคัญของงานและทำให้เสร็จตามกำหนดเวลา	3.97	0.77	0.60	-0.37	0.02	มาก
3. ผู้เรียนปรับเปลี่ยนหาแนวทางใหม่ได้ทันที เมื่อเจอสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามแผน	3.96	0.80	0.63	-0.33	-0.30	มาก
4. ผู้เรียนควบคุมอารมณ์ตนเองได้ เมื่อเผชิญสถานการณ์ตึงเครียด	3.98	0.76	0.58	-0.39	-0.11	มาก
5. ผู้เรียนบอกจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาของตนเองได้	3.95	0.78	0.61	-0.39	-0.06	มาก
6. ผู้เรียนสะท้อนความคิดและพฤติกรรมของตนเองหลังจบการทำกิจกรรมได้	4.04	0.75	0.56	-0.42	-0.18	มาก
7. ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับเพื่อนหรือกลุ่มคนที่มีความคิดแตกต่างได้	4.21	0.74	0.55	-0.71	0.38	มาก
8. ผู้เรียนเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากของตน	4.26	0.70	0.49	-0.51	-0.43	มาก
9. ผู้เรียนเปิดใจเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น	4.36	0.66	0.43	-0.61	-0.33	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
10. ผู้เรียนยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเมื่อต้องทำงานร่วมกัน	4.31	0.67	0.45	-0.59	-0.17	มาก
ด้านพลโลกที่เข้มแข็ง	4.22	0.64	0.40	-0.68	0.29	มาก
1. ผู้เรียนภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน	4.37	0.70	0.49	-0.97	0.88	มาก
2. ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน	4.27	0.76	0.58	-0.74	-0.16	มาก
3. ผู้เรียนติดตามข่าวสารบ้านเมืองและสถานการณ์ระดับโลกอย่างสม่ำเสมอ	4.06	0.80	0.65	-0.58	0.05	มาก
4. ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองของโลกที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม	4.18	0.74	0.54	-0.64	0.26	มาก
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ	4.30	0.71	0.51	-0.71	0.17	มาก
6. ผู้เรียนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตของโลกที่ยั่งยืน	4.15	0.79	0.62	-0.67	0.16	มาก
ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21	4.16	0.62	0.38	-0.38	-0.31	มาก
1. ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับก่อนตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ	4.00	0.75	0.56	-0.29	-0.3	มาก
2. ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีเหตุผล	4.06	0.75	0.57	-0.32	-0.56	มาก
3. ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหา	4.12	0.77	0.59	-0.56	0.10	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
4. ผู้เรียนวางแผนและดำเนินการแก้ไข ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	4.01	0.78	0.61	-0.32	-0.45	มาก
5. ผู้เรียนรู้เท่าทันและใช้สื่อเทคโนโลยี ดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย	4.19	0.74	0.54	-0.65	0.13	มาก
6. ผู้เรียนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ ด้วยตนเอง	4.44	0.64	0.41	-0.89	0.76	มาก
7. ผู้เรียนมีแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อสร้างสรรค์ ผลงานหรือปรับปรุงงานให้ดีขึ้น	4.23	0.70	0.49	-0.60	0.10	มาก
8. ผู้เรียนค้นหาและพัฒนาวิธีการ สร้างสรรค์ผลงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ	4.23	0.71	0.51	-0.53	-0.32	มาก
ด้านกรอบความคิดแบบเติบโต	4.17	0.63	0.39	-0.58	0.38	มาก
1. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น อย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.73	0.53	-0.50	-0.24	มาก
2. ผู้เรียนแก้ไขผลงานให้ถูกต้องอยู่เสมอ	4.09	0.74	0.54	-0.54	0.41	มาก
3. ผู้เรียนแสวงหาความรู้ใหม่จากแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ	4.19	0.76	0.57	-0.80	0.91	มาก
4. ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สนใจด้วยความ ตั้งใจโดยไม่ต้องมีใครสั่ง	4.10	0.82	0.68	-0.74	0.44	มาก
5. ผู้เรียนฝึกฝนพัฒนาสิ่งที่ตนเองถนัด อย่างต่อเนื่อง	4.15	0.77	0.59	-0.59	-0.00	มาก
6. ผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง และติดตามความก้าวหน้าอยู่เสมอ	4.12	0.8	0.64	-0.73	0.45	มาก
7. ผู้เรียนมีความพยายามไม่ยอมแพ้แม้ เจออุปสรรคในการเรียนรู้	4.04	0.78	0.60	-0.58	0.41	มาก
8. ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว	4.44	0.63	0.39	-0.82	0.40	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
9. ผู้เรียนเตรียมตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตอยู่เสมอ	4.26	0.70	0.48	-0.60	-0.04	มาก
ด้านศักยภาพทางวิชาการ	4.20	0.63	0.40	-0.67	0.69	มาก
1. ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้	4.11	0.73	0.53	-0.55	0.31	มาก
2. ผู้เรียนใช้เหตุผล วิเคราะห์ และเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้มาแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้	4.04	0.77	0.59	-0.45	-0.12	มาก
3. ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีช่วยในการค้นคว้าหรือทำงานวิชาการได้	4.34	0.71	0.50	-0.86	0.56	มาก
4. ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	4.29	0.69	0.47	-0.68	0.25	มาก
5. ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปพัฒนาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ	4.20	0.73	0.53	-0.75	0.72	มาก
6. ผู้เรียนมีผลการเรียนที่สะท้อนถึงความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	4.20	0.72	0.52	-0.68	0.49	มาก
รวม	4.16	0.57	0.33	-0.32	-0.21	มาก

จากตารางเมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.64) เท่ากับ ด้านกรอบความคิดแบบเติบโต ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.64) รองลงมาคือ ด้านพลโลกที่เข้มแข็ง ผู้เรียนภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.70) ส่วนตัวแปรสังเกตได้ของคุณภาพผู้เรียนในอนาคตที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์ ผู้เรียนบอกจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาของตนเองได้ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.78)

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
ด้านวิสัยทัศน์ทันสมัย	4.54	0.58	0.33	-1.59	3.64	มากที่สุด
1. ผู้บริหารกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.51	0.66	0.43	-1.41	2.34	มากที่สุด
2. ผู้บริหารวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล	4.53	0.66	0.44	-1.41	2.02	มากที่สุด
3. ผู้บริหารเตรียมความพร้อมให้บุคลากรรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ	4.53	0.64	0.41	-1.33	1.81	มากที่สุด
4. ผู้บริหารแสวงหา นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา	4.55	0.63	0.40	-1.48	2.87	มากที่สุด
5. ผู้บริหารมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน	4.55	0.65	0.42	-1.66	3.96	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจนให้ทุกฝ่ายมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน	4.54	0.68	0.46	-1.76	4.52	มากที่สุด
ด้านการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี	4.57	0.55	0.30	-1.40	2.26	มากที่สุด
1. ผู้บริหารวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับยุคดิจิทัล	4.53	0.62	0.38	-1.12	0.93	มากที่สุด
2. ผู้บริหารส่งเสริมการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี	4.59	0.61	0.37	-1.39	1.85	มากที่สุด
3. ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความสามารถทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	4.58	0.63	0.39	-1.56	3.03	มากที่สุด
4. ผู้บริหารมีการนิเทศและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.58	0.61	0.38	-1.44	2.55	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
5. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.60	0.60	0.36	-1.38	1.67	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.58	0.60	0.36	-1.32	1.73	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล	4.57	0.56	0.32	-1.57	2.95	มากที่สุด
1. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ทันสมัย	4.53	0.67	0.45	-1.60	3.66	มากที่สุด
2. ผู้บริหารชื่นชมและให้การสนับสนุนผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเอง	4.59	0.64	0.41	-1.66	3.11	มากที่สุด
3. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย	4.58	0.62	0.38	-1.56	3.38	มากที่สุด
4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ	4.53	0.62	0.39	-1.35	2.76	มากที่สุด
5. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนหรือองค์กรภายนอก	4.60	0.61	0.37	-1.45	1.75	มากที่สุด
6. ผู้บริหารส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ทันสมัย	4.58	0.65	0.42	-1.56	2.62	มากที่สุด
รวม	4.46	0.54	0.29	-1.54	3.14	มาก

จากตารางเมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีใน

การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.60) เท่ากับด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนหรือองค์กรภายนอก ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) ส่วนตัวแปรสังเกตได้ของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านวิสัยทัศน์ทันสมัย ผู้บริหารกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.66)

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย สมรรถนะครู

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
ด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหา	4.50	0.49	0.24	-0.87	0.62	มากที่สุด
1. ครูมีความรู้และเข้าใจทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่สอนอย่างลึกซึ้ง และรอบด้าน	4.41	0.60	0.35	-0.45	-0.67	มาก
2. ครูอธิบายแนวคิดหลักในวิชาที่สอนได้อย่างชัดเจน	4.57	0.57	0.33	-0.92	-0.16	มากที่สุด
3. ครูสอนเนื้อหาที่ถูกต้อง ทันกระแสการเปลี่ยนแปลง	4.48	0.59	0.35	-0.71	-0.22	มาก
4. ครูติดตามข่าวสารนโยบายที่สนับสนุนการศึกษาและกระแสนิยมใหม่ ๆ ทางการศึกษา	4.47	0.63	0.40	-1.05	1.21	มาก
5. ครูเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนกับสถานการณ์ในชีวิตจริงได้	4.50	0.64	0.40	-1.21	1.88	มากที่สุด
6. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	4.53	0.59	0.53	-1.00	0.70	มากที่สุด
7. ครูเลือกใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เชื่อถือได้ในการจัดการเรียนรู้	4.51	0.60	0.36	-1.03	1.18	มากที่สุด
8. ครูศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่ตนสอนอยู่เสมอ	4.54	0.60	0.36	-1.17	1.95	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.49	0.56	0.31	-1.55	4.59	มาก
1. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน	4.50	0.63	0.39	-1.12	1.64	มากที่สุด
2. ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ	4.49	0.64	0.41	-1.31	2.88	มาก
3. ครูเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน	4.48	0.63	0.39	-1.13	2.04	มาก
4. ครูมีการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.50	0.64	0.40	-1.28	2.56	มากที่สุด
5. ครูมีการวางแผนวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.52	0.64	0.41	-1.38	2.84	มากที่สุด
6. ครูนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.46	0.69	0.48	-1.48	3.23	มาก
ด้านมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.68	0.48	0.23	-1.83	5.68	มากที่สุด
1. ครูปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง	4.70	0.53	0.29	-1.95	5.38	มากที่สุด
2. ครูเสียสละ และคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนและประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.63	0.57	0.33	-1.71	4.25	มากที่สุด
3. ครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	4.69	0.53	0.28	-1.75	4.14	มากที่สุด
4. ครูเคารพสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักเรียน	4.68	0.57	0.33	-2.45	9.87	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
5. คุรุปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความ รับผิดชอบอย่างเต็มกำลังความสามารถ	4.68	0.54	0.29	-1.71	3.81	มากที่สุด
6. คุรุประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้าน พฤติกรรม คำพูด และการแต่งกาย	4.68	0.52	0.28	-1.59	3.64	มากที่สุด
รวม	4.55	0.46	0.21	-1.32	2.89	มากที่สุด

จากตารางเมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ของสมรรถนะครู พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ คุรุปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและจรรยาบรรณอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ ด้านมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ คุรุปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.53) ส่วนตัวแปรสังเกตได้ของสมรรถนะครูที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ คุรนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.69)

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย บรรยากาศโรงเรียน

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
ด้านความปลอดภัย	4.53	0.57	0.32	-1.42	2.27	มากที่สุด
1. โรงเรียนมีแนวปฏิบัติและมาตรการ รักษาความปลอดภัยที่ชัดเจน	4.67	0.54	0.30	-1.63	3.01	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีระบบดูแลรักษาความ ปลอดภัยในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงอย่าง เหมาะสม	4.62	0.58	0.34	-1.43	1.75	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการฝึกซ้อมอพยพหรือรับมือ ภัยพิบัติเป็นประจำ	4.33	0.81	0.65	-1.34	2.28	มาก
4. โรงเรียนมีการตรวจสอบความมั่นคง แข็งแรงของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ	4.49	0.73	0.54	-1.50	2.08	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
5. โรงเรียนมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือร้องเรียนเมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย	4.53	0.67	0.45	-1.42	194	มากที่สุด
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.60	0.54	0.29	-1.45	2.27	มากที่สุด
1. โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความเคารพซึ่งกันและกัน	4.62	0.61	0.37	-1.80	4.43	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมกลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติ	4.55	0.64	0.41	-1.33	1.54	มากที่สุด
3. โรงเรียนสร้างบรรยากาศเป็นกันเองในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน	4.62	0.60	0.36	-1.47	1.97	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อประสบปัญหาทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว	4.62	0.58	0.34	-1.44	2.02	มากที่สุด
5. โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือกันในการเรียนรู้	4.61	0.58	0.34	-1.33	1.49	มากที่สุด
6. โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมสานสัมพันธ์ครู นักเรียน และบุคลากร	4.61	0.58	0.34	-1.33	1.53	มากที่สุด
ด้านการสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้	4.49	0.57	0.33	-1.22	2.34	มาก
1. โรงเรียนมีอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอ	4.39	0.69	0.47	-0.86	0.42	มาก
2. โรงเรียนจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้	4.50	0.67	0.45	-1.26	1.62	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งในและนอกโรงเรียน	4.48	0.67	0.44	-1.13	1.17	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
4. โรงเรียนมีกิจกรรมหรือเวทีให้แสดงความรู้และทักษะที่หลากหลาย	4.52	0.64	0.41	-1.36	2.67	มากที่สุด
5. โรงเรียนส่งเสริมการให้กำลังใจและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน	4.53	0.63	0.40	-1.25	1.68	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน	4.50	0.60	0.36	-1.35	2.40	มากที่สุด
1. โรงเรียนมีอาคารสถานที่ ห้องเรียนและพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	4.47	0.69	0.47	-1.21	1.42	มาก
2. โรงเรียนมีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบถ้วนและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	4.42	0.69	0.48	-1.00	0.78	มาก
3. โรงเรียนมีการดูแลอาคารเรียนและสิ่งปลูกสร้างให้อยู่ในสภาพดีและปลอดภัยอยู่เสมอ	4.51	0.67	0.44	-1.24	1.39	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เช่น ปรับปรุงอาคาร จัดภูมิทัศน์	4.58	0.64	0.41	-1.67	3.40	มากที่สุด
รวม	4.53	0.50	0.25	-1.34	2.40	มากที่สุด

จากตารางเมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ของบรรยากาศโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านความปลอดภัยโรงเรียนมีแนวปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.54) ส่วนตัวแปรสังเกตได้ของบรรยากาศโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความปลอดภัย โรงเรียนมีการฝึกซ้อมอพยพหรือรับมือภัยพิบัติเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.81)

ตาราง 12 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยรวม

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Var	Sk	Ku	แปลผล
คุณภาพผู้เรียนในอนาคต	4.16	0.57	0.33	-0.32	-0.206	มาก
ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล	4.46	0.54	0.29	-1.54	3.14	มาก
สมรรถนะครู	4.55	0.46	0.21	-1.32	2.89	มากที่สุด
บรรยากาศโรงเรียน	4.53	0.50	0.25	-1.34	2.40	มากที่สุด
รวม	4.37	0.68	0.47	-1.02	1.36	มาก

จากตารางค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.68) พบว่า สมรรถนะครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.43) รองลงมาคือ บรรยากาศโรงเรียน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) และภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.54) ส่วนตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.57)

เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการ สมรรถนะครู และบรรยากาศโรงเรียน พบว่า มีการแจกแจงทางลบ (Sk = - 1.02) มีลักษณะเบ้ซ้าย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการ สมรรถนะครู และบรรยากาศโรงเรียน พบว่า มีความโด่งมากกว่าปกติ (Ku = 1.36) แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกันในระดับที่ค่อนข้างสูง

2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรตามกรอบแนวความคิดการวิจัย

ตรวจสอบโมเดลการวัด (measurement model) ที่ระบุความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้ โดยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลกับตัวแปรแต่ละด้านว่ามีความสอดคล้องตามองค์ประกอบ ได้แก่

ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) วัดจาก 3 ตัวแปร คือ วิสัยทัศน์ทันสมัย (VIL) การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี (CIL) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล (PIL)

คุณภาพผู้เรียนในอนาคต (QL) วัดจาก 6 ตัวแปร คือ ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม (MQL) ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ (EQL) พลโลกที่เข้มแข็ง (CQL) ทักษะในศตวรรษที่ 21 (SQL) กรอบความคิดแบบเติบโต (GQL) ศักยภาพทางวิชาการ (AQL)

สมรรถนะครู (TC) วัดจาก 3 ตัวแปร คือ ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา (CTC) การจัดการเรียนรู้ (LTC) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (MTC)

บรรยากาศโรงเรียน (SC) วัดจาก 4 ตัวแปร คือ ความปลอดภัย (SSC) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (RSC) การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ (TSC) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (ESC)

เนื่องจากโมเดลนี้มีตัวแปรแฝง 2 ชั้น (Second-order CFA) จึงแยกเป็น 2 ตารางได้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงชั้นที่ 1 (First-order Confirmatory Factor Analysis)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	Estimate	S.E.	β	z	p	R ²
VIL	VIL2	1.00	0.00	0.87	-	-	0.80
	VIL1	0.96	0.03	0.85	31.19	< .001	0.72
	VIL3	0.93	0.03	0.81	27.41	< .001	0.64
	VIL4	0.92	0.03	0.83	28.57	< .001	0.68
	VIL5	0.98	0.03	0.86	31.20	< .001	0.75
	VIL6	0.99	0.03	0.87	31.31	< .001	0.76
CIL	CIL5	1.00	0.00	0.90	-	-	0.79
	CIL1	0.94	0.03	0.83	31.10	< .001	0.70
	CIL2	0.87	0.03	0.80	28.86	< .001	0.65
	CIL3	0.93	0.03	0.85	33.44	< .001	0.73
	CIL4	0.96	0.03	0.86	33.33	< .001	0.73
	CIL6	0.99	0.03	0.90	37.00	< .001	0.78
PIL	PIL1	1.00	0.00	0.88	-	-	0.77
	PIL2	0.98	0.03	0.88	33.97	< .001	0.78
	PIL3	0.93	0.03	0.87	32.99	< .001	0.76

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	Estimate	S.E.	β	z	p	R ²
MQL	PIL4	0.87	0.03	0.80	25.45	< .001	0.65
	PIL5	0.90	0.03	0.84	27.43	< .001	0.72
	PIL6	0.99	0.03	0.88	34.57	< .001	0.79
	MQL9	1.00	0.00	0.87	-	-	0.74
	MQL1	0.65	0.03	0.70	19.47	< .001	0.50
	MQL2	0.83	0.04	0.74	23.34	< .001	0.55
	MQL3	0.86	0.03	0.79	26.10	< .001	0.63
	MQL4	0.83	0.03	0.78	25.55	< .001	0.61
	MQL5	0.84	0.03	0.78	25.85	< .001	0.61
	MQL6	0.86	0.03	0.78	24.99	< .001	0.62
EQL	MQL7	0.87	0.03	0.83	27.83	< .001	0.68
	MQL8	0.81	0.03	0.77	25.10	< .001	0.58
	EQL3	1.00	0.00	0.85	-	-	0.70
	EQL1	0.94	0.04	0.82	26.58	< .001	0.67
	EQL2	0.95	0.03	0.83	27.44	< .001	0.69
	EQL4	0.90	0.03	0.80	26.09	< .001	0.64
	EQL5	0.88	0.04	0.77	23.98	< .001	0.58
	EQL6	0.90	0.03	0.82	26.00	< .001	0.66
	EQL7	0.82	0.04	0.75	22.90	< .001	0.57
	EQL8	0.80	0.04	0.74	22.45	< .001	0.55
CQL	EQL9	0.72	0.03	0.70	21.15	< .001	0.50
	EQL10	0.77	0.03	0.75	23.05	< .001	0.57
	CQL6	1.00	0.00	0.89	-	-	0.79
	CQL1	0.71	0.03	0.71	22.44	< .001	0.51
	CQL2	0.83	0.04	0.73	23.51	< .001	0.54
	CQL3	0.89	0.03	0.77	25.61	< .001	0.60

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	Estimate	S.E.	β	z	p	R ²
SQL	CQL4	0.93	0.03	0.87	31.40	< .001	0.75
	CQL5	0.86	0.03	0.82	28.48	< .001	0.67
	SQL4	1.00	0.00	0.87	-	-	0.74
	SQL1	0.96	0.03	0.88	32.24	< .001	0.77
	SQL2	0.96	0.03	0.87	32.09	< .001	0.76
	SQL3	0.90	0.03	0.82	28.12	< .001	0.67
	SQL5	0.85	0.03	0.80	27.16	< .001	0.65
	SQL6	0.56	0.03	0.70	17.74	< .001	0.50
GQL	SQL7	0.81	0.03	0.80	26.53	< .001	0.64
	SQL8	0.83	0.03	0.80	26.74	< .001	0.65
	GQL6	1.00	0.00	0.86	-	-	0.72
	GQL1	0.93	0.03	0.81	27.33	< .001	0.65
	GQL2	0.94	0.03	0.85	29.54	< .001	0.73
	GQL3	0.90	0.03	0.80	26.31	< .001	0.65
	GQL4	0.97	0.04	0.80	26.05	< .001	0.63
	GQL5	0.96	0.03	0.84	28.81	< .001	0.70
AQL	GQL7	0.99	0.03	0.87	30.11	< .001	0.74
	GQL8	0.60	0.03	0.70	17.98	< .001	0.50
	GQL9	0.86	0.03	0.80	26.58	< .001	0.66
	AQL2	1.00	0.00	0.84	-	-	0.68
	AQL1	0.98	0.03	0.87	29.01	< .001	0.74
	AQL3	0.82	0.04	0.74	22.70	< .001	0.53
	AQL4	0.85	0.03	0.80	24.68	< .001	0.64
	AQL5	0.93	0.03	0.84	26.94	< .001	0.72
CTC	AQL6	0.95	0.03	0.85	27.89	< .001	0.73
	CTC5	1.00	0.00	0.82	-	-	0.67

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	Estimate	S.E.	β	z	p	R ²
LTC	CTC1	0.87	0.04	0.74	21.35	< .001	0.56
	CTC2	0.87	0.04	0.77	22.78	< .001	0.58
	CTC3	0.91	0.04	0.78	22.85	< .001	0.60
	CTC4	0.94	0.04	0.74	21.80	< .001	0.54
	CTC6	0.94	0.04	0.80	23.71	< .001	0.64
	CTC7	0.93	0.04	0.80	23.81	< .001	0.64
	CTC8	0.93	0.04	0.79	23.16	< .001	0.63
	LTC6	1.00	0.00	0.87	-	-	0.71
MTC	LTC1	0.80	0.03	0.78	25.00	< .001	0.63
	LTC2	0.85	0.03	0.81	26.59	< .001	0.65
	LTC3	0.77	0.03	0.75	22.86	< .001	0.55
	LTC4	0.87	0.03	0.84	28.20	< .001	0.70
	LTC5	0.91	0.03	0.85	28.93	< .001	0.69
	MTC3	1.00	0.00	0.93	-	-	0.82
	MTC1	0.94	0.03	0.87	37.42	< .001	0.72
	MTC2	0.99	0.03	0.85	33.98	< .001	0.74
SSC	MTC4	0.89	0.03	0.76	27.78	< .001	0.60
	MTC5	0.95	0.03	0.87	36.10	< .001	0.76
	MTC6	0.92	0.03	0.86	35.46	< .001	0.77
	SSC4	1.00	0.00	0.86	-	-	0.68
	SSC1	0.63	0.03	0.73	22.07	< .001	0.55
	SSC2	0.70	0.03	0.76	23.80	< .001	0.60
	SSC3	0.99	0.04	0.77	24.03	< .001	0.52
	SSC5	0.92	0.03	0.86	28.96	< .001	0.75
RSC	RSC2	1.00	0.00	0.88	-	-	0.76
	RSC1	0.92	0.03	0.84	30.99	< .001	0.71

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	Estimate	S.E.	β	z	p	R ²
TSC	RSC3	0.92	0.03	0.87	31.80	< .001	0.76
	RSC4	0.93	0.03	0.89	33.73	< .001	0.79
	RSC5	0.93	0.03	0.89	32.97	< .001	0.79
	RSC6	0.88	0.03	0.85	30.47	< .001	0.73
	TSC2	1.00	0.00	0.83	-	-	0.72
	TSC1	0.98	0.04	0.80	24.73	< .001	0.60
	TSC3	0.99	0.04	0.86	27.26	< .001	0.73
	TSC4	0.93	0.04	0.81	24.95	< .001	0.67
ESC	TSC5	0.93	0.04	0.83	26.16	< .001	0.72
	ESC2	1.00	0.00	0.87	-	-	0.73
	ESC1	0.92	0.03	0.80	26.28	< .001	0.56
	ESC3	0.99	0.03	0.90	32.57	< .001	0.82
	ESC4	0.88	0.03	0.85	30.03	< .001	0.74

จากตารางผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงชั้นที่ 1 พบว่า

1. ตัวแปรภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์ทันสมัย (VIL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.81 - 0.87 มีค่า R² อยู่ระหว่าง 0.64 - 0.80 และค่า p < .001 แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 64 – 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.2 การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี (CIL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.80 - 0.90 มีค่า R² อยู่ระหว่าง 0.65 - 0.79 และค่า p < .001 แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 65 – 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล (PIL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.80 - 0.88 มีค่า R² อยู่ระหว่าง 0.65 - 0.79 และค่า p < .001 แสดงว่าตัวแปรแฝง

สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 65 – 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. ตัวแปรคุณภาพผู้เรียน (QL) ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม (MQL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.70 -0.87 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.74 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 50 – 74 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ (EQL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.70 - 0.85 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.70 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 50 – 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3 พลโลกที่เข้มแข็ง (CQL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.71 -0.89 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.51 - 0.79 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 51 – 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.4 ทักษะในศตวรรษที่ 21 (SQL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.70 -0.88 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.77 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 50 – 77 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.5 กรอบความคิดแบบเติบโต (GQL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.70 - 0.87 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.74 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 50 – 74 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.6 ศักยภาพทางวิชาการ (AQL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.74 -0.87 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.53 - 0.74 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 53 – 74 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ตัวแปรสมรรถนะครู (TC) ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา (CTC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.74 - 0.82 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.54 - 0.67 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 54 – 67 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.2 การจัดการเรียนรู้ (LTC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.75 -0.87 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.55 - 0.71 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 55 – 71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.3 มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (MTC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.76 -0.93 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.60 - 0.82 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 60 – 82 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. บรรยากาศโรงเรียน (SC) ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

4.1 ความปลอดภัย (SSC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.73 -0.86 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.55 - 0.75 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 55 – 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (RSC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.84 - 0.89 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.71 - 0.79 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 71 – 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.3 การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ (TSC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.80 -0.86 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.60 - 0.73 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 60 – 73 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.4 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (ESC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.96 - 0.98 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.88 - 0.95 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 88 – 95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ทุกตัวแปร มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.80 -0.90 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.56 - 0.82 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝง VIL สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 56 – 82 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่งผลให้ตัวชี้วัดเหล่านี้เหมาะสมต่อการใช้งาน

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงชั้นที่ 2 (Second-order Confirmatory Factor Analysis)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	Estimate	S.E.	β	z	p	R^2
IL	PIL	1.00	0.00	0.98	-	-	0.95
	VIL	0.96	0.04	0.96	26.90	< .001	0.92
	CIL	0.94	0.03	0.97	29.72	< .001	0.95
QL	AIL	1.00	0.00	0.90	-	-	0.88

ตาราง 14 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	Estimate	S.E.	β	z	p	R ²
IL	PIL	1.00	0.00	0.98	-	-	0.95
	VIL	0.96	0.04	0.96	26.90	< .001	0.92
	CIL	0.94	0.03	0.97	29.72	< .001	0.95
QL	AIL	1.00	0.00	0.90	-	-	0.88
TC	MQL	0.93	0.05	0.90	20.66	< .001	0.81
	EQL	0.95	0.04	0.94	21.23	< .001	0.90
	CQL	0.97	0.04	0.93	22.01	< .001	0.88
	SQL	0.99	0.04	0.97	22.55	< .001	0.93
	GQL	0.94	0.04	0.96	22.65	< .001	0.92
	LTC	1.00	0.00	0.93	-	-	0.89
	CTC	0.85	0.04	0.94	21.78	< .001	0.88
	MTC	0.69	0.03	0.79	20.96	< .001	0.63
SC	TSC	1.00	0.00	0.91	-	-	0.82
	SSC	0.99	0.06	0.86	19.26	< .001	0.79
	RSC	0.95	0.05	0.86	19.90	< .001	0.76
	ESC	0.99	0.04	0.83	22.21	< .001	0.72

จากตารางผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงชั้นที่ 2 พบว่า

ตัวแปรภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.96 - 0.98 มีค่า R² อยู่ระหว่าง 0.88 - 0.95 และค่า p< .001 แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 88 – 95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตัวแปรคุณภาพผู้เรียน (QL) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.90 - 0.96 มีค่า R² อยู่ระหว่าง 0.81 - 0.93 และค่า p< .001 แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 81 – 93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตัวแปรสมรรถนะครู (TC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.79 -0.93 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.63 - 0.89 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 63 – 89 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตัวแปรบรรยากาศโรงเรียน (SC) มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.83 -0.91 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.72 - 0.92 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 72 – 92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ทุกตัวแปรมีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.79 -0.98 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.63-0.95 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 63 – 95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่งผลให้ตัวชี้วัดเหล่านี้เหมาะสมต่อการใช้งาน

2.4 ผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

ในการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยกำหนดโมเดลการวัด (Measurement model) ดังนี้

ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย 1 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์ทันสมัย 2) การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล

ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ดังนี้

1. คุณภาพผู้เรียนในอนาคต ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม 2) ผู้นำทางสังคมและอารมณ์ 3) พลโลกที่เข้มแข็ง 4) ทักษะในศตวรรษที่ 21 5) กรอบความคิดแบบเติบโต 6) ศักยภาพทางวิชาการ

2. สมรรถนะครู ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา 2) การจัดการเรียนรู้ 3) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. บรรยากาศโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความปลอดภัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ 4) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ตาราง 15 ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์ที่ยอมรับได้	ค่าสถิติที่ได้	ผลการวิเคราะห์
Chi-Square/df	< 2.00	9080.25/4935 = 1.84	ผ่าน
SRMR	< 0.05	0.04	ผ่าน
RMSEA	< 0.05	0.05	ผ่าน
GFI	> 0.90	0.94	ผ่าน
AGFI	> 0.90	0.93	ผ่าน
CFI	> 0.90	0.91	ผ่าน
TLI	> 0.90	0.91	ผ่าน

จากตารางค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยค่า Chi-Square/df มีค่าเท่ากับ 1.84 SRMR มีค่าเท่ากับ 0.04 RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.05 GFI มีค่าเท่ากับ 0.94 AGFI มีค่าเท่ากับ 0.93 CFI มีค่าเท่ากับ 0.91 และ TLI มีค่าเท่ากับ 0.91 สรุปการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องกลไกของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ผลว่า ผ่านเกณฑ์ โมเดลที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effects) ในโมเดลสมการโครงสร้าง

เส้นทางอิทธิพล	Estimate	S.E.	β	z	p	R ²
IL $\rightarrow$ QL	0.20	0.04	0.24	4.54	< .001	0.46
TC $\rightarrow$ QL	0.43	0.05	0.47	7.89	< .001	0.46
SC $\rightarrow$ QL	0.36	0.09	0.28	3.91	< .001	0.46
IL $\rightarrow$ TC	0.22	0.05	0.26	4.49	< .001	0.58
SC $\rightarrow$ TC	0.64	0.07	0.57	8.04	< .001	0.58
IL $\rightarrow$ SC	0.59	0.03	0.82	16.98	< .001	0.67

จากตารางผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงในโมเดลสมการโครงสร้าง พบว่าภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) โดยมีค่า $\beta = 0.24$ สมรรถนะครู

(TC) มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) โดยมีค่า $\beta = 0.47$ บรรยากาศโรงเรียน (SC) มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) โดยมีค่า $\beta = 0.28$ ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครู (TC) โดยมีค่า $\beta = 0.26$ บรรยากาศโรงเรียน (SC) มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครู (TC) โดยมีค่า $\beta = 0.57$ และภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีอิทธิพลทางตรงต่อบรรยากาศโรงเรียน (SC) โดยมีค่า $\beta = 0.82$ อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$)

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects) ในโมเดลสมการโครงสร้าง

เส้นทางอิทธิพล	Estimate	S.E.	β	z	p	R ²
IL $\rightarrow$ TC $\rightarrow$ QL	0.26	0.04	0.25	6.47	< .001	0.46
IL $\rightarrow$ SC $\rightarrow$ QL	0.27	0.07	0.23	3.88	< .001	0.46
IL $\rightarrow$ SC $\rightarrow$ TC $\rightarrow$ QL	0.24	0.04	0.21	6.40	< .001	0.46
SC $\rightarrow$ TC $\rightarrow$ QL	0.32	0.05	0.25	6.50	< .001	0.46

จากตาราง ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมในโมเดลสมการโครงสร้าง โดยพิจารณาจากการส่งผ่านผลกระทบผ่านตัวแปรกลาง พบเส้นทางอิทธิพล 4 เส้นทาง ดังนี้

IE1 ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) ผ่านสมรรถนะครู (TC)

IE2 ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) ผ่านบรรยากาศโรงเรียน (SC)

IE3 ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) แบบอ้อม 2 ชั้น ผ่านบรรยากาศโรงเรียน (SC) และ สมรรถนะครู (TC)

IE4 บรรยากาศโรงเรียน (SC) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) ผ่านสมรรถนะครู (TC)

ทั้งนี้ IE4: SC $\rightarrow$ TC $\rightarrow$ QL เป็นเส้นทางที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด รองลงมาคือ IE1: IL $\rightarrow$ TC $\rightarrow$ QL และเส้นทางที่มีค่าอิทธิพลทางอ้อมต่ำสุด คือ IE3: IL $\rightarrow$ SC $\rightarrow$ TC $\rightarrow$ QL ซึ่งอ้อม 2 ชั้น

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลรวม (Total Effects) ในโมเดลสมการโครงสร้าง

ตัวแปรต้น (IV)	ตัวแปรตาม (CV)	DE	IE	TE	β	R ²
IL	QL	0.20	0.77	0.97	0.93	0.46
TC	QL	0.43	-	0.43	0.47	0.46
SC	QL	0.36	0.32	0.68	0.53	0.46
IL	TC	0.22	0.38	0.60	0.73	0.58
SC	TC	0.64	-	0.64	0.57	0.58
IL	SC	0.59	-	0.59	0.82	0.67

จากตารางวิเคราะห์อิทธิพลรวมซึ่งประกอบด้วยอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรต้นที่มีผลต่อแต่ละตัวแปรตามในโมเดลสมการโครงสร้าง โดยเฉพาะคุณภาพผู้เรียนในอนาคต (QL) ซึ่งเป็นตัวแปรตามหลักของโมเดลพบว่า เส้นทางที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดคือ ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนเส้นทางที่มีอิทธิพลทางตรงชัดเจน โดยไม่ต้องมีตัวแปรกลางคือ สมรรถนะครู (TC) มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) ดังนี้

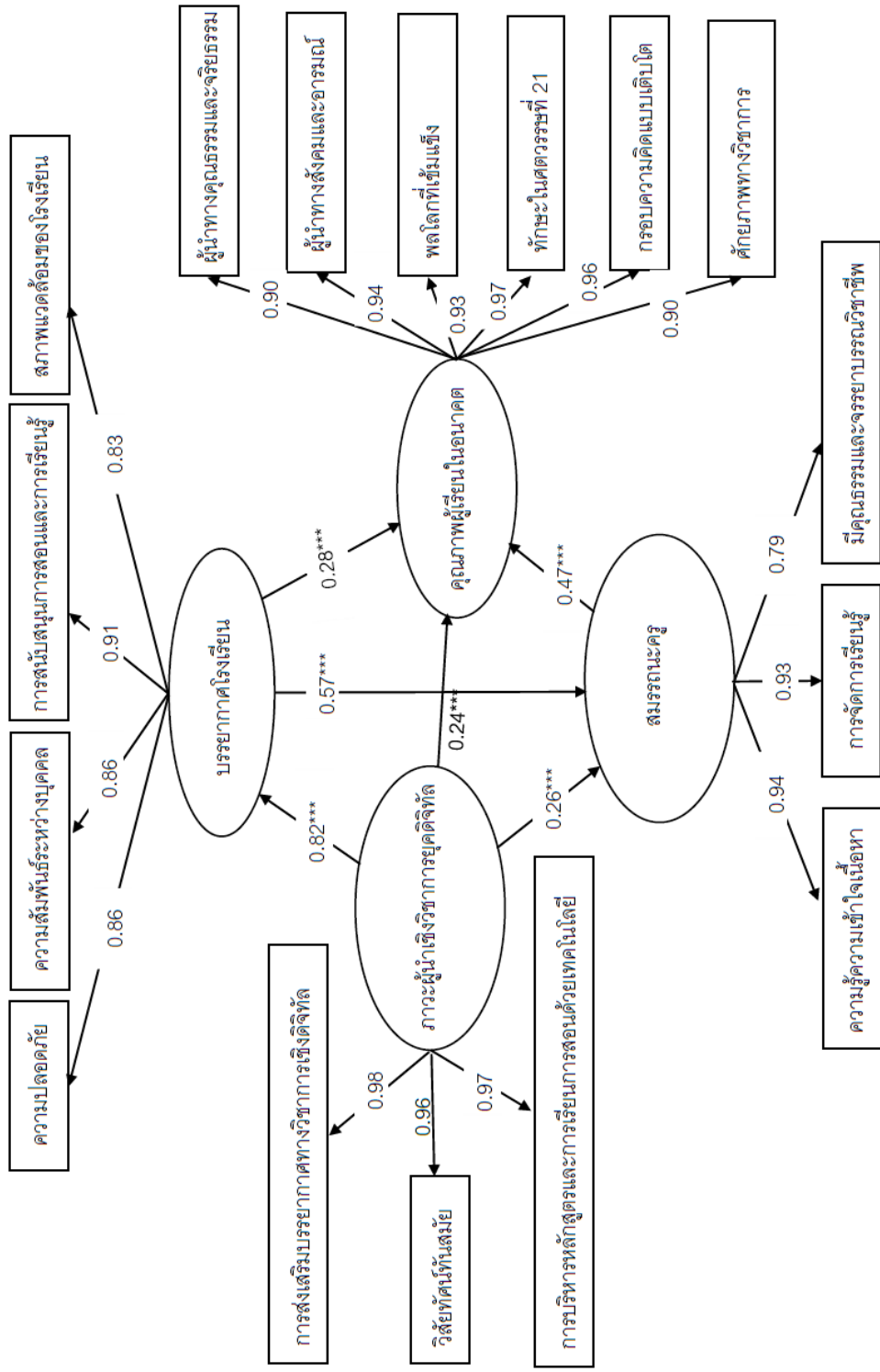
ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) มากที่สุด (Estimate = 0.97, β = 0.93) ซึ่งเกิดจากผลทางตรง (0.20) และทางอ้อมผ่านหลายเส้นทาง ได้แก่ผ่าน สมรรถนะครู (TC) บรรยากาศโรงเรียน (SC) และ SC $\rightarrow$ TC $\rightarrow$ QL

สมรรถนะครู (TC) มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) โดยไม่มีเส้นทางอ้อม (Estimate = 0.43, β = 0.47) แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะครูเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อผลลัพธ์ของผู้เรียน

บรรยากาศโรงเรียน (SC) มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียน (QL) (0.68) ซึ่งมาจากทั้งผลทางตรง (0.36) และทางอ้อมผ่านสมรรถนะครู (TC) (0.32)

ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล (IL) ยังมีอิทธิพลรวมต่อสมรรถนะครู (TC) (0.60) โดยนอกจากผลทางตรง (0.22) ยังส่งผ่านบรรยากาศโรงเรียน (SC) ซึ่งเป็นตัวกลางที่สำคัญ (0.38)

สามารถแสดงการส่งอิทธิพลโดยแสดงค่าอิทธิพลที่อยู่บนเส้นทางตามโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 16 โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต

จากภาพโมเดลจะพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต คือ ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล สมรรถนะครู และบรรยากาศโรงเรียน ซึ่งปัจจัยสมรรถนะครูมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคตมากที่สุด และพบปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ดังนี้

1. ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านสมรรถนะครู
2. ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านบรรยากาศ

โรงเรียน

- 3 ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านบรรยากาศโรงเรียน และสมรรถนะครู

- 4 บรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านสมรรถนะครู
- ทั้งนี้ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลมีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคตมากที่สุด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยขอ นำเสนอสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษารอบแนวคิดคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครู โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมา สังเคราะห์เพื่อกำหนดตัวแปรและความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ คุณภาพผู้เรียนในอนาคต มีจำนวน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัวแปร คือ บรรยาภาศโรงเรียนและสมรรถนะครู ส่วนตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล

1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่านตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นความเหมาะสมของนิยามศัพท์ตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคตซึ่งเป็นตัวแปรใหม่ และประเด็นความเหมาะสมของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า นิยามศัพท์คุณภาพผู้เรียนในอนาคตมีความเหมาะสม และโมเดลเชิงสาเหตุในการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสม

ตอนที่ 2 ผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 14.37 มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 35.63 และมีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.66 มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.81 วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 70.16 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.94

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มี 4 ตัวแปร คือ คุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครู โดยแต่ละตัวแปรแฝงจะประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ที่เกี่ยวข้องกันขึ้นมาเพื่อใช้อธิบายตัวแปรแฝง ซึ่งค่าตัวแปรสังเกตได้คำนวณจากคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

1) ตัวแปรที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัวแปรสมรรถนะครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.46) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.57)

2) ตัวแปรแฝงภายในด้านคุณภาพผู้เรียนในอนาคต พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม ข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.49) และ กรอบความคิดแบบเติบโตข้อ 8 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 0.75)

3) ตัวแปรแฝงภายในด้านสมรรถนะครู พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดการเรียนรู้ ข้อ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.74, S.D. = 0.42) และความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ข้อ 7 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.67)

4) ตัวแปรแฝงภายในด้านบรรยายภาคโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ข้อ 3

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.76, S.D. = 0.44) และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.67)

5) ตัวแปรแฝงภายนอกด้านภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วิสัยทัศน์ทันสมัย ข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 0.42) และการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีข้อ 6 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.67)

2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรตามกรอบแนวคิด

1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงชั้นที่ 1 พบว่า ทุกตัวแปร มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.70 -0.93 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.50-0.82 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝง VIL สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 50 – 82 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงชั้นที่ 2 พบว่า ทุกตัวแปร มีค่า factor loading (β) อยู่ระหว่าง 0.79 -0.98 มีค่า R^2 อยู่ระหว่าง 0.63-0.95 และค่า $p < .001$ แสดงว่าตัวแปรแฝง สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 63 – 95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.4 ผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุในโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า

1) ตัวแปรสมรรถนะครูมีอิทธิพลทางตรง (DE) สูงสุดต่อตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2) ตัวแปรภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล มีอิทธิพลทางอ้อม (DE) มีอิทธิพลทางอ้อม (IE) ต่อตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3) ค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย ค่า Chi-Square/df มีค่าเท่ากับ 1.84 SRMR มีค่าเท่ากับ 0.04 RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.05 GFI มีค่าเท่ากับ 0.94 AGFI มีค่าเท่ากับ 0.93 CFI มีค่าเท่ากับ 0.91 และ TLI มีค่าเท่ากับ

0.91 สรุปการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ผลว่า ผ่านเกณฑ์ โมเดลที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุที่ประกอบด้วยภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู และคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ได้รับการสังเคราะห์ขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ กำหนดเป็นโมเดลเชิงสาเหตุที่ประกอบด้วยตัวแปรหลัก 4 ตัว โดยเป็นตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัว ได้แก่ บรรรยากาศโรงเรียน และสมรรถนะครู และตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัว ได้แก่ ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต อันเป็นตัวแปรตามหลักในโมเดล พบว่า โมเดลที่สร้างขึ้นมีทฤษฎีรองรับที่มั่นคง เหมาะสมทั้งในเชิงโครงสร้างและเนื้อหา อีกทั้งตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคตก็นเป็นแนวคิดที่ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจนในงานวิจัยก่อนหน้านี้ในบริบทประเทศไทย อาศัยการเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลโลกที่เข้มแข็ง มีศักยภาพทางวิชาการ มีกรอบความคิดแบบเติบโต และเป็นผู้นำทางคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นนี้ มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานทางทฤษฎีให้กับโมเดล และทำให้สามารถระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้อย่างมีทิศทางและมีเหตุผลทางวิชาการรองรับ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการบริหารการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 9 ท่าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่านิยามศัพท์ของตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคตก็น และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎี และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในประเทศไทย ผลการสัมภาษณ์สะท้อนถึงความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของตัวแปรและโมเดลโดยรวม ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงคุณภาพที่สนับสนุนความสมเหตุสมผลของกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กล่าวโดยสรุปโมเดลเชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นมีพื้นฐานทางทฤษฎีที่ชัดเจน เหมาะสมทั้งในด้านแนวคิด ทฤษฎี และความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์เอกสารช่วยวางกรอบเชิงทฤษฎี

ที่แข็งแรง ในขณะที่การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเป็นการยืนยันความถูกต้องเชิงแนวคิด ทำให้มั่นใจได้ว่าโมเดลเชิงสาเหตุนี้มีความพร้อมในการนำไปตรวจสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. อภิปรายผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายและครอบคลุมบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษาได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ โดยเฉพาะกลุ่มครูที่เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงในระดับห้องเรียนมีสัดส่วนสูงที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบที่หลากหลายทั้งในด้านตำแหน่ง ประสบการณ์ และช่วงวัย ความหลากหลายนี้ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้มีความลุ่มลึก ครอบคลุมมุมมองจากทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการในสถานศึกษา จึงสามารถสะท้อนสภาพจริงของระบบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้อย่างครอบคลุม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย พบว่าสมรรถนะครูมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.46) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระดับสมรรถนะของครูในสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์เข้มแข็ง ครอบคลุมในด้านการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของครูในการขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ สุจิตรา บุญแจ้ง (2565) ที่เสนอแนวคิดว่า สมรรถนะครูเป็นพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงการบูรณาการระหว่างทักษะ องค์ความรู้ และ คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุทธาสิโนบล (2565) ที่ได้เสนอแนวคิดว่า สมรรถนะครูไทยเป็นความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะคิด พฤติกรรม และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ครูจะต้องทำหน้าที่หล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มีการจัดอบรมพัฒนาครูให้สามารถสอนแบบผสมผสาน สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วมากขึ้น ส่งผลให้ครูพัฒนาและปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สมรรถนะครูมีค่าเฉลี่ยสูงในทางกลับกันพบว่า คุณภาพผู้เรียนในอนาคตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.57) ซึ่งแม้จะอยู่ในระดับดี แต่ถือว่าเป็นตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่นในโมเดล สะท้อนถึงความท้าทายของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ตอบโจทย์การเปลี่ยนของสังคมและโลกอนาคต

จากผลของการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลการวิจัยนี้มีค่าดัชนี

อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และดีมากตามข้อเสนอของแฮร์และคณะ (Hair et al., 2019) โดยมีค่า Chi-Square/df มีค่าเท่ากับ 1.84 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม แสดงว่าโมเดลไม่แตกต่างกันในเชิงสถิติ ค่าดัชนี SRMR มีค่าเท่ากับ 0.04 RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.05 อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าค่าที่กำหนด สะท้อนว่าค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างค่าที่คาดการณ์กับค่าที่วัดได้จริงอยู่ในระดับต่ำบ่งชี้ถึงความแม่นยำของโมเดล สำหรับค่าดัชนีความพอดีเปรียบเทียบ ได้แก่ GFI มีค่าเท่ากับ 0.94 AGFI มีค่าเท่ากับ 0.93 CFI มีค่าเท่ากับ 0.91 และ TLI มีค่าเท่ากับ 0.91 ล้วนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ดี จากค่าดัชนีความพอดีทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า โมเดลเชิงสาเหตุนี้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และสามารถนำไปใช้อธิบายความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรได้อย่างเหมาะสม เชื่อถือได้ และสะท้อนถึงความแม่นยำในการวัดแนวคิดตามกรอบทฤษฎีที่ตั้งไว้

ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และมีค่าอิทธิพลรวมสูงที่สุดต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต แสดงให้เห็นถึงกลไกภายในของการบริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาผู้เรียน เนื่องมาจากบทบาทของผู้นำสถานศึกษาในการสร้างวิสัยทัศน์และกำหนดทิศทางการศึกษา ผู้นำวิชาการในยุคดิจิทัลสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับโลกอนาคต ส่งเสริมให้โรงเรียนมีทิศทางการพัฒนาทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งสอดคล้องกับแฮลเลอร์ (Hallinger, 2010), ซีฟาร์ธ (Seyfarth, 1999) และแม็คอีแวน ((McEwan, 1998) ที่ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการแสดงออกถึงความสามารถในการเป็นผู้นำในการบริหารงานทางวิชาการ การส่งเสริม พัฒนา พัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นความสามารถในการนำบุคลากรในโรงเรียนให้ร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และจิริฐิติกาล สุทธานุช (2564) กล่าวว่างานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานนี้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นงานหลักและเกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหาร ปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู และคุณภาพการเรียนของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

อิทธิพลทางตรงจากภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลไปสู่คุณภาพผู้เรียนในอนาคต เกิดจากการที่ผู้เรียนได้รับผลจากนโยบาย ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง เนื่องจากภาวะผู้นำวิชาการทำให้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านการเรียนรู้อย่างชัดเจน ทำให้เกิด

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับโลกอนาคต ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งจะสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับสุรชัย เทียนขาว (2565) ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีผลกระทบที่ชัดเจนต่อผลลัพธ์ของนักเรียนมากกว่าภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ ภาวะผู้นำทางวิชาการได้รับการพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียนและการสร้างคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสมโชค มีเสียง (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยมีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 86.10 สอดคล้องกับปาริชาติ เวเบอร์ (2560) ได้ศึกษาโมเดลปัจจัยการบริหารเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทำนายได้ร้อยละ 43 สอดคล้องกับภฤศณา วิเชียรวาริ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัย พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก เท่ากับ .725 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับกรภัทร์ จุ้ยยิ้ม (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการและการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญสองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ร้อยละ 43.00 ($R^2 = 0.43$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับธิดารักษ์ โมเล็ก (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะคล้ายตามกัน สอดคล้องกับปภาวรินทร์ สมจิต (2564) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 สอดคล้องกับชัยมงคล บุญชัย (2564) ที่พบว่า

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่เพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต แต่ยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านสมรรถนะครู เนื่องจากผู้นำทางวิชาการจะมุ่งส่งเสริมให้ครูพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติในการจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียน ผ่านการอบรม การนิเทศการสอนแบบกัลยาณมิตร การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นการยกระดับการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างเป็นระบบและยั่งยืน เป็นการสร้างระบบและกลไกที่ทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระยะยาวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับชัยมงคล บุญชัย (2564) ที่กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการกำหนดเป้าหมายและการนำไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา คือ การแลกเปลี่ยน วางแผน แนวทางมีกรอบเวลาในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีหน้าที่ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการทำงานของคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ย่อมส่งผลต่อการทำหน้าที่ของครูและส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนที่มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุรัตน์ บุญฤกษ์ (2566) พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูอันประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และสอดคล้องกับวิสูตร เดชเมือง (2566) พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยคุณภาพครูและปัจจัยลักษณะผู้เรียน สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการได้ร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับหลิวและคณะ (Liu et al., 2022) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิชาการ การรับรู้ความสามารถของตนเองของครู และผลการเรียนของนักเรียนในประเทศจีน โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างสามระดับเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์หลายมิติระหว่างภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารและครู การรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำในการสอนของครู ทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูและผลการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับริยาดิและคณะ (Riyadi et al., 2023) พบว่าความเป็นผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสอนที่แตกต่างและชุมชนแห่งการปฏิบัติ ทั้งนี้การสอนที่แตกต่างและชุมชนแห่งการปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติที่ดีของนักเรียน

ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ผ่านบรรยากาศโรงเรียน เนื่องจากภาวะผู้นำวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือวางแผนเชิงวิชาการเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลจะส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูและผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ สร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้บรรยากาศโดยรวมของโรงเรียนเป็นเชิงบวก เมื่อโรงเรียนมีบรรยากาศที่ปลอดภัย เป็นมิตร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงพร้อมด้วยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจ ตั้งใจเรียนและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิตติมา วรรณศรี. (2566) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของโสธรรัตน์และคณะ (Sotar et al., 2018) ที่พบว่า ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านตัวแปรกลางคือบรรยากาศในโรงเรียน (school climate) สอดคล้องกับเศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน และสอดคล้องกับดัตตาและซahnya (Dutta & Sahney, 2022) ที่พบว่าภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นทางอ้อม ซึ่งผลกระทบทางอ้อมนี้เกิดขึ้นได้จากบรรยากาศของโรงเรียน

ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ผ่านบรรยากาศโรงเรียน และสมรรถนะครู เนื่องจากภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลไม่ได้ส่งเสริมแยกกันระหว่างบรรยากาศโรงเรียนกับสมรรถนะครู แต่ละทำหน้าที่ผลักดันให้สองปัจจัยนี้ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้ที่มีคุณภาพเกิดจากระบบการสนับสนุนทั้งจากคนซึ่งคือครูที่มีสมรรถนะครูสูงในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ และบริบทแวดล้อมซึ่งก็คือบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสมเกียรติ อินทสิงห์ (2567) ที่ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนเป็น

พฤติกรรมและกระบวนการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อครู เสริมสร้างความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียนและการพัฒนาโรงเรียนในบริบทสังคมดิจิทัลโดยภาพรวม ผ่านการคิดริเริ่ม การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ครอบคลุมทั้งการพัฒนาและบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การใช้สื่อสารสนเทศสมัยใหม่ และเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้ การจัดสรรและพัฒนาสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของทศพร จันทนราช (2556) พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศโรงเรียนที่เน้นด้านวิชาการ การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครู การรับรู้ความสามารถของคณะครูในภาพรวม โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุด และไม่เดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของข้อมูล เชิงประจักษ์กลมกลืนระดับดี ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ ร้อยละ 83 สอดคล้องกับเศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบอิทธิพลทางอ้อมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ผ่านปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และผ่านปัจจัยด้านภาวะผู้นำครู ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ ไสรัตน์และคณะ (Sotarot et al., 2018) ที่ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลองสมการโครงสร้าง พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรกลางคือ บรรยากาศในโรงเรียน (school climate) การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom instruction) และสอดคล้องกับวิชญ์ ทรัพย์สมบัติ (2567) ที่พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Center Competencies) ปัจจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Climate) ปัจจัยด้านเจตคติต่อการบริหารงานวิชาการ (Academic Administration Attitude) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Academic Leadership) และปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน (School Climate) และผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ปีการศึกษา 2561 – 2563 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมรรถนะครูมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคตมากที่สุด เนื่องจากใน สถานศึกษาครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุดมีหน้าที่หลักโดยตรงในการจัดกระบวนการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และความประพฤติ ครูที่มีสมรรถนะสูงก็จะมีเทคนิควิธีการที่ เหมาะสม สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนโดยตรง สอดคล้อง กับหลักการของ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ที่เน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ความรู้ในสาระวิชา, การจัดการเรียนรู้, และจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยเชื่อว่าครูที่มี สมรรถนะจะสามารถออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน และช่วย ยกกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของเกอร์ริตเซน และคณะ (Gerritsen et al., 2017) ที่ว่าสมรรถนะครูเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา และเป็นส่วนสำคัญในนโยบายทางการศึกษา โดยทำการทดลองคุณภาพครูกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาวดัตช์ พบว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการแสดงออกของ นักเรียน และ เรบอ (Rabo, 2018) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครู บรรยายาของ โรงเรียน และผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในรัฐโซโคโต ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของครูมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ งานวิจัยในประเทศไทยของ วชิรินทร์ ยศรุ่งโรจน์ (2560) พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้สอนมี ความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเพราะครูเป็นผู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้กับนักเรียนทุกคนหากครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความรู้ความสามารถรู้จักบทบาท หน้าที่ของตนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอมีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและมีแรงจูงใจในการทำงานก็ ย่อมส่งผลให้คุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้ มีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพสูงขึ้น สุดามาส ศรีนอก และ ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2557) ปัจจัยสมรรถนะ ครู ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เศรษฐวัชร มัชปาโต (2557) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน ขนาดเล็กมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนของครู และปัจจัยภาวะผู้นำครู ซึ่งสุทธิ ชัย ผ่านสุวรรณ (2558) ศึกษาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณภาพครูที่ส่งผลต่อ คุณลักษณะของนักเรียนในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณภาพครูที่ส่งผล

ต่อคุณลักษณะของนักเรียนในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมุ่งมั่นพัฒนาของครู คุณลักษณะส่วนตัวของครู คุณธรรมและจรรยาบรรณของครู และทักษะการสอนของครู ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายคุณลักษณะของนักเรียนได้ร้อยละ 31 ธนัช มหาสินทรัพย์ (2560) พบว่าคุณภาพการสอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดลำปาง ปาริชาติ เวเบอ์ (2560) พบว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ในงานวิจัยของโสธรรัตน์ และคณะ (Sotarath et al., 2018) หลิวและคณะ (Liu et al., 2022) ยังพบว่าครูเป็นตัวแปรกลางในการพัฒนาผู้เรียน จากการมีอิทธิพลทางตรงที่สูงนี้จึงมีการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในงานวิจัยของ นเรศ ปุณฺตรชา (2562), กมลชนก ศรีสุตา (2564) ซึ่งพบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ วิสูตร เดชเมือง (2566) พบว่าคุณภาพครูเป็นปัจจัยหนึ่ง สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บรรยากาศโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต เนื่องจากบรรยากาศโรงเรียนเป็นกลไกพื้นฐานที่มีผลต่อการเรียนรู้ บรรยากาศโรงเรียนเป็นสภาพแวดล้อมโดยรวมที่ผู้เรียนจะต้องประสบในการดำเนินชีวิตในโรงเรียนทั้งด้านกายภาพ สังคม จิตวิทยาและวิชาการ โรงเรียนที่ปลอดภัยทั้งทางร่างกาย และจิตใจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก และกล้าเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ รวมทั้งห้องเรียนที่สะอาด ปลอดภัย มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีพื้นที่เรียนรู้ที่หลากหลายจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและพร้อมเรียนรู้ตลอดเวลาไปสู่พัฒนาการด้านความรู้ ทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ National School Climate Center (2020) ที่กล่าวว่าบรรยากาศโรงเรียนเป็นคุณภาพและลักษณะของชีวิตในโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียนขึ้นอยู่กับรูปแบบของประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรในโรงเรียน และสะท้อนถึงบรรทัดฐาน เป้าหมาย ค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนและการเรียนรู้ และโครงสร้างองค์กร ซึ่งบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวกจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนและการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาเดโอกูณ เอ (Adeogun A, 2011) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของบรรยากาศของโรงเรียนที่มีต่อความสำเร็จของนักเรียน และผลผลิตภาพของครูเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การวิจัยพบว่ามี

ความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างบรรยากาศของโรงเรียน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน สอดคล้องกับเออร์เด็มและคายา (Erdem & Kaya, 2023) ที่พบว่าบรรยากาศในโรงเรียนและบรรยากาศในห้องเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับแอมซาลูและเบลีย์ (Amsalu & Belay, 2024) ที่พบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียนอธิบายความผันแปร 19% ของผลการเรียนของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้รับอิทธิพลโดยตรงและอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับโทมัสเซฟสกีและคณะ (Tomaszewski et al., 2024) พบว่าการควบคุมบรรยากาศของโรงเรียนและลักษณะทางประชากร การมีส่วนร่วมทางพฤติกรรมเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่แข็งแกร่งที่สุดในคะแนนการอ่านและการคิดเลขในทั้งสามภาคโรงเรียน สอดคล้องกับภัทรมนัส ศรีตระกูล (2563) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคะแนน PISA 2016 ของประเทศไทย พบว่า หนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนนคือ บรรยากาศในการเรียน

บรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ผ่านสมรรถนะครู เนื่องจากการถ่ายทอดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ไปสู่การจัดการเรียนการสอนจริงในห้องเรียน บรรยากาศโรงเรียนที่ปลอดภัย เป็นมิตร และส่งเสริมการเรียนรู้จะช่วยให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงาน ลดความเครียดจากภาระงาน และกล้าใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เมื่อครูได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนจะพร้อมพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะครูที่สูงขึ้น การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน กลับกันแม้ว่าบรรยากาศโรงเรียนจะดีแค่ไหน แต่หากครูไม่มีสมรรถนะที่เพียงพอก็ไม่สามารถเปลี่ยนบรรยากาศนั้นให้เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้ ครูจึงเป็นกลไกกลางที่รับอิทธิพลจากบรรยากาศโรงเรียนแล้วถ่ายทอดออกไปในรูปแบบของวิธีการสอน กระบวนการเรียนรู้ และการดูแลผู้เรียน ซึ่งส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับยูเนสโก (UNESCO, 2005) ที่ได้เสนอแนวคิดว่าคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนพิจารณาจาก 4 ประการ ได้แก่ ตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อมในการเรียน เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนการสอน สอดคล้องกับ สุวิตรา บุญแจ้ง (2565) ที่เสนอแนวคิดว่าคุณภาพโรงเรียนเป็นสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานหรือคุณลักษณะภายในโรงเรียนที่สะท้อนถึงบรรทัดฐาน ค่านิยม ค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนและการเรียนรู้ และโครงสร้างองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเรบอ (Rabo, 2018) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครู บรรยากาศของโรงเรียน และผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในรัฐโซโคโต ประเทศไนจีเรีย พบว่าสมรรถนะของครูและบรรยากาศโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของ

นักเรียน สอดคล้องกับดัตตาและซาห์เนีย (Dutta & Sahney, 2022) ที่พบความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำวิชาการ บรรยาภาศในโรงเรียน ผลการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุนี้ชี้ให้เห็นว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างภาวะผู้นำวิชาการ ยุคดิจิทัล บรรยาภาศโรงเรียน สมรรถนะครู และคุณภาพผู้เรียนในอนาคตได้อย่างมีนัยสำคัญ ตัวแปรสมรรถนะครูมีบทบาทเป็นตัวกลางที่สำคัญในการถ่ายทอดอิทธิพลจากผู้บริหารไปสู่ผู้เรียน ผลลัพธ์เหล่านี้ตอกย้ำแนวคิดที่ว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในอนาคตควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะครู พร้อมกับสร้างภาวะผู้นำวิชาการที่ทันสมัย และส่งเสริมบรรยาภาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยนำมาสู่ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลไปใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูและบรรยาภาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
2. ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการประเมินและพัฒนาตนเองตามองค์ประกอบของสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ และการมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำโมเดลที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นกรอบในการออกแบบโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการสามารถใช้โมเดลเชิงสาเหตุนี้เป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำแนวทางพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว โดยเน้นการเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำวิชาการ บรรยาภาศโรงเรียน และสมรรถนะครู

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรสมรรถนะครูมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรคุณภาพผู้เรียนในอนาคตสูงที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะครู

2. จากผลการวิจัยภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคตมากที่สุด ซึ่งมีทั้งอิทธิพลผลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมผ่านสมรรถนะครู และบรรยากาศโรงเรียน ดังนั้นจึงควรศึกษาผลของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลผ่านตัวแปรส่งผ่านอื่น ๆ ที่คาดว่าส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคตชัดเจนยิ่งขึ้นเช่น วัฒนธรรมองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร

3. จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครู ดังนั้นจึงควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู

4. ควรศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในอนาคต โดยเชื่อมโยงกับภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน และสมรรถนะครู

5. ควรขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถสะท้อนภาพรวมของระบบการศึกษาในระดับชาติ โดยอาจศึกษาจากโรงเรียนหลายสังกัด เช่น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเอกชน

บรรณานุกรม

- Adeogun A. (2011). Influence of School Climate on Students' Achievement and Teachers' Productivity for Sustainable Development. <https://eric.ed.gov/?id=ED520461>
- Alig-Mielcarek, & Jana Michelle. (2003). *A model of school success: Instructional leadership, academic press, and student achievement* [Doctoral dissertation, The Ohio State University].
https://etd.ohiolink.edu/!etd.send_file?accession=osu1054144000&disposition=inline.
- Amsalu, A., & Belay, S. (2024). Analyzing the Contribution of School Climate to Academic Achievement Using Structural Equation Modeling [Article]. *SAGE Open*, 14(1).
<https://doi.org/10.1177/21582440241227271>
- Davis, G. A., & Thomas, M. A. (1989). Effective schools and effective teachers.
- Dorukbasi, E., & Cansoy, R. (2024). Examining the mediating role of teacher professional learning between perceived instructional leadership and teacher instructional practices [Article]. *European Journal of Education*.
<https://doi.org/10.1111/ejed.12672>
- Dutta, V., & Sahney, S. (2022). Relation of principal instructional leadership, school climate, teacher job performance and student achievement. *Journal of Educational Administration*, 60(2), 148-166. <https://doi.org/10.1108/JEA-01-2021-0010>
- Erdem, C., & Kaya, M. (2023). The relationship between school and classroom climate, and academic achievement: A meta-analysis [Article]. *School Psychology International*. <https://doi.org/10.1177/01430343231202923>
- Faour, M. (2012). THE ARAB WORLD'S EDUCATION REPORT CARD : School Climate and Citizenship Skills.
https://www.researchgate.net/publication/261556534_The_Arab_World's_Education_Report_Card_School_Climate_and_Citizenship_Skills/
- Flint, A., Rubie-Davies, C. M., & Peterson, E. (2024). Teacher Views of Relationships between their Teaching Practices and Beliefs, the School Context, and Student

Achievement [Article]. *New Zealand Journal of Educational Studies*.

<https://doi.org/10.1007/s40841-024-00321-x>

Gerritsen, S., Plug, E., & Webbink, D. (2017). Teacher quality and student achievement: Evidence from a sample of Dutch twins. *Journal of Applied Econometrics*, 32(3), 643-660.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate Data Analysis* (8th ed.). Cengage Learning.

Hallinger, P. (2010). *Developing instructional leadership*. Developing successful leadership.

Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *The elementary school journal*, 86(2), 217-247.

Hallinger, P., & Wang, W. C. (2015). *Assessing instructional leadership with the principal instructional management rating scale*. Springer International Publishing.

Iqbal, P. (2020). FACTOR OF ORGANIZATIONAL CLIMATE AFFECTING THE TEACHER'S PROFESSIONAL COMPETENCIES IN PUBLIC SECTOR SECONDARY SCHOOLS IN PUNJAB. <https://archives.palarch.nl/index.php/jae/article/download/7989/7477/15683>

Jin, Q. (2022). THE RELATIONSHIP OF TEACHERS' PERCEPTIONS TOWARDS SCHOOL CLIMATE AND THEIR COMPETENCIES AT PHETTHANOM SCHOOL IN BANGKOK, THAILAND.

<http://www.assumptionjournal.au.edu/index.php/Scholar/article/view/4971/3364>

Karakose, T., Kardas, A., Kanadlı, S., Tülübaşı, T., & Yildirim, B. (2024). How Collective Efficacy Mediates the Association between Principal Instructional Leadership and Teacher Self-Efficacy: Findings from a Meta-Analytic Structural Equation Modeling (MASEM) Study [Review]. *Behavioral Sciences*, 14(2), Article 85.

<https://doi.org/10.3390/bs14020085>

Khan, F., Preeti, & Gupta, V. (2024). Examining the relationships between instructional leadership, teacher self-efficacy and job satisfaction: a study of primary schools in India. *Journal of Educational Administration*, 62(2), 223-238.

<https://doi.org/10.1108/JEA-09-2022-0145>

Liu, Y., Li, L., & Huang, C. (2022). To what extent is shared instructional leadership related to teacher self-efficacy and student academic performance in China? [Article]. *School Effectiveness and School Improvement*, 33(3), 381-402.

<https://doi.org/10.1080/09243453.2022.2029746>

McEwan. (1998). *Seven Steps to Effect Instructional Leadership*. Corwin Press.

Murphy, J. (1990). Principal instructional leadership. *Advances in educational administration: Changing perspectives on the school*, 1(Part B), 163-200.

National School Climate Center. (2020). The 14 Dimensions of School Climate Measured by the CSCI. In.

Nessipbayeva, O. (2012). THE COMPETENCIES OF THE MODERN TEACHER.

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED567059.pdf>

OECD. (2018). *The future of education and skills 2030*. OECD.

<https://doi.org/10.1787/9789264301603-en>

Rabo, U. M. (2018). Relationship between teacher competence, school climate and academic performance of public senior secondary school students in Sokoto State, Nigeria. *International Journal of Humanities and Social Science Invention (IJHSSI)*, 7(11), 34-40.

Riyadi, A., Bafadal, I., & Timan, A. (2023). Instructional Leadership, Differentiated Instruction, Community of Practice, and Student Wellbeing: Based on the Perspective of the Principal Strengthening Training Policy [Article]. *Pedagogika*, 149(1), 5-34. <https://doi.org/10.15823/p.2023.149.1>

Selvi, K. (2010). Teachers' Competencies. <https://kiymetselvi.com/PDF/A11.pdf>

Seyfarth, J. T. (1999). *The Principal: New Leadership for New Challenges*. Prentice Hall.

Sotarath, A., Buasuwan, P., Sarnswang, S., & Lapanachokdee, W. (2018). An influential model of instructional leadership affecting students' achievement in small-sized secondary schools under the office of the basic education commission in Thailand. *Asian Political Science Review*, 2(2).

Stronge, J. H., Richard, H. B., & Catano, N. (2008). Qualities of Effective Principals. *Siti*

Mahyuni. Alexandria.

- Susanto, A. (2016). Teacher Performance Improvement Management, Concepts, Strategies and Implementation. In: Jakarta: Kencana Prenada Media Grup.
- Thien, L. M., & Liu, P. (2024). Linear and nonlinear relationships between instructional leadership and teacher professional learning through teacher self-efficacy as a mediator: a partial least squares analysis [Article]. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1), Article 7. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02500-5>
- Tomaszewski, W., Xiang, N., & Huang, Y. (2024). School climate, student engagement and academic achievement across school sectors in Australia [Article]. *Australian Educational Researcher*, 51(2), 667-695. <https://doi.org/10.1007/s13384-023-00618-8>
- Ubben, L. W., C., G., & Hughes. (1987). *The Principal: Creative Leadership for Effective Schools*. Bacon.
- UNESCO. (2005). EFA global monitoring report: Understanding education quality. http://www.unesco.org/education/gmr_download/chapter1.pdf
- UNESCO. (2022). *School climate*. <https://policytoolbox.iiep.unesco.org/policy-option/schoolclimate/#institutional-reforms-to-enhance-school-climate>
- UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>
- Weber, J. R. (1989). Leading the Instructional Program.
- World Economic Forum. (2023a). *Defining Education 4.0: A Taxonomy for the Future of Learning*. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/publications/defining-education-4-0-a-taxonomy-for-the-future-of-learning/>
- World Economic Forum. (2023b). *The Future of Jobs Report 2023*. <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/>
- กมลชนก ศรีสุดา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 [ปริญาญาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

- กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม. (2562). ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 8(1), 13-23.
- กรภัทร์ จุ้ยยิ้ม. (2564). ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์, 8(1).
- กฤษณา วิเชียรวารี. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์].
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.). (2565). กสศ.-OECD เปิดผลวิจัย *PISA for Schools* ครั้งแรกของไทย พบเด็กข้างเผือกสร้างได้ ด้วยการส่งเสริมทักษะอารมณ์และสังคม ชู Big 5 Model. <https://www.eef.or.th/news-080722/>
- กิตติศักดิ์ แวงดา, ช. ห. แ. พ. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. *Rajapark Journal*, 17(52), 160-175.
- ไกรยส ภัทราวาท. (2566, 21 ธันวาคม 2566). วิเคราะห์ *PISA* 2022 และอนาคตทิศทางการศึกษาไทย *Beyond 2025*. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. <https://www.eef.or.th/article-pisa-2022-00/>
- จารุรัตน์ บุญฤกษ์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. *Journal of Buddhist Sociology*, 8(3), 91-106. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSJ/article/view/260566>
- จิรัฐติกาล สุทธานุช, ช. ว., สงวนพงศ์ ชวนชม & สมบูรณ์ ดันยะ. (2564). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์, 8(2), 46-55. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/article/view/249057>
- ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์. (2560). สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21: ปรับการเรียนรู้ เปลี่ยนสมรรถนะ. *Journal of HRintelligence*, 12(2). http://journalhri.com/pdf/1202_03.pdf

- ชลนิชา ศีลาพงษ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 [ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- ชัยมงคล บุญชัย. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วารสาร รัชต์ภาคย์, 15(38), 208-223.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). ภาวะผู้นำวิชาการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13(4), 56-70.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/268217>
- ณัฐกานต์ เรือนคำ และ กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2565). การเสริมสร้างสมรรถนะครูไทยกับการศึกษาไทย 4.0. วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ, 4(1), 128-142. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/254881>
- ตรี ภูวิโคตรธนกุล. (2562). โมเดลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา : โมเดลแข่งขันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและภาวะผู้นำเชิงวิชาการ. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 15(2).
- ทศพร จันทนราช, ส. ช. ไ. ว. (2556). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(2), 12-27.
- ทัศนีย์ มณีวรรณ, ส. โ. แ. ส. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคดิจิทัล. วารสาร สันติ ศึกษา ปรัชรศน์ ม จร, 9(2), 591-604.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/247692>
- ไทยพีบีเอส (Thai PBS). (2566, 26 ธันวาคม). สรุปข้อเสนอยกระดับการศึกษา หลัง PISA เด็กไทยต่ำ. <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/education-4>
- ไทยโพสต์. (2567, 5 มกราคม). ผอ.โรงเรียน กล้องดำการศึกษาไทย จุดอ่อน ขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ. ไทยโพสต์. <https://www.thaipost.net/news-update/512694/>

- ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารมหาวิทยาลัย เอกชน. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology (Humanities and Social Sciences)*, 7(2), 231-246.
- ธนัช มหาสินทรัพย์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 11(3), 184-194.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 15 ed.). ห้างหุ้นส่วนสามัญปิยสิทธิ์เนชั่นเนอโต้.
- ธิดารักษ์ โมเล็ก, ว. ส. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับ คุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสาร การ บริหาร การ ศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร*, 10(2), 425-439. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EdAd/article/view/241156>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นเรศ ปุบุตรชา. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=59632233102
- นเรศ ปุบุตรชา. (2562). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(9), 77-85.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). สุวีริยาสาส์น.
- ปภาวรินทร์ สมจิต, ม. โ., ธีระพงษ์ สมหาใหญ่, สุเวทิน ไกรนรา. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. *Journal of Buddhist Sociology*, 6(2), 60-71. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSJ/article/view/247305>
- ประวิตา มีเปี่ยมสมบูรณ์. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(1), 91-102.
- ปวีณา บุญจิจักร. (2564). ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลการ

- บริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2021112962421229122_fulltext.pdf
- ปาริชาติ เวเบอ์. (2560). โมเดลปัจจัยการบริหารเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษา ประถมศึกษา ภาคตะวันออก. <https://buuir.buu.ac.th/handle/1234567890/7043>
- ปิยะวัฒน์ กรมระววย, อ. เ. แ. น. (2566). การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 6(4), 1819-1832. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/264799
- พงษ์ศักดิ์ ศิริโอภา. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วารสารบัณฑิตวิจัย, 12(1), 107-122. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/view/248133>
- พระครูปริยัติคุณรังษี. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 4(4), 327-336. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/article/view/259238>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีระนันท์ นัมคณิสสรณ์. (2561). ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 33(1), 59-68. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/eduku/article/view/246538/167527>
- พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญวรา ชูประวัติ. (2565). การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพสำหรับสังคม โลกในอนาคต. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 33(3), 47-64. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsu/article/view/247485>
- ภัทรมนัส ศรีตระกูล. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของประเทศไทย. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัย บูรพา, 15(2), 213-227.
- มารุต พัฒนาผล และคณะ. (2565). ลักษณะการเรียนรู้ในอนาคต. ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการ

- เรียนรู้ : LCCL. http://www.curriculumandlearning.com/upload/Books/ลักษณะการเรียนรู้ในอนาคต_1666594493.pdf
- วัชรินทร์ ยศรุ่งโรจน์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33. วารสารพิษณุสวรรค์สาร, 13(1), 97-115.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2557). ความเป็นครู (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). โอเดียนสโตร์.
- วิชณุ ทรัพย์สมบัติ, ศ. ร., ลาวัลย์ พิชญวรธน. (2567). การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับ ชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561–2563 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(1), 479-495. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/266932>
- วิสูตร เดชเมือง. (2566). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัย คุณภาพครู และปัจจัย ลักษณะผู้เรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. วารสารรัชต์ภาคย์, 17(52), 90-107. <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/2067>
- เศรษฐวัชร มัชปาโต, ม. อ., สมาน นาวาสีทธิ. (2557). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ. *Journal of Educational Administration Khon Kaen University*, 10(2), 68-76. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMKKU/article/view/48116>
- สมเกียรติ อินทสิงห์, ช. พ., ถนัด บุญชัย, ชาตรี มณีโกศล. (2567). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน. *Journal of MCU Social Science Review*, 13(1), 436-450. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/260086>
- สมโชค มีเสียง. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี].
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. *ครูสภาวิทยจารย์*, 2(1), 1-16. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/withayajarnjournal/article/view/243655>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566/1. http://www.bopp.go.th/?page_id=3544

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). กรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA-TCF). บริษัท ออนป้าจำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561. บริษัท เท็นจูรี จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2565). พลโลก: หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ *Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives*. ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สุดามาส ศรีนอก และ ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2557). ปัจจัยสมรรถนะครูและทักษะชีวิตของนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 37(3), 156-166. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/49980>

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณภาพครูที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยนครพนม, 6(3), 69-77.

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ. (2558a). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณภาพครูที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

สุทธิชัย ผ่านสุวรรณ. (2558b). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณภาพครูที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 [ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

สุรัชย์ เทียนขาว. (2565). บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน. วารสารสินธรปริทรรศน์, 23(1), 304-314.

สุวิตรา บุญแจ้ง. (2565). โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำดิจิทัล บรรยาภาสโรงเรียน ความคล่องตัวขององค์กร ผ่านสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [ปริญญาการศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].

อรัญญา ชนะเพีย. (2559). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อ

คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 5(3), 50-58.

อัจฉรา นิยมภา. (2561). การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร. *The
Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 24(1), 50-63.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2566). คุณภาพการศึกษาไทยกับความหวังที่ยังไม่สิ้นหวัง. มติชนออนไลน์.

https://www.matichon.co.th/article/news_4092025

ภาคผนวก ก

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

AF19-03-03.1
August, 2023

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ชื่อโครงการวิจัย : โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาคโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวพนิดา ดีหลี

หน่วยงานต้นสังกัด : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC-672680

รายการเอกสารที่รับรอง :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2567
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2567
3. เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมสำหรับอาสาสมัคร	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2567
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2567
5. ประวัติผู้วิจัย	

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยนี้ได้

วันที่รับรอง : 3 ธันวาคม 2567

วันที่หมดอายุ : 2 ธันวาคม 2568

(ลงชื่อ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพงศ์ วัฒนนานาสกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ชุดสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (ชุดที่ 2)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หน่วยวิจัยธรรมและมาตรฐานการวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคารนวัตกรรม ศ.ดร.สาโรช บัวศรี ชั้น 17

โทร. (02) 6495000 ต่อ 17503, 17506 โทรสาร (02) 2042590

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงผู้เชี่ยวชาญและ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมสัมมนาเชิงผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ.ดร.จีพร นาคสัมฤทธิ์ อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อ.ดร.วรวิมล สุภาพ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายจัดการศึกษาและนิสิต/
อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.จัญญศรี แจบไธสง รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ดร.ธัญญลักษณ์ เกียรติกุลไทย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
5. ดร.ศักดา ชัยภัย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
6. ดร.สุนทรพร ทองโพธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
7. ดร.วรรณัทธ์ ชันแข็ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชโอรส
8. ดร.มัทฑูรี ตุนชัยภูมิ รองผู้อำนวยการโรงเรียนประชารัฐวิทยาเสริม
9. ดร.พัชราภรณ์ ธรรมมา รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสวน (จันทนุสรณ์)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 12412

ที่ อว 8718.1/165

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672680

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ในการวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพร นาคสัมฤทธิ์ และอาจารย์ ดร.วรวิมล สุภาพ ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2568 โดยผ่านโปรแกรม ZOOM เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 097 050 9886

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/131

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

3 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี่ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศร ภูติธริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672680

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ในการวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับ ดร.จตุรศรี แจบไธสง ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2568 โดยผ่านโปรแกรม ZOOM ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์จัตราชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9886

ที่ อว 8718/131

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

3 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี่ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาควิชาโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูติธริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672680

ในการนี้ นิสิตขออนุมัติขอความเห็นชอบข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ในการวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาควิชาโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับ ท่าน ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2568 โดยผ่านโปรแกรม ZOOM ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความเห็นชอบ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9886

ที่ อว 8718/131

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

3 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี่ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรี ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672680

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นคุณภาพผู้เรียน ในอนาคต ในการวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม กับ ท่าน และ ดร.สุนทร ทองโพธิ์ ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2568 โดยผ่านโปรแกรม ZOOM ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียด ดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9886

ที่ อว 8718/131

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

3 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชโอรส

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี่ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรี ภูติธริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672680

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ในการวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับ ท่าน ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2568 โดยผ่านโปรแกรม ZOOM ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9886

ที่ อว 8718/131

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

3 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประชารัฐวิทยาเสริม

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี่ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาสโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรี ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672680

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ในการวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาสโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับ ดร.มัลลสุรี ตุนชัยภูมิ ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2568 โดยผ่านโปรแกรมZOOM ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9886

ที่ อว 8718/131

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

3 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสวน (จันทนุสรณ์)

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี่ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูติธริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672680

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ในการวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับ ดร.พัชรภรณ์ ธรรมมา ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2568 โดยผ่านโปรแกรม ZOOM ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9886

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามและ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รศ.ดร.กิตติชัย สุธาสิโนบล
อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผศ.ดร.ชไมพร ดิษฐาพร
อาจารย์ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อ.ดร.ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม
อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา
และการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ดร.โมไฉนย อภิศักดิ์มนตรี
ผู้อำนวยการโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม
5. ดร.พิริยะ วรธนไทย
ครูโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 12412

ที่ อว 8718.1/541

วันที่ 21 เมษายน 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุธาสีโนบล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 097 050 9886

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวพนิดา ดีหลี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กิตติชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 12412

ที่ อว 8718.1/541

วันที่ 21 เมษายน 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาควิชาโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรี ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชไมพร ดิสถาพร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 097 050 9886

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวพนิดา ดีหลี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 12412

ที่ อว 8718.1/541

วันที่ 21 เมษายน 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรี ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ตลศักดิ์ ไทเหล็กทิม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 097 050 9886

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวพนิดา ดีหลี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/558

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

21 เมษายน 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาลัย

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาควิชาเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวพนิดา ดีหลี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9886

ที่ อว 8718/558

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

21 เมษายน 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยายภาควิชาโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรี ภูติธริวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.พิริยะ วรรณไทย เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวพนิดา ดีหลี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9886

ภาคผนวก ง
หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล

ที่ อว 8718/653

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

30 เมษายน 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เนื่องด้วย นางสาวพนิดา ดีหลี นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูติธริวัฒน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672680

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” กับ 1) ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 ท่าน และ 2) ครูหัวหน้าวิชาการโรงเรียนละ 1 ท่าน โดยผ่านทางระบบออนไลน์ทาง หรือ QR Code เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ในเดือนพฤษภาคม 2568 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 050 9889

ผลการประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถาม โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรณารักษ์โรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เกณฑ์การพิจารณาข้อคำถามในแต่ละข้อต่อว่าตรงตามนิยามที่ระบุไว้หรือไม่ ดังนี้

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงหรือสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่ระบุไว้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงหรือสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่ระบุไว้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบไม่ตรงหรือไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่ระบุไว้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. คุณภาพผู้เรียนในอนาคต							
1.1 ด้านผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม							
1. ผู้เรียนจะพิจารณาว่าสิ่งใดถูกต้องตามหลักคุณธรรม เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ยากแก่การตัดสินใจ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้
2. ผู้เรียนตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้อื่นและสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์กับตนเองและยอมรับข้อผิดพลาดของตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. ผู้เรียนเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อพวกเขามีปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ผู้เรียนยินดีช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7. ผู้เรียนรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9. ผู้เรียนชักชวนและสนับสนุนให้ผู้อื่นร่วมกันทำสิ่งที่ดีให้สังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1.2 ด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์							
1. ผู้เรียนวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้
2. ผู้เรียนจัดลำดับความสำคัญของงานและทำให้เสร็จตามกำหนดเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ผู้เรียนปรับเปลี่ยนหาแนวทางใหม่ได้ทันที เมื่อเจอสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามแผน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. ผู้เรียนควบคุมอารมณ์ตนเองได้ เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ตึงเครียด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ผู้เรียนบอกจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาของตนเองได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ผู้เรียนสะท้อนความคิดและพฤติกรรมของตนเอง หลังจบการทำกิจกรรมได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7. ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับเพื่อนหรือกลุ่มคนที่มีความคิดแตกต่างได้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้
8. ผู้เรียนเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากของตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9. ผู้เรียนเปิดใจเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10. ผู้เรียนยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเมื่อต้องทำงานร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
1.3 ด้านพลโลกที่เข้มแข็ง							
1. ผู้เรียนภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและ วัฒนธรรมท้องถิ่นของตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และสืบสาน วัฒนธรรมท้องถิ่นของตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ผู้เรียนติดตามข่าวสารบ้านเมืองและสถานการณ์ ระดับโลกอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรรผล
	1	2	3	4	5		
4. ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองของโลกที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ผู้เรียนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและรักษาสีงแวดล้อมเพื่ออนาคตของโลกที่ยั่งยืน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
1.4 ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21							
1. ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลที่รับก่อนตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. ผู้เรียนวางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ผู้เรียนรู้เท่าทันและใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ผู้เรียนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7. ผู้เรียนมีแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือปรับปรุงงานให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8. ผู้เรียนค้นหาและพัฒนาวิธีการสร้างสรรค์ผลงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
1.5 ด้านกรอบความคิดแบบเติบโต							
1. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ผู้เรียนแก้ไขผลงานให้ถูกต้องอยู่เสมอ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรรผล
	1	2	3	4	5		
1. ผู้บริหารกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ผู้บริหารวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ผู้บริหารเตรียมความพร้อมให้บุคลากรรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. ผู้บริหารแสวงหาและนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ผู้บริหารมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจนให้ทุกฝ่ายมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2.2 ด้านการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี							
1. ผู้บริหารวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับยุคดิจิทัล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ผู้บริหารส่งเสริมการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความสามารถทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. ผู้บริหารมีการนิเทศและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ผู้บริหารสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรผล
	1	2	3	4	5		
2.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล							
1. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ผู้บริหารชื่นชมและให้การสนับสนุนผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนหรือองค์กรภายนอก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ผู้บริหารส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. สมรรถนะครู							
3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหา							
1. ครูมีความรู้และเข้าใจทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่สอนอย่างลึกซึ้ง และรอบด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ครูอธิบายแนวคิดหลักในวิชาที่สอนได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ครูสอนเนื้อหาที่ถูกต้อง ทันกระแสการเปลี่ยนแปลง	+1	0	+1	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้
4. ครูติดตามข่าวสารนโยบายที่สนับสนุนการศึกษา และกระแสนิยมใหม่ ๆ ทางการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ครูเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนกับสถานการณ์ในชีวิตจริงได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรรผล
	1	2	3	4	5		
6. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7. ครูเลือกใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายเชื่อถือได้ในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8. ครูศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่ตนเองสอนอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้							
1. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ครูเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. ครูมีการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ครูมีการวางแผนวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ครูนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3.3 ด้านมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ							
1. ครูปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ครูเสียสละ และคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียน และประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. ครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรผล
	1	2	3	4	5		
4. ครูเคารพสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. ครูปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มกำลังความสามารถ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านพฤติกรรม คำพูด และการแต่งกาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. บรรยากาศโรงเรียน							
4.1 ด้านความปลอดภัย							
1. โรงเรียนมีแนวปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. โรงเรียนมีระบบดูแลรักษาความปลอดภัยในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. โรงเรียนมีการฝึกซ้อมอพยพหรือรับมือภัยพิบัติเป็นประจำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. โรงเรียนมีการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. โรงเรียนมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือร้องเรียนเมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4.2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล							
1. โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความเคารพซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. โรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมกลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. โรงเรียนสร้างบรรยากาศเป็นกันเองในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรมผล
	1	2	3	4	5		
4. โรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อประสบปัญหาทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือกันในการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6. โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมสานสัมพันธ์ครู นักเรียน และบุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4.3 ด้านการสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้							
1. โรงเรียนมีอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. โรงเรียนจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งในและนอกโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. โรงเรียนมีกิจกรรมหรือเวทีให้แสดงความรู้และทักษะที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. โรงเรียนส่งเสริมการให้กำลังใจและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4.4 ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน							
1. โรงเรียนมีอาคารสถานที่ ห้องเรียนและพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. โรงเรียนมีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบถ้วนและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. โรงเรียนมีการดูแลอาคารเรียนและสิ่งปลูกสร้างให้อยู่ในสภาพดีและปลอดภัยอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. โรงเรียนมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เช่น ปรับปรุงอาคาร จัดภูมิทัศน์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

แบบบันทึกการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในการวิจัยระยะที่ 1
การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรณาคาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผล
ต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

คำชี้แจง

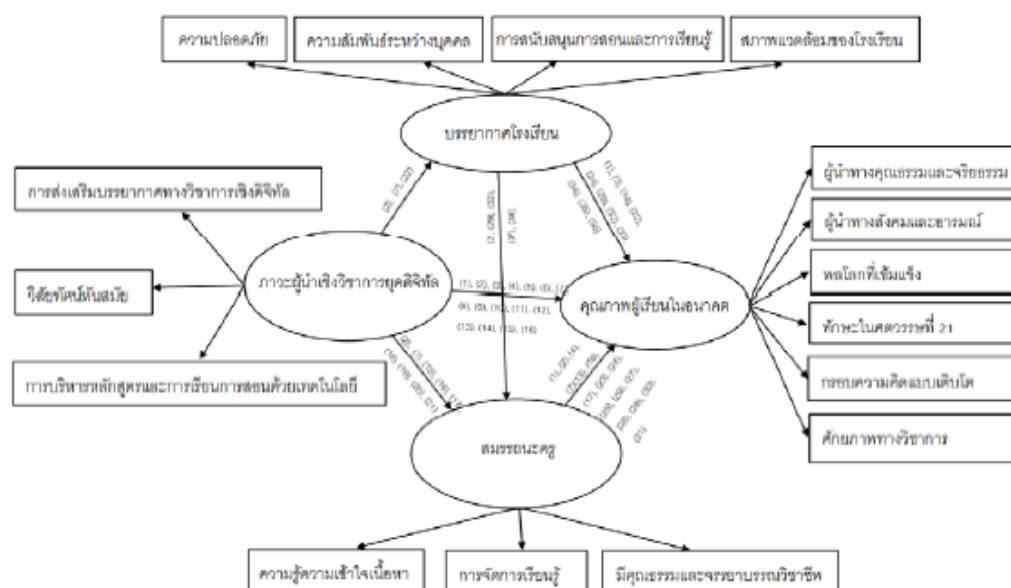
1. แบบบันทึกการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในการศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุขุภักดีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรณาคาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. ผลการบันทึกการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ แก่กลุ่มอาชีพ แต่จะเป็น ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการวิจัย และสร้างองค์ความรู้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในอนาคต

ประเด็น 1 นิยามศัพท์ของคุณภาพผู้เรียนในอนาคตเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

หัวข้อการ สนทนาย่อย	นิยามศัพท์	ความสอดคล้องเหมาะสม
นิยามคุณภาพผู้เรียนในอนาคต		
คุณภาพผู้เรียน ในอนาคต	คุณภาพผู้เรียนในอนาคต หมายถึง คุณลักษณะ และทักษะของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มี ศักยภาพสูง มีคุณธรรมจริยธรรม และ ความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่สอดคล้องกับ กรอบมาตรฐานการศึกษาชาติ และเท่าทันการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในระดับชาติและ ระดับสากล	
องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต		
1. ผู้นำทาง คุณธรรมและ จริยธรรม	ผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการตัดสินใจ และปฏิบัติตามหลักการที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตาเห็นใจผู้อื่น สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี นำพาผู้อื่นและสังคมไปในทางที่ดีและยั่งยืน	

หัวข้อการ สัมมนาย่อย	นิยามศัพท์	ความสอดคล้องเหมาะสม
2. ผู้นำทางสังคม และอารมณ	ผู้นำทางสังคมและอารมณ หมายถึง ผู้เรียนมีทักษะที่ส่งเสริมการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการวางแผนจัดระบบที่ดี มีการคิดที่ยืดหยุ่นและรู้จักยั้งคิด สามารถควบคุมตนเอง ประเมินตนเองได้ อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการปรับตัว รับผิดชอบต่อสังคม เข้าใจพหุวัฒนธรรม สามารถประสานงานกับผู้อื่นในการสร้างสรรค์สังคม	
3. พลโลกที่ เข้มแข็ง	พลโลกที่เข้มแข็ง หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักชาติและท้องถิ่น มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองทั้งในระดับชาติและระดับโลก มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ และประชาคมโลกอย่างยั่งยืน	
4. ทักษะใน ศตวรรษที่ 21	ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ผู้เรียนมีทักษะที่ผสมผสานทั้งความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างสรรค์นวัตกรรมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล	
5. กรอบ ความคิดแบบ เติบโต	กรอบความคิดแบบเติบโต หมายถึง ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งมั่นแสวงหาความรู้ตามความถนัดและสนใจ มีสมรรถนะที่เกิดจากเรียนรู้ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถปรับตัวให้เข้ากับโลกดิจิทัลและโลกในอนาคต	
6. ศักยภาพทาง วิชาการ	ศักยภาพทางวิชาการ หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่แสดงออกในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การพัฒนา และการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา	

ประเด็น 2 โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรยากาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2

การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล
บรรณาคาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในการศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของ
โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล บรรณาคาศโรงเรียน สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนใน
อนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์
2. โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพราะข้อมูลที่เป็นจริงจะมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัย
3. ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ โดยนำข้อมูลที่ได้มา
วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลในภาพรวมเท่านั้น
4. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ตอน
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล
 - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะครู
 - ตอนที่ 5 ความคิดเห็นที่มีต่อบรรณาคาศในโรงเรียน
 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวพนิดา ดีหลี

นิสิตระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ 097 050 9886

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

อายุ

☐ 20-30 ปี

☐ 31-40 ปี

☐ 41-50 ปี

☐ 51 ปีขึ้นไป

วุฒิการศึกษา

☐ปริญญาตรี

☐ปริญญาโท

☐ปริญญาเอก

☐ อื่นๆ โปรดระบุ

ตำแหน่งปัจจุบัน

☐ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง

☐ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง

☐ ครูปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

☐ น้อยกว่า 5 ปี

☐ 5-10 ปี

☐ 11-15 ปี

☐ 16-20 ปี

☐ มากกว่า 20 ปี

คำชี้แจงตอนที่ 2 - 5 โปรดพิจารณาข้อความจากแบบสอบถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับตัวท่าน

ผู้บริหารสถานศึกษาและสถานศึกษาของท่าน ว่าอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับกรปฏิบัติ โดยพิจารณาเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนในอนาคต

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (เลือกได้ 1 ช่อง)				
	5	4	3	2	1
ด้านผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม					
1. ผู้เรียนจะพิจารณาว่าสิ่งใดถูกต้องตามหลักคุณธรรม เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ยากแก่การตัดสินใจ					
2. ผู้เรียนตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้อื่นและสังคม					
3. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์กับตนเองและยอมรับข้อผิดพลาดของตน					
4. ผู้เรียนเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อพวกเขามีปัญหา					
5. ผู้เรียนยินดีช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน					
6. ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอ					
7. ผู้เรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ					
9. ผู้เรียนชักชวนและสนับสนุนให้ผู้อื่นร่วมกันทำสิ่งที่ดีให้สังคม					
ด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์					
1. ผู้เรียนวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (เลือกได้ 1 ช่อง)				
	5	4	3	2	1
2. ผู้เรียนจัดลำดับความสำคัญของงานและทำให้เสร็จตามกำหนดเวลา					
3. ผู้เรียนปรับเปลี่ยนหาแนวทางใหม่ได้ทันที เมื่อเจอสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามแผน					
4. ผู้เรียนควบคุมอารมณ์ตนเองได้ เมื่อเผชิญสถานการณ์ตึงเครียด					
5. ผู้เรียนบอกจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาของตนเองได้					
6. ผู้เรียนสะท้อนความคิดและพฤติกรรมของตนเองหลังจบการทำกิจกรรมได้					
7. ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับเพื่อนหรือกลุ่มคนที่มีความคิดแตกต่างได้					
8. ผู้เรียนเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากของตน					
9. ผู้เรียนเปิดใจเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่นได้					
10. ผู้เรียนยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเมื่อต้องทำงานร่วมกัน					
ด้านพลโลกที่เข้มแข็ง					
1. ผู้เรียนภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน					
2. ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน					
3. ผู้เรียนติดตามข่าวสารบ้านเมืองและสถานการณ์ระดับโลกอย่างสม่ำเสมอ					
4. ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองของโลกที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม					
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ					
6. ผู้เรียนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตของโลกที่ยั่งยืน					
ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21					
1. ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลที่รับก่อนตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ					
2. ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีเหตุผล					
3. ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหา					
4. ผู้เรียนวางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ					

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (เลือกได้ 1 ช่อง)				
	5	4	3	2	1
5. ผู้เรียนรู้เท่าทันและใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย					
6. ผู้เรียนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง					
7. ผู้เรียนมีแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือปรับปรุงงานให้ดีขึ้น					
8. ผู้เรียนค้นหาและพัฒนาวิธีการสร้างสรรค์ผลงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ					
ด้านกรอบความคิดแบบเติบโต					
1. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ					
2. ผู้เรียนแก้ไขผลงานให้ถูกต้องอยู่เสมอ					
3. ผู้เรียนแสวงหาความรู้ใหม่จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ					
4. ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สนใจด้วยความตั้งใจโดยไม่ต้องมีใครสั่ง					
5. ผู้เรียนฝึกฝนพัฒนาสิ่งที่ตนเองถนัดอย่างต่อเนื่อง					
6. ผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองและติดตามความก้าวหน้าอยู่เสมอ					
7. ผู้เรียนมีความพยายามไม่ยอมแพ้แม้เจออุปสรรคในการเรียนรู้					
8. ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว					
9. ผู้เรียนเตรียมตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตอยู่เสมอ					
ด้านศักยภาพทางวิชาการ					
1. ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้					
2. ผู้เรียนใช้เหตุผล วิเคราะห์ และเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้มาแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้					
3. ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีช่วยในการค้นคว้าหรือทำงานวิชาการได้					
4. ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ					
5. ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปพัฒนาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ					
6. ผู้เรียนมีผลการเรียนที่สะท้อนถึงความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำวิชาการยุคดิจิทัล

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (เลือกได้ 1 ช่อง)				
	5	4	3	2	1
ด้านวิสัยทัศน์ทันสมัย					
1. ผู้บริหารกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน					
2. ผู้บริหารวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล					
3. ผู้บริหารเตรียมความพร้อมให้บุคลากรรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ					
4. ผู้บริหารแสวงหาและนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา					
5. ผู้บริหารมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน					
6. ผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจนให้ทุกฝ่ายมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน					
ด้านการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี					
1. ผู้บริหารวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับยุคดิจิทัล					
2. ผู้บริหารส่งเสริมการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี					
3. ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความสามารถทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง					
4. ผู้บริหารมีการนิเทศและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง					
5. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ					
6. ผู้บริหารสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน					
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเชิงดิจิทัล					
1. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ทันสมัย					
2. ผู้บริหารชื่นชมและให้การสนับสนุนผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเอง					
3. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย					
4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ					
5. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนหรือองค์กรภายนอก					
6. ผู้บริหารส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ทันสมัย					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะครู

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (เลือกได้ 1 ช่อง)				
	5	4	3	2	1
ด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหา					
1. ครูมีความรู้และเข้าใจทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่สอนอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน					
2. ครูอธิบายแนวคิดหลักในวิชาที่สอนได้อย่างชัดเจน					
3. ครูสอนเนื้อหาที่ถูกต้อง ทันกระแสการเปลี่ยนแปลง					
4. ครูติดตามข่าวสารนโยบายที่สนับสนุนการศึกษาและกระแสนิยมใหม่ ๆ ทางการศึกษา					
5. ครูเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนกับสถานการณ์ในชีวิตจริงได้					
6. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม					
7. ครูเลือกใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายเชื่อถือได้ในการจัดการเรียนรู้					
8. ครูศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่ตนสอนอยู่เสมอ					
ด้านการจัดการเรียนรู้					
1. ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน					
2. ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ					
3. ครูเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน					
4. ครูมีการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้					
5. ครูมีการวางแผนวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
6. ครูนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
ด้านมีคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ					
1. ครูปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง					
2. ครูเสียสละ และคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนและประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					
3. ครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด					
4. ครูเคารพสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักเรียน					
5. ครูปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มกำลังความสามารถ					
6. ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านพฤติกรรม คำพูด และการแต่งกาย					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นที่มีต่อบรรยากาศในโรงเรียน

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (เลือกได้ 1 ช่อง)				
	5	4	3	2	1
ด้านความปลอดภัย					
1. โรงเรียนมีแนวปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ชัดเจน					
2. โรงเรียนมีระบบดูแลรักษาความปลอดภัยในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงอย่างเหมาะสม					
3. โรงเรียนมีการฝึกซ้อมอพยพหรือรับมือภัยพิบัติเป็นประจำ					
4. โรงเรียนมีการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ					
5. โรงเรียนมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือร้องเรียนเมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย					
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล					
1. โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
2. โรงเรียนมีกระบวนการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมกลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติ					
3. โรงเรียนสร้างบรรยากาศเป็นกันเองในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน					
4. โรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อประสบปัญหาทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว					
5. โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือกันในการเรียนรู้					
6. โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมสานสัมพันธ์ครู นักเรียน และบุคลากร					
ด้านการสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้					
1. โรงเรียนมีอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอ					
2. โรงเรียนจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้					
3. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งในและนอกโรงเรียน					
4. โรงเรียนมีกิจกรรมหรือเวทีให้แสดงความรู้และทักษะที่หลากหลาย					
5. โรงเรียนส่งเสริมการให้กำลังใจและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน					
ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน					
1. โรงเรียนมีอาคารสถานที่ ห้องเรียนและพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน					

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (เลือกได้ 1 ช่อง)				
	5	4	3	2	1
2. โรงเรียนมีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบถ้วนและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน					
3. โรงเรียนมีการดูแลอาคารเรียนและสิ่งปลูกสร้างให้อยู่ในสภาพดีและปลอดภัยอยู่เสมอ					
4. โรงเรียนมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เช่น ปรับปรุงอาคาร จัดภูมิทัศน์					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ขอขอบพระคุณผู้ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

Structural Equation Modelling

Overall Tests

Model tests

Label	χ^2	df	p
User Model	9080.25	4935	< .001
Baseline Model	83386.72	5565	< .001

Fit indices

SRMR	RMSEA	95% Confidence Intervals		RMSEA p
		Lower	Upper	
0.04	0.05	0.05	0.05	1.000

User model versus baseline model

	Model
Comparative Fit Index (CFI)	0.91
Tucker-Lewis Index (TLI)	0.91
Bentler-Bonett Non-normed Fit Index (NNFI)	0.91
Relative Noncentrality Index (RNI)	0.91
Bentler-Bonett Normed Fit Index (NFI)	0.90
Bollen's Relative Fit Index (RFI)	0.91
Bollen's Incremental Fit Index (IFI)	0.91
Parsimony Normed Fit Index (PNFI)	0.76

Additional fit indices

	Model
Hoelter Critical N (CN), $\alpha=0.05$	275.26
Hoelter Critical N (CN), $\alpha=0.01$	278.99
Goodness of Fit Index (GFI)	0.94
Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)	0.93
Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI)	0.80
McDonald Fit Index (MFI)	0.00
Expected Cross-Validation Index (ECVI)	21.23
Loglikelihood user model (H0)	-31482.21
Loglikelihood unrestricted model (H1)	-25532.09
Akaike (AIC)	64648.42
Bayesian (BIC)	68404.98
Sample-size adjusted Bayesian (SABIC)	65731.69

R ²	
Variable	R ²
VIL1	0.72
VIL2	0.80
VIL3	0.64
VIL4	0.68
VIL5	0.75
VIL6	0.76
CIL1	0.70
CIL2	0.65
CIL3	0.73
CIL4	0.73
CIL5	0.79
CIL6	0.78
PIL1	0.77
PIL2	0.78
PIL3	0.76
PIL4	0.65
PIL5	0.72
PIL6	0.79
MQL1	0.50
MQL2	0.55
MQL3	0.63
MQL4	0.61
MQL5	0.61
MQL6	0.62
MQL7	0.68
MQL8	0.58
MQL9	0.74
EQL1	0.67
EQL2	0.69
EQL3	0.70
EQL4	0.64
EQL5	0.58
EQL6	0.66
EQL7	0.57
EQL8	0.55
EQL9	0.50
EQL10	0.57
CQL1	0.51
CQL2	0.54
CQL3	0.60
CQL4	0.75
CQL5	0.67
CQL6	0.79
SQL1	0.77
SQL2	0.76
SQL3	0.67
SQL4	0.74
SQL5	0.65
SQL6	0.50
SQL7	0.64
SQL8	0.65

R ²	
Variable	R ²
GQL1	0.65
GQL2	0.73
GQL3	0.65
GQL4	0.63
GQL5	0.70
GQL6	0.72
GQL7	0.74
GQL8	0.50
GQL9	0.66
AQL1	0.74
AQL2	0.68
AQL3	0.53
AQL4	0.64
AQL5	0.72
AQL6	0.73
CTC1	0.56
CTC2	0.58
CTC3	0.60
CTC4	0.54
CTC5	0.67
CTC6	0.64
CTC7	0.64
CTC8	0.63
LTC1	0.63
LTC2	0.65
LTC3	0.55
LTC4	0.70
LTC5	0.69
LTC6	0.71
MTC1	0.72
MTC2	0.74
MTC3	0.82
MTC4	0.60
MTC5	0.76
MTC6	0.77
SSC1	0.55
SSC2	0.60
SSC3	0.52
SSC4	0.68
SSC5	0.75
RSC1	0.71
RSC2	0.76
RSC3	0.76
RSC4	0.79
RSC5	0.79
RSC6	0.73
TSC1	0.60
TSC2	0.72
TSC3	0.73
TSC4	0.67
TSC5	0.72

R ²	
Variable	R ²
ESC1	0.56
ESC2	0.73
ESC3	0.82
ESC4	0.74
VIL	0.92
CIL	0.95
PIL	0.95
MQL	0.81
EQL	0.90
CQL	0.88
SQL	0.93
GQL	0.92
AQL	0.88
CTC	0.88
LTC	0.89
MTC	0.63
SSC	0.79
RSC	0.76
TSC	0.82
ESC	0.72
QL	0.46
TC	0.58
SC	0.67

Estimates

Parameters estimates

Dep	Pred	Estimate	SE	95% Confidence Intervals		β	z	p
				Lower	Upper			
QL	IL	0.20	0.04	0.12	0.29	0.24	4.54	< .001
QL	TC	0.43	0.05	0.32	0.54	0.47	7.89	< .001
QL	SC	0.36	0.09	0.18	0.54	0.28	3.91	< .001
TC	IL	0.22	0.05	0.12	0.32	0.26	4.49	< .001
TC	SC	0.64	0.07	0.50	0.78	0.57	8.04	< .001
SC	IL	0.59	0.03	0.52	0.65	0.82	16.98	< .001

Measurement model

Latent	Observed	Estimate	SE	95% Confidence Intervals		β	z	p
				Lower	Upper			
VIL	VIL2	1.00	0.00	1.00	1.00	0.87		
	VIL1	0.96	0.03	0.90	1.02	0.85	31.19	< .001
	VIL3	0.93	0.03	0.86	0.99	0.81	27.41	< .001
	VIL4	0.92	0.03	0.85	0.98	0.83	28.57	< .001
	VIL5	0.98	0.03	0.94	1.07	0.86	31.20	< .001
	VIL6	0.99	0.03	0.94	1.07	0.87	31.31	< .001
CIL	CIL5	1.00	0.00	1.00	1.00	0.90		
	CIL1	0.94	0.03	0.88	1.00	0.83	31.10	< .001
	CIL2	0.87	0.03	0.82	0.93	0.80	28.86	< .001
	CIL3	0.93	0.03	0.88	0.98	0.85	33.44	< .001
	CIL4	0.96	0.03	0.90	1.02	0.86	33.33	< .001
	CIL6	0.99	0.03	0.94	1.05	0.90	37.00	< .001
PIL	PIL1	1.00	0.00	1.00	1.00	0.88		
	PIL2	0.98	0.03	0.93	1.04	0.88	33.97	< .001
	PIL3	0.93	0.03	0.88	0.99	0.87	32.99	< .001
	PIL4	0.87	0.03	0.80	0.94	0.80	25.45	< .001
	PIL5	0.90	0.03	0.84	0.97	0.84	27.43	< .001
	PIL6	0.99	0.03	0.93	1.04	0.88	34.57	< .001
MQL	MQL9	1.00	0.00	1.00	1.00	0.87		
	MQL1	0.65	0.03	0.58	0.72	0.70	19.42	< .001
	MQL2	0.83	0.04	0.76	0.90	0.74	23.34	< .001
	MQL3	0.86	0.03	0.79	0.92	0.79	26.10	< .001
	MQL4	0.83	0.03	0.77	0.90	0.78	25.55	< .001
	MQL6	0.84	0.03	0.78	0.91	0.78	25.85	< .001
	MQL5	0.86	0.03	0.80	0.93	0.78	24.99	< .001
	MQL7	0.87	0.03	0.81	0.93	0.83	27.83	< .001
	MQL8	0.81	0.03	0.75	0.88	0.77	25.10	< .001
EQL	EQL3	1.00	0.00	1.00	1.00	0.85		
	EQL1	0.94	0.04	0.87	1.00	0.82	26.58	< .001
	EQL2	0.95	0.03	0.88	1.01	0.83	27.44	< .001
	EQL4	0.90	0.03	0.83	0.97	0.80	26.09	< .001
	EQL5	0.88	0.04	0.80	0.95	0.77	23.98	< .001
	EQL6	0.90	0.03	0.83	0.97	0.82	26.00	< .001
	EQL7	0.82	0.04	0.75	0.89	0.75	22.90	< .001
	EQL8	0.80	0.04	0.73	0.87	0.74	22.45	< .001
	EQL9	0.72	0.03	0.65	0.78	0.70	21.15	< .001
	EQL10	0.77	0.03	0.71	0.84	0.75	23.05	< .001
CQL	CQL6	1.00	0.00	1.00	1.00	0.89		
	CQL1	0.71	0.03	0.65	0.77	0.71	22.44	< .001
	CQL2	0.83	0.04	0.76	0.90	0.73	23.51	< .001
	CQL3	0.89	0.03	0.82	0.96	0.77	25.61	< .001
	CQL4	0.93	0.03	0.87	0.99	0.87	31.40	< .001
SQL	CQL5	0.86	0.03	0.80	0.92	0.82	28.48	< .001
	SQL4	1.00	0.00	1.00	1.00	0.87		
	SQL1	0.96	0.03	0.90	1.02	0.88	32.24	< .001
	SQL2	0.96	0.03	0.90	1.02	0.87	32.09	< .001
	SQL3	0.90	0.03	0.84	0.97	0.82	28.12	< .001
	SQL5	0.85	0.03	0.79	0.92	0.80	27.16	< .001
	SQL6	0.56	0.03	0.50	0.63	0.70	17.74	< .001
SQL	SQL7	0.81	0.03	0.75	0.87	0.80	26.53	< .001

Measurement model

Latent	Observed	Estimate	SE	95% Confidence Intervals		β	z	p
				Lower	Upper			
GQL	SQL8	0.83	0.03	0.77	0.89	0.80	26.74	<.001
	GQL6	1.00	0.00	1.00	1.00	0.86		
	GQL1	0.93	0.03	0.86	0.99	0.81	27.33	<.001
	GQL2	0.94	0.03	0.88	1.01	0.85	29.54	<.001
	GQL3	0.90	0.03	0.83	0.97	0.80	26.31	<.001
	GQL4	0.97	0.04	0.90	1.04	0.80	26.05	<.001
	GQL5	0.96	0.03	0.89	1.02	0.84	28.81	<.001
	GQL7	0.99	0.03	0.93	1.06	0.87	30.11	<.001
	GQL8	0.60	0.03	0.53	0.66	0.70	17.98	<.001
AQL	GQL9	0.86	0.03	0.79	0.92	0.80	26.58	<.001
	AQL2	1.00	0.00	1.00	1.00	0.84		
	AQL1	0.98	0.03	0.91	1.04	0.87	29.01	<.001
	AQL3	0.82	0.04	0.75	0.89	0.74	22.70	<.001
	AQL4	0.85	0.03	0.79	0.92	0.80	24.68	<.001
	AQL5	0.93	0.03	0.86	1.00	0.84	26.94	<.001
CTC	AQL6	0.95	0.03	0.88	1.02	0.85	27.89	<.001
	CTC5	1.00	0.00	1.00	1.00	0.82		
	CTC1	0.87	0.04	0.79	0.95	0.74	21.35	<.001
	CTC2	0.87	0.04	0.79	0.94	0.77	22.78	<.001
	CTC3	0.91	0.04	0.84	0.99	0.78	22.85	<.001
	CTC4	0.94	0.04	0.85	1.02	0.74	21.80	<.001
	CTC6	0.94	0.04	0.86	1.01	0.80	23.71	<.001
	CTC7	0.93	0.04	0.86	1.01	0.80	23.81	<.001
LTC	CTC8	0.93	0.04	0.85	1.00	0.79	23.16	<.001
	LTC6	1.00	0.00	1.00	1.00	0.87		
	LTC1	0.80	0.03	0.74	0.87	0.78	25.00	<.001
	LTC2	0.85	0.03	0.79	0.91	0.81	26.59	<.001
	LTC3	0.77	0.03	0.71	0.84	0.75	22.86	<.001
	LTC4	0.87	0.03	0.81	0.93	0.84	28.20	<.001
MTC	LTC5	0.91	0.03	0.85	0.98	0.85	28.93	<.001
	MTC3	1.00	0.00	1.00	1.00	0.93		
	MTC1	0.94	0.03	0.90	0.99	0.87	37.42	<.001
	MTC2	0.99	0.03	0.94	1.05	0.85	33.98	<.001
	MTC4	0.89	0.03	0.83	0.96	0.76	27.78	<.001
	MTC5	0.95	0.03	0.90	1.00	0.87	36.10	<.001
SSC	MTC6	0.92	0.03	0.87	0.98	0.86	35.46	<.001
	SSC4	1.00	0.00	1.00	1.00	0.86		
	SSC1	0.63	0.03	0.58	0.69	0.73	22.07	<.001
	SSC2	0.70	0.03	0.64	0.75	0.76	23.80	<.001
	SSC3	0.99	0.04	0.93	1.09	0.77	24.03	<.001
RSC	SSC5	0.92	0.03	0.86	0.98	0.86	28.96	<.001
	RSC2	1.00	0.00	1.00	1.00	0.88		
	RSC1	0.92	0.03	0.86	0.98	0.84	30.99	<.001
	RSC3	0.92	0.03	0.87	0.98	0.87	31.80	<.001
	RSC4	0.93	0.03	0.87	0.98	0.89	33.73	<.001
	RSC5	0.93	0.03	0.88	0.99	0.89	32.98	<.001
TSC	RSC6	0.88	0.03	0.82	0.93	0.85	30.47	<.001
	TSC2	1.00	0.00	1.00	1.00	0.83		
	TSC1	0.98	0.04	0.93	1.09	0.80	24.73	<.001
	TSC3	0.99	0.04	0.95	1.09	0.86	27.26	<.001

Measurement model

Latent	Observed	Estimate	SE	95% Confidence Intervals		β	z	p
				Lower	Upper			
ESC	TSC4	0.93	0.04	0.86	1.00	0.81	24.95	< .001
	TSC5	0.93	0.04	0.86	1.00	0.83	26.16	< .001
	ESC2	1.00	0.00	1.00	1.00	0.87		
	ESC1	0.92	0.03	0.85	0.99	0.80	26.28	< .001
	ESC3	0.99	0.03	0.93	1.04	0.90	32.57	< .001
QL	ESC4	0.88	0.03	0.82	0.94	0.85	30.03	< .001
	AQL	1.00	0.00	1.00	1.00	0.90		
	MQL	0.93	0.05	0.85	1.02	0.90	20.66	< .001
	EQL	0.95	0.04	0.86	1.04	0.94	21.23	< .001
	CQL	0.97	0.04	0.88	1.05	0.93	22.01	< .001
IL	SQL	0.99	0.04	0.91	1.08	0.97	22.55	< .001
	GQL	0.94	0.04	0.86	1.03	0.96	22.65	< .001
	PIL	1.00	0.00	1.00	1.00	0.98		
	VIL	0.96	0.04	0.89	1.03	0.96	26.90	< .001
	CIL	0.94	0.03	0.88	1.00	0.97	29.72	< .001
TC	LTC	1.00	0.00	1.00	1.00	0.93		
	CTC	0.85	0.04	0.78	0.93	0.94	21.78	< .001
	MTC	0.69	0.03	0.63	0.76	0.79	20.96	< .001
SC	TSC	1.00	0.00	1.00	1.00	0.91		
	SSC	0.99	0.06	0.96	1.18	0.86	19.26	< .001
	RSC	0.95	0.05	0.85	1.04	0.86	19.90	< .001
	ESC	0.99	0.04	0.90	1.07	0.83	22.21	< .001

Defined parameters

Label	Description	Parameter	Estimate	SE	95% Confidence Intervals		β	z	p
					Lower	Upper			
IE1	IL $\Rightarrow$ TC $\Rightarrow$ QL	p126*p124	0.26	0.04	0.18	0.34	0.25	6.47	< .001
IE2	IL $\Rightarrow$ SC $\Rightarrow$ QL	p128*p125	0.27	0.07	0.13	0.40	0.23	3.88	< .001
IE3	IL $\Rightarrow$ SC $\Rightarrow$ TC $\Rightarrow$ QL	p128*p127*p124	0.24	0.04	0.17	0.31	0.21	6.40	< .001
IE4	SC $\Rightarrow$ TC $\Rightarrow$ QL	p127*p124	0.32	0.05	0.22	0.41	0.25	6.50	< .001

Reliability indices

Variable	α	ω_1	ω_2	ω_3	AVE
VIL	0.94	0.94	0.94	0.93	0.73
CIL	0.95	0.93	0.93	0.92	0.73
PIL	0.94	0.96	0.96	0.95	0.75
MQL	0.93	0.92	0.92	0.93	0.61
EQL	0.95	0.91	0.91	0.91	0.62
CQL	0.92	0.89	0.89	0.90	0.64
SQL	0.94	0.93	0.93	0.91	0.67
GQL	0.94	0.94	0.94	0.95	0.66
AQL	0.93	0.90	0.90	0.89	0.67
CTC	0.93	0.90	0.90	0.92	0.61
LTC	0.93	0.89	0.89	0.87	0.66
MTC	0.94	0.94	0.94	0.96	0.73
SSC	0.89	0.86	0.86	0.86	0.62
RSC	0.95	0.95	0.95	0.94	0.76
TSC	0.92	0.91	0.91	0.90	0.68
ESC	0.92	0.88	0.88	0.87	0.71
QL	.	.	.	.	.
IL	.	.	.	.	.
TC	.	.	.	.	.
SC	.	.	.	.	.

ประวัติผู้เขียน

